

Vanhuuseläke

01.02.2019

Sisällysluettelo

1 Etuusohje	1
1.1 Hyvä hallinto	1
1.2 Tavoite	1
1.3 Oikeus ja edellytykset	1
1.3.1 Ikä	1
1.3.2 Suomessa asuminen	3
1.3.2.1 Asumisaikavaatimus (karenssiaika)	3
1.3.3 Kansainväliset säännökset	4
1.3.3.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	4
1.3.3.1.1 Asumisaikavaatimus (karenssiaika)	5
1.3.3.1.2 Oikeus ja edellytykset	6
1.3.3.2 Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus	7
1.3.3.3 Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset	8
1.4 Suhde muihin etuuksiin	8
1.5 Hakeminen	10
1.5.1 Vireilletulo	11
1.5.1.1 Eläkehakemuksen vireilletulo	13
1.5.1.2 Lähettäjän vastuu	13
1.5.1.3 Asiakirjan siirto	13
1.5.2 Kuka voi hakea etuutta?	13
1.5.2.1 Henkilö itse	13
1.5.2.2 Edunvalvoja	14
1.5.2.3 Edunvalvontavaltuutettu	14
1.5.2.4 Asiamies eli valtuutettu	15
1.5.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö	15
1.5.2.6 Kunta	16
1.5.2.7 Kuolinpesä	16
1.5.3 Hakuaika	16
1.5.4 Lisäselvitysten pyytäminen	16
1.5.4.1 Lisäselvitykset vanhuuseläkkeessä	18
1.5.5 Hakemuksen peruminen	19
1.5.6 Kansainväliset säännökset	19
1.5.6.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	20
1.5.6.1.1 EU-eläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu Suomessa	21
1.5.6.1.2 EU-eläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa	24
1.5.6.1.3 EU-hakemuksen peruminen	26
1.5.6.2 Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus	27
1.5.6.2.1 Peruseläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu Suomessa	27
1.5.6.2.2 Hakemus Suomeen toisesta Pohjoismaasta	28
1.5.6.3 Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset	28
1.5.6.3.1 Toisen sosiaaliturvasopimusmaan eläkkeen hakeminen	28
1.5.6.3.2 Hakemus Suomeen toisesta sosiaaliturvasopimusmaasta	31

1.6 Määrä	32
1.6.1 Varhennusvähennys	33
1.6.2 Lykkäyskorotus	33
1.6.2.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	34
1.6.2.2 Sosiaaliturvasopimusten vaikutukset	35
1.7 Määräytymisperusteet	35
1.7.1 Perhesuhteet	35
1.7.1.1 Eri talous	35
1.7.1.2 Yhteistalous	36
1.7.1.3 Avoliitto	36
1.7.1.4 Suojattu perheluokka	37
1.7.2 Tulot	37
1.7.2.1 Työeläkkeet	38
1.7.2.1.1 Lakisääteiset työ- ja perhe-eläkkeet	38
1.7.2.1.2 Vapaaehtoiset lisäeläkkeet	40
1.7.2.1.3 Kuntoutusetuudet	40
1.7.2.1.4 Ennakoitu työeläke	40
1.7.2.1.4.1 Määrän selvittäminen ja ennakoidun työeläkkeen vaikutustunnus	41
1.7.2.1.5 Kertasuoritus	42
1.7.2.2 Tapaturmaeläkkeet	43
1.7.2.3 Liikennevahinkokorvaukset	43
1.7.2.4 Sotilasvammakorvaukset	44
1.7.2.5 Luopumiskorvaukset	44
1.7.2.6 Rajoitetusti tuloksi otettavat etuudet	44
1.7.2.7 Eläke ulkomailta	45
1.7.2.8 Eläketulojen jäätyminen	46
1.7.2.8.1 Kansaneläke alkaa 1.1.2008 tai myöhemmin	46
1.7.2.8.2 Kansaneläke alkanut ennen 1.1.2008	47
1.7.2.8.2.1 Ilman jäätymisaikaa olevat jäätyvät eläkkeet	47
1.7.2.8.2.2 Eläke tai sen korotus on jäänyt alle 1.9.1991 voimassa olleen tarkistusrajan	48
1.7.2.8.2.3 Perustemuutos ja jäätyminen purkautuminen	48
1.7.2.8.3.1 Esimerkkejä perustemuutoksista	50
1.7.2.8.4 Jäätyminen keskeyttämistilanteissa	52
1.7.2.9 Eläkkeiden ja korvausten määrän selvittäminen	52
1.7.2.9.1 Ulkomaan eläkkeiden ja korvausten määrän selvittäminen	53
1.7.3 Ulkomailla olon vaikutus eläkkeen määrään (suhteutus)	55
1.7.3.1 Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika	56
1.7.3.2 Suhteutus	56
1.7.4 Kansainväliset säännökset	57
1.7.4.1 EU-lainsäädännön vaikutukset eläkkeen määrään	57
1.7.4.1.1 Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika	57
1.7.4.1.2 Eläketulot	61
1.7.4.1.3 Perhesuhteiden vaikutus	63
1.7.4.1.4 Eläkkeen määrän laskeminen	64
1.7.4.2 Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus	68
1.7.4.3 Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset	68
1.8 Ratkaiseminen	69

1.8.1 Käsittelypaikka	69
1.8.1.1 Eläke-etuuksien käsittelypaikka	71
1.8.1.2 Kansainvälisten eläkeasioiden käsittelypaikka	71
1.8.2 Esteellisyydestä	74
1.8.2.1 Käsittely- ja ratkaisukielto	74
1.8.2.2 Esteellisyyden toteaminen	74
1.8.3 Lisäselvitykset	74
1.8.4 Kuuleminen	75
1.8.4.1 Milloin asiakasta on kuultava?	75
1.8.4.2 Miten kuullaan?	75
1.8.5 Päätöksen antaminen	75
1.8.5.1 Päätöksen antaminen eläke-etuuksissa	76
1.8.5.2 Eläke-etuuksien päätökset kuolemantapauksissa	76
1.8.5.3 Väliaikainen päätös	76
1.8.5.4 Päätöksensaaajat	77
1.8.5.5 Ratkaiseminen käytettävissä olevin tiedoin	79
1.8.6 Kansainväliset säännökset	79
1.8.6.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	79
1.8.6.1.1 E 205-vakuutuskausitodistus	80
1.8.6.1.2 Väliaikainen ratkaiseminen	82
1.8.6.1.3 Lopullinen ratkaisu	83
1.8.6.1.4 E211-yhteenveto	85
1.8.6.2 Sosiaaliturvasopimukset	85
1.9 Maksaminen	86
1.9.1 Maksuosoite	87
1.9.1.1 Ulkomaan maksuosoite	87
1.9.2 Maksunsaajat	87
1.9.2.1 Etuudensaaja	87
1.9.2.2 Edunvalvontavaltuutettu	88
1.9.2.3 Edunvalvoja	88
1.9.2.4 Kunta	89
1.9.2.4.1 Laitos- tai perhehoito (AML 14 §)	90
1.9.2.4.2 Elämäntapa, sairaus ja muut erityiset syyt	90
1.9.2.5 Vangin perhe	92
1.9.2.6 Kuolinpesä	92
1.9.3 Ulosotto	93
1.9.3.1 Tulopohja	94
1.9.3.2 Suojaosuus	94
1.9.3.3 Toimenpiteet palvelupisteessä	94
1.9.3.4 Ulosottoviranomaisen tiedonsaantioikeus	97
1.9.4 Maksaminen regressinä	97
1.9.4.1 Maksaminen toimeentulotuen korvaukseksi	98
1.9.4.2 Työttömyysetuuden korvaukseksi	99
1.9.4.3 Kuntoutusrahan korvaukseksi	101
1.9.4.4 Maksaminen sairauspäivärahan liikamaksun korvaukseksi	101
1.9.4.5 Maahanmuuttajan erityistuen korvaukseksi	101
1.9.4.6 Maksaminen opintotuen liikamaksun korvaukseksi	101
1.9.4.7 Maksaminen perhe-eläkkeen liikamaksun korvaukseksi (ennakkosuoritus)	102

1.9.4.8 Maksaminen takuueläkkeen liikamaksun korvaukseksi	102
1.9.5 Kansainväliset säännökset	102
1.9.5.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	102
1.9.5.1.1 Maksaminen regressivaatimuksella	103
1.9.5.1.2 Maksaminen takaisinperintänä	104
1.9.5.2 Sosiaaliturvasopimusten vaikutukset	104
1.9.6 Viivästyskorotus	105
1.9.6.1 Viivästysaika	105
1.9.6.1.1 Kolmen kuukauden sääntö	105
1.9.6.1.2 Yhden kuukauden sääntö	107
1.9.6.1.3 Etuus ei maksussa eräpäivänä (eräpäiväkorotus)	107
1.9.6.1.4 Etuudensaajasta johtuva maksuste (estekorotus)	108
1.9.6.2 Erityistilanteet	108
1.9.6.3 Korkoprosentti	109
1.9.6.4 Ei viivästyskorotusta	109
1.9.7 Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet	110
1.9.7.1 Ennakonpidätyksen perusteet	110
1.9.7.2 Tietojen saanti ja käyttöönotto	111
1.9.7.2.1 Suorasiirtotiedot	111
1.9.7.2.2 Tiedot maksunsaajalta	112
1.9.7.2.3 Ennakonpidätyksen tallennus	113
1.9.7.3 Toimittaminen	113
1.9.7.3.1 Kansaneläke	113
1.9.7.3.2 Eläkejärjestelmien välinen kuittaus	114
1.9.7.3.3 Tulontasaus ja jaksottaminen	115
1.9.7.4 Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus	115
1.9.7.5 Takaisin maksetut etuudet	116
1.9.7.6 Regressisuoritukset	116
1.9.7.7 Vuosi-ilmoitukset	117
1.9.7.8 Kuukausivalvonta	118
1.9.8 Etuusmaksujen peruutukset pankista	118
1.9.8.1 Etuusmaksujen palauttaminen kuoleman jälkeen	118
1.10 Ilmoitusvelvollisuus	118
1.11 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	119
1.12 Tarkistaminen	119
1.12.1 Perhesuhteiden muutos	120
1.12.1.1 Puolison- tai oma laitoshoido	121
1.12.1.2 Puolison vankilassaolo	121
1.12.2 Vuositulojen muutos	121
1.12.3 Tarkistamisajankohta	123
1.12.4 Eläkelaji vaihtuu	123
1.12.5 Ennen 1.9.1991 alle vuositulon nousurajan jäänyt eläke tai sen korotus	123
1.12.6 Vuosien 1983 ja 1984 suojat	124
1.12.7 Ulkomailla asuvan olosuhteiden tarkistus	124
1.12.8 Vakinainen muutto Suomeen	125
1.12.9 Kansainväliset säännökset	126

1.12.9.1 EU-säännökset	127
1.12.9.2 Siirtyminen asetuksen 883/2004 erityismääräyksen mukaiseen laskentaan	129
1.12.9.3 Siirtymäsäännökset Euroopan unionin laajentuessa	130
1.12.9.4 Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset	131
1.13 Keskeyttäminen	131
1.13.1 Väliaikainen keskeyttäminen	132
1.13.2 Keskeyttäminen vankilassaolon vuoksi	132
1.13.3 Vakinainen muutto ulkomaille	133
1.13.4 Kansainväliset säännökset	134
1.13.4.1 EU-säännösten vaikutukset	134
1.13.4.2 Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset	134
1.14 Lakkauttaminen	135
1.14.1 Pyynnöstä lakkauttaminen	135
1.14.2 Kansainväliset säännökset	137
1.15 Liikamaksu	137
1.15.1 Takaisinperintä	137
1.15.2 Regressimenettely	138
1.15.2.1 Tuloksi otettavasta eläkkeestä valitus vireillä	138
1.15.2.2 Tulona huomioon otettavaa eläkettä korotettu takautuen	139
1.15.2.3 Työperhe-eläkkeen maksaminen Kelan eläkkeen korvaukseksi	140
1.15.2.4 SOLITA-huolto- ja perhe-eläkkeen maksaminen Kelan eläkkeen korvaukseksi	141
1.15.2.5 Takuueläkkeen maksaminen kansaneläkkeen korvaukseksi	143
1.15.3 Ennakkosuoritus	143
1.15.4 Kansainväliset säännökset	143
1.15.4.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	143
1.15.4.1.1 Kelan regressivaatimus	144
1.15.4.1.2 Kelan etuuksien takaisinperintä	145
1.16 Muutoksenhaku	146
1.16.1 EU-lainsäädännön vaikutukset	146

1. Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1. Hyvä hallinto

Hallintolaisissa säännellään hyvän hallinnon perusteet. Hallintolakia sovelletaan kaikkiin hallintoasioihin Kelassa. Näihin kuuluvat **etuusasiat**, sisäisen hallinnon asiat ja sidosryhmäyhteistyö.

Hallintolaki on yleislaki. **Jos erityislaissa, esimerkiksi etuuslaissa, jostain asiasta säädetään toisin, sovelletaan erityislakia.**

Hyvän hallinnon perusteista tarkemmin

- hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa
- etuusohjeen kohdissa hakeminen ja ratkaiseminen

1.2. Tavoite

Vanhuuseläkkeen tarkoitus on turvata Suomessa asuvien ikääntyneiden henkilöiden toimeentulo. (KEL 568/2007 1 §)

1.3. Oikeus ja edellytykset

Vanhuuseläke voidaan myöntää Suomessa asuvalle 65 täyttäneelle henkilölle tai työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeuden perusteella 62 vuotta täyttäneelle henkilölle, jonka muut eläketulot eivät ylitä pienimpään kansaneläkkeeseen oikeuttavaa tulo rajaa. (Vanhuuseläke > Määrä) Vanhuuseläke voidaan myöntää myös varhennettuna tai lykättynä vanhuuseläkkeenä. (KEL 568/2007 10 §)

1.3.1. Ikä

Vanhuuseläke

Vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneellä vanhuuseläkeikä alkaa seurata työeläkkeen alinta ikäluokkakohtaista vanhuuseläkeikää.

Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien perusteella

Vanhuuseläke voidaan myöntää 62 vuotta täyttäneelle pitkäaikaisesti työttömälle, joka on syntynyt ennen vuotta 1958 ja saanut ansiopäivärahaa työttömyyskassasta tai peruspäivärahaa Kelasta lisäpäiviltä eläkkeen alkamista edeltävän kuukauden aikana vähintään yhdeltä päivältä (KEL 11 §). Jos henkilö on syntynyt vuosina 1958 -1961, voi pitkäaikaistyötön saada edellä kerrotun vanhuuseläkkeen vasta 64 vuoden iässä.

Vanhuuseläkkeeseen ei tehdä varhennusta. Lue lisää lisäpäiväoikeudesta (Peruspäiväraha > Etuusohje > Oikeus ja edellytykset > Erityiset edellytykset > Enimmäismaksuaika > Lisäpäiväoikeus).

Jos eläkkeensaajalle on myönnetty työeläkelakien mukainen vanhuuseläke hänen täytettyään edellä mainitut lisäpäivien perusteella myönnettävän vanhuuseläkkeen ehdot ja hän hakee Kelan vanhuuseläkettä vasta myöhemmin, voidaan Kelan vanhuuseläke myöntää hakemusta seuraavan kuukauden alusta. Vanhuuseläke lisäpäivien perusteella voidaan myöntää, vaikka eläkkeenhakija ei olisi saanut ansiopäivärahaa tai peruspäivärahaa lisäpäiviltä kansaneläkkeen alkamista edeltävän kuukauden aikana. Riittää, että hän on saanut työttömyyspäivärahaa työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävältä kuukaudelta.

Esimerkki

Eläkkeensaaja on täyttänyt lisäpäivien perusteella myönnettävän vanhuuseläkkeen ehdot ja hänelle on myönnetty työeläkelakien mukainen vanhuuseläke lisäpäivien perusteella 1.2.2016 alkaen. Eläkkeensaaja on avoliitossa ja hänen työeläkkeensä ylittävät pienimpään kansaneläkkeeseen oikeuttavan tulorajan, eikä hänellä ole sen vuoksi oikeutta kansaneläkkeeseen 1.2.2016 alkaen. Eläkkeensaajan avoliitto päättyi 20.9.2016 ja hänelle tulisi oikeus kansaneläkkeeseen yksin asuvana 1.10.2016.

Kansaneläkelain mukainen vanhuuseläke lisäpäivien perusteella voidaan myöntää 1.10.2016.

Varhennettu vanhuuseläke

Ennen vuotta 1958 syntynyt henkilö voi saada vanhuuseläkkeen varhennettuna aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Vuosina 1958 – 1961 syntyneillä varhennettun vanhuuseläkkeen alaikäraja on 64 vuotta. Varhennusvähennys on 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta vanhuuseläke otetaan ennen 65 vuoden ikää. Varhennettu vanhuuseläke maksetaan pysyvästi vähennettynä.

Varhennusvähennys säilyy eläkkeessä entisen suuruisena, jos lakannut tai keskeytetty eläke alkaa uudelleen.

Lue lisää varhennusvähennyksestä (Vanhuuseläke > Määrä > Varhennusvähennys).

Lykätty vanhuuseläke

Vanhuuseläkkeen voi ottaa 65 iän jälkeen lykättynä vanhuuseläkkeenä. Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, perusteiden mukaan laskettua kansaneläkettä korotetaan **0,6 prosenttia** jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkaminen lykkääntyy (KEL 10 §). Lykkäyskorotuksen määrä on 1.1.2000 saakka 1,0%.

Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneillä lykkäyskorotus on 0,4 % kuukaudessa, jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin vanhuuseläkeikää seuraavan kuukauden alusta.

Lykkäyskorotukseen on oikeus vain niiltä kuukausilta, joilta henkilöllä olisi ollut oikeus kansaneläkkeeseen.

Lykkäyskorotus säilyy entisen suuruisena, jos lakannut tai keskeytetty eläke alkaa uudelleen.

Lue lisää lykkäyskorotuksesta (Vanhuuseläke > Määrä > Lykkäyskorotus).

1.3.2. Suomessa asuminen

Eläke voidaan myöntää Suomessa asuvalle hakijalle.

Vakinaisesti Suomessa asuvana pidetään henkilöä, jolla on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja joka jatkuvasti pääasiallisesti oleskelee täällä.

Hakijan aikaisempi ulkomailla olo saattaa vaikuttaa kansaneläkkeen myöntämiseen ja eläkkeen määrään, jos hän ei ole asunut Suomessa koko 16 vuoden iän täyttämisen ja eläkkeen alkamisen välistä aikaa.

1.3.2.1. Asumisaikavaatimus (karenssiaika)

Kansaneläkettä varten hakijalle sekä leskeneläkettä varten hakijalle ja edunjäntäjälle karttuu vakuutusaikaa Suomessa asutulta ajalta ja sellaiselta ulkomailla olon ajalta, jolloin hän on edelleen Suomessa soveltamisalalain (Maasta- ja maahanmuutto > Vakuuttaminen > Suomesta muutto) mukaisesti vakuutettu. Vakuutusaikaa karttuu kahteen tarkoitukseen eli

- eläkeoikeutta varten (karenssiaika)
- eläkkeen määrän laskemista eli suhteuttamista (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Ulkomailla olo > Suhteutus) varten.

Karenssiajalla tarkoitetaan aikaa, joka hakijan ja edunjäntäjän on ennen eläkkeen alkamista täytynyt asua Suomessa tai olla täällä vakuutettu ulkomailla olostaan huolimatta.

Esimerkki

Suomesta Kiinaan lähetetylle työntekijälle karttuu Suomen vakuutusaikaa siltä ajalta, jolta hänet Kelan päätöksen perusteella vakuutetaan edelleen Suomessa.

Karenssiajan karttumista ei estä 65 vuoden iän täyttäminen eikä ulkomaisen eläkkeen saaminen. Karenssiaikana otetaan huomioon myös sellainen Suomessa asuttu aika, jona henkilö on saanut aikaisemmin eläkettä tai pitkäaikaistyöttömien eläketukea. Tilapäiseltä eli yleensä alle vuoden Suomessa oleskelun ajalta ei kartu vakuutusaikaa, koska sitä ei pidetä asumisena.

Karenssiaika on kolme vuotta. Se täyttyy, kun hakijalle ja edunjäntäjälle on karttunut vakuutusaikaa 16 vuoden iän täyttämisen jälkeen eläkkeen alkamiseen saakka vähintään kolme vuotta. Lesken karenssiajan on pitänyt täytyä ennen edunjäntäjän kuolemaa. Ajan ei tarvitse olla yhdenjaksoista (KEL 568/2007 9 §).

Lapsella ei ole karenssiaikaa. Riittää, että hän asuu Suomessa edunjäntäjän kuollessa tai muuttaa Suomeen vuoden kuluessa edunjäntäjän kuolemasta (KEL 568/2007 9 §).

Nuorena työkyvyttömäksi tulleelta työkyvyttömyyseläkkeen hakijalta ei edellytetä karenssiajan täyttämistä. Nuorella työkyvyttömällä tarkoitetaan henkilöä, joka on tullut työkyvyttömäksi alle 19-vuotiaana ja asuessaan Suomessa tai joka on saanut 16 vuotta täyttäessään alle 16-vuotiaan vammaistukea (KEL 568/2007 9 §).

Selvitä Suomessa asuminen ja täällä vakuutettuna olo karenssiaikaa varten hakijan ja edunjäntäjän Vakuutusjaksot-tiedoista. Jos tiedot ovat puutteelliset, ne täydennetään KV-keskuksessa (Vanhuuseläke > Hakeminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > Hakeminen Suomessa > Toimintaohje KV-keskuksessa).

Lue lisää karenssiajasta EU-tilanteissa (Vanhuuseläke > Oikeus ja edellytykset > Kv-säännökset > EU-säännökset > Karenssiaika).

1.3.3. Kansainväliset säännökset

Ulkomailla olo saattaa vaikuttaa kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen myöntämiseen, eläkkeen määrään ja maksamiseen, jos

- eläkkeenhakija tai edunjättäjä ei ole asunut Suomessa koko 16 vuoden iän täyttämisen jälkeistä aikaa tai
- hakija asuu ulkomailla eläkettä hakiessaan tai
- edunjättäjä asuu ulkomailla kuollessaan.

Euroopan unionin 1.5.2010 sovellettaviksi tulleissa sosiaaliturva-asetuksissa 883/2004 (perusasetus) ja 987/2009 (täytäntöönpanoasetus) sekä niitä edeltävissä asetuksissa 1408/1971 ja 574/1972 sekä Suomen solmimissa sosiaaliturvasopimuksissa on kansaneläkelakia suotuisampia määräyksiä siitä, millä edellytyksillä eläkkeeseen on oikeus, jos hakija tai edunjättäjä on ollut vakuutettuna maissa, joissa mainittuja kansainvälisiä säännöksiä sovelletaan.

Kansainvälisten asetusten ja sopimusten perusteella eläke voidaan myöntää myös toisessa maassa asuvalle, mikä kansallisen lain perusteella ei ole mahdollista.

1.3.3.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(883/2004 artiklat 44–59\)](#)

[\(1408/1971 artiklat 37–49\)](#)

[\(859/2003 artikla 1\)](#)

[\(1231/2010 artikla 1\)](#)

[\(EU-sekakomitean päätös 1/2012\)](#)

[\(ETA-sekakomitean päätös 76/2011\)](#)

Kelan eläkkeissä sovelletaan 1.5.2010 lukien perusasetusta 883/2004 ja täytäntöönpanoasetusta 987/2009 niihin EU-maiden kansalaisiin, jotka ovat olleet eläkevakuutettuina Suomessa ja vähintään yhdessä muussa EU-maassa ([EU-maat](#)) (Maasta- ja maahanmuutto > Asumista koskeva lainsäädäntö > EU-lainsäädäntö > Työvoiman vapaa liikkuvuus > Alueellinen soveltamisala). Asetukset 883/2004 ja 987/2009 on ulotettu asetuksella 1231/2010 koskemaan 1.1.2011 alkaen myös 3. maiden kansalaisia.

Ennen 1.5.2010 EU- ja Eta-maiden kesken työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä sovellettiin aikaisempia asetuksia 1408/1971 ja 574/1972, joita Suomi alkoi soveltaa 1.1.1994. Tanskaa lukuun ottamatta muut EU-maat ovat soveltaneet 1.6.2003 lukien asetuksen 859/2003 perusteella asetuksia 1408/1971 ja 574/1972 myös 3. maiden työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä, jotka oleskelevat EU-alueella laillisesti.

Eta-maat Islanti, Norja ja Liechtenstein alkoivat ETA-sekakomitean päätöksellä 76/2011 soveltaa 1.6.2012 lukien asetuksia 883/2004 ja 987/2009 EU- ja Eta-maiden kansalaisiin, mutta eivät 3. maiden kansalaisiin.

ETA-maat Islanti, Norja ja Liechtenstein eivät soveltaneet 3. maiden kansalaisiin myöskään asetuksia 1408/1971 ja 574/1972. Kuitenkin Islanti ja Norja soveltavat

näitä asetuksia pohjoismaiden välillä liikkuviin 3. maiden kansalaisiin uuden Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen voimaantuloon saakka.

Sveitsi, joka ei ole Euroopan unionin jäsen, soveltaa 1.4.2012 alkaen EU-sekakomitean päätöksellä 1/2012 asetuksia 883/2004 ja 987/2009 Sveitsin ja EU:n kansalaisiin. Sveitsi ei sovelle niitä Eta-maiden eikä 3. maiden kansalaisiin.

Ennen 1.4.2012 Sveitsi sovelsi Euroopan unionin ja Sveitsin välisen erillissopimuksen perusteella aikaisempia asetuksia 1408/1971 ja 574/1972 EU-kansalaisiin, mutta ei bulgarialaisiin, romanialaisiin, Eta-maiden eikä 3. maiden kansalaisiin.

Kukin maa käsittelee eläkehakemukset kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ottaen lisäksi huomioon asetusten eläkemääräykset. Esimerkiksi on mahdollista, että hakijaa ei pidetä työkyvyttömänä kaikissa maissa, joista eläkettä on haettu.

1.3.3.1.1. Asumisaikavaatimus (karenssiaika)

Sosiaaliturva-asetusten mukaan vakuutusaikaa karttuu sekä eläkeoikeutta että eläkkeen määrää varten työnteosta ja yleensä vain yhdestä maasta kerrallaan. Asumisen perusteella vakuutusaikaa karttuu niissä maissa, joissa on myös asumisperusteinen eläketurva. Jos henkilö työskentelee muussa kuin asuinmaassa, vakuutusaikaa karttuu vain työskentelymaasta. Työskentely yhdessä maassa syrjäyttää siis samanaikaisen asumisen toisessa maassa.

Esimerkki

Ruotsissa asuvalle rajatyöntekijälle, joka työskentelee Suomessa, karttuu työnteon ajalta kansaneläkettä varten vain Suomen vakuutusaikaa.

Eräät maat ilmoittavat vakuutuskausitodistuksissaan (E 205, P5000), onko vakuutusaika karttunut eläkeoikeutta vai eläkkeen määrää vai molempia varten. Ellei tätä ole ilmoitettu, vakuutusajan tulkitaan kartuttaneen molempia.

Suomessa vakuutusaikaa eläkeoikeutta varten (Vanhuuseläke > Oikeus ja edellytykset > Suomessa asuminen > Karenssiaika) karttuu täällä asumisesta ja työskentelemisestä samoin periaattein kuin kansallisen lain mukaankin.

Aikana 1.1.1994–31.7.2004 työntekijälle on karttunut vakuutusaikaa myös sellaiselta työnteon perusteella Suomessa työeläkevakuutuksen piirissä olon ajalta, jolta hänen ei soveltamisalain perusteella ajan lyhyden vuoksi olisi katsottu asuvan Suomessa. Heinäkuun 2004 jälkeen työntekijän on työeläkevakuutettuna olosta huolimatta täytynyt työskennellä Suomessa vähintään neljän kuukauden ajan, jotta vakuutusaikaa olisi karttunut kansaneläkettä ja perhe-eläkettä varten.

Selvittäessäsi Suomessa asuttua aikaa ota huomioon, mitä asetuksissa [1408/71](#) ja [883/2004](#) määrätään lainvalinnasta eli siitä, minkä maan lainsäädäntöä työntekijään ajalla 1.1.1994 - 30.4.2010 ja henkilöön 1.5.2010 alkaen on sovellettu, sekä mitä soveltamisalalaisissa (Maasta- ja maahanmuutto > Vakuuttaminen > Asumista koskeva lainsäädäntö > EU-lainsäädäntö > Asetukset 883/2004 ja 1408/71 > Lainvalintamääräysten periaatteet ja Maasta- ja maahanmuutto > Vakuuttaminen > Asumista koskeva lainsäädäntö > kansallinen lainsäädäntö) säädetään. Ota myös huomioon Kelan antamat vakuuttamispäätökset. Kun selvität vuotta 1994 aikaisemman ajan Suomessa asumista, noudata kunakin ajankohtana voimassa olleen kansaneläkelain Suomessa asumista koskevia määräyksiä sekä Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen määräyksiä ja kahdenvälisen sosiaaliturvasopimusten lainvalintamääräyksiä.

Ota eläkehakemusta käsitellessäsi huomioon myös Norjan, Islannin, Liechtensteinin, Tanskan ja Sveitsin vahvistamat vakuutuskaudet, myös silloin kun nämä maat eivät sovelta asetusta 883/2004 tai 1408/1971

- EU:n ja Sveitsin välisen sopimuksen perusteella
- 3. valtion työntekijäkansalaisia koskevan asetuksen 859/2003 perusteella
- 3. valtion kansalaisia koskevan asetuksen 1231/2010 perusteella.

Pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa, jota EU-tilanteissa sosiaaliturva-asetusten ohella sovelletaan Pohjoismaiden välillä liikkuneisiin henkilöihin, on takautuvia aikoja koskeva seuraavan sisältöinen määräys: Jos eläkkeenhakija oli ennen vuotta 1994 ansainnut peruseläkeoikeuden asumalla yhdessä Pohjoismaassa ja samalla ansainnut työeläkeoikeuden toisesta Pohjoismaasta, peruseläkkeenkin katsotaan kertyneen samasta maasta kuin työeläkkeen. Jos hän on samanaikaisesti työskennellyt kahdessa Pohjoismaassa, joista toinen oli myös asuinmaa, peruseläke on karttunut vain asuinmaasta. ([Pohj.sop. artikla 18](#))

Asetusta 883/2004 sovellettaessa eläkeoikeutta varten otetaan tarvittaessa huomioon myös henkilölle toisesta maasta eläkeoikeutta ja eläkkeen laskentaa varten karttuneet ajat. Suomen vakuutusaikaa täytyy kuitenkin olla vähintään yksi vuosi. Jos asiakkaalla ei ole missään maassa yhden vuoden vakuutusaikaa, hänellä on kuitenkin oikeus kansaneläkkeeseen, jos hän on viimeksi ollut vakuutettuna Suomessa ja kaikkien maiden vakuutusaikaa yhteensä on vähintään kolme vuotta. (KEL 568/2007 9 §, [1408/1971](#) artikla 48, [883/2004](#) artiklat 6 ja 51).

Jos asetusta 1408/1971 sovellettaessa työntekijä ei ole ollut vakuutettuna Suomessa laissa edellytettyä kolmea vuotta, karenssiaikaa laskettaessa otetaan Suomen vakuutusajan lisäksi huomioon muissa asetuksia soveltavissa maissa vain eläkeoikeutta varten karttuneet vakuutusajat.

1.3.3.1.2. Oikeus ja edellytykset

([883/2004](#) artiklat 51 ja 52)
([1408/1971](#) artiklat 45 ja 46)

Kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen määrän laskentaan (Vanhuuseläke/Työttömyyseläke/Työkyvyttömyyseläke > Määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-säännökset > Määrän laskeminen) vaikuttaa se, millä perusteella EU-tilanteissa oikeus eläkkeeseen syntyy. Kirjaa eläkeoikeuden peruste eläkeratkaisuun. (linkki RAKEn teknisiin ohjeisiin)

Oikeus kansaneläkelain perusteella

Myös EU-tilanteissa oikeus kansaneläkkeeseen syntyy kansaneläkelain perusteella molempien edellytysten täytyessä, jos

- hakija asuu Suomessa eläkeoikeuden alkaessa ja
- kolmen vuoden karenssiaika täyttyy Suomen vakuutusajalla ilman muissa maissa kartuttaneiden vakuutusaikojen ottamista huomioon.

Oikeus sosiaaliturva-asetuksen eläkemääräysten perusteella

Oikeus kansaneläkkeeseen syntyy vain sosiaaliturva-asetuksen (883/2004 ja 1408/1971) perusteella, jos

- hakija asuu ulkomailla eläkeoikeuden alkaessa tai
- Suomessa asuvan hakijan kolmen vuoden karenssiaika täyttyy vain ottamalla huomioon myös muissa maissa karttuneet vakuutusajat (oikeutta ja määrää varten).

Lisäksi edellytetään (1408/1971), että hakija

- on tai on ollut työntekijä tai yrittäjä eli itsenäinen ammatinharjoittaja,
- on Suomen lisäksi ollut eläkevakuutettuna vähintään yhdessä muussa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa,
- asuu Suomessa tai toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa ja
- on 16 vuotta täytettyään ollut vakuutettuna Suomessa täällä vaaditusta kolmen vuoden vakuutusajasta vähintään yhden vuoden. Jos kolmen vuoden karenssi-aika ei täyty Suomen ajalla, enintään kaksi vuotta voidaan korvata toisessa asetuksia soveltavassa maassa karttuneella vakuutusajalla.

Edellisen kappaleen ehtoja noudatetaan 1.5.2010 lukien myös asetusta 883/2004 sovellettaessa, kuitenkin siten että hakija voi olla myös ns. ei-aktiivi eli ei ole tai ei ole ollut työntekijä eikä yrittäjä. Jos ei-aktiivi asuu toisessa maassa eläkettä hakiessaan, riittää että hän on ollut vakuutettuna vain Suomessa. Myös toisesta maasta eläkkeen laskentaa varten asumisesta karttuneella vakuutusajalla voi korvata eläkeoikeutta varten vaadittavasta Suomen kolmen vuoden ajasta puuttuvan osan. Jos ei-aktiivi on 3. maan kansalainen, oikeus eläkkeeseen alkaa aikaisintaan 1.1.2011.

Sovellettaessa asetusta 1408/1971 työntekijään hakijan kansalaisuudella ei ole vaikutusta. Eläkkeeseen on oikeus myös 3. maan työntekijäkansalaisella, joka täyttää edellä mainitut ehdot.

1.3.3.2. Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus

Uusi Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus tuli voimaan 1.5.2014. Sopimuksella ulotetaan EU-asetuksen 883/2004 ja 987/2009 soveltaminen koskemaan kaikkia henkilöitä, joihin pohjoismaista sopimusta sovelletaan ja jotka asuvat Pohjoismaassa, ellei sopimuksessa toisin määrätä. Vain asetuksen säännöksistä poikkeavat määräykset on kirjoitettu sopimukseen. Uusi sopimus korvaa aikaisemman 1.8.2004 alkaen voimassa olleen sopimuksen. Färsaarten ja Grönlannin osalta aikaisempi sopimus kuitenkin on edelleen voimassa siihen saakka, kunnes tämä sopimus siellä tulee voimaan.

Uuden sopimuksen merkitys eläkkeiden kannalta tulee olemaan vähäinen. Asetuksia 883/2004 ja 987/2009 on sovellettu Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa 1.5.2010 alkaen ja Norjassa ja Islannissa 1.6.2012 alkaen. Käytännössä sopimuksella on merkitystä Färsaarten ja Grönlannin kannalta, jotka eivät ole EU:n jäseniä eivätkä kuulu ETA-sopimuksen piiriin sekä pohjoismaiden välillä liikkuvien kolmansien maiden kansalaisten kannalta.

Sopimusta sovelletaan kaikkeen EU-asetuksen soveltamisalaan kuuluvaan lainsäädäntöön.

Oikeus ja edellytykset

Kansaneläkkeeseen on oikeus hakijalla, joka

- on Suomen lisäksi asunut vähintään yhdessä muussa Pohjoismaassa,
- asuu Suomessa tai toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa ja
- on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolme vuotta. Kolmen vuoden asumisaikavaatimuksen täyttämiseksi voidaan kuitenkin lukea hyväksi muissa asetuksia soveltavissa maissa täytyneitä vakuutuskausia edellyttäen, että Suomen vakuutusaikaa on vähintään yksi vuosi.

Hakijan kansalaisuudella ei ole merkitystä.

Henkilön asuminen Pohjoismaassa perustuu maan kansalliseen lainsäädäntöön. Jos ei ole selvää, mitä lainsäädäntöä henkilöön tulee soveltaa, henkilön katsotaan asuvan siinä maassa, jossa hän on väestökirjoilla (Pohj. sop artikla 5).

1.3.3.3. Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset

Suomella on voimassa kahden välinen sosiaaliturvasopimus Amerikan Yhdysvaltojen, Kanadan, Chilen, Israelin ja Australian kanssa. Suomella on uudempia sosiaaliturvasopimuksia myös Intian, Kiinan ja Etelä-Korean kanssa. Muista sopimuksista poiketen Intian, Kiinan ja Etelä-Korean sopimusta sovelletaan ainoastaan työeläkejärjestelmän eläkkeisiin eivätkä sopimukset vaikuta kansaneläkkeeseen.

Suomessa asuva kansaneläkkeen hakija saa eläkkeen aina kansaneläkelain perusteella, koska sopimuksissa ei ole enää lakia edullisempia määräyksiä.

Sopimukset sisältävät seuraavat eläkelajit, joita koskevat sopimusten mainitut artiklat

Sopimusmaa	Voimaantuloaika	Kelan eläkkeet	Artiklat
USA	1.11.1992 (17.5.1968)	vanhuuseläke ja perhe-eläke	6 artikla
Kanada	1.2.1988	vanhuuseläke ja perhe-eläke	10 artikla
Chile	1.1.2008	vanhuuseläke ja perhe-eläke	12 artikla
Israel	1.9.1999	vanhuuseläke ja perhe-eläke	14 artikla
Australia	1.7.2009	vanhuuseläke	15 artikla

Oikeus ja edellytykset

Kansaneläkkeeseen on oikeus hakijalla, joka

- on Suomen tai toisen sopimusmaan kansalainen,
- asuu toisessa sopimusmaassa ja
- on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään kolme vuotta. Australian sopimusta sovellettaessa kolmen vuoden ajan ei tarvitse olla yhdenjaksoista. USA:n sopimusta sovellettaessa aika on yhdenjaksoiset viisi vuotta.

Pakolainen ja valtioton henkilö rinnastetaan Suomen kansalaiseen.

1.4. Suhde muihin etuuksiin

Kelan eläkkeet

Vanhuuseläkkeen saaja voi saada samaan aikaan takuueläkettä. Kansaneläke otetaan tulona huomioon takuueläkkeessä.

Vanhuuseläkkeeltä ei voi siirtyä muulle Kelan maksamalle eläkkeelle.

Varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle voidaan myöntää työkyvyttömyyseläke vain, jos työkyvyttömyys on alkanut jo ennen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista.

Varhennetulta vanhuuseläkkeeltä ei voi siirtyä lesken jatkoeläkkeen saajaksi. Jos kuitenkin varhennettu vanhuuseläke lakkaa esimerkiksi tulojen tai perhesuhteiden muutoksen vuoksi, henkilö voi saada leskeneläkkeen.

Leskeneläkkeeltä voi siirtyä varhennetulle vanhuuseläkkeelle.

Kun henkilö hakee samanaikaisesti varhennettua vanhuuseläkettä ja leskeneläkettä tai leskeneläkkeen saaja hakee varhennettua vanhuuseläkettä, tehdään edullisuusvertailu etuuksien välillä. Jos hakija valitsee leskeneläkkeen, on hänen peruutettava varhennettua vanhuuseläkettä koskeva hakemus kirjallisesti. Jos hakijalla on oikeus myös ulkomailta maksettaviin eläkkeisiin, pelkästään Kelan eläkkeiden edullisuusvertailu ei anna kuvaa siitä, mikä hakijan kokonaistilanteessa on edullisinta.

Vanhuuseläkkeen ja varhennetun vanhuuseläkkeen saaja voi saada takuueläkettä. Lue lisää takuueläkkeestä (Etuusohje > Takuueläke).

Eläkkeensaajan asumistuki

Vanhuuseläkkeen ja varhennetun vanhuuseläkkeen saaja voi saada eläkkeensaajan asumistukea. Lue lisää eläkkeensaajan asumistuesta (Etuusohje > Eläkkeensaajan asumistuki).

Lapsikorotus

Eläkkeensaaja voi saada lapsikorotuksen, mikäli hänellä on lapsikorotukseen oikeuttavia alle 16-vuotiaita lapsia

Lue lapsikorotuksesta enemmän (Etuusohje > Lapsikorotus).

Eläkettä saavan hoitotuki

Vanhuuseläkkeen ja varhennetun vanhuuseläkkeen saaja voi saada eläkettä saavan hoitotukea, jos hoitotuen myöntöedellytykset täyttyvät. Lue hoitotuesta lisää (Etuusohje > Eläkettä saavan hoitotuki).

Sairauspäiväraha

Sairauspäivärahaa voidaan maksaa kansaneläkelain mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä saavalle vain, jos eläkkeensaaja

- on alle 68-vuotias ja
- jatkaa työelämässä ja
- tulee työkyvyttömäksi välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista eläkkeellä tekemäänsä työhön.

Työttömyyspäiväraha

Vanhuuseläkkeen tai varhennetun vanhuuseläkkeen saajalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan.

Toimeentulotuki

Vanhuuseläkkeen tai varhennetun vanhuuseläkkeen saajalla voi olla oikeus toimeentulotukeen, jos toimeentulotuen myöntöedellytykset täyttyvät. Lue lisää toimeentulotuesta (Etuusohje > Toimeentulotuki).

Muualta maksettavat eläkkeet ja korvaukset

Vanhuuseläkkeessä otetaan tulona huomioon työeläkkeet, tapaturma-, liikennevahinko ja sotilasvammakorvaukset, luopumisetuudet sekä ulkomailta maksettavat vastaavat etuudet.

Lue lisää: Muualta maksettavien eläkkeiden ja korvausten tulona huomioon ottamisesta (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Tulot).

1.5. Hakeminen

Vanhuuseläkettä haetaan lomakkeella [Vanhuuseläkehakemus ETK/Kela 7001](#). Samalla lomakkeella haetaan myös varhennettua ja lykättyä vanhuuseläkettä.

Eläkettä voidaan hakea myös verkoasiointipalvelussa [www.kela.fi > asiointi](#). Tällöin eläkkeenhakija kirjautuu palveluun omilla pankkitunnuksilla, sähköisellä henkilökortilla tai mobiilivarmenteella.

Vanhuuseläkettä voi hakea suullisesti Kelan toimistossa tai puhelimitse. Huomaa, että työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai ulkomailla asuvan vanhuuseläkettä ei voi hakea suullisesti.

Liitteet

Hakijan tulee toimittaa eläkehakemuksen liitteeksi

- Liite U Asuminen ja työnteko ulkomailla ([ETK/Kela 7110](#)) sekä muut vakuutusajan selvittämiseen tarvittavat liitteet, jos hän on asunut tai työskennellyt ulkomailla
- Päätöskopio ja maksukuitti ulkomailta maksettavasta eläkkeestä
- Todistus lisäpäivien maksamisesta ([ETK2110](#)), jos vanhuuseläkettä haetaan työttömyyspäivärahan lisäpäivien perusteella

Suomesta maksettavien eläkkeiden ja korvausten tiedot Kela saa suoraan eläkkeen maksajalta, joten eläkkeenhakijan ei tarvitse toimittaa näistä eläkkeistä päätöskopioita. Jos asiakkaan ilmoittamat eläkkeen tiedot kuitenkin puuttuvat tai poikkeavat HEKY / Työeläke- ja korvaustiedoista, pyydä tietojenvaihtoryhmää hankkimaan tiedot Kelaan.

Kirje vanhuuseläkkeen hakemiseksi

Kela lähettää kirjeen ([E 913](#)) 65 vuotta täyttävälle henkilölle

- jotka asuvat Suomessa
- joilla ei ole oikeutta työeläkkeeseen.

Kirje lähetetään ohjelmallisesti noin kolme kuukautta ennen 65 iän täyttämistä. Kirjeessä kerrotaan kansaneläkkeestä ja sen hakemisesta sekä mahdollisuudesta takuueläkkeeseen. Työeläkelaitokset eivät lähetä 65 vuotta täyttäneille henkilöille vanhuuseläkehakemusta.

Eläkelaji muuttuu vanhuuseläkkeeksi hakemuksetta

Työkyvyttömyyseläke muutetaan ilman hakemusta vanhuuseläkkeeksi, kun henkilö täyttää 65 vuotta. Muutos tehdään ohjelmallisesti eikä siitä anneta eläkkeensaajalle päätöstä. Jos eläkkeen määräytymisperusteet kuitenkin muuttuvat, eläke tarkistetaan hakemuksen perusteella.

Työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen hakeminen

Työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä haetaan myös lomakkeella Vanhuuseläkehakemus ([ETK/Kela 7001](#)). Eläkkeenhakija voi jättää hakemuksensa Kelan toimistoon.

Lue lisää työeläkepalvelusta (Ratkaisutyö > Menettelyohjeet > Työeläkepalveluohje).

Ulkomaan lisäeläkkeen hakeminen

Useissa maissa on lakisääteisten eläkejärjestelmien lisäksi työnantajien kustantamia lisäeläkejärjestelmiä (Ratkaisutyö > Eläkeläiset: oikeanpuoleinen navi Tärkeää tietää > KV-asiat > Eri maiden eläkejärjestelmät.) Tyypillisin esimerkki on työmarkkinasopimukseen perustuva Ruotsin lisäeläkejärjestelmä, josta maksetaan Ruotsissa töissä olleille lisäeläkkeinä avtals- ja tjänstepension-eläkkeitä. Voit kehottaa asiakasta hakemaan Ruotsin työmarkkinasopimuseläkkeitä kirjeellä VEL51, jonka liitteenä on hakemus Y10sr. Asiakas voi palauttaa hakemuksen Kelaan. Eläketurvakeskus ei välitä näitä hakemuksia eteenpäin, koska kysymyksessä on asetusten piiriin kuulumaton eläke.

Selvitä ulkomailla töissä olleelta eläkkeenhakijalta, onko hän kuulunut tällaiseen lisäeläkejärjestelmään. Jos hän jo saa lisäeläkettä, pyydä häneltä eläkepäätos ja maksukuitti. Muussa tapauksessa kehoita häntä sitä hakemaan ja avusta tarvittaessa hakemisessa.

U-liitteen kohdassa 6 eläkkeenhakija voi antaa suostumuksensa siihen, että ulkomainen lisäeläkkeitä maksava laitos saa antaa Kelalle tietoja lisäeläkkeistä.

Rekisteröi HEMU / Henkilön yleistiedot > Ulkomaiset lisäeläkelaitokset -tapahtumalla hakijan antama suostumus, lisäeläkettä maksava laitos ja tieto siitä, maksaako laitos lisäeläkkeenä omaa vai perhe-eläkettä.

Asiakkaalle rekisteröityjä lisäeläketietoja voit kysellä HEKY-tapahtumalla. Jos lisäeläkettä maksaa laitos, jonka tietoja ei vielä ole Ulkomaisten lisäeläkelaitosten rekisterissä, ilmoita puuttuvan laitoksen tiedot esimerkiksi sähköpostilla Etuuspalvelujen lakiyksikön kansainvälisten eläkeasioiden ryhmäpostilaatikkoon ETTKVELMA.

1.5.1. Vireilletulo

Lue asian vireilletulosta.

Asian vireillepanotavat

Asia pannaan vireille **kirjallisesti** (myös sähköisesti) tai **Kelan suostumuksella suullisesti**. Hakemuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Kelan etuuskien hakemisesta on erityissäännöksiä, joiden perusteella niitä haetaan yleensä erikseen vahvistetuilla hakemuslomakkeilla.

Postitse tai henkilökohtaisesti toimitettuna

Kun etuutta haetaan hakemuksella, hakemuslomake on allekirjoitettava. Jos hakemusta ei ole laadittu hakemuslomakkeelle, asia rekisteröidään vireille ja hakijaa pyydetään täyttämään hakemuslomake. Jos hakemus saapuu allekirjoittamattomana esimerkiksi postitse, siihen ei tarvitse pyytää allekirjoitusta, ellei ole syytä epäillä hakemuksen alkuperäisyyttä tai eheyttä eikä esimerkiksi sitä, että hakemus olisi asiakkaan tahdon vastainen. Lue myös Asiakirjan täydentämisestä kohdat [Hakemuslomakkeen täydentäminen](#) ja [Allekirjoitus](#).

Asia tulee vireille myös puutteellisella hakemuksella. Puutteellista hakemusta ei palauteta asiakkaalle, vaan asiakasta pyydetään täydentämään sitä. Pyydä hakemuksen täydentämistä viestillä, puhelimitse tai kirjeellä. Lue myös Asiakirjan täydentäminen.

Asiakkaalla on oikeus pyynnöstä saada todistus asiakirjan vastaanottamisesta (Kuitti Kelan toimistoon jätetyistä asiakirjoista YHT02)

Sähköisen asiointipalvelun kautta

Osassa etuuksista asiakas voi saattaa asian vireille myös sähköisellä hakemuksella käyttämällä Kelan sähköisiä asiointipalveluja.

Hänen on tällöin tunnistauduttava joko pankin verkkotunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sähköisen henkilökortin avulla. Sähköisen asiointipalvelun kautta jätetyistä hakemuksista lähtee automaattinen vastaanottokuittaus lähettäjälle.

Asia voi tulla vireille myös viestipalvelun kautta viestillä.

Tutustu verkkoasiointiin Kelassa .

Sähköpostitse tai faksilla

Asia voi tulla vireille myös sähköpostilla tai faksilla. Vireilletulotiedoista tulee käydä ilmi mitä asia koskee sekä lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Etuusasioita (etuuteen liittyvät tiedot, hakemus tai hakemuksen liitteet) **ei** kuitenkaan tule Kelaan lähettää **sähköpostilla** tietoturvasyistä, koska sähköpostin lähettäjä koskevaa tietoa voidaan muokata helposti teknisesti. Henkilön sähköinen tunnistaminen ei ole käytössä Kelan sähköpostissa. Kela ei voi ohjata tai suositella asiakasta lähettämään salassa pidettäviä tietoja suojaamattomassa sähköpostissa. Tämän vuoksi Kela ei ilmoita sähköpostiyhteystietoja, johon etuusasioita voidaan lähettää. Kela tarjoaa sähköisenä palveluna tietoturvallisen [Asiointipalvelun](#). Jos etuutta koskeva viesti lähetetään Kelaan sähköpostilla, Kelassa ei voida turvata sitä, että sähköposti saapuu Kelaan ja etuusasia tulee vireille. Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla, joten vastuu sähköpostin perille menosta jää sähköpostia lähetettäessä lähettäjälle. [Katso poikkeukset](#).

Faksina toimitettu hakemus tulee vireille faksin saapumispäivänä. Faksatussa hakemuksessa oleva allekirjoitus on riittävä, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä ole syytä epäillä asiakirjan alkuperäisyyttä ja säilymistä muuttumattomana. Tällöin alkuperäistä hakemuslomaketta ei tarvitse toimittaa myöhemmin.

Suullisesti

Tietyissä tilanteissa asia voi tulla vireille myös asiakkaan suullisen hakemuksen tai ilmoituksen perusteella (esimerkiksi etuuden lakkautus tai päätöksen oikaisu asiakkaan eduksi). Suullisesti saadut tiedot on aina dokumentoitava Oiwan yhteydenottoon. Luo tarvittaessa toimeksiantotyö ja liitä yhteydenotto siihen.

Lue suullisesta hakemisesta.

1.5.1.1. Eläkehakemuksen vireilletulo

Eläkehakemus tulee vireille, kun se on saapunut Kelaan. Eläkehakemus tulee kuitenkin vireille Kelassakin sinä päivänä, jona se on jätetty työeläkelaitokseen, työeläkejärjestelmän palvelupisteeseen tai ulkomaan vakuutuslaitokseen.

1.5.1.2. Lähettäjän vastuu

Lähettäjä vastaa asiakirjan perillemenosta oikeaan osoitteeseen oikeassa ajassa. Asiakkaalla on ensisijainen velvollisuus selvittää, minkä viranomaisen tehtäviin asiakirjan käsittely kuuluu. Asiakas vastaa myös siitä, että asiakirja tulee perille toimivaltaiseen viranomaiseen ennen määräajan päättymistä. Esimerkiksi postinkulun viivästyminen ei poista lähettäjän vastuuta. Asiakkaan on varmistettava, että kirjeessä on tarpeeksi postimerkkejä. Lue myös asiakirjan siirrosta.

1.5.1.3. Asiakirjan siirto

Jos Kelaan on erehdyksessä toimitettu hakemus tai muu asiakirja, sitä ei saa jättää käsittelemättä vaan se on viipymättä siirrettävä toimivaltaiseksi katsottavalle viranomaiselle.

Lue asiakirjan siirrosta.

1.5.2. Kuka voi hakea etuutta?

Tässä ohjeessa on kerrottu yleiset säännöt siitä, kuka voi hakea etuutta missäkin tilanteessa. Tämän lisäksi on olemassa etuuskohtaisia säännöksiä, jotka voivat joko poiketa näistä yleisistä ohjeista tai täydentää niitä. Etuuksien osalta katso myös kohta Maksaminen.

1.5.2.1. Henkilö itse

18 vuotta täyttänyt henkilö

- hakee etuutta yleensä itse
- voi valtuuttaa toisen henkilön eli asiamiehen toimimaan puolestaan (esimerkiksi hakemaan etuutta)
- voi itse hakea etuutta, vaikka hänelle olisi määrätty edunvalvoja
 - ellei holhousviranomainen ole rajoittanut hänen toimintakelpoisuuttaan
- on täysivaltainen, ellei holhousviranomainen edunvalvojan määrätessään ole julistanut häntä vajaavaltaiseksi
 - vajaavaltaiseksi julistetun puolesta etuutta hakee edunvalvoja

Lue lisää asianosaisasemasta ja puhevallan käyttämisestä, täysi-ikäiselle määrätystä edunvalvojasta, rinnakkaisesta puhevallasta, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja vajaavaltaisen puhevallasta

Alle 18-vuotias

- on vajaavaltainen ja hänen puolestaan etuuksia hakee yleensä hänen edunvalvojan
– edunvalvojina ovat yleensä hänen **huoltajansa**
- 15 vuotta täyttänyt on vajaavaltainen
– mutta hänellä **on oikeus myös itse hakea** etuutta
- **katso tarkemmin etuuskohtaiset menettelyt**

Jos henkilöllä itsellään ei ole oikeutta hakea etuutta ja hän on jättänyt etuushakemuksen, ota yhteyttä tämän edunvalvojaan tai huoltajaan.

Lue lisää alaikäisen puhevallan käyttämisestä

1.5.2.2. Edunvalvoja

Jos edunvalvoja on **määrätty hoitamaan päämiehen** (edunvalvonnan alainen henkilö) **taloudellisia asioita** tai taloudellisia asioita ja varallisuutta/omaisuutta

- edunvalvojalla **on oikeus** hakea etuutta päämiehen puolesta
- eikä päämiehen **toimintakelpoisuutta ole rajoitettu taloudellisten asioiden hoitamisen osalta**, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **joko päämies itse tai edunvalvoja**
- mutta päämiehen oikeustoimikelpoisuutta **on rajoitettu** siten, ettei hän voi hoitaa taloudellisia asioitaan, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **vain** edunvalvoja.
- ja päämies on **julistettu vajaavaltaiseksi** etuutta voi hakea **vain** edunvalvoja
- etuus **maksetaan** edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä. **Tarkista** edunvalvojan **tehtävän sisältö** [holhousasioiden rekisterikyselyllä](#). Holhousasioiden rekisteristä näkyy

- edunvalvojan nimi ja tunniste tiedot
- tieto edunvalvonnan alkamis- tai lakkaamisajankohdasta
- tieto edunvalvojan tehtävästä ja henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta (onko rajoitettu vai ei)
- tieto siitä, mikä viranomainen on ratkaissut asian.

Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälineet (Holhousasioiden rekisteri). Tee kysely antamalla etuudensaajan henkilötunnus. Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä.

Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista.

Lue lisää edunvalvoja täysi-ikäiselle henkilölle, edunvalvojan rinnakkainen puhevalta, toimintakelpoisuuden rajoittaminen ja edunvalvojan puhevalta, täysi-ikäisen vajaavaltaisen puhevalta ja edunvalvonnan päättymisen.

1.5.2.3. Edunvalvontavaltuutettu

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea etuutta päämiehensä puolesta

- jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity ja kun edunvalvontavaltuutus kattaa taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoidon
– tuki maksetaan edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalla tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvontavaltuutuksesta.

- Edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin.
- Tiedon voimassa olevasta edunvalvontavaltuutuksesta saat henkilötietojen kyselyllä HEKY/ Henkilötiedot/Perhetiedot.
- Tieto edunvalvontavaltuutuksesta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä.
- [Holhousasioiden rekisteristä](#) rekisterikyselyllä näkyy **edunvalvontavaltuutetun nimi** ja tunniste.
- Tarkempi tieto edunvalvontavaltuutetun tehtävästä selviää edunvalvontavaltakirjasta.
- Selvitä aina myös edunvalvontavaltuutuksen sisältö
- Jos valtuutusta ei ole liitetty hakemukseen tai sitä ei ole toimitettu aiemmin Kelaan, tarkista **valtuutuksen sisältö** edunvalvontavaltuutetulta tai maistraatista ja dokumentoi Oiwaan.

Lue lisää edunvalvontavaltuutuksesta ja miten menetellään kun edunvalvontavaltuutettu hoitaa taloudellisia asioita.

1.5.2.4. Asiamies eli valtuutettu

Asiamies eli valtuutettu voi hakea etuutta päämiehen puolesta. Asiamiehen on

- esitettävä valtakirja tai
- muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa

Jos asiamiehenä toimii julkinen oikeusavustaja, Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, hänen ei tarvitse esittää valtakirjaa Kelassa, **ellei ole syytä epäillä** valtuutuksen todenperäisyyttä.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista pidetään julkista luetteloa (oikeudenkäyntiavustajaluettelo). Tiedon siitä, onko lakimies saanut luvan toimia oikeudenkäyntiavustajana, voi tarkistaa oikeushallinnon asiointipalvelusta (<https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/oikeudenkayntiavustajaluettelo>). Asianajajan kuulumisen Asianajajaliittoon voi tarkistaa Asianajajaliiton sivuilta etsi asianajaja –haulla (https://www.asianajajaliitto.fi/etsi_asianajaja).

Valtuuttajan on kuitenkin **asioitava henkilökohtaisesti, jos** se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Lue lisää asiamiehen valtuutukseen perustuvasta oikeudesta toimia päämiehen puolesta ja asiamiehestä ilman valtakirjaa.

1.5.2.5. Lähiomainen tai muu henkilö

Lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii henkilöstä **voi hakea etuutta** toisen puolesta

- jos henkilö **ei** sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia **itse pysty** hakemaan etuutta (tai muutoin huolehtimaan eduistaan ja oikeuksistaan) **eikä** hänellä ole **edunvalvojaa**. Tämä edellyttää myös sitä, että Kela **hyväksyy** lähiomaisen tai muun henkilön toimimaan toisen puolesta ja että **etuslaissa on tästä asiasta säännös**
- kansaneläkelain etuudet (KEL 568/2007 54 § 2 mom.)
- vammaisetuudet (570/2007 15 § 2 mom.)
- kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet (566/2005 5 luku 42 §)
- eläkkeensaajan asumistuki (EAL 571/2007 3 luku 20 § 2 mom.)
- sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 3 mom.) ja
- vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua koskevat asiat (133/2010 13 § 2 mom.)

Tällaisen henkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa, vaan hänen esiintymisensä perustuu Kelan hyväksyntään.

Lue lisää miten lähiomainen tai muu päämiehestä huolehtinut henkilö voi käyttää puhevaltaa ja miten hyväksyminen kirjataan.

1.5.2.6. Kunta

Jos lapsi on otettu kunnan sosiaalihuollon toimielimen huostaan, sillä on oikeus hakea lapselle kuuluvaa etuutta.

1.5.2.7. Kuolinpesä

Kuolinpesä ei voi hakea eläkettä. Eläke on henkilökohtainen etuus, jota ei voi henkilön puolesta hakea hänen kuolemansa jälkeen.

Lue myös eläkkeen maksamisesta kuolinpesälle (Maksaminen > Maksunsaajat > Kuolinpesä)

1.5.3. Hakuaika

Vanhuuseläke myönnetään eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Vanhuuseläke voidaan myöntää kuuden kalenterikuukauden ajalta ennen hakemista. Hakemiskuukautta ei oteta huomioon takautuvaa hakuaikaa laskettaessa (KEL 55 §).

Eläke voidaan myöntää erityisestä syystä pidemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta takautuen. Erityisenä syynä ei kuitenkaan pidetä esimerkiksi hakijan tietämättömyyttä eikä edunvalvojan tai muun hakemiseen oikeutetun henkilön laiminlyöntiä etuuden hakemisessa.

Esimerkki

Vanhuuseläkettä on haettu 30.4. Eläke voidaan myöntää takautuen 1.10. alkaen

Vanhuuseläke työttömyyspäivärahan lisäpäivien perusteella voidaan myöntää, kun kaikki myöntöedellytykset ovat täyttyneet kuitenkin aikaisintaan hakemuksen tekemistä seuraavan kuukauden alusta. Työttömyyspäivärahan lisäpäivien perusteella myönnettävässä vanhuuseläkkeessä ei ole takautuvaa hakuaikaa (KEL 2007/568 55 § 2 mom).

1.5.4. Lisäselvitysten pyytäminen

Lue asian selvittämisestä ja lisäselvitysten pyytämisestä.

Jos asiakkaan toimittama hakemus on puutteellinen, pyydä asiakasta täydentämään hakemuslomakkeella ilmoitettuja tietoja tai toimittamaan hakemuslomakkeen liitteenä tarvittavia asiakirjoja. Selvitä ennen lisäselvitysten pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voiko sitä käyttää (esimerkiksi asiakkaan aiempien hakemusten tai toisen etuuden hakemisen yhteydessä toimitetut tiedot, asiakkaan perheenjäsenten tiedot). Jos tieto on jo Kelassa käytettävissä, älä pyydä selvityksiä uudelleen. Tärkeää on, että pyydät kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat lisäselvitykset mahdollisuuksien mukaan kerralla.

Huomaa, että eri etuuslaeissa on määritelty, milloin Kela saa pyytää lisäselvityksiä suoraan ulkopuoliselta taholta. Lue lisää [tietojen saamisesta muilta tahoilta](#).

Viestipalvelulla, soittamalla tai kirjallisesti

- Lisäselvitysten pyytämisen priorisointijärjestys on etuuskäsittelyssä
 - Viestipalvelu tai puhelin
 - Asiakaskirje (jos viestipalvelu tai puhelin eivät ole mahdollisia tai eivät sovellu asiakkaan tilanteeseen)
- Lisäselvitykset pyydetään ensisijaisesti viestipalvelulla tai puhelimella sen mukaan, kumpi näistä on tarkoituksenmukaisempi, ja saattaa asian paremmin päätökseen.
- Jos asiakasta ei tavoiteta viestillä tai soittamalla, asiakkaalle lähetetään asiakaskirje.
- Ilmoita asiakkaalle määräaika, mihin mennessä hänen tulee toimittaa pyydetty lisäselvitys. Kerro samalla, että asia voidaan määräajan kuluttua ratkaista, vaikka hän ei toimittaisi pyydettyä lisäselvitystä.
- Kirjaa suullisen lisäselvityspyynnön yhteydessä Oiwan yhteydenottoon, mitä lisäselvityksiä olet pyytänyt asiakkaalta ja mihin mennessä hänen tulee toimittaa ne.
- Jos asiakkaalla on jo vireillä työ Oiwassa, liitä yhteydenotto työhön, ja aseta sille tarvittaessa uusi odottamisaika.
- Ohjaa asiakas toimittamaan tarvittavat liitteet ensisijaisesti kela.fi/asiointi Liitteet ja viestit -palvelun kautta tai kerro asiakkaalle vastausosoite, johon liitteet voi lähettää. Osoitteet löydät esim. kela.fi:stä kohdasta Henkilöasiakkaat - [Postiosoitteet](#). Käytössä on asiakkaan asuinpaikan mukaiset postilokero-osoitteet.

Viestipalvelua käytetään etuuskäsittelyssä silloin, kun asiakas on hyväksynyt viestipalvelun käytön verkossa. Sitä kannattaa käyttää erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole tarvetta asiakkaan kokonaisvaltaiseen elämäntilanteen tai palvelutarpeen kartoittamiseen.

Jos asiakkaalle soitetaan, ja hän ei vastaa puheluun, hänelle lähetetään tekstiviesti tietokoneelta 0100100-palvelusta (**Sinetin etusivu**)

- Kelassa on käytössä yhteiset tekstiviestimallit erilaisia tilanteita ja tarpeita varten. Etuuksien omat viestimallit löytyvät Etuuksien ohje –sivuilta Työvälineet otsikon alta.
- Muokkaa käyttämäsi mallia tarvittaessa asiakkaalle annetun puhelinnumeron osalta.
- Kopioi tekstiviesti ennen sen lähettämistä ja kirjaa se Oiwan yhteydenottoon

Lisäselvitykset on hyvä pyytää asiakaskirjeellä silloin, jos tämä on tarkoituksenmukaista asiakkaan tilanne, selvitysten määrä tai laatu huomioon ottaen. Vaativissa etuusasioissa voi olla kuitenkin järkevää tavoitella asiakasta esim. puhelimitse parikin vuorokautta ennen asiakaskirjeen lähettämistä.

Asiakas voi toimittaa lisäselvityksen joko viestipalvelun liitteenä, suullisesti tai kirjallisesti. Asiakas voi esimerkiksi puhelimitse täydentää hakemuslomakkeella ilmoittamatta jääneitä tietoja. Hakemuksen liitteenä toimitettavat ulkopuolisen tahon antamat selvitykset, kuten palkkatodistus tai vuokrasopimus, on kuitenkin toimitettava viestin liitteenä tai kirjallisesti. Etuuskohtaisesti on määritelty, mitkä tiedot asiakkaan tulee aina toimittaa kirjallisesti.

Sähköposti ei ole tietoturvasyistä Kelassa virallinen asiointikanava. Jos asiakas kuitenkin toimittaa lisäselvityksen tai liitteitä sähköpostilla, ne hyväksytään. Lue lisää lisäselvitysten toimittamisesta sähköisesti ja liitetiedostojen vastaanottamisesta muistitikulla, CD:llä tai kännykällä.

Hakemuslomakkeen täydentäminen

- Jos asiakkaan toimittama hakemuslomake on **puutteellisesti täytetty**, älä palauta alkuperäistä hakemusta asiakkaalle täydennettäväksi, vaan pyydä häntä muutoin selvittämään hakemuslomakkeesta puuttuvia tietoja, ensisijaisesti viestipalvelun avulla.
- Kirjaa asiakkaan asiaan liittyvä täydennys tai muu tieto Oiwaan (ei-skannattavissa etuuksissa hakemuslomakkeelle tai erilliselle paperille). Jos kirjaat hakemuslomakkeelle asiakkaan ilmoittamia tietoja, erottele kirjaamasi tiedot asiakkaan omakätisistä merkinnöistä (esim. puumerkilläsi).
- Jos hakemuslomakkeesta puuttuu allekirjoitus, lue lisää allekirjoituksesta.

Lue lisää hakemuslomakkeen täydentämisestä ja asiakirjan täydentämisestä.

Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle

Lue määräajasta lisäselvityksen toimittamiselle.

- Ilmoita lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, mihin mennessä pyydetty lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräaikaa lisäselvitysten toimittamiselle on yleensä kaksi viikkoa, mutta se voi olla pidempikin, jos selvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Ulkomaille lähetettävään lisäselvityspyyntöön on syytä antaa pidempi määräaika. Määräaika voi olla toisaalta lyhyempikin kuin kaksi viikkoa, jos asiakas kertoo pystyvänsä toimittamaan selvityksen jo aiemmin.
- Älä pyydä samaa kerran jo pyydettyä lisäselvitystä uudelleen. Jos asiakas on kirjallisesti hakemuslomakkeessa tai muutoin ilmoittanut toimittavansa lisäselvityksiä tiettyyn määräpäivään mennessä, älä pyydä asiakasta toimittamaan näitä lisäselvityksiä.
- Jos asiakas ei toimita lisäselvityksiä määräajassa, asia voidaan määräajan kuluttua käsitellä käytettävissä olevien tietojen perusteella.
- Erityisesti ennen hylkäävän päätöksen antamista on hyvä tarkistaa, onko yhteydenotoissa, kommentteissa tai asiakaskirjeissä mainintaa asiakkaan kanssa sovitusta tai hänelle annetusta poikkeavasta määräajasta.
- Määräaikaa voidaan asiakkaan pyynnöstä pidentää, jos asiakas ei pysty toimittamaan lisäselvityksiä alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Jos asiakas pyytää lisää aikaa, sovi hänen kanssaan uusi määräaika, kirjaa se Oiwan yhteydenottoon, liitä tämä odottavaan työhön ja aseta työlle tarvittaessa uusi odottamisaika. Voit antaa lisää aikaa yleensä vain kerran. Tarvittaessa määräaikaa voidaan tämänkin jälkeen pidentää, jos selvityksen viipyminen johtuu asiakkaasta riippumattomista syistä.
- Vaikka selvitys olisi saapunut määräajan kuluttua umpeen, se otetaan huomioon päätöksenteossa. Jos päätös on jo tehty, se voidaan tarvittaessa oikaista.

1.5.4.1. Lisäselvitykset vanhuuseläkkeessä

Selvitä ensin mahdollisuus pyytää lisäselvityksiä suullisesti. Voit pyytää asiakkaalta lisätietoja myös [viestillä](#), jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön ja toimintatapa sopii asiakkaan asian selvittelyyn. Jos et tavoita asiakasta tai lisäselvitysten pyytäminen kirjallisesti on muuten perusteltua, voit käyttää seuraavia lisäselvityspyyntökirjeitä.

- VEL01 Tarvitsemme lisätietoja
- VEL07 Tiedustelu eläkkeistä ja korvauksista (ulkomaan eläkkeet)
- VEL50 Selvitys ulkomailla olosta (U-liite).

1.5.5. Hakemuksen peruminen

Eläkkeenhakija voi perua hakemuksensa, jos päätöstä ei ole vielä annettu.

Peruminen tulee yleensä tehdä kirjallisesti. Selvissä tilanteissa peruminen voidaan tehdä myös suullisesti. Suullisesta pyynnöstä rekisteröidään tieto Oiwa-työn kommenttikenttään. Kirjaa asiakkaan yhteydenotto Oiwaan ja tee Toimeksianto -työ.

Poista järjestelmästä eläkkeen Hakemistiedot. Lue hakemistietojen poistosta [vanhuuseläkkeen](#) ja [perhe-eläkkeen](#) teknisestä ohjeesta.

Lähetä hakijalle [viesti](#) tai kirje, jossa kerrot, että hakemus on hänen pyynnöstään peruttu. Voit käyttää viestiä, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön. Jos lähetät hakijalle kirjeen, voit käyttää kirjepohjaa YHI39.

Jos etuudensaajalla on edunvalvoja tai voimassa on edunvalvontavaltuutus, ei hakija voi perua hakemustaan ilman laillisen edustajansa suostumusta.

Lue lisää [pyynnöstä lakkauttamisesta](#), kun eläkepäätös on jo annettu [EU-eläkehakemuksen perumisesta](#).

1.5.6. Kansainväliset säännökset

Henkilöllä, joka on ollut vakuutettuna toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa, on Suomen eläkkeiden lisäksi yleensä oikeus myös toisen maan eläkkeeseen. Sama koskee myös hänen jälkeensä maksettavaa perhe-eläkettä. Hakijan kokonaiseläketurva koostuu siis eri maista niissä karttuneiden vakuutusajkojen perusteella myönnettävien eläkkeiden summasta.

Sovellettaessa asetuksia 883/2004 ja 987/2009 vanhuuseläkkeen lisäksi työkyvyttömyys- tai perhe-eläkettäkään ei tarvitse hakea kaikista maista ja laitoksista samanaikaisesti, koska hakija voi kuitenkin perua jättämänsä hakemuksen.

Asetusten 1408/1971 ja 574/1972 mukaan työkyvyttömyyseläkettä oli haettava samanaikaisesti kaikista maista, joissa hakija oli ollut vakuutettuna. Sama koski perhe-eläkkeen hakemista. Vain vanhuuseläkkeen hakemista saattoi lykätä.

Hakemuksessa tulee ilmoittaa maat, joista eläkettä haetaan. Kelankaan eläkettä ei tarvitse hakea samanaikaisesti muiden eläkkeiden kanssa. Hakemus käsitellään Kelassa, jos Suomessa asuva on rastittanut hakevansa kansaneläkettä. Jos hakija yhden hakemuksen jättämisen jälkeen täydentää hakemustaan ilmoittamalla uuden vakuutusmaan, hakemus tulee vireille tässä maassa hakemuksen täydennyspäivänä.

Työkyvyttömyys- tai perhe-eläkehakemuksen voi myös perua yhdestäkin maasta tai laitoksesta. Lue lisää [perumisesta](#) (Vanhuuseläke > Hakeminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > EU-hakemuksen peruminen).

Ulkomailta tuleva hakemus käsitellään Kelassa, ellei siihen ole selvästi merkitty, että kansaneläkettä ei haeta.

Vanhuuseläkettä ei myöskään tarvitse hakea kaikista maista samanaikaisesti. Tämä johtuu siitä, että eri maiden vanhuuseläkeiät voivat erota tai hakijalla voi olla oikeus lykkäyskorotukseen, jos hän ei ota eläkettä kyseisen maan varsinaisessa vanhuuseläkeiässä. Hakijan tulee ilmoittaa, minkä maan vanhuuseläkkeen hakemista hän lykkää tuonnemmaksi.

1.5.6.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

([987/2009 artiklat 45 - 46](#))

([574/1972 artiklat 35 – 38](#))

Sosiaaliturva-asetuksissa 987/2009 ja 574/1972 määrätään laitosten välisestä menettelystä, kun haetaan eri maiden eläkkeitä. Yhteen laitokseen jätetyn kansallisen hakemuksen perusteella asia otetaan käsiteltäväksi jokaisessa maassa, jossa hakija tai edunjättäjä on ollut vakuutettuna, ellei hakija ole perunut hakemusta tai jättänyt tietoisesti hakematta jotakin eläkettä.

Sovellettaessa asetusta 987/2009 tietojenvaihto eri maiden laitosten kesken on sähköistä. Sähköiseen tiedonsiirtoon siirtymisellä on kuitenkin muutaman vuoden siirtymäkausi, jonka aikana tietoja välitetään entisillä E-lomakkeilla, jos ne tuotetaan sähköisesti, tai paperisilla SED-asiakirjoilla. Kelasta tietoa välitetään E-lomakkeilla. Muut maat voivat toimittaa tietoja myös paperisilla SEDeillä.

Yhteyslaitos - käsittelevä laitos

([987/2004 artikla 47](#))

([574/1972 artikla 41](#))

Asetusta 987/2009 sovellettaessa asetuksen 574/1972 mukaisesta käsittelevästä laitoksesta käytetään nimitystä yhteyslaitos. Yhteyslaitoksen tehtävät ovat miltei samat kuin käsittelevän laitoksen. Varsinkin ennen laitosten väliseen sähköiseen tiedonvaihtoon siirtymistä prosessit pyritään pitämään nykyisinä.

Yhteyslaitos/käsittelevä laitos koordinoi eläkehakemuksen käsittelyä. Yhteyslaitos/käsittelevä laitos on yleensä työntekijän asuinmaan eläkelaitos, myös silloin kun kyseessä on Pohjoismainen merityön tai rajatyön tekijä. Jos henkilö ei ole ollut vakuutettuna asuinmaassaan tai jos hän asuu asetuksia soveltavien maiden ulkopuolella, yhteyslaitoksena/käsittelevänä laitoksena on sen maan laitos, jossa hän oli viimeksi vakuutettuna tai jonka kansalainen hän on.

Yhteyslaitoksen/käsittelevän laitoksen tehtävät hoitaa **Eläketurvakeskus**, kun hakija asuu Suomessa. Hakijan yleistietoihin kirjoittuu ohjelmallisesti käsitteleväksi laitokseksi ETK, kun QE-järjestelmään tai RAKE-järjestelmään rekisteröidään vireille ETA-eläkehakemus.

Yhteyslaitoksen tehtävä asetuksen 987/2009 mukaan on

- käsitellä etuushakemus soveltamansa lainsäädännön mukaisesti
- osallistua tietojenvaihtoon
- tiedottaa päätöksistä ja toimista, joita tarvitaan hakemuksen käsittelemiseksi asianomaisissa laitoksissa
- antaa hakijalle pyynnöstä tiedot, jotka liittyvät yhteisönäkökohtiin asian käsittelyssä
- pitää hakija ajan tasalla asian etenemisestä
- lähettää hakijalle ja muille asianomaisille laitoksille yhteenveto päätöksistä.

Asetuksen 987/2009 mukaan kukin käsittelyyn osallistuva laitos pyytää ja toimittaa tiedot kaikille muille laitoksille ja vain tiedoksi yhteyslaitokselle. Suomi pyrkii noudattamaan siirtymäkautena entistä asetuksen 574/1972 mukaista menettelyä, jonka mukaan laitosten välinen tietojenvaihto tapahtui käsittelevän laitoksen kautta, mutta osa maista saattaa menetellä jo asetuksen 987/2009 mukaisesti.

Käsittelevä laitos/yhteyslaitos säilyy entisenä, vaikka eläkkeensaaja tai -hakija muuttaa asuinmaata. Se voidaan määrätä uudelleen, jos asiakas hakee eri lajista eläkettä (esimerkiksi perhe-eläkettä) tai aikaisempi eläke on päättynyt (esimerkiksi kuntoutustuki). Suomi-Ruotsi-

tilanteessa käsittelevä laitos määrätään uudelleen, jos työkyvyttömyyseläkkeen saaja vanhuuseläkettä hakiessaan ei enää asu samassa Pohjoismaassa.

Kun hakija asuu ulkomailla, yhteyslaitoksen/käsittelevän laitoksen tehtävistä huolehtii asuinmaan, viimeisen vakuutusmaan tai hakijan kansalaisuusmaan laitos. Käsittelevän laitoksen maakoodi ja Kelan ulkomaan laitosrekisterin (OSKY/Viranomaiset ja laitokset > Ulkomaan laitokset) mukainen laitosnumero kirjataan hakijan yleistietoihin KV-keskuksessa. KV-keskus toimii ulkomaisten osapuolien Suomen yhdyslaitoksena ja ulkomailla asuvien eläkkeenhakijoiden ja -saajien kotitoimistona.

Muut laitokset/kyseiset laitokset

Muilla laitoksilla/kyseisillä laitoksilla tarkoitetaan kaikkia muita käsittelyyn osallistuvia yksiköitä ja laitoksia. Näitä ovat esimerkiksi KV-keskus, työeläkelaitokset, Ruotsin vakuutuskassat ja eläkeviranomaiset, muiden asetuksia soveltavien maiden eläke- ja vakuutuslaitokset.

Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa otetaan kantaa Suomessa ja ulkomailla asuvan hakijan työkyvyttömyyteen. Myös ulkomailla asuvan asiakkaan työkyvyttömyyseläkkeen lepäämisasiat käsitellään TK-ratkaisukeskuksessa.

1.5.6.1.1. EU-eläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu Suomessa

Lomakkeet	Lisäselvitysten pyytäminen
E 205-vakuutuskausitodistus	Hakemus toiseen maahan
E 207-vakuutushistoria muissa asetuksia soveltavissa maissa	Käsittelypaikka
Vireilletulo	Toimintaohje U-liitteen käsittelylle KV-keskuksessa

Asetuksia 883/2004 ja 987/2009 sovellettaessa käytetään siirtymäaikana entisiä E-lomakkeita.

Lomakkeet ja pSEDit

([574/1972](#) artiklat 36 ja 37)

Kelan ja työeläkelaitosten yhteisillä kansallisilla [lomakkeilla](#) haetaan Suomen eläkkeiden lisäksi myös toisen sosiaaliturva-asetuksia soveltavan maan eläkettä täyttämällä ulkomaan eläkkeen hakemista koskeva kohta.

Hakemuksen kiinteä osa on lomake Asuminen ja työnteko ulkomailla ([Liite U](#)), jolla hakijan tulee ilmoittaa mahdollisimman tarkasti kaikki 16 vuoden iän täyttämisen jälkeiset tavanomaisia lomamatkoja pidemmät Suomesta poissaolon aikansa. Hakijan ei pidä jättää täyttämättä sellaisissa maissakaan olonsa aikoja, joista hän ei hae eläkettä. Perhe-eläkettä haettaessa U-liite tarvitaan aina edunjäntäjistä ja kaikista ulkomailla olleista hakijoista. On tärkeää, että hakija täyttää myös U-liitteen kohdan 6 Suostumus. Suostumuksen perusteella Kela voi kysyä ulkomaan laitoksilta tietoa niistä eläkkeistä, jotka eivät kuulu sosiaaliturva-asetusten piiriin.

Eläketurvakeskus yhteyslaitoksena/käsittelevänä laitoksena välittää hakemustiedot toiseen maahan E 200-sarjan lomakkeilla (sulkeissa pSEDien numerot):

- E 202 vanhuuseläke (P2000)
- E 203 perhe-eläke (P2100)
- E 204 työkyvyttömyyseläke (P2200)
- E 205 Suomen vakuutuskaudet (P5000)
- E 207 vakuutushistoria muissa asetuksia soveltavissa maissa (P4000)
- E 210 päätöstiedot (P6000)
- E 211 päätösten yhteenveto (P7000, P1 asiakkaalle)
- E 213 lääkärinlausunto.

E205-vakuutuskausitodistus

([574/1972](#) artiklat 42 ja 43)

Koska Suomessa on kaksi eläkejärjestelmää, toiseen maahan lähetetään myös kaksi vakuutuskausitodistusta. Kelan KV-keskus vahvistaa Suomen asumiskaudet ja Eläketurvakeskus vahvistaa työskentelykaudet ja käyttää jo P5000 SED:iä.

Myös asetusta 987/2009 sovellettaessa kumpikin laitos toimittaa oman vakuutuskausitodistuksensa. Viimeistään Eläketurvakeskuksen pyynnöstä KV-keskus toimittaa asumiskausitodistuksen myös silloin, kun Kelan eläkettä ei haeta.

E207-vakuutushistoria muissa asetuksia soveltavissa maissa

([574/1972](#) artikla 42)

Eläketurvakeskus täyttää vakuutushistorian U-liitteen tietojen perusteella.

E 213-lääkärinlausunto (vain työkyvyttömyyseläke)

Työkyvyttömyyseläkehakemuksen liitteenä on yleensä kansallinen B-lääkärin-lausunto, jonka hakija itse kustantaa. Jos toinen maa pyytää B-lausunnon sijasta E213-lääkärinlausuntoa, senkin kustantaa hakija.

Jos toinen maa pyytää hakijan terveydentilasta muuta lääketieteellistä lisäselvitystä tai haluaa tarkistuttaa eläkkeensaajan työkyvyn, Eläketurvakeskus käsittelevänä laitoksena velkoo lisäselvityksen kustannukset selvitystä pyytäneeltä maalta. Jos maan kanssa on luovuttu tällaisten lääketieteellisten selvitysten kustannusten korvaamisesta, selvitykset korvaa työeläkelaitos ja ellei henkilö ole ollut Suomessa töissä, kustannukset korvaa Kela. Tällöin kustannusten korvausasia käsitellään KV-keskuksessa. Suomi on luopunut lääketieteellisten selvitysten kustannusten korvaamisesta muiden Pohjoismaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan (Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti) kanssa.

Vireilletulo

([987/2009](#) artikla 45)

([574/1972](#) artikla 36)

EU-eläkehakemus tulee vireille samana päivänä Suomessa ja niissä maissa, joiden eläkettä haetaan. Suomessa jätetyn hakemuksen vireilletulopäivä on sekä Kelassa että työeläkelaitoksessa se päivä, jolloin hakemus ensiksi jätetään. Jos hakemus tulee Kelaan työeläkelaitoksesta, vireilletulopäivä Kelassakin on työeläkelaitokseen jättöpäivä.

Eläketurvakeskus ilmoittaa toiseen maahan Suomen eläkehakemuksen jättöpäivän, koska hakemus tulee vireille kaikissa maissa samana päivänä.

Jos hakija asetusta 883/2004 sovellettaessa hakee myöhemmin erikseen jostain maasta omaa eläkettä, jonka on aiemmin jättänyt hakematta tai jota ei ole maininnut aikaisemmin, vireilletulopäivä kyseisessä maassa on tämän myöhemmän hakemuksen tai hakemuksen täydentämisen jättöpäivä. Perhe-eläkehakemuksen myöhempi täydentäminen ei kuitenkaan myöhennä vireilletuloa. Perhe-eläkkeen hakijalle ei saa syntyä edunmenetyksiä siitä syystä, että hän vasta myöhemmin saa tietää edunjättäjän ulkomailla olosta.

Kirjaa Kelassa käsiteltävä hakemus vireille QE-järjestelmään ETA-asiana. Kirjaa samalla myös hakijan Kela-tietoihin KV-keskuksen numero 67593, kun asiakas asuu Suomessa.

Lisäselvitysten pyytäminen

Pyydä hakijalta kaikki ulkomailla oloa todentavat asiakirjat, esimerkiksi koulu-, opiskelu- ja työtodistukset, komennusmääräykset, merityö- ja työkirjat, vanhat passit ja mahdolliset matkaliput. Selvitykset tarvitaan toiseen maahan lähtevän hakemuksen liitteeksi. Kopio työkirjan jokaisesta sivusta tarvitaan aina kun eläkettä haetaan seuraavista maista: Bulgaria, Viro, Latvia, Liettua, Puola, Romania, Slovenia, Unkari, Kroatia ja Kreikka. Työkirjan kopio pitää todistaa oikeaksi Kelassa allekirjoituksella, nimenselvennyksellä ja päivämäärällä

Hakijalla voi olla oikeus muista maista maksettaviin lisäeläkkeisiin, jotka otetaan huomioon eläkkeen määrää laskettaessa. Lue lisää lisäeläkkeistä.

Vanhuuseläkkeen hakijalla, joka on ollut töissä Ruotsissa, on yleensä oikeus saada Ruotsista työmarkkinasopimukseen perustuvaa lisäeläkettä. Se otetaan tulona huomioon kansaneläkettä laskettaessa, joten Kela tarvitsee tiedon lisäeläkkeen alkamisajankohdasta ja bruttomäärästä. Huolehdi siitä, että asiakas [hakee lisäeläkettä](#) ja pyydä häntä toimittamaan Ruotsin eläkepäätös ja maksukuitti Kelaan.

Hakemus toiseen maahan

Toimita Kelassa vastaanotettu kansallinen hakemus liitteineen OIWAn kautta Asiakirjojen siirto-työnä työeläkejärjestelmän keskuspiesteeseen (Santra). Sieltä hakemus ohjautuu Asiakirjojen siirtotyössä annettujen hakemustietojen perusteella

- työeläkelaitokseen, jos työeläke-kohdassa on Kyllä-merkintä
- Eläketurvakeskukseen, jos EU-eläke-kohdassa on Kyllä-merkintä

Eläketurvakeskus toimittaa hakemuksen sosiaaliturva-asetuksia soveltaviin maihin Euroopan unionin E 200 –lomakesarjalla.

Käsittelypaikka

EU-tilanteissa kansaneläke- ja perhe-eläkehakemusten käsittely on keskitetty KV-keskukseen.

Ohjaa eläkehakemus OIWAn kautta KV-keskukseen etuuden mukaiseen, Suomessa asuvan työjonoon.

Ohjaa U-liite tarvittaessa OIWAn kautta Vakuutusjaksojen rekisteröinti –työnä KV-keskuksen Yhteyslaitos-työjonoon, ellei ole ohjautunut sinne automaattisesti.

Toimintaohje U-liitteen käsittelylle KV-keskuksessa

Vertaa U-liitteen tietoja päätteeltä saataviin ulkomailla oloa tukeviin vihjetietoihin. Tarkista asiakkaan ilmoittamat epäselvät Suomeen ja Suomesta muuton ajat esimerkiksi

- väestötietojärjestelmästä
- osoitetoimistosta
- maistraatista
- seurakunnasta.

Pyri selvittämään suuret poikkeamat asiakkaan antamiin tietoihin yhdessä hänen kanssaan. Aikojen selvittäminen on tärkeää, jotta hakijalle voidaan laskea oikean suuruinen eläke ja että ulkomaille voidaan ilmoittaa Suomessa asutusta ajasta karttunut vakuutusaika mahdollisimman tarkasti.

Viitteinä ulkomailla olosta voivat olla esimerkiksi seuraavat päätteen tiedot

- ulkomaan kansalaisuus
- syntymäkunta tai edellinen kotikunta ulkomailla
- kuntahistoriassa kotikunta ulkomailla
- osoitehistoriassa ulkomaan osoite
- oleskelulupatietoja
- toisen Pohjoismaan henkilötunnus tai ulkomaan vakuutusnumero
- vakuutusjaksot-tietoja
- vakuuttamishistoria-tietoja
- ulkomaan vakuutusjaksot-tietoja (Ruotsin tai Norjan työskentelyhistoria)
- ulkomaan eläketietoja verotustiedoissa tai työeläketiedoissa.

Voit myös selvittää web-kyselyllä työeläkejärjestelmän ansiotyörekisteristä hakijan työsuhteet Suomessa.

Muutto- ja vakuutushistoriatietoja selvittäessä ja kirjatessasi ota huomioon se, mitä muuton ajankohtana voimassa olleissa laeissa ja sosiaaliturvasopimuksissa on sanottu Suomessa asumisesta. Lue [lisää](#).

1.5.6.1.2. EU-eläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa

Käsittelypaikka

EU-tilanteissa vanhuuseläke- ja perhe-eläkehakemusten käsittely on keskitetty KV-keskukseen. Työkyvyttömyyseläkehakemukset käsitellään työkyvyttömyyden selvittämisen osalta Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa, jonka työhöön KV-keskus ne toimittaa. Kun työkyvyttömyyseläkeoikeus on ratkaistu Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa, KV-keskus antaa eläkkeestä päätöksen.

KV-keskus toimii toisissa sosiaaliturva-asetuksia soveltavissa maissa asuvien hakijoiden kotitoimistona ja sikäläisten yhteyslaitosten/käsittelevien laitosten Suomen yhdyslaitoksena. Siten KV-keskus välittää hakemustiedot Suomen työeläkelaitoksille ja vakuutuskausi- ja päätöstietoja kaikille käsittelyyn osallistuville laitoksille. Käsittelyn päätteeksi KV-keskus toimittaa toisen maan yhteyslaitoksesta/käsittelevästä laitoksesta saamansa päätösten E 211 - yhteenvedon tai asetuksen 987/2009 artiklan 48 mukaisen yhteenvedon (SED P7000, PD P1) Eläketurvakeskukselle tiedoksi ja rekisteröitäväksi työeläketietoihin.

Lomakkeet ja pSEDit

[\(574/1972 artiklat 36 ja 37\)](#)

Toisesta sosiaaliturva-asetuksia soveltavasta maasta hakemus saapuu KV-keskukseen Euroopan unionin E 200 -lomakesarjalla, jossa lomaketunnuksen jäljessä on kyseisen maan kaksikirjaiminen maakoodi (OSKY > Valtiot ja valtioiden väliset järjestöt > Valtiotiedot). Sovellettaessa asetusta 987/2009 hakemustiedot voivat saapua toisesta maasta myös paperisella SED-asiakirjalla (sulkeissa pSEDien numerot):

- E 202 vanhuuseläke (P2000)
- E 203 perhe-eläke (P2100)
- E 204 työkyvyttömyyseläke (P2200) ja E213 lääkärinlausunto tai maan kansallinen lausunto
- E 205 asuinmaan vakuutuskaudet (P5000)
- E 207 vakuutushistoria muissa sosiaaliturva-asetuksia soveltavissa maissa kuin asuinmaassa (P4000).

Vireilletulo

[\(987/2009 artikla 45\)](#)

[\(574/1972 artiklat 36 \)](#)

Hakemus tulee vireille Kelassa samana päivänä, jona se on jätetty toisen sosiaaliturva-asetuksia soveltavan maan laitokselle. Kirjaa toisesta maasta saapuneesta hakemuksesta sekä Kelaan saapumispäivä että hakemuksen jättöpäivä toisessa maassa. Takautuva kuuden kuukauden hakuaika lasketaan toisen maan hakemispäivästä. Viivästyskorotusta aletaan laskea aikaisintaan Kelaan saapumispäivästä. Jos hakemuksessa ei ole ilmoitettu kyseisen maan hakemuksen jättöpäivää, sinä pidetään päivää, jolloin laitos on allekirjoittanut hakemuksen.

Ilmoita hakijalle eläkehakemuksen vastaanottamisesta kirjeellä VEL55.

Asetusta 987/2009 sovellettaessa asiakkaan katsotaan hakeneen Suomesta sekä kansaneläkettä että työeläkettä, jos hakemukseen ei ole merkitty, mitä eläkettä ei haeta. Jos hakija ei ole samanaikaisesti hakenut Kelan eläkettä, myöhemmin tulleen hakemuksen vireilletulopäivä on sen jättöpäivä asuinmaassa. Jos Kelan perhe-eläkettä haetaan myöhemmin, hakemuksen katsotaan tulleen vireille alkuperäisen hakemuksen jättöpäivänä.

Sovellettaessa asetusta 574/1972 selvitä ulkomaan laitokselta syy eläkehakemuksen viipymiseen ja tarkista oikea hakemuksen jättöpäivä, jos Kelaan saapumisen ja toisessa maassa jättämisen väliä on enemmän kuin vuosi. Syynä voi olla esimerkiksi se, että hakemus lähetetään Suomeen vasta, kun asiakas on ilmoittanut hakevansa täältä aikaisemmin lykkäämäänsä vanhuuseläkettä. Hakemuksen jättöpäiväksi katsotaan tällöin päivä, jolloin hakija ilmoitti hakevansa Suomen eläkettä. Perhe-eläkehakemuksen yli vuoden viipyminen voi johtua esimerkiksi siitä, että hakija vasta myöhemmin saa tiedon edunjättäjän Suomessa vakuutettuna olosta. Pitkästä viipymisajasta huolimatta perhe-eläkehakemus tulee vireille Kelassa ulkomaan hakemuspäivänä.

Jotta voit rekisteröidä hakemuksen vireille, pyydä hakijalle ja perhe-eläkettä haettaessa myös edunjättäjälle suomalainen henkilötunnus maistraatista, jos sitä ei ole ennestään. Vaikka Kelan eläkettä ei haettaisikaan, työeläkevakuuttaja tarvitsee henkilötunnuksen hakijalle ja perhe-eläkkeen edunjättäjälle.

Toimita hakemus liitteineen OIWAn kautta Asiakirjojen siirto -työnä työeläkejärjestelmän keskuspiesteeseen (Santra). Sieltä hakemus ohjautuu Asiakirjojen siirtotyössä annettujen

hakemustietojen perusteella työeläkelaitokseen. Jos Santra ei pysty sitä päättämään, hakemus ohjautuu Eläketurvakeskukseen.

Lisäselvitysten pyytäminen

Tarkista hakemus. Pyydä puuttuvat selvitykset toisen maan laitokselta sekä Kelan että työeläkelaitoksen tarpeita varten. Yhteydenpidossa voit käyttää lomaketta E 001.

Jos hakija asuu Ruotsissa ja on ollut siellä töissä, pyydä häneltä Ruotsin työmarkkinasopimuseläkkeestä päätös tai kuitti, josta selviää eläkkeen alkamisaika ja bruttomäärä. Tarkista, saako muussa maassa asuva hakija tuloksi otettavaa lisäeläkettä (Ratkaisutyö > Eläkeläiset: oikeanpuoleinen navi Tärkeää tietää > KV-asiat > Eri maiden eläkejärjestelmät).

Kirjaa myös hakijan muutto- ja vakuutushistoria ja Suomesta poissaolon aikana tapahtuneet yleistietojen muutokset.

1.5.6.1.3. EU-hakemuksen peruminen

[\(987/2009 artikla 46\)](#)

[\(574/1972 artikla 36\)](#)

Sovellettaessa asetusta 987/2009 hakija voi eläkkeen lajista riippumatta perua vain yhdenkin maan tai laitoksen eläkettä koskevan hakemuksen. Tämä on mahdollista, koska hakijaa ei voida enää velvoittaa hakemaan edes työkyvyttömyys- tai perhe-eläkettä samanaikaisesti kaikista maista.

Vanhuuseläkkeen saamista hakija voi lykätä. Siksi myös yhden maan hakemuksen peruminen on mahdollista, jos perumisen edellytykset täyttyvät kyseisen maan lainsäädännön mukaan. Kelan vanhuuseläkehakemuksen voi perua, jos päätös ei ole lainvoimainen tai eläkettä ei vielä ole maksettu.

Ilmoita perumisesta yhteyslaitokselle/käsittelylälle laitokselle E 001-yhteydenpitomakkeella. Kirjaa siihen perumisen syyt ja mitä etuuksia hakija menettäisi ottaessaan vastaan perutun eläkkeen.

Sovellettaessa asetusta 574/1972 hakija voi perua EU-eläkehakemuksensa, jos minkään maan päätös ei ole lainvoimainen. Hakemus siis perutaan kaikissa maissa. Vain yhden maan työkyvyttömyyseläke- tai perhe-eläkehakemusta ei voi perua edes silloin, kun sen päätös ei ole vielä lainvoimainen. Joissakin harvoissa yksittäistapauksissa toisen maan hakemus voidaan perua, jos tämä maa siihen suostuu. Perumisen edellytyksenä on tällöin, että hakija ottamalla vastaan toisen maan pienen eläkkeen samalla menettää pääasiallisen toimeentulolähteensä toisessa maassa. Kun sovelletaan asetusta 574/1972, yhdyslaitos/käsittelyvä laitos selvittää toisen maan mahdollisuudet ja suostumuksen perumiseen.

Toisesta maasta tulleen perumispyynnön käsittelee KV-keskus. KV-keskus käsittelee myös Suomessa asuvan hakijan Kelan eläkettä koskevan perumisen.

1.5.6.2. Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus

Uusi Pohjoismainen sopimus tuli voimaan 1.5.2014.

Uusi pohjoismainen sopimus laajentaa asetuksen 883/2004 soveltamisen myös Färsaarilla ja Grönlannissa asuviin henkilöihin.

Hakijalla on oikeus kansaneläkkeeseen kaikista niistä Pohjoismaista, joissa hän on asunut. Siten Suomessa asuva hakija hakee yleensä samanaikaisesti Suomen kansaneläkettä ja ainakin yhden muun Pohjoismaan kansaneläkettä. Vastaavasti leskellä ja lapsella on oikeus perhe-eläkkeeseen niistä Pohjoismaista, joissa edunjättäjä on asunut.

1.5.6.2.1. Peruseläkkeiden hakeminen, kun hakija asuu Suomessa

Lomakkeet

Kelan ja työeläkelaitosten yhteisillä kansallisilla hakemuksilla haetaan kansaneläkkeen lisäksi myös toisen Pohjoismaan peruseläkettä täyttämällä ulkomaan eläkkeen hakemista koskeva kohta.

Hakemuksen kiinteä osa on lomake Asuminen ja työnteko ulkomailla (Liite U), jolla hakijan tulee ilmoittaa mahdollisimman tarkasti kaikki 16 vuoden iän täyttämisen jälkeiset tavanomaisia lomamatkoja pidemmät Suomesta poissaolon aikansa. Perhe-eläkettä haettaessa Liite U tarvitaan aina edunjättäjästä ja kaikista ulkomailla asuneista hakijoista.

Vireilletulo

Eläkehakemus tulee vireille samana päivänä kaikissa Pohjoismaissa, joiden eläkettä haetaan.

Eläketurvakeskus ilmoittaa toiseen Pohjoismaahan maahan toimittamassaan hakemuksessa Suomen kansaneläkkeen hakupäivän.

Käsittelypaikka

Suomessa asuvan hakijan eläkehakemus käsitellään KV-keskuksessa.

Ohjaa U-liite tarvittaessa KV-keskuksen Yhteyslaitos-työjonoon hakijan tai edunjättäjän muutto- ja vakuutushistorian tarkistamista ja kirjaamista varten.

KV-keskuksen toimenpiteet on selostettu kohdassa [Toimintaohje U-liitteen käsittelylle KV-keskuksessa](#) (Vanhuuseläke > Hakeminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > Hakeminen Suomessa > Toimintaohje U-liitteen käsittelylle KV-keskuksessa).

Hakemus ulkomaille

Tietojen vaihdossa käytetään samaa muotoa ja menetelmää kuin sovellettaessa EU-asetusta ja sen täytäntöönpanoasetusta. Siirtymäaikana Eläketurvakeskus toimittaa hakemuksen toiseen Pohjoismaahan Euroopan unionin E-lomakkeilla.

Toimita Kelassa vastaanotettu kansallinen hakemus liitteineen OIWAn kautta Asiakirjojen siirto-työnä työeläkejärjestelmän keskuspiisteeseen (Santra). Sieltä hakemus ohjautuu Asiakirjojen siirtotyössä annettujen hakemustietojen perusteella

- työeläkelaitokseen, jos työeläke-kohdassa on Kyllä-merkintä
- Eläketurvakeskukseen, jos sosiaaliturvasopimusmaan eläke-kohdassa on Kyllä-merkintä.

1.5.6.2.2. Hakemus Suomeen toisesta Pohjoismaasta

Lomakkeet

Tietojen vaihdossa käytetään samaa muotoa ja menetelmää kuin sovellettaessa EU-asetusta ja sen täytäntöönpanoasetusta. Toisesta Pohjoismaasta kansaneläkehakemus saapuu Kelan KV-keskukseen siirtymäaikana E-lomakkeilla.

Vireilletulo

Hakemus tulee vireille Kelassa samana päivänä, jona se on jätetty toisen Pohjoismaan laitokselle. Kirjaa toisesta Pohjoismaasta saapuneesta hakemuksesta sekä Kelaan saapumispäivä että hakemuksen jättöpäivä kyseisessä maassa. Takautuva kuuden kuukauden haku aika lasketaan toisen maan hakemispäivästä. Viivästyskorotusta aletaan laskea aikaisintaan Kelaan saapumispäivästä.

Jos hakemuksessa ei ole ilmoitettu kyseisen maan hakemuksen jättöpäivää, sinä pidetään päivää, jolloin laitos on allekirjoittanut hakemuksen.

Ilmoita hakijalle eläkehakemuksen vastaanottamisesta kirjeellä VEO40.

Jotta voit rekisteröidä hakemuksen vireille, pyydä hakijalle suomalainen henkilötunnus maistraatista, jos sitä ei ole ennestään.

1.5.6.3. Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset

Suomen solmimissa kahdenvälisissä sosiaaliturvasopimuksissa on yleensä mukana vanhuuseläkkeet ja perhe-eläkkeet. Vanhuuseläkeikä eri maissa ei ole sama kuin Suomessa. Siten asiakas hakee yleensä samanaikaisesti niitä eläkkeitä, joihin hänellä ikänsä puolesta on oikeus. Sosiaaliturvasopimukset eivät velvoita hakemaan kummankin maan eläkkeitä samanaikaisesti.

1.5.6.3.1. Toisen sosiaaliturvasopimusmaan eläkkeen hakeminen

Asiakas hakee yleensä samanaikaisesti kansaneläkettä Suomesta sekä eläkettä toisesta sosiaaliturvasopimusmaasta. Työeläke voi olla jo maksussa alemman vanhuuseläkeiän johdosta.

Lomakkeet

Kelan ja työeläkelaitosten yhteisillä kansallisilla hakemuksilla haetaan Suomen eläkkeiden lisäksi myös toisen sosiaaliturvasopimusmaan eläkettä täyttämällä ulkomaan eläkkeen hakemista koskeva kohta. Kansallisella hakemuksella voi hakea myös eläkettä Intiasta ja Etelä-Koreasta, vaikka sopimukset eivät koske Kelan eläkkeitä. Sen sijaan kansallisella hakemuksella ei voi hakea eläkettä Kiinasta, vaan asiakkaan on itse selvitettävä eläkeoikeutensa.

Hakemuksen kiinteä osa on lomake Asuminen ja työnteko ulkomailla (Liite U), jolla hakijan tulee ilmoittaa kaikki 16 vuoden iän täyttämisen jälkeiset tavanomaisia lomamatkoja pidemmät Suomesta poissaolon aikansa mahdollisimman tarkasti. Perhe-eläkettä haettaessa U-liite tarvitaan aina edunjättäjästä ja kaikista ulkomailla olleista hakijoista.

Asiakas voi hakea sosiaaliturvasopimusmaan eläkettä, lukuun ottamatta Kiinaa, myös täyttämällä sosiaaliturvasopimusmaan hakemuslomakkeen, jonka saa Tyoelake.fi-sivuilta. Kiinan eläkettä ei voi hakea sosiaaliturvasopimusmaan lomakkeella vaan asiakkaan on itse selvitettävä eläkeoikeutensa. Eläketurvakeskus vastaa asiakkaiden neuvomisesta sosiaaliturvasopimusmaiden eläkkeiden hakemisessa.

Eläketurvakeskus toimittaa hakemuksen toiseen sopimusmaahan kyseisen sopimuksen mukaisella hakemuksella. Hakemuksen saatteeksi kirjoitetaan sopimuksen mukainen Suomen yhteydenpitomake. Tarvittaessa Eläketurvakeskus pyytää Suomen asumiskaudet KV-keskuksesta. Australian eläkettä hakevan Suomen asumiskaudet KV-keskus ilmoittaa lomakkeella FI/AUS 2A ja muista sopimusmaista eläkettä hakevien kaudet ottamalla kuvaruutukopion HEKY / Henkilön yleistiedot / Eläkkeen vakuutusajat -tiedoista.

Eläketurvakeskus välittää hakemustiedot toiseen maahan seuraavilla lomakkeilla:

Sopimusmaa	Lomakkeet	Sopimusmaan eläkkeet
USA	FIN/USA 4 hakemuspyyntö + FIN/USA 2 yhteydenpitomake (USA lähettää hakijalle varsinaisen hakemuslomakkeen täytettäväksi)	vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke
Kanada	CAN/FIN 2 CAN/FIN 2 (DI) + lääkärintausunto CAN/FIN 4 lapsenetuudet FIN/CAN 3 yhteydenpitomake	vanhuuseläke ja perhe-eläke työkyvyttömyyseläke lapsikorotus
Chile	RCH/FI-1 RCH/FI-2 FI/CL 2 yhteydenpitomake	vanhuuseläke ja tk-eläke perhe-eläke
Israel	I/FI 4 I/FI 3 I/FI 5 FIN/ISR 2 yhteydenpitomake	vanhuuseläke työkyvyttömyyseläke perhe-eläke
Australia	AUS140_FI Mod(IA) Tulot ja omaisuus FI/AUS 2 yhteydenpitomake	vanhuuseläke

Amerikan yhdysvaltojen eläkkeen saamiseksi hakijalla tulee olla henkilökohtainen SSA-numero. Jos se puuttuu, hakijan tulee käydä henkilökohtaisesti haastateltavana USA:n suurlähetystössä Helsingissä. Passi tulee ottaa mukaan haastatteluun.

Vireilletulo

Suomen eläkkeiden hakemispäivä katsotaan myös Kanadan, Chilen ja Israelin eläkkeiden hakemispäiväksi, jos kyseisten maiden eläkkeitä on haettu kuuden kuukauden kuluessa Suomen hakemusten jättämisestä. Australian sopimuksen mukaista vanhuuseläkettä on haettava 12 kuukauden kuluessa Suomen hakemusten jättämisestä. Muissa sopimuksissa hakemispäivä on se, jona hakija on jättänyt sopimusmaan eläkehakemuksen.

Eläketurvakeskus ilmoittaa toiseen sosiaaliturvasopimusmaahan Suomen eläkkeiden hakemispäivän.

Lisäselvitysten pyytäminen

Pyydä hakijalta kaikki ulkomailla oloa todentavat asiakirjat, esimerkiksi koulu-, opiskelu- ja työtodistukset, komennusmääräykset, merityö- ja työkirjat, vanhat passit ja mahdolliset matkaliput jne. Selvitykset tarvitaan toiseen maahan lähtevän hakemuksen liitteeksi.

Hakemus sopimusmaahan

Toimita Kelassa vastaanotettu kansallinen hakemus liitteineen OIWAn kautta Asiakirjojen siirto -työnä työeläkejärjestelmän keskuspiiteeseen (Santra). Sieltä hakemus ohjautuu Asiakirjojen siirtotyössä annettujen hakemustietojen perusteella

- työeläkelaitokseen, jos työeläke-kohdassa on Kyllä-merkintä
- Eläketurvakeskukseen, jos sosiaaliturvasopimusmaan eläke-kohdassa on Kyllä-merkintä.

Eläketurvakeskus toimittaa hakemuksen sosiaaliturvasopimusmaihin kyseisten sopimusten mukaisilla hakemuslomakkeilla.

Käsittelypaikka

Sosiaaliturvasopimusmaassa olleen hakijan Kelan eläkettä koskevat hakemukset käsitellään KV-keskuksessa riippumatta siitä, sovelletaanko ratkaisemisessa sosiaaliturvasopimuksen vai kansaneläkelain säännöksiä.

Ohjaa eläkehakemus OIWAn kautta Hakemus-työnä sen KV-keskukseen etuuden mukaiseen työjonoon.

Ohjaa U-liite tarvittaessa OIWAn kautta Vakuutusjaksojen rekisteröinti -työnä KV-keskuksen Yhteislaitos-työjonoon hakijan tai edunjättäjän muutto- ja vakuutushistorian tarkistamista ja kirjaamista varten.

KV-keskuksen toimenpiteet on selostettu kohdassa [Toimintaohje U-liitteelle](#) (Vanhuuseläke > Hakeminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > Hakeminen Suomessa > Toimintaohje U-liitteelle).

1.5.6.3.2. Hakemus Suomeen toisesta sosiaaliturvasopimusmaasta

Lomakkeet

Kelalla ja Eläketurvakeskuksella on yhteiset hakemuslomakkeet Chilen ja Australian sopimuksissa. Muissa sopimuksissa kummallakin laitoksella on omat lomakkeensa.

Toisesta sosiaaliturvasopimusmaasta hakemus saapuu Kelan KV-keskukseen seuraavilla lomakkeilla

Sopimusmaa	Lomakkeet	Suomen eläkkeet (vain työeläke)
USA	FIN/USA 3A (EV61A) FIN/USA 3B (EV61B)	vanhuuseläke perhe-eläke
Kanada	FIN/CAN 2B (EV57Aen, fr) FIN/CAN 2C (EV57Aen, fr) CAN/FIN 3 yhteydenpitomake	vanhuuseläke perhe-eläke
Chile	FI/CL 3 (ETK/Kela FI/CL 3) FI/CL 4 (ETK/Kela FI/CL 4) FI/CL 4a (ETK/Kela 4a) RCH/FI 6 yhteydenpitomake	vanhuuseläke, (tk-eläke) perhe-eläke lapseneläke
Israel	FIN/ISR 3A (EV63A) FIN/ISR 3B (EV63B) I/FI 2 yhteydenpitomake	vanhuuseläke perhe-eläke
Australia	FI/AUS 3 (ETK/Kela FI/AUS 3) FI/AUS 4 (ETK/Kela FI/AUS 4) FI/AUS 4A (ETK/Kela FI/AUS 4A) AUS200_FI yhteydenpitomake	vanhuuseläke, (tk-eläke) (perhe-eläke) (perhe-eläke, lapsiliite)

Vireilletulo

Kirjaa toisesta sosiaaliturvasopimusmaasta saapuvasta hakemuksesta Kelaan saapumispäivä ja hakemuksen jättöpäivä ulkomailla. Takautuva kuuden kuukauden haku aika lasketaan ulkomaan jättöpäivästä. Viivästyskorotusta aletaan laskea aikaisintaan Kelaan saapumispäivästä.

Kanadasta, Chilestä tai Israelista saapuvan hakemuksen vireilletulopäivä Kelassa on sama kuin kyseisen maan eläkkeen hakemispäivä, jos Kelan eläkettä on haettu kuuden (6) kuukauden

kuluessa sopimusmaan eläkkeen hakemisesta. Australian sopimuksessa aika on 12 kuukautta. Muulloin vireilletulopäivä on päivä, jolloin Suomen eläkkeittä on haettu sopimusmaassa.

Lisäselvitysten pyytäminen

Jos hakija asuu toisessa sosiaaliturvasopimusmaassa, Kelan KV-keskus pyytää puuttuvat selvitykset ulkomaan laitokselta sekä Kelaa että työeläkelaitoksen tarpeita varten.

Kirjaa myös hakijan muutto- ja vakuutushistoria ja Suomesta poissaolon aikana tapahtuneet yleistietojen muutokset.

Muutto- ja vakuutushistoriatietoja selvittäessäsi ja kirjatessasi ota huomioon se, mitä muuton ajankohtana voimassa olleissa laeissa ja sosiaaliturvasopimuksissa oli sanottu Suomessa asumisesta. Lue [lisää](#).

1.6. Määrä

Kansaneläke maksetaan täysimääräisenä, jos eläkkeeseen vaikuttavat tulot eivät ylitä täyteen kansaneläkkeeseen oikeuttavaa tulorajaa, joka vuonna 2019 on 666 euroa. (KEL 568/2007 19 §)

Täysimääräistä kansaneläkettä voi pienentää eläkkeensaajan ulkomailla asuma aika (suhteutus).

Täysimääräisen kansaneläkkeen määrät vuonna 2019 ovat perheluokittain seuraavat:

- Yksin asuva 628,85 €/kk
- Parisuhteessa 557,79 €/kk.

Eläketulojen vuoksi vähennetty kansaneläke

Kun henkilön eläketulot ylittävät täyteen kansaneläkkeeseen oikeuttavan tulorajan, tulot pienentävät kansaneläkettä 50 prosentilla tulorajan ylittävästä osasta (KEL 568/2007 20 §).

Kansaneläkettä ei makseta, jos henkilön eläketulot ovat vuonna 2019 vähintään

- Yksin asuva 1 299,88 €/kk
- Parisuhteessa 1 157,71 €/kk.

Tulorajat ovat pienemmät, jos on kysymyksessä varhennettu vanhuuseläke tai eläke on suhteutettu. Jos kyseessä on lykätty vanhuuseläke, tulorajat ovat suuremmat.

Voit laskea kansaneläkkeen määrän CICSissä APLA > Eläkkeen laskennat > Kansaneläkkeen määrä.

Kansaneläke lasketaan kaavasta

Täysimääräinen kansaneläke vuodessa - $0,5 \times$ (Vuositulot - täyteen kansaneläkkeeseen oikeuttava tuloraja).

Pienin maksettava eläke

Kansaneläkettä ei makseta, jos sen määrä olisi pienempi kuin 6,68 euroa kuukaudessa (vuonna 2019).

Kansaneläkkeen määrä voi jäädä pienintä maksettavaa määrää pienemmäksi muiden eläketulojen tai eläkkeen suhteuttamisen takia.

(KEL 568/2007 25 §)

Indeksikorotus

Maksussa olevaa kansaneläkkeen määrää tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Kansaneläkkeen vähimmäismäärä ja tulorajat tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksin muutosta vastaavasti.

Vuonna 2019 kansaneläkeindeksi on 1617.

1.6.1. Varhennusvähennys

Perusteiden mukaan laskettua kansaneläkkeen määrää vähennetään varhennusvähennyksellä, jos eläke alkaa ennen 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkua.

Varhennusvähennys on **0,4 prosenttia** jokaiselta kuukaudelta, jolta vanhuuseläke otetaan ennen 65 vuoden ikää. Varhennettun vanhuuseläkkeen määrä lasketaan siten, että perusteiden mukaan laskettua kansaneläkkeen määrää pienennetään 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta vanhuuseläke otetaan varhennettuna. Jos eläkkeen ottaa esimerkiksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, varhennusvähennys on 9,6 prosenttia.

Ennen 1.1.2000 alkaneissa varhennetuissa vanhuuseläkkeissä varhennusvähennyksen määrä oli 0,5 % kuukaudessa.

Varhennettu vanhuuseläke maksetaan **pysyvästi vähennettynä**.

Varhennusvähennysprosentti säilyy eläkkeessä entisen suuruisena, kun

- eläkkeen maksu alkaa uudelleen keskeytyksen jälkeen
- varhennettu vanhuuseläke on lakannut ja henkilölle syntyy myöhemmin oikeus uudelleen maksettavaan eläkkeeseen.

Esimerkki

Henkilölle on myönnetty varhennettuna vanhuuseläkkeenä pelkkä pohjaosa 1.3.1995 alkaen. Pohjaosaa on alettu leikata 1.1.1997 lainmuutoksessa ja eläke on lakannut kokonaan 1.1.2001 lukien. Henkilölle tulee uudelleen oikeus kansaneläkkeeseen 1.1.2008 lainmuutoksen perusteella. Kansaneläke on myönnetty tällöin varhennettuna vanhuuseläkkeenä ja varhennusvähennyksen määrä on sama kuin aiemmin maksetussa varhennetussa vanhuuseläkkeessä (pohjaosa).

1.6.2. Lykkäyskorotus

Perusteiden mukaan laskettua kansaneläkkeen määrää korotetaan lykkäyskorotuksella, jos eläke alkaa myöhemmin kuin 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lykkäyskorotukseen on oikeus vain niiltä kuukausilta, joilta henkilöllä olisi perusteiden mukaan ollut oikeus kansaneläkkeeseen.

Lykkäyskorotus on **0,6 prosenttia** jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkaminen lykkääntyy (KEL 568/2007 10 §). Lykkäyskorotuksella ei ole enimmäismäärää.

Lykkäyskorotuksen määrä on 1.1.2000 saakka 1,0 %. Jos oikeus vanhuuseläkkeeseen on syntynyt ennen 1.1.2000 ja henkilön kansaneläke alkaa 1.1.2000 tai myöhemmin, eläkettä korotetaan

- vuoden 1999 loppuun saakka yhdellä prosentilla jokaista lykättyä kuukautta kohti
- vuoden 2000 alusta 0,6 %.

Lykkäyskorotusprosentti on vuonna 1962 tai sen jälkeen syntyneillä 0,4 % jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkaminen lykkääntyy yli vanhuuseläkeiän.

Vanhuuseläkkeeseen ei makseta lykkäyskorotusta sellaiselta ulkomailla olon ajalta, jolta hakijalla ei ole oikeutta eläkkeeseen. Jos Suomeen muuttaneen hakijan karenssiaika täyttyy esimerkiksi vasta 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen ja hän haluaa kansaneläkkeensä alkavaksi heti karenssiajan täyttymistä seuraavan kuukauden alusta eli eläkeoikeuden alkamisesta lukien, lykkäyskorotusta ei makseta. Lykkäyskorotus maksetaan eläkeoikeuden alkamisen ja eläkkeen alkamisen väliseltä ajalta, jos hakija ottaa vanhuuseläkkeensä eläkeoikeuden alkamista myöhemmästä ajankohdasta (KEL 568/2007 10 §)

Esimerkki

Henkilö on täyttänyt 65 vuotta 15.5.2000. Hänen työeläkkeensä on ylittänyt tällöin tulorajan, jolla olisi oikeus pienimpään maksettavaan kansaneläkkeeseen. Henkilön perhesuhteet ovat muuttuneet 15.5.2008 lukien ja eläkkeensaajalle olisi syntynyt oikeus kansaneläkkeeseen Y-perheluokkaisena 1.6.2008 alkaen. Eläkkeensaaja hakee kansaneläkettä heinäkuussa 2009 ja haluaa ottaa vanhuuseläkkeen takautuvan hakuajan puitteissa 1.1.2009 alkaen. Eläke myönnetään lykättynä vanhuuseläkkeenä 1.1.2009 lukien. Lykkäyskorotusta karttuu 1.6.2008 – 31.12.2008 eli seitsemältä kuukaudelta yhteensä 4,2 %.

Lykkäyskorotusprosentti säilyy eläkkeessä entisen suuruisena, kun

- lykätyn vanhuuseläkkeen maksu alkaa uudelleen keskeytyksen jälkeen
- lykätty vanhuuseläke on lakannut ja henkilölle syntyy myöhemmin oikeus uudelleen maksettavaan eläkkeeseen.

1.6.2.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

Lykkäyskorotus

(KEL 568/2007 10 §)

Suomeen muuttaneen hakijan vanhuuseläkkeeseen maksetaan lykkäyskorotus, jos hakija lykkää vanhuuseläkkeen alkamista eläkeoikeuden alkamista myöhemmäksi. Eläkeoikeus on voinut alkaa jo toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa asuttaessa, mutta hakija ei ole halunnut ottaa vanhuuseläkettä pro rata -eläkkeenä. Jos pro rata -eläke on hylätty ulkomailla asuttaessa, oikeus kansaneläkkeeseen alkaa Suomeen muutttoa seuraavan kuukauden alusta, ellei hakemusta hylätä eläketulojen ja perhesuhteiden vuoksi. Lykkäyskorotus maksetaan, jos hakija lykkää eläkkeen alkamista oikeuden alkamista myöhemmäksi.

Toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa asuvan hakijan vanhuuseläkkeeseen maksetaan lykkäyskorotus, jos hän ottaa eläkkeensä myöhemmästä kuin eläkeoikeuden alkamisajankohdasta.

Kun Euroopan unionin laajentuessa uusi maa alkaa soveltaa sosiaaliturva-asetuksia, siellä asuvan hakijan oikeus vanhuuseläkkeeseen alkaa kyseisen maan unioniin liittymistä seuraavan kuukauden alusta, vaikka hän olisi täyttänyt 65 vuotta jo sitä ennen. Lykkäyskorotus maksetaan vain eläkeoikeuden alkamisen ja eläkkeen alkamisen väliseltä ajalta.

1.6.2.2. Sosiaaliturvasopimusten vaikutukset

Lykkäyskorotus

(KEL 568/2007 10 §)

Suomella on Kelan eläkkeitä koskeva sosiaaliturvasopimus muiden Pohjoismaiden, Amerikan Yhdysvaltojen, Kanadan, Chilen, Israelin ja Australian kanssa.

Sosiaaliturvasopimuksen perusteella myönnettävään vanhuuseläkkeeseen maksetaan lykkäyskorotus, jos hakija ottaa eläkkeensä eläkeoikeuden alkamista myöhemmästä ajankohdasta.

Kun Suomi solmii sosiaaliturvasopimuksen uuden maan kanssa, siellä asuvan hakijan oikeus vanhuuseläkkeeseen alkaa sopimuksen voimaantulosta, vaikka hän olisi täyttänyt 65 vuotta jo sitä ennen. Lykkäyskorotus maksetaan vain eläkeoikeuden alkamisen ja eläkkeen alkamisen väliseltä ajalta.

1.7. Määräytymisperusteet

Kansaneläkkeen määrä lasketaan eläkkeensaajan perhesuhteiden ja eläkkeeseen vaikuttavien tulojen perusteella. Lisäksi kansaneläkkeen määrään vaikuttaa eläkkeensaajan Suomessa asuma aika (suhteutus).

1.7.1. Perhesuhteet

Perhesuhteilla tarkoitetaan sitä, onko eläkkeensaaja avioliitossa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa vai ei (KEL 568/2007 5 § ja 19 §).

Perhesuhteiden perusteella määräytyy eläkkeen perheluokka

Y-perheluokka

Eläkkeensaaja, joka ei ole avioliitossa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa sekä sellaiset aviopuolisot/rekisteröidyn parisuhteen osapuolet, joilla ei ole yhteistä taloutta. Kansaneläkkeensaajan perheluokka voi olla myös ns. Suojattu Y-perheluokka. Lue lisää suojatusta perheluokasta (Kansaneläkkeen määräytymisperusteet > Suojattu perheluokka).

P-perheluokka

Eläkkeensaaja, joka on avioliitossa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa.

1.7.1.1. Eri talous

Jos avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevalla henkilöllä ei ole yhteistä taloutta puolisonsa kanssa, hänen eläkkeensä lasketaan Y-perheluokan mukaan (KEL 568/2007 5 § ja 19 §)

Aviopuolisoilla tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolilla katsotaan olevan eri talous silloin, kun

- puoliset asuvat erillään sen vuoksi, että toinen puoliso on laitoshoidon tai avohoidon toimintayksikössä. Hoidon tulee tällöin olla jatkuvaa. Jatkuvaksi hoito katsotaan, jos se kestää yhtäjaksoisesti vähintään kolme kuukautta. Jos molemmat puoliset ovat jatkuvassa hoidossa, katsotaan heidän asuvan eri taloudessa siinäkin tapauksessa, että puoliset ovat samassa toimintayksikössä. Jos puoliset asuvat palvelutalossa, eri talous ratkaistaan asumismuodosta riippuen tapauskohtaisesti.
- puoliset ovat muuttaneet pysyvästi erilleen asumaan eikä heillä ole yhteistaloutta. Erillään asuminen arvioidaan tapauskohtaisesti.

Kun harkitset eri taloutta koskevan säännöksen soveltamista tilanteessa, jossa avioliitossa / rekisteröidyssä parisuhteessa oleva eläkkeensaaja on muuttanut yhteisestä asunnosta omaan asuntoon, kiinnitä ratkaisua tehdessäsi huomiota mm. siihen, kenen nimissä vuokrasopimus on tehty sekä siihen, kuka maksaa asumismenot (mm. vuokran) ja muut kustannukset.

1.7.1.2. Yhteistalous

Eläkkeensaajan solmittua avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen häntä pidetään yhteistaloudessa asuvana mm. silloin, kun

- molemmat puoliset pitävät edelleen omat asuntonsa
- toinen puolisoista asuu ulkomailla
- toinen puoliso muuttaa muualle opintojen tai työn vuoksi ja kysymys ei ole välien rikkoutumisesta. Puolison muualla asuminen voi kestää useitakin vuosia.
- puoliset asuvat edelleen yhdessä avioeron harkinta-aikana tai
- aviopuoliset asuvat edelleen yhdessä jo erottuaan.

Jos ajan kuluessa osoittautuu, että eläkkeensaaja asuu pysyvästi erillään puolisoistaan eikä hänellä ole yhteistä taloutta puolisonsa kanssa, voidaan eläkkeensaajan perheluokka muuttaa hakemuksesta Y-perheluokaksi. Erillään asumisen aika harkitaan tapauskohtaisesti.

1.7.1.3. Avoliitto

Avoliitolla tarkoitetaan sitä, että kaksi henkilöä avioliittoa solmimatta elävät jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa (KEL 5 §). 1.3.2017 alkaen myös samaa sukupuolta olevat voivat olla avoliitossa.

Jos asiakas väestörekisteritietojen mukaan tai tosiasiallisesti asuu samassa asunnossa toisen henkilön kanssa ja ilmoittaa olevansa avoliitossa, etuus ratkaistaan sen mukaisesti. Jos asiakas ei tällaisessa tilanteessa ilmoita olevansa avoliitossa, eivätkä muut käytettävissä olevat tiedot tue asiakkaan antamaa tietoa, asiakkaalta pyydetään lisäselvitystä asumisesta (esimerkiksi asunnon koko ja huonemäärä, muu yhdessä asumisen syy kuin avoliitto, vuokrasopimukset, vuokran tosiasiallinen maksaminen). Muun selvityksen ohella asunnon tulee aina olla sellainen, että siinä on selkeästi riittävän yksityisyyden takaavat tilat. Suhteen tulkitseminen avoliitoksi harkitaan tapauskohtaisesti eikä mikään seikka yksinään ole ratkaiseva (esim. henkilöiden isokaan ikäero ei yksinään estä avoliitossa oloa). Ratkaisu tehdään kokonaisuutensa perusteella, ottaen huomioon yleinen elämäkokemus ja se, miltä tilanne esitettyjen selvitysten perusteella kokonaisuutena näyttää. Harkinnassa voi ottaa huomioon esimerkiksi sen, että yleisen elämäkokemuksen

mukaan kimppa-asuminen on tavanomaisempaa samaa sukupuolta olevien kesken ilman, että kysymys on avoliitosta. Toisaalta henkilöiden muuttaminen asunnosta toiseen yhdessä, osoittaa yleensä sen, että heillä on tarkoitus elää jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa suhteissa.

Pääsääntöisesti henkilöitä voidaan pitää avoliitossa elävinä, kun he asuvat samassa asunnossa eivätkä he ole lähisukua keskenään. Myöskään serkuksia ei lähtökohtaisesti tulkita avopuolisoiksi. Avoliitossa eläviksi voidaan katsoa henkilöt aina, jos he asuvat samassa asunnossa ja sen lisäksi heillä on joko yhteisiä lapsia, he ovat kihloissa tai kyseessä on muutoin vakiintuneeksi katsottava suhde. Lapsen/lasten asuminen samassa asunnossa voi yleisen elämäkokemuksen mukaan viitata avoliittoon myös silloin, kun lapset eivät ole yhteisiä.

Avoliitto alkaa, kun kaksi henkilöä muuttaa yhteen ja heidät katsotaan avoliitossa asuviksi. Avoliitto päättyy, kun avopuolisot muuttavat erilleen. Tämä johtuu avioliiton luonteesta, jossa suhde syntyy yhdessä asumisella. Avioliiton katsotaan kuitenkin edelleen jatkuvan erilleen muutosta huolimatta, jos hakija itse ilmoittaa avioliiton edelleen jatkuvan.

Ulkomailla asuvista Kelan ei ole mahdollista saada vastaavia väestörekisteritietoja kuin Suomessa asuvista. Näissä tapauksissa perhesuhteiden arviointi perustuu lähinnä asiakkaalta saataviin tietoihin, vaikka suhdetta muuten arvioidaan samoin kuin muissakin tilanteissa.

Lähtökohta on, että henkilön avoliitto tulkitaan samoin kaikkia etuuslakeja toimeenpantaessa.

1.7.1.4. Suojattu perheluokka

Kun avioliitossa tai avoliitossa olevalle henkilölle on myönnetty lisäosa ennen 1.9.1991, lisäosa on myönnetty Y-perheluokan mukaan, jos hänen puolisonsa ei ennen 1.9.1991 lainmuutosta ollut kansaneläkkeensaaja. Perheluokka säilyy Y-perheluokkana (= suojattu Y), vaikka puolisolle myönnetään eläke. [Suoja purkautuu, kun perhesuhteet muuttuvat avioliiton solmimisen tai purkautumisen vuoksi tai avoliittoon menon tai sen päättymisen vuoksi.](#) (KELVpL 569/2007 12 §)

Suojattu Y-perheluokka ei eroa eläkekyselyillä (mm. EKAS, EKLO) tavallisesta Y-perheluokasta. Jos huomaat, että naimisissa tai avoliitossa olevan eläkkeensaajan perheluokka on Y, tutki aikaisemmista tiedoista, onko kyseessä suojattu Y-perheluokka ennen kuin tarkistat tai oikaiset perheluokan P:ksi.

1.7.2. Tulot

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa otetaan vuositulona huomioon eläkkeenhakijan jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamat

- työ- ja virkasuhteeseen sekä yrittäjätoimintaan perustuvat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- lakisääteisen tapaturmavakuutukseen ja sotilastapaturmaan perustuvat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- liikennevahinkoon perustuvat korvaukset, eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- sotilasvammalakiin perustuva huoltoeläke
- maatalousyrittäjien luopumisjärjestelmän mukaiset etuudet
- ulkomailta maksettavat vastaavat eläkkeet ja korvaukset kuin Suomesta maksettuina otetaan tulona huomioon

Eläkkeet otetaan huomioon bruttomääräisinä kokonaan, osittain tai rajoitetusti. Eläkkeet otetaan huomioon yleensä myöntö- tai tarkistusajankohdan tasoisin, jos kansaneläke on alkanut 1.1.2008 tai myöhemmin. Jos kansaneläke on alkanut ennen 1.1.2008, eläketulot ovat voineet jäättyä. Lue lisää jäätymisestä (Määräytymisperusteet > Tulot > Eläketulojen jäätyminen)

Eläketulo on jatkuva, jos se kestää vähintään kuusi kuukautta. Toistuva eläketulo on silloin, jos eläkkeen maksaminen toistuu vuosittain, vaikkakin lyhyemmän ajan kuin kuusi kuukautta kerrallaan. Jos kansaneläke myönnetään lyhyemmäksi ajaksi kuin kuudeksi kuukaudeksi (kuntoutustuki), otetaan tulona huomioon myös alle kuusi kuukautta kestävä eläke. Esimerkkejä jatkuvan tulon ja vuosittain toistuvan tulon huomioon ottamisen periaatteista (Eläkkeensaajan asumistuki > Määräytymisperusteet > Tulot ja vähennykset).

Kertasuorituksena maksettuja eläkkeitä ei oteta tulona huomioon. Tuloksi ei myöskään oteta eläkkeitä, joita henkilö ei saa. Ennakoitu työeläke otetaan kuitenkin tulona huomioon vanhuuseläkkeessä ja varhennetussa vanhuuseläkkeessä, vaikka henkilölle ei vielä maksettaisikaan omaa työeläkettä.

Lue lisää ennakoidusta työeläkkeestä (Määräytymisperusteet > Tulot > Työeläkkeet > Ennakoitu työeläke).

Esimerkki

Eläkkeensaaja ei halua hakea työeläkelakien mukaista perhe-eläkettä, vaikka hänellä olisi siihen oikeus. Perhe-eläkettä ei voida ottaa tulona huomioon kansaneläkkeessä.

(KEL 568/2007 22 §) , (KEL 568/2007 23 §) , (KELVpL 569/2007 8 §)

1.7.2.1. Työeläkkeet

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa vuositulona otetaan huomioon eläkkeensaajan työeläkkeet. Työeläkkeellä tarkoitetaan kansaneläkelaisissa:

- eri työeläkelakien tai eläkesääntöjen mukaisia työ- ja perhe-eläkkeitä (lakisääteiset työeläkkeet)
- muita eläkkeitä ja perhe-eläkkeitä, jotka perustuvat työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luottamustehtävään (vapaaehtoiset lisäeläkkeet).

Työeläkkeitä eivät ole esimerkiksi ylimääräiset taiteilija -ja sanomalehtimieseläkkeet, diplomaatin puolison erityiskorvaus tai yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke, jos vakuutuksenottaja on ollut yksityishenkilö. Nämä eläkkeet eivät perustu työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luottamustehtävään eikä niitä sen vuoksi oteta tulona huomioon kansaneläkkeen määrää laskettaessa.

(KEL 568/2007 6 §)

1.7.2.1.1. Lakisääteiset työ- ja perhe-eläkkeet

Lakisääteiset omat työeläkkeet ja perhe-eläkkeet otetaan tulona huomioon kokonaan tai osittain. Jos työeläkkeen eläketapahtuma on aikaisempi kuin 1.6.1975, työeläke otetaan tulona huomioon vain rajoitetusti eli laskennalliseen eurorajaan saakka.

Lakisääteisiin omiin työeläkkeisiin ja perhe-eläkkeisiin sovelletaan pääsääntöisesti viimeisen laitoksen periaatetta (Vilma) 1.1.2004 lukien. Tällöin työeläke (VILMAEL) / perhe-eläke (VILMAPE) maksetaan yhdestä eläkelaitoksesta ja se otetaan tuloksi yhtenä eläkkeenä. Jos työeläkkeeseen/ perhe-eläkkeeseen ei ole sovellettu Vilma-periaatetta, maksetaan julkisten alojen ja yksityisten alojen työeläkkeet erikseen omista eläkejärjestelmistään. Tällöin kunkin eläkejärjestelmän maksama eläke otetaan erikseen tuloksi.

Kansaneläkkeessä tulona huomioon otettavan työeläkkeen määrän näet HEKY/Työeläkkeet ja korvaukset/Työeläkepääötstiedot –kyselyllä Perusmäärä-kentässä. Perusmäärä näkyy eläkkeessä vain silloin, jos työeläke sisältää varhennusvähennystä tai kansaneläkkeessä etuoikeutettuja karttumia/korotuksia. Tulona huomioon otettavan työeläkkeen määrän saat myös työeläkepääötstietojenkyselyltä, kun valitset F16-näppäimellä Tulokoodit -toiminnon.

Työeläkkeen varhennusvähennys

Työeläkelakien mukaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeiseen vanhuuseläkkeeseen sisältyvä varhennusvähennys otetaan tulona huomioon. Tällainen eläke otetaan siten tulona huomioon maksettavaa eläkettä suurempana (KEL 568/2007 22 § 3 mom.)

Voit lisätä päätökseen näissä tilanteissa lisäselvitysfrasin QEC25. Muokkaa fraasia tarvittaessa.

Työeläkelakien mukaiseen perhe-eläkkeeseen sisältyvä varhennusvähennys

Edunjättäjän varhennettuun vanhuuseläkkeeseen perustuva perhe-eläke otetaan 1.1.2008 lukien tulona huomioon maksettavan eläkkeen suuruisena.

Ennen 1.1.2008 varhennettuun vanhuuseläkkeeseen perustuva perhe-eläke otettiin huomioon varhennusvähennyksellä lisättynä. Jos tällainen perhe-eläke on otettu tulona huomioon ennen 1.1.2008, otetaan se tuloksi maksettavan eläkkeen suuruisena seuraavassa 1.1.2008 tai myöhemmin tehtävässä tarkistuksessa. Perhe-eläkkeen tulona huomioon ottaminen 1.1.2008 lukien ilman varhennusvähennystä ei ole perustemuutos, joten se ei pura työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen jäätymistä.

Etuoikeutetut työeläkkeen karttumet ja korotukset

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon henkilön omaan työeläkkeeseen sisältyviä seuraavia karttumia ja korotuksia (KEL 568/2007 23 §), (KELVpL 569/2007 9 §) ja (KELVpL 569/2007 10 § 5 mom.)

- eläkkeensaajan 63 iän jälkeen tehdystä työstä karttunutta työeläkettä, jos tällainen karttuma on ansaittu 1.1.2005 - 31.12.2016. Jos eläkkeensaaja on täyttänyt 63 vuotta ennen 1.1.2005, tuloksi otetaan hänelle 31.12.2004 mennessä karttunut työeläke.
- lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttunutta työeläkkeen osaa
- työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotusta
- työeläkelakien mukaista lapsikorotusta
- työeläkelakien mukaisiin työkyvyttömyyseläkkeisiin maksettavaa kuntoutuskorotusta
- työeläkkeen lykkäyskorotusta
- työeläkelaitosten 1.10.2003 alkaen maksamaa työeläkkeen korotusta. Korotus maksetaan kansaneläkkeen pohjaosan yhteensovituksen vuoksi

Etuoikeutetut työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen karttumet ja korotukset

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa tulona ei oteta huomioon työeläkelakien mukaiseen perhe-eläkkeeseen sisältyviä seuraavia karttumia ja korotuksia (KEL 568/2007 23 §) ja (KELVpL 569/2007 10 § 5 mom.)

- lykkäyskorotusta, joka perustuu edunjättäjän 65 vuoden täyttämisen jälkeiseen aikaan ennen 1.1.2005

- lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttunutta perhe-eläkkeen osaa
- edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotusta.

1.7.2.1.2. Vapaaehtoiset lisäeläkkeet

Kansaneläkkeessä otetaan tulona huomioon rekisteröity lisäeläke ja lisäperhe-eläke. Rekisteröity lisäeläke otetaan tulona huomioon kuten muutkin lakisääteiset työeläkkeet eli ilman 63 vuoden iän jälkeen karttunutta eläkettä, jos tällainen karttuma on ansaittu 1.1.2005 - 31.12.2016.

Tulona otetaan huomioon myös rekisteröimättömät lisäeläkkeet, jotka eivät perustu lakiin. Tällaisia ovat mm. eläkekassojen ja eläkesäätiöiden maksamat lisäeläkkeet ja lisäperhe-eläkkeet sekä työnantajien muutoin järjestämät lisäeläkkeet ja lisäperhe-eläkkeet.

Yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvat eläkkeet ja perhe-eläkkeet otetaan tulona huomioon vain silloin, kun ne maksetaan työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjä- tai luottamusmiestoiminnan perusteella. Yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvaa eläkettä ei oteta tuloksi silloin, kun vakuutuksenottaja on ollut yksityishenkilö, yksityisen liikkeen- tai ammatinharjoittaja tai maatalousyrittäjä.

Huoltoapulain (HAL) 5 §:n mukainen eläke otetaan tulona huomioon, sillä sitä pidetään työeläkkeenä.

(KEL 568/2007 6 § ja 22 §)

1.7.2.1.3. Kuntoutusetuudet

Tuloksi ei oteta työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustusta.

1.7.2.1.4. Ennakoitu työeläke

Vanhuuseläkkeessä ja varhennetussa vanhuuseläkkeessä otetaan tulona huomioon ennakoitu työeläke, jos eläkkeenhakija ei vielä saa työeläkettä. Ennakoituna työeläkkeenä otetaan tuloksi vain lakisääteinen työeläke.

Ennakoitu työeläke otetaan tuloksi myös silloin, kun henkilö on työeläkelakien mukaisella osatyökyvyttömyyseläkkeellä, osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä tai osa-aikaeläkkeellä. (KEL 568/2007 22 § 4 mom.)

Ennakoitu työeläke otetaan tulona huomioon kansaneläkkeen myöntöajankohdan tasossa, sen suuruisena kuin henkilö sen saisi, jos hän siirtyisi työeläkkeelle häneen sovellettavassa työeläkelainsäädännön mukaisessa alimmassa vanhuuseläkeiässä. Osa-aikaeläkettä, osittaista varhennettua vanhuuseläkettä tai osatyökyvyttömyyseläkettä saavan ennakoidun eläkkeen määrä on edellä mainitun ennakoidun eläkkeen ja osittaisen eläkkeen erotus. Ennakoitu työeläke otetaan tuloksi myös silloin, vaikka sen määrä jäisi alle kertasuoritusrajan ja työeläke myöhemmin kertasuoritettaisiin.

Ennakoitua työeläkettä ei oteta vanhuuseläkkeessä tuloksi kuitenkaan silloin, kun Kelan työkyvyttömyyseläke muuttuu automaattisesti ilman hakemusta vanhuuseläkkeeksi. Näissä tapauksissa työeläke otetaan tulona huomioon vasta siitä lukien, kun se myönnetään.

Esimerkki 1

Vuonna 1955 syntynyt henkilö hakee Kelasta varhennetun vanhuuseläkkeen 63 vuoden iässä 1.3.2018 alkaen. Työeläkkeen vanhuuseläkkeen hän hakee vasta 1.6.2018 eli omassa alimmassa vanhuuseläkeiässään. Varhennetussa vanhuuseläkkeessä otetaan tulona huomioon ennakoitu työeläke 1.3.2018 alkaen sen suuruisena kuin henkilö saisi työeläkkeen alimmassa vanhuuseläkeiässään.

Esimerkki 2.

Vuonna 1953 syntyneelle henkilölle on myönnetty työeläkkeen vanhuuseläke 63 vuoden iässä 1.10.2016 alkaen. Hän tekee keikkatöitä vanhuuseläkkeen rinnalla vuosina 2017 ja 2018. Eläkkeensaaja hakee Kelan vanhuuseläkkeen 65 vuoden iässä 1.10.2018 alkaen. Vanhuuseläkettä varten ei tarvitse selvittää ennakoidun työeläkkeen määrää, sillä uusi työeläkekarttuma (v. 2017 ja 2018) on ansaittu eläkkeensaajaan sovellettavan alimman vanhuuseläkeiän jälkeen eikä tätä karttumaa siten oteta huomioon ennakoituna eläkkeenä.

Kansaneläke tarkistetaan, kun asiakkaalle myöhemmin myönnetään vanhuuseläkkeen rinnalla ansaittu työeläkekarttuma.

Esimerkki 3.

Vuonna 1954 syntyneelle henkilölle myönnetään työeläkkeen vanhuuseläke 1.2.2017 alkaen alimmassa vanhuuseläkeiässään. Työeläke sisältää julkisen alan eläkekarttumaa. Vanhuuseläkkeelle jäätyään eläkkeensaaja jatkaa edelleen jo vuonna 2010 alkanutta omaishoitajan työtä.

Eläkkeensaaja hakee Kelasta vanhuuseläkkeen 1.2.2019 alkaen. Kelan vanhuuseläkettä varten ei tarvitse selvittää ennakoidun eläkkeen määrää omaishoitajan työstä, sillä 1.2.2017 myönnetty työeläke sisältää myös omaishoidon työstä vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaitun työeläkekarttuman (alin vanhuuseläkeikä). Omaishoitajan työstä karttunut eläke myönnetään automaattisesti, jos eläkkeenhakijalle myönnetään vanhuuseläke jostakin muusta julkisen alan työstä.

Kansaneläke tarkistetaan, kun asiakkaalle myöhemmin myönnetään vanhuuseläkkeen rinnalla ansaittu työeläkekarttuma.

1.7.2.1.4.1. Määrän selvittäminen ja ennakoidun työeläkkeen vaikutustunnus

Selvitä ennakoidun työeläkkeen määrä Oiwan 'Asiakkaan kooste' -näytöltä kohdasta Siirtymät muihin järjestelmiin / Työeläkearvion kysely tai eläke-etuuksien 'Työn tiedot' -näytöltä. Työeläkearvion määrän saa kyselyltä silloin, kun eläkkeensaaja ei saa vielä työeläkettä ja eläkkeen määrä ei ylitä pienimpään maksettavaan kansaneläkkeeseen oikeuttavaa tulorajaa.

Työeläkearvion kyselyltä saat vastaukseksi kansaneläkkeessä tuloksi otettavan ennakoidun työeläkkeen määrän. Määrä on aina kyselyhetken tasossa. Jos tarvitset määrää edellisen vuoden tasossa, indeksoi kyselyltä saatu työeläkkeen määrä palkkakerrointa käyttäen. Palkkakertoimen löydät esimerkiksi APKY-kyselyltä kohdasta Indeksitaulukot/Työeläkeindeksiluvut.

Ennakoidun eläkkeen määrää et saa Oiwa- näytöltä, jos eläkkeen määrä ylittää pienimpään kansaneläkkeeseen oikeuttavan tulorajan, henkilölle on myönnetty eläke jo jostakin työsuhteesta tai eläkkeen laskenta ei ole teknisistä syistä onnistunut. Lähetä tällöin ennakoidun eläkkeen laskentapyyntö sähköpostilla Kevaan tai Eläketurvakeskukseen. Sähköpostipohjan löydät [Vanhuuseläkkeen työvälisestä /Työeläkkeen laskentapyyntö \(ennakoitu eläke\)](#). Pyyntö lähetetään

- Eläketurvakeskukseen (elaketiedustelut@etk.fi), jos kysymys on yksityisen alan työsuhteesta.

- Kevaan (elakeneuvonta@keva.fi), jos kysymys on julkisen alan työsuhteesta. Tiedon siitä, onko eläkkeenhakijalla ollut julkisen alan työsuhteita, saat esimerkiksi Oiwan Työeläkearvion kyselyltä.

Pyydä vastaus palautumaan sähköpostiisi. Jos olet pidempään poissa, ilmoita tarvittaessa toinen sähköpostiosoite, johon työeläkelaitos voi vastauksen palauttaa. Työeläkelaitos voi palauttaa vastauksen halutessaan myös postitse.

Ennakoidun työeläkkeen vaikutustunnus

Merkitse selvittämäsi ennakoidun työeläkkeen määrä eläkeratkaisussa vaikutustunnukseksi ENN. Vaikutustunnuksen perusteella eläkepäättökseen kirjoittuu ohjelmallisesti fraasi, joka kertoo ennakoidun työeläkkeen tulona huomioon ottamisesta.

Kun ennakoitu työeläke muuttuu myönnettyksi työeläkkeeksi, tarkista kansaneläke.

1.7.2.1.5. Kertasuoritus

Kertasuorituksena voidaan maksaa esimerkiksi työeläke. Eläkelaitos voi maksaa työeläkkeen kertasuorituksena, jos työeläkkeen määrä ennen ensisijaisen etuuden vähentämistä olisi vuonna 2018 pienempi kuin 27,82 e/kk. Eläkelaitos voi päättää eläkkeen kertasuorituksesta ilman eläkkeensaajan suostumusta.

Eläke voidaan maksaa kertasuorituksena myös silloin, kun eläkkeen määrä ennen ensisijaisen etuuden vähentämistä on vuonna 2018 vähintään 27,82 e/kk, mutta enintään 69,55 e/kk. Tällöin kuitenkin edellytetään, että eläkkeensaaja suostuu siihen, että eläke maksetaan kertasuorituksena.

Kertasuorituksena voi maksaa

- vanhuuseläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen (myös kuntoutustuen). Kertasuorituksena voi maksaa myös sellaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen, johon sisältyy tulevaa aikaa, jos eläketapahtuma on 1.1.2006 tai sen jälkeen ja joka määrätään vuoden 2005 säännöin.
- perhe-eläkkeen

Kertasuorituksena ei voi maksaa

- osatyökyvyttömyyseläkettä.

Jos kuukausittain maksettavan vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla karttuu uutta eläkettä, liitetään se aikanaan jo maksussa olevaan eläkkeeseen, vaikka uusi karttunut eläke olisi määrältään alle kertasuoritusrajan.

Työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävä vanhuuseläke

Jos eläkelaitos maksaa toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, se maksaa samalla kertasuorituksena myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Harkinnan mahdollisuutta ei siten enää ole vanhuuseläkkeen osalta. Jos siis työkyvyttömyyseläke on päätetty maksaa kertasuorituksena, on samalla maksettava myös vanhuuseläke. Säännöstä sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on 1.1.2006 tai sen jälkeen ja joka määrätään vuoden 2005 säännöin.

Työeläkkeen kertasuoritus työeläketiedoissa

Työeläkelaitos ilmoittaa kertasuorituksesta aina erillisellä päätöksellä. Työeläketiedoissa (HEKY/ Työeläkkeet ja korvaukset/Työeläkepääätöstiedot) muutoksen syynä on tällöin 'Kertasuoritus'. Eläke katsotaan kertasuoritukseksi myös silloin, kun työeläke on ensin myönnetty toistaiseksi, mutta myönnetty eläke on kokonaan takautuvaa maksua ja tämän jälkeen eläke on kertasuoritettu.

1.7.2.2. Tapaturmaeläkkeet

Kansaneläkkeessä otetaan tulona huomioon lakisääteisen tapaturmavakuutuksen (esim. työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, tapaturmavakuutuslain tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain) mukainen

- tapaturmaeläke ja kuntoutuksen ajalta maksettava tapaturmaeläke
- kuntoutusraha vuoden kuluttua vahingon sattumisesta
- perhe-eläke
- elinkorko ja kuntoutuksen ajalta maksettava elinkorko
- huoltoeläke

Vapaaehtoisesti otettuun vakuutukseen perustuvat tapaturmaeläkkeet ja perhe-eläkkeet otetaan tulona huomioon, jos ne perustuvat tapaturmavakuutuslakiin tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin (TVL 57 § ja MATA 21 §) ja eläkkeen alkamisaika on 1.1.1994 tai sen jälkeen (KEL 568/2007 22 §) ja (KELVpL 569/2007 10 § 2 mom.). Jos vapaaehtoiseen vakuutuksen perustuva tapaturmaeläke, kuntoutusraha (vuoden kuluttua vahingosta) tai perhe-eläke perustuu työtapaturma- ja ammattitautilakiin tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin, otetaan se tulona huomioon lukuunottamatta tapaturmaeläkettä tai kuntoutusrahaa, jota maksetaan vapaa-ajan vahingon perusteella.

Tapaturmaeläkkeeseen ja elinkorkoon maksettavaa **kertakorotusta ei oteta tulona huomioon**. Kertakorottamattoman tapaturmaeläkkeen tai elinkoron määrän saat HEKY / Työeläkkeet ja korvaukset / Tapaturmakorvaukset-kyselyltä, kun valitset F16-näppäimellä Tulokoodit-toiminnon. Kansaneläketulona näytetään kertakorottamaton tapaturmaeläkkeen/ elinkoron määrä.

Yksityiseen tapaturmavakuutukseen perustuvaa korvausta ei oteta tuloksi kansaneläkkeessä.

1.7.2.3. Liikennevahinkokorvaukset

Kansaneläkkeessä otetaan tulona huomioon liikennevakuutusta koskevien eri lakien mukainen

- työkyvyttömyyseläke
- perhe-eläke
- ansionmenetyksen korvaus
 - Vuoden kuluttua liikennevahingon sattumisesta, jos liikennevahinko on sattunut 1.1.1995 tai sen jälkeen

- kun korvausta on maksettu 365 päivältä, jos liikennevahinko on sattunut ennen 1.1.1995 ja korvauksen maksaminen on alkanut 1.1.1985 tai sen jälkeen (KELVpL 569/2007 10 § 1 mom.)
- ei oteta tuloksi lainkaan, jos ansionmenetyksen korvauksen maksaminen on alkanut ennen 1.1.1985. Tällainen korvaus otetaan tuloksi vasta sen jälkeen, kun se muuttuu työkyvyttömyyseläkkeeksi (KELVpL 569/2007 10 § 1 mom.)

Työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetyksen korvaus maksetaan kuntoutuksen ajalta täysimääräisenä (100 %). Kuntoutuksen ajan korvaus otetaan tulona huomioon kuten vastaava työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetyksen korvaus.

Raideliikennevastuulain mukaisia korvauksia ei oteta tuloksi 1.1.2017 lukien.

1.7.2.4. Sotilasvammakorvaukset

Kansaneläkkeessä otetaan tulona huomioon sotilasvammalain mukainen huoltoeläke. Jos huoltoeläke on alkanut ennen 1.1.1983, otetaan se tuloksi rajoitetusti eli laskennalliseen euromäärään saakka. Lisähuoltoeläkettä ei oteta tulona huomioon.

Sotilasvammalain mukaista elinkorkoa ei oteta kansaneläkkeessä tulona huomioon. Ennen 1.1.2008 otettiin tulona huomioon elinkoron ikä- ja omaiskorotus.

1.7.2.5. Luopumiskorvaukset

Luopumistuen perusmäärä otetaan tuloksi. Perusmäärä vastaa MYEL -työkyvyttömyyseläkkeen vähimmäiseläkettä.

Perusmäärään maksettavaa työeläkkeen lapsikorotusta ei oteta tuloksi.

Kansaneläkkeessä tuloksi ei myöskään oteta luopumisjärjestelmän mukaisiin eläkkeisiin maksettavaa täydennysosaa, lisäosaa ja luopumislisää. Luopumiseläkettä ei oteta tuloksi.

1.7.2.6. Rajoitetusti tuloksi otettavat etuudet

Kansaneläkkeen määrää laskettaessa otetaan seuraavat etuudet tulona huomioon rajoitetusti eli enintään laskennalliseen euromäärään saakka (KELVpL 569/2007 8 §)

- ennen 1.7.1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuva **oma työeläke**
- ennen 1.1.1983 alkanut sotilasvammalain mukainen **huoltoeläke**.

Rajoitetusti tulona huomioon otettavia työeläkkeitä (eläketapahtuma ennen 1.7.1975) ovat:

- yksityisen alan (TEL, LEL, YEL, MYEL, MEL) vähimmäisehtojen mukainen oma työeläke
- julkisen alan (VaEL, KuEL ja vastaavat) omista työeläkkeistä se osa, jonka laskeminen on määritetty KELVpL 8 §:n 1 momentin 4 kohdassa. Muu osa otetaan kokonaan tuloksi.

Jos julkisen alan työeläkkeeseen on laskettu KELVpL 8 §:n mukainen osa, tämä rajoitetusti tuloksi otettava määrä näkyy HEKY / Työeläkkeet ja korvaukset / Työeläkepääätös-kyselyllä / Eläkejakson-tiedoissa kohdassa "KEV 8 § / vuosi". Jos määrää ei ole viety työeläketietoihin, pyydä tietojenvaihtoryhmää laskemaan määrää. Ota yhteyttä tietojenvaihtoryhmään tekemällä OIWAan

Toimeksianto-työn ja ohjaamalla se ”Eläkkeet, työttömyysturva ja kv. tietoliik 20361 / Työeläke/ vapaaeht.eläke/tt-kassaeuus” –työjonoon.

Kun teet eläkeratkaisua, ohjelma ottaa rajoitetusti tulona huomioon otettavista eläkkeistä huomioon enintään tuloksilukemisrajan suuruisen määrän. Jos eläkkeensaajalla on rajoitetusti tuloksi otettavien eläkkeiden lisäksi myös muita eläketuloja, myös tällöin tuloksilukemisraja lasketaan ohjelmallisesti. Tuloksilukemisrajan ja tuloksilukemisrajan laskukaavan löydät eläketaulukosta. (Ratkaisutyö > Eläketaulukko).

1.7.2.7. Eläke ulkomailta

Kansaneläkkeessä otetaan tulona huomioon ulkomailta maksettavat

- työ- ja virkasuhteeseen sekä yrittäjätoimintaan perustuvat lakisääteiset ja vapaaehtoiset työeläkkeet ja perhe-eläkkeet
- työtapaturmaan perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- liikennevahinkoon perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- sotilasvammaan perustuvat perhe-eläkkeet
- maatalousyrittäjien luopumisetuuksia vastaavat etuudet
- kansaneläkettä ja kansaneläkelain mukaista perhe-eläkettä vastaavat eläkkeet

Ulkomailta maksettavan eläkkeen tuloksi ottamisen voi estää EY-asetus 1408/1971, joka kieltää omaan asumis- tai vakuutusaikaan perustuvan eläkkeen tulona huomioon ottamisen samanlaisessa etuudessa. EU-asetus 883/2004 estää asumiseen perustuvien eläkkeiden ottamisen tulona huomioon. Sosiaaliturvasopimusmaista maksettavat eläkkeet otetaan tulona huomioon. Tuloa ovat myös valtioiden välisten järjestöjen palveluksessa ansaitut eläkkeet. Järjestöjä löytyy kyselyllä OSKY/Valtiot ja valtioiden väliset järjestöt. Lue lisää kv-säännösten vaikutuksesta eläkkeiden tulona huomioon ottamiseen (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Tulot > KV-säännökset > EU-säännökset > Eläketulot).

Ulkomailta maksettava oma työeläke ja kansaneläkettä vastaava peruseläke tai takuueläke, jotka eivät olleet tuloa kansaneläkkeessä ennen 1.1.1997 voimassa olleen kansaneläkelain perusteella, otetaan tulona huomioon, kun kansaneläke tarkistetaan

- 1.1.1997 tai sen jälkeen tulojen tai perhesuhteiden muutoksen vuoksi ja
- 1.1.2010 alkaen kansaneläke tarkistetaan kahden vuoden välein ulkomailta maksettavan eläkkeen vuoksi (KEL 568/2007 24 § 3 mom).

Jos kansaneläke myönnetään tai tarkistetaan ajalle ennen 1.1.1997, otetaan em. ulkomailta maksettava eläke tulona huomioon 1.1.1997 lukien.

(KELVpL 569/2007 10 § 4 mom.)

Lue lisää ulkomailta maksettavista eläkkeistä (KV-asiat > Ohjeita ja lisätietoa > Kuvauksia sosiaaliturvajärjestelmistä).

Huomaa kuitenkin

Tulona huomioon ottaminen poikkeaa Suomesta maksettavan eläkkeen ja korvauksen tuloksi ottamisesta seuraavasti

- työeläkkeen varhennusvähennyistä ei oteta tuloksi, vaan eläke otetaan tuloksi maksetun määrällisenä

- ulkomailta myöhemmin myönnettävää työeläkettä ei oteta tuloksi ennakoituna työeläkkeenä
- lapsikorotus, lykkäyskorotus ja kuntoutuskorotus otetaan tuloksi
- 63 ikävuoden jälkeen karttunut eläkkeen osa otetaan tuloksi, samoin kuin opiskelun ja lapsen hoidon ajalta karttunut osa
- maatalousyrittäjien luopumisjärjestelmän mukainen luopumistuki, sukupolvenvaihdoseläke ja luopumiskorvaus otetaan tuloksi kokonaan
- ei rajoitetusti tulona huomioon otettavia etuuksia

Jos ulkomaan eläke maksetaan muussa valuutassa kuin euroissa, lue lisää eläkkeiden ja korvausten muuttamisesta euroiksi (KV-asiat > Valuutta).

1.7.2.8. Eläketulojen jäätyminen

Jäätyminen tarkoittaa sitä, että kansaneläkettä tarkistettaessa aikaisemmin tulona huomioon otettu eläke tai korvaus otetaan huomioon työeläkeindeksiin sijasta kansaneläkeindeksillä korotettuna. Näin ollen tuloksi otetun etuuden määrä poikkeaa sen todellisesta määrästä.

Jäätyviä etuuksia **ovat**

- työeläkkeet ja muut eläkkeet ja korvaukset, jotka perustuvat lakiin, asetukseen tai julkiseen eläkesääntöön taikka Valtioneuvoston päätökseen (KELVpL 569/2007 14 § 5 mom.)
- ennakoitu työeläke
- rekisteröidyt lisäeläkkeet
- EY-asetuksen 1408/1971 perusteella laskettu teoreettinen työeläke

Jäätyviä etuuksia **eivät ole** esim.

- rekisteröimättömät lisäeläkkeet
- muut vapaaehtoiset eläkkeet
- ulkomailta maksettavat eläkkeet

Jos kansaneläkkeen myöntö- tai tarkistusaika on ennen 1.1.2008, lue [lisää jäätymisestä](#), joka oli voimassa ennen 1.1.2008.

1.7.2.8.1. Kansaneläke alkaa 1.1.2008 tai myöhemmin

Eläketuloja ei jäädytetä, kun kansaneläke alkaa 1.1.2008 tai myöhemmin. Kun tällainen kansaneläke myöhemmin tarkistetaan, eläketulot otetaan tuloksi aina tarkistusajankohdan suuruisena.

Kuitenkin silloin, kun henkilö siirtyy ennen 1.1.2008 alkaneelta leskeneläkkeen täydennysmäärältä kansaneläkkeensaajaksi, jäädytetyn eläketulon jäätymisäika säilyy entisenä (jäätyminen siirtyy), ellei jäädytetyssä tulossa ole tapahtunut perustemuutosta 1.1.2008 tai myöhemmin.

Esimerkki

Henkilölle myönnetään kansaneläkkeen vanhuuseläke 65-vuotiaana 1.2.2009 lukien. Hän on saanut välittömästi ennen kansaneläkkeen myöntämistä leskeneläkkeen täydennysmäärää, jossa on otettu tuloksi KuEL perhe-eläke ja se on jäänyt 1.1.1990. Lisäksi henkilö on lopettanut VaEL-työsuhteen 31.1.2009 ja hänelle on myönnetty

1.2.2009 lukien VaEL-eläke. Kansaneläkettä myönnettäessä KuEL perhe-eläke jäätyy 1.1.1990, koska perustemuutosta ei ole tapahtunut. VaEL-eläke otetaan huomioon kansaneläkkeen myöntöajankohdan suuruisena, eikä sitä jäädytetä.

1.7.2.8.2. Kansaneläke alkanut ennen 1.1.2008

Kun kansaneläke on alkanut ennen 1.1.2008 ja tuloksi otetaan uusi eläke 1.1.2008 tai myöhemmin, ei tällaista 1.1.2008 jälkeä tuloksi otettavaa eläkettä jäädytetä.

Kun ennen 1.1.2008 alkaneessa kansaneläkkeessä on otettu tulona huomioon jäätyvä eläke tai korvaus, on tällainen eläketulo jäänytynyt 1.12.2007 tai aikaisemmalle ajalle.

Tarkistus 1.1.2008 tai myöhemmin

Kun ennen 1.1.2008 alkanut kansaneläke tarkistetaan 1.1.2008 tai myöhemmin, jäätynyt eläketulo otetaan tarkistuksessa huomioon

- edelleen **jäätyneenä**, jos tuloksi otetussa eläketulossa **ei ole** tapahtunut **perustemuutosta**. Säilytä tällöin tuloerittelyssä jäätyneen eläkkeen entinen määrä ja entinen jäätyminen aika. Ratkaisussa ohjelma korottaa jäätyneitä eläkettä kansaneläkeindeksillä tarkistusajankohdan tasoon.
- tarkistusajankohdan suuruisena eli **jäätyminen purkautuu**, jos eläketulossa **on** tapahtunut **perustemuutos** 1.1.2008 tai myöhemmin. Merkitse tällöin eläke tuloerittelyyn tarkistusajankohdan määräisenä ja poista eläkkeen jäätyminen aika

Esimerkki

Henkilölle on myönnetty kansaneläke 1.10.2005. Kansaneläkkeessä on otettu tulona huomioon työeläkelakien mukainen työttömyyseläke ja perhe-eläke. Molemmat eläkkeet on jäädytetty kansaneläkkeen alkamisaikaan eli 1.10.2005.

Työeläkelakien mukainen työttömyyseläke muuttuu 1.3.2009 lukien vanhuuseläkkeeksi. Vanhuuseläkkeeseen on lisätty ns. lepäävä tulevan ajan osuus, jolloin työeläkkeen määrässä tapahtuu muu kuin indeksikorotuksesta johtuva muutos (perustemuutos). Työeläkkeen jäätyminen purkautuu ja se otetaan kansaneläkkeen tarkistuksessa huomioon tarkistusajankohdan 1.3.2009 tasossa, eikä eläkettä enää jäädytetä. Työeläkelakien mukaisessa perhe-eläkkeessä ei ole tapahtunut muita muutoksia kuin indeksikorotuksia, joten perhe-eläkkeen jäätyminen säilyy edelleen (ei perustemuutosta). Perhe-eläke otetaan tulona huomioon 1.3.2009 tarkistuksessa jäätyneenä 1.10.2005 tasoon.

1.7.2.8.2.1. Ilman jäätyminen aikaa olevat jäätyvät eläkkeet

Kun kansaneläke tarkistetaan 1.1.2008 tai myöhemmin ja tuloerittelyssä on ilman jäätyminen aikaa olevia jäätyviä eläketuloja, selvitetään näille tuloille jäätyminen aika. Jäätyminen ajan vieminen edellyttää, että ko. tulossa ei ole tapahtunut perustemuutosta 1.1.2008 tai myöhemmin. Jäätyminen aika puuttuu yleensä sellaisilta eläketuloilta, jotka on otettu tuloksi ennen jäätyminen säännösten

voimaantuloa (tuloerittelyn indeksi on 323 tai pienempi) tai eläke on tuotu eläketuloerittelyyn 1.1.1983 lainmuunnosajossa (tuloerittelyn indeksi on 689 tai pienempi).

Jäätymissäännös tuli voimaan 1.7.1975. Etuus, joka on otettu tulona huomioon ennen lain voimaantuloa, jäätyy 1.6.1975 tasoon. Tämä on aikaisin mahdollinen jäätymisaika. Kansaneläkeuudistuksessa 1.1.1983 lisäosa muodostettiin tukiosan ja tukilisän saajille. Ne lisäosaan vaikuttavat eläkkeet ja korvaukset, jotka eivät olleet tukiosatuloa, lisättiin pelkkää tukiosaa saaneille tuloksi 1.1.1983 tasoisena ilman jäätymisaikaa alennettuna tuloarvion kansaneläkeindeksiin. Kansaneläkettä seuraavan kerran tarkistettaessa nämä eläkkeet ja korvaukset jäätyvät 1.1.1983, ellei perustemuutosta ole myöhemmin tapahtunut. Tulona huomioon otettava määrä on 1.1.1983 ajankohdan todellinen määrä tai perustemuutoksen ajankohdan todellinen määrä.

Lue lisää [jäätymisajan selvittämisestä](#)

1.7.2.8.2.2. Eläke tai sen korotus on jäänyt alle 1.9.1991 voimassa olleen tarkistusrajan

Kun kansaneläke tarkistetaan 1.1.2008 tai myöhemmin, otetaan tulona huomioon aina eläke tai sen korotus, joka on jäänyt alle tarkistusrajan, joka oli voimassa ennen 1.9.1991. Menettele tarkistuksessa eläketulojen jäätyksen osalta seuraavasti

- Jos eläkettä ei ole otettu lainkaan tulona huomioon kansaneläkkeessä, ota tämä eläke tarkistuksessa tulona huomioon tarkistusajankohdan suuruisena. Eläkettä ei enää jäädytetä.
- Jos eläke on otettu jo osittain tulona huomioon, mutta eläkkeeseen tullut korotus on suojattu, jäädytä tällainen eläketulo viimeisen perustemuutoksen ajankohtaan.
- Jos eläketulossa on tapahtunut perustemuutos 1.1.2008 tai myöhemmin, ota tämä eläke tarkistuksessa huomioon tarkistusajankohdan määräisenä. Eläkettä ei enää jäädytetä.

Esimerkki

Henkilölle on myönnetty kansaneläke 1.6.1986 alkaen. Kansaneläkkeessä on otettu tulona huomioon osatyökyvyttömyyseläke. Eläke on jäädytetty kansaneläkkeen alkamisaikaan eli 1.6.1986. Myel-osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi 1.2.1991. Muutos on perustemuutos, mutta kansaneläkettä ei ole kuitenkaan tarkistettu 1.2.1991 lukien, koska vuositulojen muutos jäänyt alle voimassa olleen tarkistusrajan (vuositulojen nousuraja).

Kansaneläke tarkistetaan 1.6.2009 lukien, koska eläkkeensaajan puoliso kuolee 15.5.2009. Eläkkeensaajalle myönnetään 1.6.2009 lukien TyEL perhe-eläke, joka otetaan tulona huomioon tarkistusajankohdan suuruisena, eikä sitä jäädytetä.

Työeläkkeessä ei ole tapahtunut perustemuutoksia 1.1.2008 tai myöhemmin, joten eläke jäädytetään tarkistuksessa viimeisen perustemuutoksen ajankohtaan eli 1.2.1991.

1.7.2.8.3. Perustemuutos ja jäätyksen purkautuminen

Perustemuutoksella tarkoitetaan sitä, että aikaisemmin vuosituloksi otetun etuuden määräytymisperusteissa tapahtuu muu kuin indeksikorotuksesta johtuva muutos. Tällöin eläketulon **jäätyminen purkautuu** (KELVpL 569/2007 14 §)

Perustemuutoksena ei kuitenkaan pidetä sellaista muutosta, joka ei vaikuta tuloksi otetun etuuden määrään.

Vilma työeläke/perhe-eläke otetaan tuloksi yhtenä eläkkeenä. Jos yhdessäkin Vilmaan sisältyvässä eläkkeessä tapahtuu perustemuutos tai myönnetään Vilma-eläkkeeseen sisältyvä uusi, tuloksi otettava eläke, purkautuu koko Vilma-eläkkeen jäätyminen. Silloin, kun työeläkkeeseen/ perhe-eläkkeeseen ei ole sovellettu viimeisen laitoksen periaatetta, voivat eri eläkejärjestelmien mukaiset työeläkkeet/perhe-eläkkeet jäätyä ja jäätyminen voi purkautua eri aikaan.

Esimerkki / Perustemuutos

Kansaneläkkeen saajalla on tulona työeläke ja tapaturmavakuutuslain mukainen työkyvyttömyyseläke, jotka ovat jäätyneet kansaneläkkeen alkamisajankohtaan 1.1.1992. Henkilö täyttää 65 vuotta ja tapaturmaeläke pienenee 1.2.2008 ja työeläke muuttuu uuden yhteensovituksen vuoksi. Kansaneläke tarkistetaan 1.2.2008 lukien. Työeläke ja tapaturmaeläke otetaan tulona huomioon tarkistusajankohdan suuruisena, eikä niitä enää jäädytetä.

Esimerkki / Perustemuutos ei vaikuta tuloksi otettavan määrään

Koska työeläkkeen lapsikorotusta ei oteta tuloksi, sen poistuminen työeläkkeestä ei vaikuta yleensä tuloksi otetun työeläkkeen määrään, joten työeläkkeen jäätymistä ei tällöin pureta.

Esimerkki / Perustemuutos ei vaikuta tuloksi otettavan määrään.

Henkilön työeläke ja kansaneläkkeen vanhuuseläke alkavat 1.9.2006. Työeläkkeestä otetaan tuloksi 63 ikävuoteen karttunut eläke. Henkilö menee eläkkeellä ollessaan töihin ja tästä työsuhteesta karttuu eläkettä 1,5 prosenttiin mukaan. Kun hän lopettaa tämän työsuhteen, siitä myönnetään eläke 68-vuotiaana. Koska tästä työstä karttunutta eläkettä ei oteta tuloksi, sen alkaminen ei pura aiemmin tuloksi otetun työeläkkeen jäätymistä.

Perustemuutoksen selvittäminen

Voit yleensä tarkistaa, onko eläkkeessä tapahtunut perustemuutos seuraavasti

- Korota aiemmin tulona huomioon otettu eläke muutoksen ajankohdan TEL-indeksiin.
- Jos korotettu määrä eroaa muutoksen ajankohdan määrästä, on kyseessä perustemuutos. Muista verrata määrää kansaneläkkeessä tulona huomioon otettavaan määrään (perusmäärään).
- Voit tehdä indeksoinnin esim. työeläkkeiden ja korvausten- kyselyssä olevalla indeksointi-tapahtumalla (F15) tai APLA/Eläkkeen laskennat/Työeläkkeen indeksointi -toiminnolla (vain työeläkkeet).
- Huomaa kuitenkin, ettei perustemuutosta voi selvittää pelkästään eläkkeen indeksoinnilla, jos alkamisajan ja muutosajan välissä on ollut esimerkiksi tasokorotuksia, eläke ei ole korottunut TEL-indeksillä tai rekisteröityyn lisäeläkkeeseen on tehty hyvityskorotus (1.1.1996).

1.7.2.8.3.1. Esimerkkejä perustemuutoksista

Esimerkkejä jäätyminen purkavista perustemuutoksista ovat mm.

Työeläke

- osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttuminen täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi, työttömyyseläkkeeksi tai vanhuuseläkkeeksi
- täyden työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen osatyökyvyttömyyseläkkeeksi
- työttömyyseläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi, jos määräytymisperusteet samalla muuttuvat
- työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja vanhuuseläkkeeseen on lisätty lepäävä tulevan ajan osuus
- osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi
- yhteensovitus/ensisijaisten etuuksien vähentäminen, yhteensovituksen/vähennyksen muuttuminen tai poistuminen
- 1.1.1994 ETA-sopimuksen, 1.1.1997 Kanadan sopimuksen ja 1.10.1997 Viron sopimuksen voimaantulon johdosta tehdyn työeläkkeen uudelleen laskennan aiheuttama määrän muutos. Uudelleen laskenta ja määrän muutos voi tapahtua myöhemminkin kuin sopimuksen voimaantulosta
- yksityisoikeudellisen työeläkkeen rekisteröidyssä lisäeläkkeessä tapahtunut muutos, esim. kun eläkkeensaaja täyttää 65 vuotta
- julkisoikeudellisessa työeläkkeessä ns. LEL- tai TEL-osuuden vähentäminen
- lapsikorotuksen poistuminen KuEL-lisäeläketurvan mukaisesta eläkkeestä
- ennakoitu eläke muuttuu myönnettyksi työeläkkeeksi 1.1.2005 tai myöhemmin

Työperhe-eläke

Lapseneläke

- edunsaajien lukumäärä muuttuu
- edunsaajina olevien lasten lukumäärä muuttuu
- yhteensovitus/ensisijaisten etuuksien vähentäminen

Leskeneläke ja entisen puolison eläke

- edunsaajien lukumäärä muuttuu. Leskeneläkkeen määrä ei kuitenkaan enää muutu, jos edunsaajana on ollut leski ja 1 lapsi. Kuitenkin viimeksi mainitussa tapauksessa perustemuutos voi tapahtua siitä syystä, että eläkesovitus muuttaa leskeneläkkeen määrää
- yhteensovitus/ensisijaisten etuuksien vähentäminen
- eläkesovitus/leskeneläkkeen vähentäminen
- entisen puolison eläke lakkaa tai muuttuu

Kun yksityisoikeudellinen perhe-eläke perustuu ennen 1.7.1990 sattuneeseen eläketapahtumaan ja edunsaajina on pelkästään lapsia, lasten osuus muuttuu aina, kun lasten lukumäärä muuttuu. Lesken osuus muuttuu edunsaajien lukumäärän muuttuessa, kun edunsaajina on leski ja 3 tai useampia lapsia.

Kun julkisoikeudellinen perhe-eläke perustuu ennen 1.7.1990 sattuneeseen eläketapahtumaan, on edunsaajien lukumäärän muuttuessa lisäeläketurvan mukaisissa perhe-eläkkeissä aina perustemuutos.

Luopumiskorvaus

- yhteensovitus/ensisijaisten etuuksien vähentäminen

Sukupolvenvaihdoseläke ja luopumistuki

- yhteensovitus/ensisijaisten etuuksien vähentäminen,
- SpV-eläkkeen tai luopumistuen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi purkaa jäätyminen silloin, kun perhe-eläkkeensaaja siirtyy vanhuuseläkkeelle

Tapaturmavakuutuslain mukaiset etuudet

Tapaturmaeläke tai elinkorko

- haitta-asteen tai työkyvyn alenemaprocentin muuttuminen. Kun korvaus muuttuu kuntoutusajan tapaturmaeläkkeeksi tai elinkoroksi tai päinvastoin, jäätyminen purkautuu vain, jos haitta-aste tai alenemaprocentti samalla muuttuu
- elinkorkoon vaikuttavien omaisten lukumäärän muuttuminen (puoliso ja alle 17-vuotiaat lapset sekä poikkeustapauksessa muut omaiset)
- tapaturmaeläkkeen alentaminen, kun saaja täyttää 65 vuotta 1.3.1993 tai sen jälkeen.

Perhe-eläke tai huoltoeläke

- edunsaajien lukumäärän muuttuminen
- tulosoituksen aiheuttama muutos leskeneläkkeeseen.

Sotilasvammalain mukaiset etuudet

Huoltoeläke

- kuntien kalleusluokituksen vaikutuksen poistuminen huoltoeläkkeestä 1.1.2008 lukien.

Liikennevakuutuslain mukaiset etuudet

Työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetykskorvaus

- korvausasteen muuttuminen. Eläkkeen tai ansionmenetykskorvauksen muuttuessa kuntoutusajan korvaukseksi tai päinvastoin, jäätyminen purkautuu vain, jos korvausaste samalla muuttuu
- korvauksen muuttuminen, joka johtuu vuosityöansion muutoksesta
- yhteensovitus kansaneläkkeen pohjaosan kanssa vuoteen 1996 saakka. Lisäksi pohjaosan leikkaamisen vuoksi yhteensovituksia tehtiin 1.1.1996–1.1.2001
- vuosityöansion alentaminen 60 prosenttiin, kun eläkkeensaaja saavuttaa eläkeiän
- maksettavan korvauksen määrän muuttuminen sen vuoksi, että ensisijaisina maksettavat TVL:n ja SOVL:n mukaiset korvaukset ovat muuttuneet.

Perhe-eläke

- edunsaajien lukumäärän muuttuminen
- edunjättäjän vuosityöansion alentaminen 60 prosenttiin ajankohtana, jolloin hän olisi saavuttanut eläkeiän
- edunsaajan tulojen muuttuminen ajankohtana, jolloin hän siirtyy eläkkeelle
- lesken eläkkeen muuttuminen, kun huollettavana oleva nuorin lapsi täyttää 18 vuotta
- maksettavan korvauksen määrän muuttuminen sen vuoksi, että ensisijaisina maksettavat TVL:n ja SOVL:n mukaiset korvaukset ovat muuttuneet.

Ei perustemuutosta

Perustemuutoksena eivät ole

- edunjättäjän varhennettuun vanhuuseläkkeeseen perustuvan työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen tulona huomioon ottaminen 1.1.2008 lukien ilman varhennusvähennystä (tuloksi ottamisen muuttuminen)
- työkyvyttömyyseläkkeen, kuntoutustuen, yksilöllisen varhaiseläkkeen, tai työttömyyseläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi, jos eläkkeen määräytymisperusteet eivät ole muuttuneet (KELVpL 14 § 4 mom.)
- luopumistuen, luopumiskorvauksen ja sukupolvenvaihdoseläkkeen muuttumista MYEL-työkyvyttömyyseläkkeeksi tai vanhuuseläkkeeksi ellei henkilölle samanaikaisesti myönnetä muuta yksityisoikeudellista eläkettä tai palkattomilta ajoilta karttunutta eläkettä
- työttömyyseläkkeen muuttumista työkyvyttömyyseläkkeeksi (KELVpL 14 § 4 mom.)
- uuden työeläkkeen alkamisesta, jos työeläke perustuu pelkästään 1.1.2005 tai myöhemmin 63 vuotta täyttäneen henkilön työhön
- työkyvyttömyyseläkkeen korottamista kertakorotuksella, aikaisintaan vuonna 2010
- työeläkkeiden ja niihin rinnastettavien korvausten indeksitarkistuksia
- työeläkkeisiin 1.7.1975–1.1.1982 tehtyjä ns. tasokorotuksia
- rekisteröityihin lisäeläkkeisiin 1.1.1996 annettua 1,3 % hyvityskorotusta

1.7.2.8.4. Jäätyminen keskeyttämistilanteissa

Jäätyminen ei purkaudu, kun eläkkeen maksaminen on keskeytetty väliaikaisesti

- ulkomailla asumisen vuoksi
- vankilassaolon vuoksi
- työttömyyseläkkeessä työhön menon tai muun vastaavan syyn vuoksi
- työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisen vuoksi.

Jäätyminen säilyminen edellyttää, että tuloksi otetussa etuudessa ei ole tapahtunut perustemuutosta keskeytyksen aikana.

1.7.2.9. Eläkkeiden ja korvausten määrän selvittäminen

Ratkaise kansaneläke vasta sen jälkeen, kun kaikista muualta haetuista eläkkeistä ja korvauksista on saatu tiedot tai niiden määrä on muulla tavalla selvitetty. Selvitä eläkkeiden ja korvausten määrät HEKY / Työeläkkeet ja korvaukset -kyselyltä tai eläkepäätöksestä.

Ratkaisua tehdessä pyöristä eläkkeiden ja korvausten määrät lähimpään euroon ja merkitse kukin tulo erikseen.

Ennen eläkeratkaisun tekemistä voit tarvittaessa kysyä lisätietoja. Jos eläkkeen tai korvauksen tuloksi ottaminen tai eläkkeen jäätyminen on epäselvä, kysy neuvoa vanhuuseläkkeen prosessikaavion mukaisesti. Jos tietoliikenteen piiriin kuuluva etuus puuttuu kyselystä tai kyselyllä ilmoitetussa määrässä on epäselvyyttä, ota yhteyttä Kehittämispalvelujen tietojenvaihtoryhmään tekemällä Oiwaan Toimeksianto-työ ja ohjaamalla se oikeaan [työjonoon](#).

Määriä koskevat tiedustelut voit kysyä suoraan eläkkeiden ja korvausten maksajilta tai Tietojenvaihtoryhmästä. Jos kyse on vapaaehtoisesta eläkkeestä, kysy eläkkeen määrästä aina Tietojenvaihtoryhmästä.

1.7.2.9.1. Ulkomaan eläkkeiden ja korvausten määrän selvittäminen

Asiakkaan velvollisuus on toimittaa tiedot eläkkeiden ja korvausten määrästä Kelaan. Jos asiakas ei kuitenkaan toimita tietoja tai eläkeasian käsittely on kestänyt kauan, voit joissakin tilanteissa tiedustella eläkkeen tai korvauksen määrää suoraan ulkomaiselta eläkelaitokselta. Tarkista ensin kuitenkin, löytyisikö tieto eläkkeen määrästä jonkin toisen Kelan etuuden yhteydestä.

Ulkomaan eläkkeiden ja korvausten selvittämiseksi jokainen vakuutuspiiri tai vastuuyksikkö lähettää tiedustelun itse suoraan ulkomaille. Aiemmin tiedusteluja on voinut välittää ulkomaille Eläketurvakeskuksen kautta. Poikkeuksena ovat ne KV-keskuksessa vireillä olevat uudet kansaneläke- tai perhe-eläke hakemukset joissa ETK toimii yhteyslaitoksena ja määräkyselyn lisäksi tarvitaan jotakin muutakin tietoja (esim. vakuutuskausia) ulkomailta. Nämä tiedustelut KV-keskus laittaa edelleen ulkomaille Eläketurvakeskuksen kautta.

Kelalla on oikeus saada tietoja niiltä EU/Eta-maiden laitoksilta, joiden maksamiin eläkkeisiin sovelletaan EU:n sosiaaliturva-asetuksia. Kun laitot tiedustelun ulkomaiseen laitokseen, on hyvä käyttää englantia (tai Pohjoismaisten laitosten kanssa ruotsia), sillä näin vastauksen saaminen nopeutuu. On myös tärkeää, että ilmoitat kyselyssäsi asiakkaan vakuutustunnuksen kyseisessä maassa aina kun sellainen on Kelan tiedossa. Ulkomaisia vakuutustunnuksia on tallennettu HEKY:lle Henkilön yleistietoihin. Puuttuvia vakuutustunnuksia voit etsiä Kelaan jo toimitetuista asiakirjoista. Rekisteröi puuttuvat vakuutustunnukset HEMU:lla asiakkaan tietoihin (Henkilön yleistiedot > Ulkomaiset vakuutustunnukset). Ulkomaisen vakuutustunnuksen rekisteröinti ohje löytyy Ratkaistutyön [Teknisistä ohjeista](#) kohdasta [Ulkomaiset vakuutustunnukset](#).

Tiedustelut Ruotsiin ja Viroon suojatulla sähköpostilla

Kelalla on suojattu sähköpostiyhteys Pohjoismaiden eläkelaitoksiin. Kelan ja Pohjoismaiden laitosten väliset yhteydet on suoraan kahdenvälisesti suojattuja, eli sähköpostiosoitteisiin ei tarvitse lisätä 's'.

Tiedustelun lähettäminen Pohjoismaihin

Laita sähköpostin aihekenttään asiakkaan eläkelaji, nimi, vakuutustunnus kyseisessä maassa ja asuinmaa. Jos vakuutustunnus ei ole Kelan tiedossa, laita sen sijaan asiakkaan syntymäaika.

- Malli: Old-age pension, Maija Meikäläinen, 010639-99999, Norge

Tiedustelujen lähettämisessä on seuraavia rajoituksia:

- Sähköpostin käyttö aloitetaan pelkästään eläkkeisiin liittyvissä asioissa.
- Sähköpostilla ei lähetetä E-lomakkeita tai paperi-SEDejä liitteenä. Sähköpostia käytetään ainoastaan eläkkeisiin liittyvien vapaamuotoisten kysymysten, vastausten ja tiedoksi antamisten lähettämiseen.
- Norjan NAV ottaa vastaan vain vanhuuseläkettä ja perhe-eläkettä koskevia tiedusteluja sähköpostitse. Työkyvyttömyyseläkettä vastaavan etuuden tiedustelut tulee kysyä postitse.
- Tanskan ATP-eläkettä koskevia tiedusteluja ei voi laittaa Udbetaling Danmarkiin sähköpostitse.

Kooste Pohjoismaisten laitosten suojatuista sähköpostiosoitteista:

Laitos	Sähköpostiosoite	Eläke-etuudet
Islanti / Tryggingastofnun	ipost@tr.is	Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke
Norja / NAV	nordiskpost@nav.no	Vanhuuseläke, perhe-eläke (Huom. Ei Työkyvyttömyysetuus)
Ruotsi / Pensionsmyndigheten	international@pensionsmyndigheten.se	Vanhuuseläke, perhe-eläke
Ruotsi / Försäkringskassan	kundcenterpartner@forsakringskassan.se	Työkyvyttömyysetuus
Tanska / Udbetaling Danmark	intpension@atp.dk	Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke (Huom. Ei ATP)

Viron laitoksiin lähetettävät sähköpostit suojattava erikseen

Viron laitoksiin voit laittaa suojattua sähköpostia suojaamalla lähettämäsi postit Sec@GW-järjestelmällä (entinen nimi D3). Tämä tarkoittaa, että vastaanottajan sähköpostiosoitteen perään lisätään **.s**.

Laitos	Sähköpostiosoite	Eläke-etuudet
Sotsiaalkindlustusamet	info@sotsiaalkindlustusamet.ee	vanhuuseläke ja perhe-eläke
Töötukassa	Waa.applications@tootukassa.ee	työkykyisyyssetuus

Lisätietoja suojatusta sähköpostista ja Sec@GW:stä löytyy Sinetin Sähköposti-ohjeista (sivun alareunassa otsikko Suojattu sähköpostiyhteys) <https://sinetti.kela.fi/palvelut-ja-tuki/ict-palvelut/kayttoohjeet/sahkopoisti>.

Ulkomailta tulevaan sähköpostitiedusteluun vastaaminen

Tarkista, että tiedustelu on lähetetty suojatusta sähköpostista.

- Jos on kyse Pohjoismaista, sähköpostin loppuosa on @tr.is, @nav.no, @pensionsmyndigheten.se, @forsakringskassan.se tai @atp.dk ja
- jos on kyse Viron laitoksista, osoitteen lopussa on lisäksi '.s').

Jos Pohjoismaista tai Virosta tuleva tiedustelu koskee ulkomailta asuvaa eläkkeenhakijaa, se voi koskea myös Suomen työeläkettä. Välitä siinä tapauksessa tiedustelu myös työeläkelaitokseen.

Ruotsalaisten lisäeläkelaitosten maksamien eläkkeiden ja korvausten selvittäminen

Jos tarvitset määrätietoja ruotsalaisista työmarkkinasopimuslaitoksista eli lisäeläkelaitoksista, voit tarkistaa Sinetin ratkaisutyön sivuston Ruotsin eläkejärjestelmäkuvauksesta, miten kukin laitos toivoo Kelan olevan yhteydessä. Muista kuitenkin, että kyselyä ei saa laittaa lisäeläkelaitokseen, ellei asiakas ole antanut Kelalle suostumusta kysyä tietoja suoraan laitoksesta. Lisäeläkelaitokset eivät sovelle sosiaaliturva-asetuksia, joten tietojenvaihto ei kuulu asetusten piiriin.

Tarkista, että asiakkaan kirjallisesti antama suostumus on kirjattu asiakkaan tietoihin (HEKY > Henkilön yleistiedot > Ulkomaiset lisäeläkelaitokset). Kirjaa suostumus HEMUlla, jos tieto puuttuu.

Suostumustiedon kirjaamisen ohje löytyy Ratkaistutyön [Teknisistä ohjeista](#): Yhteiset ohjeet > Henkilön tietomuutokset HEMU > Henkilön yleistietojen muutokset > Ulkomaiset lisäeläkelaitokset.

Eläkejärjestelmäkuvaukset löytyvät ratkaisutyön sivustolta Kv-asioista Ruotsin eläkejärjestelmäkuvauksesta: [Työmarkkinasopimuseläkkeitä hallinovia laitoksia ja yhteydenottotavat Kelasta](#).

Jos huomaat, että Sinetin tiedot eivät enää pidä paikkaansa esimerkiksi yhteystietojen osalta, ilmoita siitä ETTKVELMA-postilaatikkoon.

Muut EU/Eta-maat ja Sveitsi

Kelalla ei ole suojattuja sähköpostiyhteyksiä muihin EU-/Eta-maiden laitoksiin, joten niihin on oltava yhteydessä kirjeitse, faksilla tai puhelimitse. Jos tiedossasi ei ole maksavan laitoksen yhteystietoja (esimerkiksi aiemmin toimitettua maksukuittia tai muuta selvitystä), voit etsiä yhteystietoja [EESSI-laitoshakemistosta](#) tai CICSin OSKY-toiminnolla > Viranomaiset ja laitokset > Ulkomaan laitokset. Tee kysely E001-lomakkeella, jonka voit muodostaa etuuslinkkien kautta löytyvällä sovelluksella E-lomakkeet E125 ja E001 (Käynnistä – Kaikki ohjelmat – Kela – Etuuslinkit). Sinulla on oltava Tahdin käyttövaltuus: E001-lomakkeen tallentaja.

Sosiaaliturvasopimusmaat

Australian, Chilen, Israelin ja Kanadan eläkelaitosten kanssa on sovittu yhteydenpidosta laitosten kesken. Voit siis tiedustella eläkkeistä näiden maiden viranomaisilta käyttämällä kyseisen sopimuksen mukaista yhteydenpitolomaketta. Lomakkeet löytyvät Sinetistä [Lomakkeet-työtilasta](#). Voit etsiä oikean lomakkeen työtilasta kirjoittamalla lomakekoodin tai maan nimen työtilan Etsi tiedosto –hakuun. (Saat lomakkeen auki täytettävässä muodossa, kun valitset lomakkeen nimen perästä "...” ja avautuvasta valikosta "avaa".)

Yhteydenpitolomakkeen nimi:

- Australia: FI/AUS 2
- Chile: FI/CL 2
- Israel: FI/ISR 2
- Kanada: FIN/CAN 3

USA:n laitoksen kanssa yhteydenpitoa ei ole, vaan selvitykset on hankittava asiakkaalta itseltään.

Muut maat

Selvitysten saaminen muista maista, kuten Venäjältä voi olla todella hankalaa, sillä yhteydenpidosta ei ole sopimuksia eikä maiden laitoksilla siten ole velvollisuutta toimittaa Kelalle tietoja. Myös oikeiden yhteystahojen löytyminen voi olla vaikeaa. Näissä tapauksissa selkeintä on, että asiakas veloitetaan itse toimittamaan tarvittavat selvitykset.

1.7.3. Ulkomailla olon vaikutus eläkkeen määrään (suhteutus)

Eläkkeenhakijan ulkomailla olo pienentää kansaneläkkeen määrää, jos hän on asunut Suomessa vähemmän kuin 80 % siitä kokonaisajasta, joka on kulunut 16 vuoden iän täyttämisestä eläkkeen alkamiseen.

Ennen 1.1.2008 alkanutta vanhuuseläkettä ei pienennetty ulkomailla olon vuoksi, jos eläkkeensaaja oli asunut Suomessa 40 vuotta 16 vuoden iän täyttämisen ja eläkkeen alkamisen välisenä aikana.

1.7.3.1. Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika

(KEL 568/2007 21 §)

Kansaneläkettä varten eläkkeen määrään vaikuttavaa vakuutusaikaa karttuu hakijan Suomessa asumalta ajalta 16 vuoden iän täyttämisestä kansaneläkkeen tai takuueläkkeen alkamiseen, kuitenkin enintään 65 vuoden ikään saakka. Vakuutusaikaa karttuu myös sellaiselta tosiasialliselta ulkomailla olon ajalta, jolloin henkilöön sovelletaan kansaneläkelakia soveltamisalain perusteella (esimerkiksi Suomesta lähetetty työntekijä).

Kansaneläkelain 21 §:n 2. momentti on kumottu lainmuutoksella, joka tuli voimaan 1.7.2012. Siten ulkomailta maksettava oma eläke tai työtaturman taikka liikennevahingon perusteella maksettava korvaus ei enää estä vakuutusajan karttumista Suomessa asutulta ajalta. Ulkomaan eläkkeen saamisen ajalta ei kuitenkaan kartu uutta vakuutusaikaa, jos asiakas saa samanaikaisesti Suomesta sellaista etuutta, joka estää vakuutusajan karttumisen.

Vakuutusajan karttumista ei estä myöskään

- aikaisempi kuntoutustuen saaminen, jos sen lakkaamista on seurannut vähintään kuukauden pituinen eläkkeetön kausi
- sairauspäivärahan saaminen Suomesta tai ulkomailta
- työeläkkeen saaminen Suomesta
- perhe-eläkkeen saaminen Suomesta tai ulkomailta
- eläkettä saavan hoitotuen saaminen työeläkkeen perusteella 1.1.2008 lukien, jos kansaneläkehakemus on hylätty eläketulojen vuoksi
- eläketuki.

Ajalta, jolta henkilö on saanut pitkäaikaistyöttömien eläketukea, ei kartu vakuutusaikaa vanhuuseläkettä varten. Uutta vakuutusaikaa ei kartu myöskään siltä ajalta, jolta työttömyyseläkettä ei työssä olon vuoksi makseta taikka jolta työkyvyttömyyseläke on lepäämässä. Myös takuueläkkeen saaminen estää vakuutusajan karttumisen kansaneläkettä varten.

Jos toistaiseksi myönnetty eläke on lakannut lainmuutoksen, perhesuhteiden tai eläketulojen muutoksen johdosta, sen saamisen ajalta ei kartu vakuutusaikaa uutta eläkettä varten.

Eläkkeen määrään vaikuttavaa vakuutusaikaa ei kartu ollenkaan silloin, kun asiakas muuttaa Suomeen ensimmäistä kertaa vasta 65 vuotta täytettyään. Tällöin vakuutusaikaa karttuu vain karenssi-aikaa varten.

1.7.3.2. Suhteutus

(KEL 568/2007 21 §)

Kansaneläkkeen määrä suhteutetaan hakijan Suomessa asumaan aikaan aina, kun hän ei ole asunut tai ollut täällä vakuutettuna koko sitä aikaa, joka on kulunut 16 vuoden iän täyttämisestä kansaneläkkeen tai takuueläkkeen alkamiseen tai enintään 65 vuoden iän täyttämiseen. Suhteuttamisesta huolimatta kansaneläkkeen määrä voi olla täysi, jos hakijalla on eläkkeen määrään vaikuttavaa Suomen vakuutusaikaa vähintään 4/5 eli 80 % siitä kokonaisajasta, joka on kulunut 16 vuoden iän täyttämisestä eläkkeen alkamiseen tai 65 vuoden ikään.

Suhteutuskerroin saadaan jakamalla kansaneläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika ajalla, joka on 80 prosenttia 16 vuoden iän täyttämisen ja 65 vuoden iän täyttämisen tai eläkkeen alkamisen välisestä ajasta.

Suhteutettu kansaneläke lasketaan siten, että täysi perhesuhteiden mukainen kansaneläke kerrotaan suhteutuskertoimella ja sen jälkeen otetaan huomioon tulojen vaikutus (KEL 568/2007 20 §).

1.7.4. Kansainväliset säännökset

Sosiaaliturva-asetuksissa 883/2004, 987/2009, 1408/1971 ja 574/1972 on määräyksiä vakuutusajoista ja siitä, miten eri maiden päällekkäisiä vakuutusaikoja käsitellään. Niissä on määräyksiä myös eläketulojen huomioon ottamisesta ja eläkkeen määrän laskemisesta.

Pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa on määräyksiä siitä, miten vakuutusajat ovat karttuneet Pohjoismaiden välillä liikkuneille henkilöille eläkettä varten ajalta ennen 1.1.1994.

Kahdenvälisiä sosiaaliturvasopimuksia sovellettaessa vakuutusaikaan ja eläkkeen määrän laskemiseen sovelletaan kansaneläkelain säännöksiä. Australian sosiaaliturvasopimuksessa on määräykset eläkkeen laskennasta sen mukaan, kummassa sopimusmaassa hakija asuu.

Jos toisessa sopimusmaassa asuva eläkkeenhakija on ollut vakuutettuna Suomen lisäksi myös muussa EU-/Eta-maassa, eläkkeen laskennassa tulee ottaa huomioon myös asetuksen 883/2004 eläkemääräykset. Lue lisää ratkaisemisesta (Vanhuuseläke > Ratkaiseminen > Kansainväliset säännökset > EU-lainsäädäntö).

1.7.4.1. EU-lainsäädännön vaikutukset eläkkeen määrään

Sosiaaliturva-asetuksissa [883/2004](#), [987/2009](#), [1408/1971](#) ja [574/1972](#) sekä Pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa on määräyksiä vakuutusajoista ja siitä, miten eri maiden päällekkäisiä vakuutusaikoja käsitellään. Sosiaaliturva-asetuksissa on määräyksiä myös eläketulojen huomioon ottamisesta ja eläkkeen määrän laskemisesta.

Perusasetuksessa 883/2004, sen johtolauseessa 43 ja liitteessä XI SUOMI kohdassa 1 on kansaneläkkeiden laskemisesta erityismääräys. Säännökset eivät koske perhe-eläkettä.

1.7.4.1.1. Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika

(KEL 568/2007 21 §)

Kansaneläkkeen määrän laskentaa varten karttuu [Suomessa asumisesta](#) ja [työskentelystä](#) 16 vuoden iän täyttämistä kansaneläkkeen tai takuueläkkeen alkamiseen, enintään kuitenkin 65 vuoden ikään saakka. Eläketuen saaminen ei estä kansaneläkkeen vakuutusajan karttumista. Vakuutusaikaa ei kartu 1.8.2004 lukien pelkästä työskentelystä Suomessa, jos työskentely ei ole kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään neljää kuukautta. Vakuutusaikaa karttuu myös sellaiselta ulkomailla olon ajalta, jona henkilö pysyy Suomessa vakuutettuna (esimerkiksi Suomesta lähetetty työntekijä, jolla on Kelan päätös tai Eläketurvakeskuksen todistus). Myös siltä Suomessa asutulta ajalta, jona hakija on saanut ulkomailta eläkettä tai korvausta, karttuu vakuutusaikaa 1.7.2012 tai sen jälkeen alkavaa eläkettä varten.

Ennen aikaa 1.7.2012 vakuutusaikaa ei karttunut siltä Suomessa asumis- tai työskentelyajalta, jolta hakija oli tosiasiallisesti saanut omaan vakuutukseen perustuvaa jatkuvaa eläkettä tai korvausta ulkomailta. Jatkuvuus määriteltiin samalla tavalla kuin etuuksia tuloksi otettaessa.

Tosiasiallinen saaminen tarkoitti sitä, että etuutta maksettiin, eikä esimerkiksi eläkettä ollut jätetty lepäämään. Ulkomaan etuuden määrällä tai sillä, oliko se täyttä vai osaeläkettä, ei ollut merkitystä. Ulkomaan eläkkeinä, jotka estivät vakuutusajan karttumisen Suomessa asuttaessa, tulivat kysymykseen työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvat eläkkeet eli samat etuudet, jotka kansaneläkelain mukaan olisi otettu tulona huomioon, sekä lisäksi ulkomailta maksettavat kansaneläkkeet ja siihen verrattavat eläkkeet. Esimerkiksi Ruotsin työmarkkinasopimuksiin perustuvien eläkkeiden (avtalspension, tjänstepension) ja elinkoron (livränta) saaminen työtapataturman tai liikennevahingon perusteella esti Suomen vakuutusajan karttumisen.

Myös sellainen Suomessa asuttu aika, jolta hakija on aikaisemmin saanut Kelan kuntoutustukea, kartuttaa vakuutusaikaa myöhemmin alkavaa (vähintään yhden kuukauden katkos) uutta eläkettä tai kuntoutustukea varten.

Ennen vuotta 2010 saadun pitkäaikaistyöttömien eläketuen (39/2005) ja takuueläkkeen saamisen ajalta ei kartu vakuutusaikaa kansaneläkettä varten. Jos toistaiseksi myönnetty eläke on lakannut lainmuutoksen, perhesuhteiden tai eläketulojen muutoksen johdosta, sen saamisen ajalta ei kartu vakuutusaikaa uutta eläkettä varten. Näin myös silloin, jos työttömyyseläkettä ei makseta työskentelyn johdosta tai työkyvyttömyyseläke on jätetty lepäämään.

Esimerkki. Asiakas on muuttanut Suomeen 25 vuoden iässä vuonna 1990. Sairastuttuaan hänelle on myönnetty sairauspäivärahaikauden jälkeen työkyvyttömyyseläke 1.9.2010. Eläke on suhteutettu Suomessa asuttuun aikaan (n. 20 vuotta). Asiakas on löytänyt työpaikan ja haluaa kokeilla paluuta työelämään. Kuukausiansiot ylittävät ansaintarajan 1.9.2011 lukien, joten työkyvyttömyyseläke on jätetty lepäämään samasta ajankohdasta kahden vuoden ajaksi. Kiivas työtahti käy liiaksi asiakkaan voimille, joten hän lopettaa työskentelyn 15.5.2012 ja pyytää eläkkeensä maksamista.

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen aloitetaan 1.6.2012 lukien aikaisemman suhteutuksen mukaisena. Eläkkeen lepäämisen ajalta 1.9.2011 – 30.5.2012 hänelle ei ole karttunut lisää vakuutusaikaa.

Työeläkkeenä Suomesta saatu oma tai perhe-eläke ei estä vakuutusajan karttumista.

Selvitä tarvittaessa ennen Suomen vakuutusajan vahvistamista asiakkaan suomalaiset työsuhteet työeläkejärjestelmän ansiotyörekisteristä tai pyydä Eläketurvakeskuksesta P5000-vakuutuskausitodistus. Näin siitä syystä, ettei Suomen vakuutusajaksi vahvistettaisi sellaista aikaa, jona merityön tai rajatyön tekijä on työnteon perusteella kuulunut toisen maan vakuutukseen tai ettei Suomen vakuutusajasta jäisi puuttumaan aikaa, jona henkilö on tehnyt työtä Suomessa asumatta täällä.

Asetuksen mukaisen pro rata -eläkkeen määrän laskemista varten tarvitaan myös muiden maiden E 205 -lomakkeella (P5000) vahvistamat vakuutuskaudet. Voidaksesi laskea lopullisen eläkkeen määrän tarvitset kaikkien niiden maiden vahvistamat vakuutuskaudet, joissa asiakas on ollut eläkevakuutettuna. Laskennassa on otettava huomioon myös niiden vakuutettuna olomaiden vakuutuskaudet,

- joista eläkettä ei vielä haeta esimerkiksi korkeamman eläkeiän vuoksi
- joiden vanhuuseläkettä on lykätty tai
- joissa hakemus on hylätty.

Jos toisessa maassa ei ole asumisperusteista eläketurvaa, se vahvistaa vakuutusajakseen vain työskentelyajan. Siten tällaisessa maassa asuttu aika ei ole minkään maan vakuutusaikaa. Jos toisen maan vahvistamat ajat eivät ole päällekkäisiä Suomen vakuutusajan kanssa, ne

hyväksytään yleensä sellaisinaan. Kuitenkaan toisen maan vakuutusaikanaan ilmoittamaa tulevan ajan osuutta ei hyväksytä.

Sovellettaessa asetuksia 883/2004 ja 987/2009 ei ole merkitystä, onko toinen maa luokitellut vakuutus kautensa eläkeoikeutta kartuttaviksi tai eläkkeen määrän laskennassa huomioon otettaviksi.

Asetuksen 883/2004, sen johtolauseen 43 ja liitemääräyksen XI mukaan Kela saa ottaa toisista asetuksia soveltavista maista ansaitut omat työeläkkeet tulona huomioon kansaneläkkeessä, jos hakijan Suomen vakuutusaikaa lisätään muiden maiden vakuutusajoilla. Edunjättäjän Suomen vakuutusaikaa ei lisätä muiden maiden vakuutusajoilla, koska asetuksen liitemääräys ei koske perhe-eläkkeitä. Liitemääräys ja vakuutusajan lisääminen koskevat tilanteita, joissa toisessa maassa on olemassa työeläke, joka voisi olla tuloa kansaneläkkeessä. Näin ollen esim. laskettaessa Suomessa asuvan henkilön itsenäistä eläkettä tilanteessa, jossa henkilö hakee Suomesta kansaneläkettä ja Virosta uutta työkykyisyysetuutta, Viron vakuutusaikaa ei lisätä Suomen aikaan kansaneläkettä laskettaessa. Näin sen vuoksi, että Viron uutta työkykyisyysetuutta ei pidetä työeläkkeenä. Jos kansaneläkkeen saajalle täytyy laskea pro rata -eläke, silloin Viron vakuutuskaudet kuitenkin on lisättävä Suomen vakuutusaikaan, jotta pro rata-eläkkeen laskemisessa tarvittava teoreettinen eläke määräytyy oikein.

Ota huomioon muiden maiden vahvistamat vakuutusajat selvitettyäsi ensin mahdollisen päällekkäisten vakuutusajojen vaikutuksen. Toisten maiden vakuutusajat otetaan huomioon riippumatta siitä, haetaanko eläkettä kaikista EU-maista yhtä aikaa tai myönnetäänkö niistä eläkettä, eli toisen maan vahvistama

- työskentelyaika
- työskentely- ja asumisajan maksimipituus, jos maa on vahvistanut myös asumisaikaa
- pelkkä asumisaika, vaikka asumiseen perustuvaa eläkettä ei oteta tuloksi.

Esimerkki

Henkilö hakee eläkettä Suomesta ja Ruotsista, mutta on työskennellyt myös Norjassa, josta ei vielä hae eläkettä. Koska eläkettä haetaan Suomen lisäksi myös muusta EU-/Eta-maasta, kansaneläkettä laskettaessa otetaan huomioon vakuutus aika kaikista EU-/Eta-maista, vaikka Norjan eläke haetaan vasta myöhemmin.

Esimerkki

Henkilö on työskennellyt Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Hän hakee eläkettä vain Suomesta. Kansaneläke lasketaan kansallisten sääntöjen mukaisesti eikä Ruotsin ja Norjan vakuutusaikaa oteta huomioon. Kansaneläkettä laskettaessa otetaan huomioon Ruotsin ja Norjan vakuutusajat siinä vaiheessa, kun henkilö hakee eläkettä muusta EU-/Eta-maasta.

Kirjaa Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin lisäksi tekninen FIN-kestorivi ja rekisteröi sille Suomen vakuutusajan lisäyksenä huomioon ottamasi muiden maiden vahvistamien vakuutusajojen summa.

Päällekkäiset vakuutusajat

[\(987/2009 artiklat 12 ja 43\)](#)

[\(574/72 art. 15\)](#)

Sovellettaessa asetusta 987/2009 niihin eläkkeisiin, jotka alkavat 1.5.2010 tai sen jälkeen, päällekkäisistä vakuutusajoista todetaan, että

- pakollinen kausi syrjäyttää toisen maan vapaaehtoisen tai valinnaisen kauden.

Toukokuun 2010 alusta lukien ei voi enää karttua vakuutusaikaa samanaikaisesti kahdesta maasta, jos henkilö on yrittäjänä asuinmaassaan ja käy palkkatyössä toisessa maassa. Tällöin vakuutusaika karttuu vain työntekomaasta ([883/2004 artikla 13](#)).

Edelleen on voimassa pääsääntö, että vakuutusaikaa karttuu työskentelymaasta. Siten asuinmaasta ei kartu vakuutusaikaa, jos henkilö samanaikaisesti työskentelee toisessa maassa tai toisen maan lipun alaisessa aluksessa.

Takautuvia Suomessa asumisen aikoja selvittäessä pätee edelleen se tosiaikaperiaate, että noudatetaan sitä lainsäädäntöä, joka oli voimassa muuton hetkellä. Lisäksi on otettava huomioon henkilöille annetut vakuuttamispäätökset. Jos vakuuttamispäätöksen antamisen jälkeen asiakkaan olosuhteissa on tapahtunut muutoksia, niillä saattaa olla vaikutuksia Suomen vakuutusajan karttumiseen. Jos tällaisista olosuhdemuutoksista, esimerkiksi ulkomailla töissä olosta, saadaan tieto vasta eläkettä haettaessa, kysymykseen saattaa tulla vakuuttamisasian tarkistaminen.

Asetuksessa 574/1972 on säännöt siitä, miten menetellään, kun eri maiden vakuutusajat ovat päällekkäisiä. Niiden mukaan noudatetaan seuraavaa järjestystä

- pakollinen kausi syrjäyttää vapaaehtoisen tai valinnaisen kauden
- varsinainen kausi syrjäyttää siihen rinnastettavan kauden
- täytetty kausi syrjäyttää hyväksi luettavan kauden.

Yleensä työntekijä on vakuutettu vain yhdessä asetusta soveltavassa valtiossa kerrallaan ([1408/1971 artikla 13](#)). Jos ennen vuotta 1994 kummankin maan pakolliset vakuutusajat ovat päällekkäiset, ota huomioon vain Suomessa karttunut vakuutusaika. Vuodesta 1994 lukien työntekijä voi olla vakuutettuna samanaikaisesti kahdessa maassa seuraavissa tilanteissa:

- Hakija asuu ja toimii yrittäjänä yhdessä maassa ja työskentelee samanaikaisesti toisessa maassa ([1408: 14 c artikla](#) ja liite VII).
- Hakija, joka kuuluu yhden maan pakolliseen vakuutukseen, voi samanaikaisesti kuulua toisen maan vapaaehtoiseen tai valinnaiseen vakuutukseen, jos tämä maa sen hyväksyy ([574: artikla 15](#)).

Jos vuoden 1993 jälkeen työnteosta karttuneet toisen maan vakuutusajat ovat päällekkäisiä Suomen asumisajan kanssa eikä kyseessä ole edellä mainittu sallittu päällekkäisyystilanne, työskentelymaan vakuutusaika syrjäyttää Suomessa yksinomaan asumisesta karttuneen vakuutusajan. Jos toisen maan työskentelyajan kanssa päällekkäistä on sekä Suomen asumisaika että Suomen työskentelyaika, Kela ottaa huomioon asumisaikana sen ajan, jonka Eläketurvakeskus on ilmoittanut työskentelyajaksi. Tältä osin siis toisen maan työskentelyaika syrjäytyy. Kuitenkin jos henkilö on ollut vakuutettuna **Pohjoismaissa ja työntekoon perustuvat maiden vakuutusajat ovat päällekkäiset sinä vuonna, jona henkilö muuttaa toiseen Pohjoismaahan**, Kela ottaa muuttovuodesta vakuutusajakseen vain Suomessa asutun ajan.

Vuotta 1994 aikaisempia päällekkäisiä vakuutusaikoja karsittaessa tulee ottaa huomioon se, että Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaan vakuutusaikaa peruseläkettäkin varten karttuu vain työskentelymaasta, jos henkilö asuu yhdessä Pohjoismaassa ja työskentelee toisessa. Jos henkilö työskentelee kahdessa Pohjoismaassa, joista toinen on asuinmaa, vakuutusaikaa peruseläkettä varten karttuu asuinmaasta. Henkilö asuu siinä Pohjoismaassa, jossa hän on väestökirjoilla ([Pohj. sop. artikla 11](#)).

Vuotta lyhyempi vakuutusaika

(KEL 568/2007 9 §)
([883/2004 artikla 57](#))
([1408/71 art 48](#))

Vuotta lyhyemmän vakuutusajan perusteella ei tarvitse myöntää eläkettä, jos kansallisen lain mukaan vaaditaan vähintään vuoden tai tätä pidempi vakuutusaika. Tällöin jokainen maa, jossa työntekijä on ollut vakuutettuna vuoden tai joka ei vaadi edes vuoden vakuutusaikaa, ottaa omaa pro rata -eläkettä laskiessaan huomioon ne muiden maiden alle vuoden pituiset vakuutusajat, joiden perusteella nämä eivät myönnä eläkettä. Ajat otetaan huomioon laskettaessa eläkkeen teoreettista määrää, mutta ei teoreettista eläkettä suhteutettaessa.

Jos toinen maa ei myönnä eläkettä alle vuoden pituisen vakuutuskauden perusteella, kirjaa Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin toisen maan vakuutusaika kyseisen maan vakuutusajaksi sekä Suomen vakuutusajan lisäyksenä tekniselle FIN-keistoriville.

1.7.4.1.2. Eläketulot

(KEL 22 §) (KEL 31 §, 33 § ja 34 §) (KEL 43 §)
([883/2004 artiklat 53 - 55](#))
(1408/71 art. 46 – 46c)

Asetuksissa 883/2004 ja 1408/1971 on säännökset siitä, miten samanlaiset ja erilaiset etuudet voidaan sovittaa yhteen eli ottaa tulona huomioon. Perusasetuksen 883/2004 johtolauseessa 43 ja asetuksen liitteessä XI SUOMI kodassa 1 on kansaneläkkeiden laskemisesta ja tulojen huomioon ottamisesta erityismääräys.

Samanlainen etuus

Samanlaisella etuudella tarkoitetaan asetusten 883/2004 ja 1408/1971 piiriin kuuluvaa vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkettä, joka on myönnetty saman henkilön vakuutuskausien perusteella. Asetus kieltää sovittamasta yhteen samanlaisia etuuksia. Siten esimerkiksi suhteutetussa vanhuuseläkkeessä ei voida ottaa tulona huomioon toisen maan vanhuuseläkettä, jos myös se on laskettu hakijan vakuutuskausien perusteella.

Kansaneläke katsotaan samanlaiseksi etuudeksi kuin toisesta asetuksia soveltavasta maasta maksettava työeläke ja kansaneläkettä vastaava peruseläke tai takuueläke. Perhe-eläke katsotaan samanlaiseksi etuudeksi kuin toisesta maasta saman edunjäntäjän jälkeen maksettava työeläke ja perhe-eläkkeenä maksettava peruseläke tai takuueläke.

Erityismääräyksen perusteella Kela saa asetusta 883/2004 soveltaessaan ottaa toisista sosiaaliturva-asetuksista soveltavista maista ansaitut samanlaiset **työeläkkeet** tulona huomioon kansaneläkkeessä vastaavalla tavalla kuin Suomen työeläkkeet. Tämä kuitenkin edellyttää, että Suomessa asutuksi ajaksi katsotaan myös ne vakuutusajat, jotka hakijalle on karttunut muista maista. Toisesta maasta asumisen perusteella myönnettyä eläkettä ei edelleenkään saa ottaa tulona huomioon.

Erilainen etuus

Eri henkilöiden vakuutukseen tai eri vakuutustapahtumaan perustuvat etuudet ovat erilaisia. Siten omassa eläkkeessä saadaan ottaa tulona huomioon toisen maan perhe-eläke ja sellainen oma eläke, joka perustuu esimerkiksi edesmenneen tai eronneen puolison vakuutusaikaan. Jos osa toisen maan eläkkeestä perustuu puolison vakuutusaikaan, tämä osa otetaan tulona huomioon omassa eläkkeessä. Ellei ulkomaan päätöksestä tai muuten selviä (esimerkiksi prosenttiosuutena laskemalla) tämän toisen henkilön vakuutusaikaan perustuvan osuuden määrä, koko eläke jätetään ottamatta huomioon.

Myös liikennevahingon ja tapaturman perusteella maksettavat eli eri vakuutustapahtumaan perustuvat etuudet ovat erilaisia kuin eläkkeet ja ne saadaan sovittaa yhteen. Erilaisia ovat myös esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeet, jos toisen maan eläke lasketaan vakuutusajan perusteella ja toisen maan eläke ei riipu vakuutusajan pituudesta. Kelan eläkkeistä nuoren työkyvyttömän eläke ja VTS-eläke eivät riipu vakuutusajan pituudesta. VTS-eläkkeellä tarkoitetaan eläkettä, joka on alkanut ennen 1.1.1999 suhteuttamattomana eikä sitä ole myöhemminkään suhteutettu.

Eläkettä määrättäessä Suomesta ja ulkomailta maksettavat eläkkeet sekä tapaturma- ja liikennevakuutuskorvaukset otetaan tulona huomioon yleensä kansaneläkelain periaatteiden mukaisesti. Kuitenkaan toisesta asetuksia soveltavasta maasta maksettavaa samanlaista eli saman henkilön vakuutukseen perustuvaa, asetuksen piiriin kuuluvaa eläkettä ei oteta eläketulona huomioon, koska tämä kielletään asetuksessa 1408/71. Perhe-eläke katsotaan samanlaiseksi etuudeksi kuin toisesta maasta saman edunjättäjän jälkeen maksettava työperhe-eläke ja perhe-eläkkeenä maksettava peruseläke tai takuueläke.

Sosiaaliturva-asetuksia soveltavien maiden ulkopuolisista maista maksettavat kansaneläkkeet, työeläkkeet ja korvaukset ovat tuloa riippumatta siitä, perustuvatko ne omaan vai edunjättäjän vakuutukseen. Tulona otetaan huomioon myös sosiaaliturvasopimusmaista myönnettyt eläkkeet.

Asetusta sovellettaessa toisesta maasta maksettava työkyvyttömyyseläke ei saa estää leskeneläkkeen saamista. Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä otetaan siten toisen maan työkyvyttömyyseläke tulona huomioon, koska se perustuu eri vakuutustapahtumaan.

Saman erilaisen etuuden tai tulon vaikutus

(883/2004 artikla 55)

(1408/71 art. 46 – 46c)

Jos sama erilainen etuus vaikuttaa kahden tai useamman asetuksia soveltavan maan eläkkeen määrään, tätä etuutta ei saa ottaa tulona huomioon sen suuruisena kuin kansallinen laki edellyttää. Erilaisella etuudella tarkoitetaan esimerkiksi eläkettä tai korvausta, joka perustuu toisen henkilön vakuutukseen tai eri vakuutustapahtumaan (tapaturma- ja liikennevakuutuskorvaukset) sekä muuta tuloa, joka vaikuttaa eläkkeen laskentaan. Se, minkä suuruisena tällainen etuus otetaan tulona huomioon, on kerrottu kohdassa Lopullinen eläke ja sen laskeminen (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-säännökset > Määrän laskeminen > Lopullinen eläke ja sen laskeminen).

Tällainen tilanne on esimerkiksi Ruotsin elinkoron (livränta) ottaminen huomioon kansaneläkkeessä, jos se vaikuttaa eläkkeen laskentaan myös Ruotsissa.

Työeläkkeen teoreettinen määrä

Asetusta 1408/1971 sovellettaessa tämä ohje koskee kansaneläkettä ja perhe-eläkettä. Sovellettaessa asetusta 883/2004 ohje koskee vain perhe-eläkettä.

Asetuksen 1408/1971 mukaista pro rata -eläkkeen määrää laskettaessa suomalaisia lakisääteisiä omia työeläkkeitä ei oteta tuloksi, vaan niiden sijasta yhteen sovitettu työeläkkeen teoreettinen määrä. Teoreettisella määrällä tarkoitetaan sitä eläkettä, jonka asiakas saisi, jos hän olisi työskennellyt Suomessa myös sen ajan, jonka hän on työskennellyt muissa asetuksia soveltavissa maissa.

Teoreettinen määrä sisältää kaikki henkilön yksityisten alojen ja julkisten alojen lakisääteiset työeläkkeet ja lisäksi sitä laskettaessa on otettu huomioon myös muiden asetuksia soveltavien maiden työskentelyaika. Teoreettinen työeläke otetaan tuloksi kuten muukin työeläke 1.1.2005 alkaen eli ilman siihen sisältyvää

- työeläkkeen lapsikorotusta
- 63 ikävuoden jälkeen ansaittua työeläkkeen osaa
- työeläkkeen lykkäyskorotusta
- lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttunutta osuutta
- työkyvyttömyyseläkkeen kertakorvausta.

Työeläkkeen varhennusvähennys otetaan tuloksi eli varhennusvähennyksen osuus lisätään tuloksi otettavaan määrään.

Teoreettisen työeläkkeen määrään ei sisälly

- yksityisten alojen rekisteröimätöntä eikä rekisteröityä lisäeläkettä
- kansanedustajan ja valtioneuvoston jäsenen eikä vanhan virkamieseläkelainsäädännön mukaisia työeläkkeitä
- työeläkettä, joka on karttunut EU-säännösten mukaan lasketun työeläkkeen rinnalla 1.1.2005 tai myöhemmin tehdystä työstä. Työeläkelaitos ei laske EU-eläkettä uudelleen, kun eläkkeen rinnalla tehdystä työstä karttunut työeläke myönnetään.

Nämä eläkkeet otetaan tuloksi teoreettisen eläkkeen lisäksi. EU-eläkkeen rinnalla tehdystä työstä karttunut eläke otetaan huomioon vain silloin, kun se on karttunut alle 63 vuoden iässä tehdystä työstä (työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla karttunut eläke, joka myönnetään aikaisintaan vanhuuseläkeiässä).

Teoreettisen eläkkeen laskee työeläkelaitos. Hakija saa pyynnöstä työeläkelaitoksesta päätöksen teoreettisen eläkkeen määrästä. Teoreettista määrää ei lasketa, jos asiakas on ollut ulkomailla ennen 23 vuoden ikää (1.1.2005 lukien ennen 18 vuoden ikää) tai ennen työeläkejärjestelmän voimaantuloa 8.7.1961. Teoreettista eläkettä ei lasketa myöskään silloin, kun asiakkaalla ei ole työeläkevakuutuskausia Suomessa, mutta hän saa tulevan ajan eläkkeen toisen maan ansioiden perusteella. Näissä tapauksissa otetaan tulona huomioon työeläkkeen todellinen määrä (merkitse oikealle tulokoodille).

Kelaa varten työeläkelaitos laskee teoreettisen määrän kansaneläkettä varten vain Kelan pyynnöstä, myös silloin kun hakija asuu ulkomailla. Pyydä laskentaa kirjeellä (VEL08, TKL08, PEL09).

Teoreettisen työeläkkeen määrä ilmoitetaan HEKY / Työeläkkeet ja korvaukset -kyselyssä. Jos saat vastauksen kirjallisena eikä määrää näy kyselyssä, lähetä kirjallisena saamasi määrätieto tietohallinto-osaston tietotukeen rekisteröitäväksi työeläketietoihin.

Merkitse työeläkkeen teoreettinen määrä kansaneläkkeessä koodille 73 ja perhe-eläkkeessä koodille 74.

1.7.4.1.3. Perhesuhteiden vaikutus

([883/2004 artiklat 5 ja 7](#))

(1408/71 art. 47, 574/72 art. 38)

Jos puoliset asuvat eri maissa muusta syystä kuin välirikon vuoksi, eläkettä laskettaessa heidän katsotaan asuvan yhteistaloudessa

1.7.4.1.4. Eläkkeen määrän laskeminen

([883/2004 artikla 52](#))
(1408/71 art. 46 – 47)

Sosiaaliturva-asetuksissa on tarkat määräykset siitä, miten ja monellako tavalla eläkkeiden määrä lasketaan eri tilanteissa. Eläke voidaan myöntää tietyin edellytyksin väliaikaisena siihen saakka, kunnes kaikki lopullista ratkaisemista varten tarvittavat tiedot ovat käytettävissä. Lopullisen eläkkeen laskemiseksi asetuksessa on kaksi tapaa. Lopullisena eläkkeenä maksetaan suurempi eläke.

Väliaikainen eläke ja sen laskeminen

(KEL 568/2007 71 §)
([987/2009 artikla 50](#))
(574/1972 art. 45)

Asetuksen 987/2009 mukaan hakijalle on maksettava perusasetuksen mukainen itsenäinen eläke heti, kun on selvitetty, että hakijalla on oikeus eläkkeeseen kyseisen maan lainsäädännön mukaan. Suomessa asuvalla hakijalla on oikeus eläkkeeseen, kun kansaneläkelain edellyttämä kolmen vuoden karenssi-aika on täyttynyt Suomen vakuutusajalla.

Koska toisista maista maksettavat työeläkkeet otetaan kansaneläkkeessä tulona huomioon asetuksen 883/2004 liitteen XI erityismääräyksen perusteella, väliaikainen maksaminen on mahdollista seuraavin edellytyksin:

- kolmen vuoden karenssi-aika on täyttynyt Suomesta karttuneella vakuutusajalla ja
- hakijalle on myönnetty lopullinen työeläke, joka ei ylitä täyden takuueläkkeen määrää ja
- hakija itse kenenkään kehottamatta on pyytänyt väliaikaista maksamista ja
- hakija on tietoinen mahdollisen liikamaksun takaisinperinnästä.

Jos hakijan taloudellinen tilanne on huono ja hänen pääasiallinen toimeentulonsa on kansaneläkkeen varassa, tulona voidaan poikkeuksellisesti ottaa huomioon väliaikaisen työeläkkeen määrä.

Väliaikaista päätöstä ei tule antaa, jos karenssi-aika täyttyy vain laskemalla vakuutusajat yhteen tai hakija asuu toisessa asetuksia soveltavassa maassa. Hakemusta ei liioin hylätä väliaikaisesti.

Asetus 987/2009 edellyttää, että myös ulkomailla asuvalle maksetaan eläkkeen ennako heti, kun oikeus eläkkeeseen on selvillä. Pro rata -eläkkeen käsittelyssä tarvitaan usein myös asetusten ulkopuolisten ulkomaisten eläkkeiden tietoja, joten pro rata -eläkkeen määrää on mahdotonta arvioida. Tästä syystä eläkkeen ennako maksetaan ulkomailla asuvalle vain poikkeuksellisesti, esimerkiksi jos hakijan pääasiallinen toimeentulo olisi kansaneläkkeen varassa. Ota tällöin yhteyttä eläke- ja toimeentuloturvaosaston kansainvälisiin eläkeasioita hoitaviin toimihenkilöihin (ryhmäpostilaatikko ETTKVELMA).

Laske väliaikainen kansaneläke kansaneläkelain mukaisesti hakijan Suomessa asumaan aikaan suhteutettuna. Kirjaa Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin Suomen vakuutusajat ja tekninen FIN-kestoivi (00 vv 00 kk 00 pv). Ota eläketulona huomioon Suomen todelliset työeläkkeet ja korvaukset sekä ne tuloksi otettavat ulkomaan etuudet, jotka ovat jo tiedossa väliaikaista ratkaisua tehtäessä.

Lue lisää asetuksen 883/2004 mukaisen väliaikaisen eläkkeen laskemisesta kohdasta Ratkaiseminen (Vanhuuseläke > Ratkaiseminen > Kv-säännökset > EU-lainsäädäntö).

Sovellettaessa asetusta 574/1972 väliaikainen eläke voitiin tietyin edellytyksin myöntää Suomessa asuvalle hakijalle, kun jouduttiin odottamaan lopullisessa ratkaisemisessa tarvittavia tietoja. Yleensä edellytettiin hakijan kirjallista pyyntöä. Toisessa asetuksia soveltavassa maassa asuvalle eläkettä ei myönnetty väliaikaisena.

Lopullinen eläke ja sen laskeminen

([883/2004 artiklat 52 - 56](#), liite XI)

Asetuksen 883/2004 mukainen itsenäinen eläke (= teoreettinen eläke) lasketaan asetuksen liitteen XI Suomea koskevan erityismääräyksen perusteella ottamalla Suomen vakuutusajan lisäyksenä huomioon muissa maissa karttunut vakuutusaika ja ottamalla vuosituloksi myös niissä ansaitut asetuksen piiriin kuuluvat omat työeläkkeet. Erityismääräys siis syrjäyttää asetuksen artiklojen 52 – 54 määräykset samanlaisten eläkkeiden tuloksi ottamiskiellosta.

Laske kansaneläkkeen (itsenäinen eläke) määrä seuraavasti: Laske ensin kansallinen suhteutuskerroin, jossa otat huomioon muiden maiden vakuutusajat Suomen vakuutusajan lisäyksenä (tekninen FIN-kestoivi). Jos vakuutusaikojen summa on suurempi kuin lain mukaan vaaditaan Suomen täyteen eläkkeeseen, ohjelma ottaa huomioon vain täyteen eläkkeeseen oikeuttavan ajan. Kerro näin saadulla suhteutuskertoimella täysi perhesuhteiden mukainen kansaneläke kuukaudessa. Vähennä tästä vuositulojen vaikutus.

Laske asetuksen 883/2004 mukainen pro rata -eläke kertomalla edellä mainittu itsenäinen eläke pro rata -kertoimella, joka on saatu jakamalla Suomesta karttunut vakuutusaika Suomen ja muiden maiden vakuutusaikojen summalla. Jos vakuutusaikojen summa on suurempi kuin lain mukaan vaaditaan Suomen täyteen eläkkeeseen, ohjelma ottaa huomioon vain täyteen eläkkeeseen oikeuttavan ajan. Pro rata -eläke on siis Suomen vakuutusaikojen vastaava osuus itsenäisestä eläkkeestä.

Suomessa asuvalla hakijalla, jonka karenssiaika on täyttynyt Suomesta karttuneella vakuutusajalla, on oikeus itsenäiseen eläkkeeseen. Pro rata –eläke maksetaan, jos Suomessa asuvan hakijan karenssiaika on täyttynyt laskemalla vakuutusajat yhteen tai jos hakija asuu toisessa maassa.

Vertailu voi olla tarpeen vain, jos kaksi tai useampi maa ottaa saman erilaisen etuuden huomioon eläkkeessään.

Lue lisää asetuksen 883/2004 mukaisen lopullisen eläkkeen laskemisesta kohdasta Ratkaiseminen (Vanhuuseläke > Ratkaiseminen > Kv-säännökset > EU-lainsäädäntö).

Saman erilaisen etuuden vaikutus eläkkeen laskentaan

([883/2004 artikla 55](#))

Jos Kela ja yksi tai useampi muu maa ottaa huomioon saman muun etuuden, menettele seuraavasti tätä etuutta tuloksi rekisteröidessäsi.

- Kun asiakkaalla on oikeus itsenäiseen eläkkeeseen, rekisteröi eläketuloksi puolet kyseisen muun etuuden määrästä, jos maita on kaksi ja muulloin maiden lukumäärää vastaava osuus siitä.
- Kun asiakkaalla on oikeus pro rata -eläkkeeseen, rekisteröi itsenäisen eläkkeen eläketuloksi kyseisen muun etuuden todellinen määrä. Pro rata –eläke saadaan kertomalla itsenäinen eläke pro rata -kertoimella, joten kaikista rekisteröidyistä tuloista otetaan ohjelmallisesti huomioon vain Suomen vakuutusaikaa vastaava osuus. Jos itsenäisessä eläkkeessä olisi vain

ositettu osuus tästä useamman maan huomioon ottamasta muusta tulosta, asiakas saisi liian suuren pro rata –eläkkeen.

Huomaa, että jos asiakkaan eläkeoikeus perustuu kansalliseen lakiin, kansaneläke tällaisessa tilanteessa on laskettava kahdella tavalla eli verrattava, onko pro rata –eläke suurempi kuin itsenäinen eläke. Muulloin vertailua ei tarvitse tehdä.

Esimerkki 1

Suomesta haetaan leskelle kansaneläkettä tai sen tarkistusta. Ruotsista haetaan leskelle vanhuuseläkettä, jonka Ruotsi myöntää takuueläkkeenä (garantipension) lesken omien vakuutusajkojen perusteella. Takuueläkettä laskiessaan Ruotsi on ilmoittanut ottavansa huomioon Ruotsin leskeneläkkeen (änkepension) ja työeläkkeenä Suomesta maksettavan leskeneläkkeen.

Ruotsin leskeneläkkeestä (änkepension) otetaan kansaneläkkeessä (itsenäinen eläke) tulona huomioon puolet, koska Ruotsi on ottanut sen huomioon takuueläkkeessä. Pro rata –eläkettä varten lasketussa itsenäisessä eläkkeessä Ruotsin leskeneläke otetaan huomioon osittamatta.

Suomen työeläkejärjestelmän leskeneläkkeestä otetaan kansaneläkkeessä (itsenäinen eläke) tulona huomioon puolet, koska Ruotsi on ottanut sen huomioon takuueläkkeessä. Pro rata –eläkettä varten lasketussa itsenäisessä eläkkeessä Suomen työeläkejärjestelmän leskeneläke otetaan huomioon osittamatta.

Menettely Kelassa on sama, vaikka Ruotsin takuueläkettä ei jää maksettavaksi sen jälkeen, kun Ruotsi on sovittanut yhteen samoja erilaisia etuuksia. Kela ottaa yllämainitut osittettavat etuudet huomioon osittamattomina, jos Ruotsin takuueläkettä ei jäänyt maksettavaksi pelkästään Ruotsin työeläkkeiden takia.

Esimerkki 2

Suomesta haetaan leskelle kansaneläkettä tai sen tarkistusta. Ruotsista haetaan leskelle vanhuuseläkettä. Ruotsi myöntää takuueläkkeen vanhuuseläkkeenä (garantipension) edunjättäjän vakuutusajoilla, koska se on omaan vakuutusajkaan perustuvaa eläkettä edullisempi. Takuueläkettä laskiessaan Ruotsi on ilmoittanut ottavansa huomioon Ruotsin leskeneläkkeen (änkepension), mutta ei Suomen työeläkejärjestelmän leskeneläkettä.

Puolison vakuutusajkaan perustuva Ruotsin vanhuuseläke (garantipension) otetaan kokonaan tulona huomioon kansaneläkkeessä (itsenäinen eläke ja pro rata –eläke).

Ruotsin leskeneläkkeestä (änkepension) otetaan kansaneläkkeessä (itsenäinen eläke) tulona huomioon puolet, koska Ruotsi on ottanut sen huomioon takuueläkkeessä. Pro rata –eläkettä varten lasketussa itsenäisessä eläkkeessä Ruotsin leskeneläke otetaan huomioon osittamatta.

Suomen työeläkejärjestelmän leskeneläke otetaan kokonaan tulona huomioon (itsenäinen eläke ja pro rata –eläke).

Lopullinen eläke ja sen laskeminen

_(1408/1971 artiklat 46–47)

Tämä ohjeen kohta koskee lopullisen kansaneläkkeen laskemista, kun sovelletaan asetusta 1408/1971.

Se, millä perusteella hakijalla on oikeus eläkkeeseen (Vanhuuseläke > Oikeus ja edellytykset > Kv-säännökset > EU-säännökset > Eläkeoikeus), määrää myös sen, millä tavalla tai tavoilla eläkkeen määrä on laskettava.

Jos hakijalla on oikeus eläkkeeseen kansallisen lain mukaan, eläkkeen määrä on laskettava kahdella tavalla; asetuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä ja pro rata –eläkkeenä ja maksettava asiakkaalle suurempi eläke. Jos oikeus eläkkeeseen syntyy pelkästään asetuksen perusteella, lasketaan vain asetuksen mukainen pro rata -eläke. Esimerkiksi toisessa asetuksia soveltavassa maassa asuvalle hakijalle lasketaan aina vain pro rata -eläke, koska oikeus eläkkeeseen on vain asetuksen perusteella (KEL 568/2007 8 §).

Laskennassa tarvitaan suhteutusta varten Suomen lopulliset eläkkeen määrään vaikuttavat vakuutusajat ja toisten maiden vahvistamat vakuutusajat. Eläkkeen vakuutusajat –tiedoissa teknisen FIN-kestorivin arvo on 00 vv 00 kk 00 pv. Näiden perusteella ohjelma on laskenut kansallisen suhteutuskertoimen ja pro rata -suhteutuskertoimen.

1. Asetuksen mukainen kansallinen eläke (1408/1971)

Täysi perhesuhteiden mukainen kansaneläke kerrotaan kansallisella suhteutuskertoimella ja sen jälkeen otetaan huomioon muiden eläketulojen vaikutus. Rekisteröi eläketuloksi **Suomen työeläkkeen todellinen määrä**, muut tulona huomioon otettavat etuudet ja ne ulkomaiset etuudet, jotka asetuksen 1408/1971 mukaan voidaan ottaa huomioon.

Jos kaksi tai useampi maa ottaa huomioon saman muun etuuden, rekisteröi eläketuloksi puolet kyseisen etuuden määrästä, jos maita on kaksi ja muulloin maiden lukumäärää vastaava osuus siitä.

2. Pro rata –eläke (1408/1971)

Pro rata -eläkettä varten lasketaan ensin teoreettinen määrä eli se eläke, jonka työntekijä olisi ansainnut, jos muissa maissa työskennelty aika olisi työskennelty Suomessa. Sen jälkeen teoreettinen määrä kerrotaan Suomen vakuutusajan ja kaikkien asetusta soveltavien maiden vakuutusaikojen summan suhteella (pro rata -suhde). Jos vakuutusaikojen summa on suurempi kuin lain mukaan vaaditaan Suomen täyteen eläkkeeseen, huomioon otetaan vain täyteen eläkkeeseen oikeuttava aika (1408/1971 artikla 47).

Täysi perhesuhteiden mukainen kansaneläke kerrotaan kansallisella suhteutuskertoimella ja sen jälkeen otetaan huomioon muiden eläketulojen vaikutus pro rata -suhteessa. Rekisteröi eläketulona **Suomen työeläkkeen teoreettinen määrä**, ne työeläkkeet, jotka eivät sisällä teoreettiseen määrään ja muut tulona huomioon otettavat etuudet sekä ne ulkomaiset etuudet, jotka asetuksen 1408/1971 mukaan voidaan ottaa huomioon. Rekisteröi työeläkkeen todellinen määrä eläketuloksi niissä tilanteissa, joissa teoreettista määrää ei lasketa (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-säännökset > Eläketulot > Teoreettinen eläke).

Jos kaksi tai useampi maa ottaa huomioon saman muun etuuden, rekisteröi eläketuloksi sen todellinen määrä. Sen Suomen vakuutusaikaa vastaava osuus otetaan huomioon ohjelmallisesti samalla tavalla pro rata -suhteessa kuin muistakin eläketuloista.

Vertailu (1408/1971)

Jos eläkkeeseen on **oikeus kansallisen lain perusteella** ja suhteutuskerroin on pienempi kuin 1, vertaa kumpi kohdissa 1 ja 2 esitetyillä tavoilla lasketuista eläkkeistä on suurempi. Se maksetaan hakijalle lopullisena eläkkeenä. Jos pro rata -eläke on yhtä suuri kuin lain mukaan laskettu,

hakijalle maksetaan kansallisen lain mukaan laskettu eläke. Myös myöhemmissä eläketulojen muutoksen johdosta tehtävissä tarkistuksissa eläketuloja käsitellään samalla tavalla kuin nyt myönnettyssä suuremmissa eläkkeessä eikä suhteutuksen maksamisperustetta muuteta.

Kansaneläkkeessä vertailu ei ole tarpeen, jos suhteutuskerroin on 1, koska asetuksen mukainen kansallinen eläke on suurempi tai vähintään yhtä suuri kuin pro rata -eläke.

Vertailua ei tehdä ollenkaan, jos eläkkeeseen on **oikeus vain asetuksen perusteella**. Tällöin lasketaan ja maksetaan vain pro rata -eläke. Eläke säilyy pro rata -eläkkeenä myös myöhemmissä tarkistuksissa.

1.7.4.2. Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus

Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika

Kansaneläkettä varten eläkkeen määrään vaikuttavaa vakuutusaikaa karttuu hakijan Suomessa asumalta ajalta 16 vuoden iän täyttämisestä eläkkeen alkamiseen tai enintään 65 vuoden ikään saakka. Vakuutusaikaa karttuu myös sellaiselta tosiasialliselta ulkomailla olon ajalta, jolloin henkilöön sovelletaan kansaneläkelakia soveltamisalain perusteella (esimerkiksi Suomesta lähetetyn työntekijän perheenjäsen, joka itse ei työskentele).

Eläkkeen suhteuttamista varten tarvitaan myös toisen Pohjoismaan asumisajat.

Sopimuksessa on säännös ennen vuotta 1994 täyttyneistä vakuutuskausista. Jos henkilö on ennen vuotta 1994 ansainnut asumisen perusteella oikeuden peruseläkkeeseen yhdestä Pohjoismaasta ja samanaikaisesti ansainnut oikeuden työeläkkeeseen toisesta Pohjoismaasta, lasketaan peruseläke tältä ajalta vain viimeksi mainitusta työskentelymaasta. Jos henkilö on ansainnut työeläkettä samanaikaisesti useasta Pohjoismaasta, joista yksi on myös asuinmaa, peruseläke lasketaan vain asuinmaasta.

Eläketulot

Eläketuloina otetaan huomioon EU-asetuksen mukaisesti henkilön omat työeläkkeet Suomesta ja ulkomailta, perhe-eläkkeet ja mahdollisesti tapaturman tai liikennevahingon perusteella maksettavat korvaukset.

Eläkkeen määrän laskeminen

Eläkkeen määrä lasketaan EU-asetuksen mukaisten edellytysten täytyessä sekä itsenäisenä eläkkeenä että pro rata -eläkkeenä. Näistä suurempi maksetaan hakijalle.

1.7.4.3. Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset

Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika

Kahdenvälisissä sopimuksissa on määräyksiä siitä, kumman sopimusmaan lainsäädäntöä sovelletaan työntekijöihin ja eräisiin muihin henkilöryhmiin (esimerkiksi valtion virkamiehet, lähetetyt työntekijät, kuljetusliikkeiden palveluksessa olevat, merityön tekijät, opiskelijat) sovelletaan.

Suomessa asuttu aika (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Ulkomailla olo > Vakuutusaika > Eläkkeen määrään vaikuttava vakuutusaika) otetaan huomioon kansaneläkelain määräysten mukaisesti. Toisesta sopimusmaasta karttunutta vakuutusaikaa ei rekisteröidä eläkkeen määrään vaikuttavana vakuutusaikana Eläkkeen vakuutusajat -tietoihin. Teknisen FIN-keston arvo on 00 vv 00 kk 00 pv.

Eläketulot

Eläketuloina (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Eläketulot) otetaan huomioon samat etuudet kuin eläkettä kansaneläkelain mukaan laskettaessa. Siten myös toisesta sopimusmaasta maksettavat eläkkeet otetaan tulona huomioon. Poikkeus on Australian sopimus, jossa Australian vanhuuseläkettä (Age Pension) ei saa ottaa huomioon, jos hakija asuu Australiassa. Suomessa asuvan hakijan kansaneläkkeessä otetaan tuloksi kaikki Australiasta maksettavat eläkkeet.

Eläkkeen määrän laskeminen

Eläkkeen määrä suhteutetaan (Suhteutus) ja lasketaan kansaneläkelain määräysten mukaisesti.

1.8. Ratkaiseminen

Vanhuuseläkehakemus tulee käsitellä ilman aiheetonta viivytystä ja siitä on annettava kirjallinen päätös. Hakemus käsitellään ja ratkaistaan vanhuuseläkeprosessin mukaisesti. Vanhuuseläkkeen tekninen ratkaiseminen ja päätöksenanto tehdään QE –järjestelmässä (ks. Tekniset ohjeet > QE-järjestelmä) ja ennen 1.10.2013 alkavissa ratkaisuisissa RAKE-päätäjärjestelmässä (ks. Tekniset ohjeet >RAKE).

1.8.1. Käsittelypaikka

[Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat](#)

[Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat](#)

[Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat](#)

Käsittelypaikalla tarkoitetaan tässä ohjeessa etuusasian valmistelu- ja ratkaisupaikkaa.

Etuusasian valmistelu ja ratkaiseminen tapahtuvat pääsääntöisesti asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Hakemus voidaan valmistella ja ratkaista myös muussa kuin kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä siten, kun siitä on erikseen sovittu. Esimerkiksi tiettyjen etuuksien tai asiakasryhmien valmistelu- ja ratkaisutoiminta on keskitetty Kelassa. Lue tarkemmin poikkeavista käsittelypaikoista kyseisen etuuden ohjeista.

Kotikunnan mukaan määräytyvä vakuutuspiiri

Kelan etuusjärjestelmien toiminta pohjautuu henkilön toimistotietoon. Toimisto määräytyy yleensä henkilön väestötietojärjestelmän (VTJ) vakituisen asuinkunnan ja postinumeron mukaan. Jos henkilölle rekisteröidään Kelassa poikkeava toimisto, myös vakuutuspiiri voi muuttua.

Toimisto ja vakuutuspiiri näkyvät henkilön Henkilön tietojen kyselyllä (HEKY) (Henkilön tietojen kysely HEKY > Henkilön yleistiedot > Kunta- ja toimistotiedot).

Vakuutuspiirin vaihtuminen

Jos henkilö muuttaa toiseen vakuutuspiiriin, vastuuyksikkötiedot muodostuvat etuusjärjestelmiin yleensä ohjelmallisesti. Tarvittaessa tulee kuitenkin tehdä henkilötietomuutokset HEMU-aloitusvalikon kautta. Lue lisää henkilön yleistietojen muutoksista.

Vakuutuspiiriin tulee siirtää asiakasta koskevat vireillä olevat asiat uuteen vakuutuspiiriin käsiteltäviksi.

Muutolla toiseen vakuutuspiiriin voi olla vaikutusta myös maksussa oleviin Kelan etuuksiin. Esimerkiksi jos henkilö saa asumistukea, tulee hänelle muuton vuoksi lähettää tarkistushakemus.

Vakuutuspiirit voivat keskenään sopia asian käsittelyn siirrosta, jos henkilö esittää, että tietty häntä koskeva etuusasia käsiteltäisiin jossakin muussa toimipaikassa tai vakuutuspiirissä kuin siinä, jossa hänen asiansa normaalin työkulun mukaan käsiteltäisiin. Lue lisää vakuutuspiirin vaihtamisesta kohdasta Kunta- ja toimistotiedot.

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää turvakieltoasiakkaiden ratkaisutyön keskittämisestä kohdasta Turvakielto.

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää vankila-asioiden ratkaisutyön keskittämisestä ohjeesta [Vankilassaolo ja Kelan etuudet](#) sekä prosessikuvauksesta [Vankilailmoitusten käsittely](#).

Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat

Muutoksenhakuasia

Muutoksenhakuasia käsitellään siinä yksikössä, joka on antanut valituksenalaisen päätöksen.

Takaisinperintä

Kotivakuutuspiiri, etuuden vastuuyksikkö tai muu erikseen sovittu vakuutuspiiri ratkaisee liikaa maksetun etuuden takaisinperinnän, antaa siitä päätöksen ja vastaa päätöksestä sen lainvoimaiseksi tulon saakka. Lue lisää takaisinperintäpäätöksen antopaikasta.

Kotivakuutuspiiri ja etuuden vastuuyksikkö vastaavat myös perintätoimenpiteistä Perintäkeskuksen vastuulle siirtymiseen saakka.

Kelan perintäkeskuksessa hoidetaan erääntyneiden saatavien perintä keskitetysti. Saatava katsotaan erääntyneeksi, kun sen takaisinperinnästä annettu päätös on tullut lainvoimaiseksi eikä asiakas ole maksanut saatavaa sovitulla tavalla. Perintäkeskus hoitaa perintätoimenpiteet sellaisten etuuksien osalta, joiden takaisinmaksua seurataan ohjelmallisesti YHTE-takaisinperintäjärjestelmässä.

Etuuden vastuuyksikkö huolehtii pääsääntöisesti RAKE- järjestelmän perinnöistä.

Perintäkeskus

Perintäkeskuksessa hoidetaan elatusapuvelan, etuuksien perinnän ja takausvastuusaatavien perintä. Perintäkeskuksessa hoidetaan myös muita täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä kuten velkajärjestelyt ja -sovinnot, kuolinpesältä ja sen osakkailta perimiset sekä täytäntöönpanon lopettamista ja jatkamista koskevat päätökset (ns. toivottomat perinnät). Perintäkeskus hoitaa sekä Suomessa että ulkomailla asuviin velallisiin kohdistuvat perintätoimet.

Lue lisää saatavien perinnästä.

Väärinkäytösepäily

Useimmiten epäily väärinkäytöksestä syntyy liikamaksun havaitsemisen yhteydessä. Kelan maksamaan etuuteen kohdistuvan väärinkäytösepäilyn selvittäminen aloitetaan Kelan vakuutuspiirissä. Myös työpaikkakassa selvittää myöntämässään etuudessa esiin tulleen väärinkäytösepäilyn, kuten myös Perintäkeskus myöntämässään maksuvapautuksessa. Useamman vakuutuspiirin alueella tehdyksi epäilyn väärinkäytöksen selvittämisestä neuvotellaan asianomaisten vakuutuspiirien kesken. Yhteisten palvelujen Lakipalveluryhmän asiantuntija päättää tutkintapyyntöä tekemisestä tai päättää siitä, että tutkintapyyntöä ei kyseessä olevassa tapauksessa tehdä.

Lue lisää väärinkäytösepäilyn tunnistamisesta.

Lue myös [väärinkäytöksistä](#).

1.8.1.1. Eläke-etuuksien käsittelypaikka

Eläke-etuuksien valmistelu ja ratkaiseminen tehdään pääsääntöisesti asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä.

Eläke-etuuksien keskittämiset

Eteläinen vakuutuspiiri

- perhe-eläkkeet
- kansaneläke, takuueläke, ylimääräinen rintamalisä, lapsikorotus, eläkkeensaajan asumistuki, perhe-eläke ja eläketuki, kun eläke-etuuden liikamaksu peritään regressisäännöksen perusteella muun laitoksen maksamasta eläkkeestä tai korvauksesta (KEL 72 §, TKL 21 §, EAL 30 § ja ET 13 §)
- Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa (TK-ratkaisukeskus) [työkyvyttömyyseläkeasioissa](#) työkyvyn arviointi ja 1.9.2017 alkaen koko työkyvyttömyyseläkeprosessi.
- [kansainväliset eläkeasiat](#) Kansainvälisten asioiden yksikössä (KV-yksikkö)
- [vankilailmoitukset](#)

1.8.1.2. Kansainvälisten eläkeasioiden käsittelypaikka

Suomessa asuvien asiakkaiden eläkehakemukset, joissa on jokin kansainvälinen ulottuvuus, käsitellään keskitetysti kansainvälisten asioiden keskuksessa (KV-keskus, käsittelypiste 99600). Kansainvälinen ulottuvuus on kysymyksessä silloin, kun eläkkeenhakija tai perhe-eläkettä haettaessa edunjäittäjä on asunut ulkomailla 16 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Hakemuksen käsittely kuuluu KV-keskuksen vastuulle myös silloin, kun aina Suomessa asuneelle eläkkeenhakijalle tai -saajalle myönnetään oma tai perhe-eläke ulkomailta. Käsittely on keskitetty KV-keskukseen riippumatta siitä, haetaanko samalla eläkettä ulkomailta vai ei.

Turvakieltoasiakkaiden eläkeasiat käsitellään KV-keskuksessa, kun eläkkeessä on kansainvälinen ulottuvuus. Myös ulkomailla asuvien eläkkeensaajien eläkeasiat käsitellään KV-keskuksessa, vaikka asiakkaalla olisi suomalainen turvakielto.

Ohjaa hakemus KV-keskukseen myös silloin, kun hakijalla tai edunjäittäjällä on Kelan vakuuttamispäätös tai Eläketurvakeskuksen antama lähetetyn työntekijän todistus Suomen vakuutukseen kuulumisesta koko ulkomailla olon ajalle.

Kirjaa HEMU-tapahtumalla (Henkilön yleistiedot > Kunta- ja toimistotiedot) hakijan Kela-tietoihin vastuuyksiköksi KV-keskuksen numero 67593, kun asiakas asuu Suomessa.

Uudet hakemukset

Jos hakija tai edunjäittäjä on 16 vuotta täytettyään asunut tai työskennellyt EU-/Eta-alueella, Sveitsissä tai maassa, jonka kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus, taikka on muuttanut Suomeen jostain muusta ns. 3. maasta, siirrä vakuutuspiiristä KV-keskukseen uudet

- kansaneläkehakemukset
- leskeneläkehakemukset
- lapseneläke- ja koululaiseläkehakemukset
- takuueläkehakemukset ja
- lapsikorotushakemukset.

KV-keskus myös hylkää työkyvyttömyyseläkehakemukset, joissa on kansainvälinen ulottuvuus, jos kansaneläkettä ei jää maksettavaksi eläketulojen vuoksi. Joko KV-keskus tai työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskus, riippuen siitä kumpi perusteen havaitsee, ratkaisee hakemukset, joissa työkyvyttömyyseläke hylätään, koska vakuutusaikaa ei ole tarpeeksi (ns. karenssihilyt). Alle 20-vuotiaalla työkyvyttömyyseläkkeen hakijalla ei ole asumisaikavaatimusta, vaan näissä tilanteissa TK-keskus tutkii, onko oikeus ns. nuoren työkyvyttömän eläkkeeseen.

Lue lisää hakemusten rekisteröinnistä vireille RAKE ja QE-järjestelmään.

Jos ulkomailla asuva henkilö on jättänyt kansallisen eläkehakemuksen ja se on ohjautunut OIWAssa vakuutuspiiriin tai etuuden keskittämisyksikköön, siirrä OIWA-työ KV-keskukseen tarkenteella kv-siirto. KV-keskuksen eläkekäsittelijät tarkistavat ja korjaavat tarvittaessa hakemuksen vireilläolotiedot ja rekisteröivät asiakkaan kotitoimistotiedot.

Ohjaa työt OIWAssa vakuutuspiiriin tai muun yksikön työjonosta KV-keskukseen etuuden mukaiseen työjonoon. KV-keskuksessa ei ole käytössä Yleinen-työjonoa. Merkitse työn tarkenteeksi kv-siirto. Tarkenne on valittavissa työtyypeille Hakemus, Oikaisu, Selvitettävä asiakirja ja Toimeksianto.

Eläkehakemus vakuutuspiirissä/ keskittämisyksikössä	KV-keskuksen työjono, Suomessa asuvan eläkehakemus	KV-keskuksen työjono, Ulkomailla asuvan eläkehakemus
Vanhuuseläke, työttömyyseläke	KE Suomessa asuva 99600	KE Ulkomailla asuva 99600
Työkyvyttömyyseläke	TK Suomessa asuva 99600	TK Ulkomailla asuva 99600
Perhe-eläke	PE Suomessa asuva 99600	PE Ulkomailla asuva 99600
Takuueläke	Takuueläke 99600	Takuueläke 99600
Lapsikorotus	KE Suomessa asuva 99600	KE Ulkomailla asuva 99600

U-liitteen käsittely

Vakuutusjaksot rekisteröidään KV-keskuksessa ja siksi U-liite tulee ohjata KV-keskuksen Yhteislaitos-jonoon. Jos U-liite ei ole ohjautunut indeksoinnista suoraan KV-keskukseen, luo Vakuutusjaksojen rekisteröintityö ja liitä U-liite työhön.

Pyydä U-liite mikäli se puuttuu eläkehakemuksesta. Luo OIWAan Vakuutusjaksojen rekisteröintityö (etuus Vakuuttaminen), liitä pyyntökirje siihen ja laita työ odottamaan. Merkitse työn tarkenteeksi U-liite pyydetty. OIWA ohjaa Vakuutusjaksojen rekisteröintityön KV-keskuksen Yhteyslaitos - työjonoon.

Asiakirjojen siirtotyön käsittely

Asiakirjojen siirtotyöt ohjautuvat OIWAassa vakuutuspiirien työjonoihin ja vakuutuspiirien etuuskäsittelijät siirtävät työt OIWAsta työeläkejärjestelmän keskuspiisteeseen SANTRAan. Luo tarvittaessa Asiakirjojen siirtotyö ja siirrä se OIWAsta SANTRAan ennen kuin siirrä KV-keskuksen vastuulle kuuluvan hakemustyön KV-keskuksen työjonoon. Mikäli työeläkelaitokselle välitettävä asiakirja on ohjautunut KV-keskukseen, KV-keskuksen etuuskäsittelijä ohjaa sen Asiakirjojen siirtotyönä OIWAsta SANTRAan.

Tarkistushakemukset

Myös edellä mainittujen eläkkeiden ja etuuskäsittelijien tarkistushakemukset käsitellään KV-keskuksessa. Tämä koskee perhesuhteiden ja tulojen muutoksen johdosta tehtäviä tarkistuksia, samoin kuin määräaikaistarkistuksia. Myös ylimääräisen rintamalisän tarkistukset, joissa on kansainvälinen ulottuvuus, hoidetaan KV-keskuksessa.

Kansaneläke tarkistetaan KV-keskuksessa, vaikka saaja itse ei ole ollut ulkomailla, jos hän hakee ulkomaista perhe-eläkettä.

Määräaikaistarkistushakemukset ohjautuvat pääsääntöisesti OIWAassa suoraan KV-keskukseen Tarkistus-työjonoihin. Siirrä muut mahdolliset KV-keskuksen vastuulle kuuluvat tarkistusasiat tarvittaessa KV-keskuksen Tarkistus -työjonoon asuinmaan mukaan. Merkitse työn tarkenteeksi kv-siirto. Tarkenne on valittavissa työtyypeille Hakemus, Oikaisu, Selvitettävä asiakirja ja Toimeksianto.

Tarkistushakemukset vakuutuspiirissä/ keskittämisyksikössä	KV-keskuksen työjono, Suomessa asuvan eläkehakemus	KV-keskuksen työjono, Ulkomailla asuvan eläkehakemus
Tarkistushakemukset	Eläkkeen tarkistus, Suomessa 99600	Eläkkeen tarkistus, Ulkomailla 99600

Muut asiat

Kun kansainvälisenulottuvuuden käsittävä eläkehakemus on vireillä, KV-keskuksessa käsitellään myös samanaikaisesti vireillä olevat

- nostaja-asiat
- maksuosoitteen muutosasiat
- vankiasiat
- verokorttiasiat
- maksuvaatimusasiat ja
- kuolinilmoitukset.

Jos yllä mainitut asiat eivät ole ohjautuneet OIWAassa suoraan KV-keskukseen, siirrä ne KV-keskuksen Tuki 99600 –työjonoon.

Jos eläke on jo maksussa, edellä mainitut asiat hoidetaan ja esimerkiksi eläkkeen määrää koskevat todistukset annetaan vakuutuspiirissä.

KV-keskus käsittelee myös antamaansa päätökseen liittyvät valitusasiat. Lisäksi KV-keskus hoitaa ratkaisemiensa etuuksien takaisinperinnän lukuun ottamatta niitä asioita, jotka on siirretty perintäyksiköiden tehtäväksi.

KV-keskus antaa päätöksen Suomessa asuvien asiakkaiden työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisestä. Ulkomailla asuvien asiakkaiden työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisestä päätös sen sijaan annetaan TK-ratkaisukeskuksessa. Lepäämisen jälkeiset lakkautuspäätökset antaa TK-ratkaisukeskus, jos eläke on ollut maksussa QE-aikana. Suomessa asuvien asiakkaiden työkyvyttömyyseläkkeen lepäämisen jälkeiset lakkautuspäätökset annetaan KV-keskuksessa, jos eläke on jätetty lepäämään RAKE-ajalla eikä maksuja ole QE-ajalla.

Suomen sisäiset kansaneläkkeen ja takuueläkkeen oikaisu- ja muutoksenhakuregressit sekä perhe-eläkkeen regressit on keskitetty Espoon vakuutuspiiriin. Kansainvälisissä tilanteissa hakemus tai tarkistushakemus käsitellään kuitenkin KV-keskuksessa sen jälkeen kun laitosten välinen regressiasia on hoidettu. Kansainväliset regressiasiat hoidetaan KV-keskuksessa.

KV-keskus rekisteröi eläkkeensaajan Kela-tietoihin EU-eläkkeet-vastuutiedon (67593), ulkomaiset vakuutustunnukset ja ulkomaiset lisäeläkelaitokset, ellei niitä ole rekisteröity vakuutuspiirissä.

1.8.2. Esteellisyydestä

Hallintolaissa säädettyjä virkamiesten esteellisyysperusteita sovelletaan Kelan toimihenkilöihin. Lue lisää esteellisyydestä sekä käsittely- ja läsnäolokiellosta.

1.8.2.1. Käsittely- ja ratkaisukielto

Jos olet esteellinen, **et saa käsitellä tai ratkaista asiaa etkä olla läsnä asiaa käsiteltäessä**, jottei läsnäolosi vaikuta asian käsittelyyn.

Lue lisää esteellisyydestä.

1.8.2.2. Esteellisyyden toteaminen

Sinun on ensisijaisesti **itse** havaittava ja todettava oma esteellisytesi.

Jos **asiakas** esittää **väitteen** asiaa käsittelevän toimihenkilön esteellisyydestä, väitteeseen on viipymättä otettava kanta ja esteellisyysasia ratkaistava.

Lue lisää esteellisyyden ratkaisemisesta.

1.8.3. Lisäselvitykset

Voit pyytää ratkaisuvaiheessa lisäselvityksiä asiakkaalta joko suullisesti tai kirjallisesti käyttämällä vanhuuseläkkeen kirjeitä VEH10 tai VEH11. Hakijan tulee toimittaa eläkehakemuksen liitteet kirjallisesti (Ratkaisutyö > Vanhuuseläke > Etuusoheje > Hakeminen).

1.8.4. Kuuleminen

Kuuleminen merkitsee tilaisuuden varaamista asiakkaalle esittää oma käsityksensä asiasta ennen ratkaisua.

Lue lisää kuulemisesta.

1.8.4.1. Milloin asiakasta on kuultava?

Lue lisää milloin asiakasta on kuultava ja milloin asiakasta ei tarvitse kuulla.

1.8.4.2. Miten kuullaan?

Lue miten asiakasta kuullaan ja päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuulemisesta sekä suullisesta vaatimuksesta ja selvityksestä.

1.8.5. Päätöksen antaminen

Etuuspäätökset ovat **hallintopäätöksiä**. Hallintopäätöksellä tarkoitetaan viranomaisen hallintoasiassa tekemää ratkaisua, jolla on asian käsittelyn päättävä vaikutus.

Hakijalle tulee yleensä antaa kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, lakkauttamisesta, tarkistamisesta, oikaisemisesta ja takaisinperinnästä. Kun päätös on kirjallinen, asiakas saa tietoonsa päätöksen perustelut ja hän voi harkintansa mukaan valittaa päätöksestä.

Lue etuuskohtaisista ohjeista, kuinka päätöksen antamisessa menetellään etuudensaajan, lapsen tai edunvalvojan kuolemantapauksessa. Lue myös hallintolain soveltamisen ohjeista [edunvalvonnan päättymisestä etuudensaajan tai edunvalvojan kuoleman johdosta](#). Silloin, kun annat päätöstä etuudensaajan tai lapsen kuoleman vuoksi, lisää päätökseen sopivaan kohtaan pahoittelu, esim. *Osanottomme menetyksenne johdosta*. Mikäli asiaa on jo aiemmin pahoiteltu Kelan taholta kirjallisesti, ei osanottoa ole enää syytä uudelleen ilmaista päätöksessä tai kirjeessä.

Silloin, kun on kyse indeksitarkistuksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta, päätös annetaan vain pyynnöstä.

Lainmuutoksen yhteydessä voidaan säätää erikseen siitä, annetaanko lainmuutoksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta päätös. Kun etuus tarkistetaan viran puolesta lainmuutoksen vuoksi, ei tarkistuksesta aina anneta päätöstä muutoin kuin etuudensaajan pyynnöstä.

Etuuspäätös annetaan pääsääntöisesti lopullisena ja siihen voi hakea muutosta siten, kuin etuuslainsäädännössä on säädetty. Tietyissä tilanteissa päätös tulee kuitenkin antaa väliaikaisena. Päätöksen antamisesta väliaikaisena kerrotaan etuuskohtaisissa ohjeissa, muutoksenhaku-ohjeessa ja päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjeessa.

Etuuspäätökset annetaan maksutta.

Päätökset annetaan suomeksi tai ruotsiksi väestötietojärjestelmästä saatavan asiakkaan kielitiedon perusteella.

Etuuskohtaisissa ohjeissa on kerrottu, kenelle päätös tulee antaa.

Lue lisää myös asiaratkaisu vai tutkimatta jättäminen, päätöksen muoto ja sisältö ja päätöksen perustelemisen.

1.8.5.1. Päätöksen antaminen eläke-etuuksissa

Päätöksen antamisesta on erityissäännös seuraavissa eläke-etuuslaeissa:

- Kansaneläkelaki (568/2007) 63 §
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta (571/2007) 24 §
- Laki takuueläkkeestä (703/2010) 32 §
- Eläketukilaki (1531/2016) 22 §

Eläke- etuuden maksamisen keskeyttämisestä (väliaikainen keskeytys, laitoshoitokeskeytys, keskeytys vankilassaolon vuoksi) annetaan aina päätös.

1.8.5.2. Eläke-etuuksien päätökset kuolemantapauksissa

Kun eläke-etuus lakkautetaan etuudensaajan kuoleman johdosta, siitä ei anneta päätöstä.

Jos eläke-etuutta on ehditty maksaa liikaa, pyytää Kela pankkia palauttamaan liikaa maksetut etuuserät. Katso tarkemmin [menettelystä](#).

Eläke-etuudet on tarkistettava perheenjäsenen kuoleman vuoksi esimerkiksi kansaneläke, takuueläke, eläketuki ja eläkkeensaajan asumistuki. Asiakas voi myös hakea joitakin etuuksia, kuten perhe-eläkettä, perheenjäsenen kuoleman perusteella.

Jos päätös tulee antaa etuudensaajan, puolison tai lapsen kuoleman vuoksi, ota huomioon seuraavat asiat:

- Jos päätös lähetetään kuolinpesälle, muokkaa tarvittaessa päätöksen tekstiä tilanteeseen paremmin sopivaksi. Jos etuudensaaja on kuollut, poista etuuspäätöksestä maininta henkilökohtaisesta sähköisestä asiointipalvelusta. Lähetä päätös kuolinpesälle.
- Muokkaa takaisinperintäpäätöksen tekstiä sopimaan paremmin kuolinpesälle. Esimerkiksi jos takaisinperintäpäätöksessä todetaan ”Teiltä on päätetty periä...”, tarkista sopiiko tilanteeseen paremmin sanamuoto ”Kuolinpesältä on päätetty periä...” Lisää päätökseen teksti: ”Takaisinperittävä määrä tulee huomioida perunkirjoituksessa ja se on kirjattava velkana perukirjaan.”
- Päätöksen mukana tulee mennä kuulemiskirje, koska kuolinpesälle on annettava mahdollisuus vastata kuulemiskirjeeseen, ja takaisinperintäpäätös voidaan antaa vasta kuulemiselle varatun määräajan jälkeen.
 - Vanhuuseläkkeessä, takuueläkkeessä ja eläkkeensaajan asumistuessa on käytössä kuolinpesää varten oma kuulemiskirje ja vastauslomake (VEG02, GEG02 ja AEG02).
- Varmista, että kuolinpesän osakkaalle lähetettävään päätökseen tulee fraasi, jossa kerrotaan kuolinpesän osakkaan ilmoitusvelvollisuudesta pesän muille osakkaille (etuudesta riippuen AEX10, GEW10 tai YGW10).

1.8.5.3. Väliaikainen päätös

Myöntäminen väliaikaisesti

Kansaneläke ratkaistaan yleensä lopullisella päätöksellä vasta sen jälkeen, kun kaikista muualta haetuista eläkkeistä ja korvauksista on saatu tiedot tai niiden määrä on muulla tavalla selvitetty.

Kansaneläke voidaan kuitenkin myöntää väliaikaisella päätöksellä, kun

- kansaneläkkeessä tulona huomioon otettava eläke tai korvaus on hylätty ja eläkkeestä on muutoksenhaku vireillä (KEL 568/2007 72 §). Lue lisää [menettelystä](#) (Vanhuuseläke > Takaisinperintä > Regressimenettely)
- kansaneläkkeeseen on haettu muutosta. Lue lisää [väliaikaisesta päätöksestä](#) muutoksenhakuohjeesta.
- Kela on tehnyt päätöksen poistamista koskevan esityksen muutoksenhakuelimelle (KEL 568/2007 84 §). Lue lisää [menettelystä](#) (Vanhuuseläke > Päätöksen oikaisu ja poistaminen > Menettely)
- henkilö on hakenut eläkettä tai korvausta toisesta EU-/ETA-maasta tai Sveitsistä. (KEL 568/2007 71 §) Lue lisää [menettelystä](#) (Vanhuuseläke > Päätöksen antaminen > KV - säännökset > EU-säännökset > Väliaikainen ratkaiseminen).

Keskeyttäminen väliaikaisesti

Kansaneläkkeen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää antamalla väliaikainen päätös.

Lue lisää

- [regressimenettelystä](#) (Ratkaisutyö > Eläke-etuudet > Etuusohje > Liikamaksu > Regressimenettely)
- [väliaikaisesta keskeyttämisestä](#) (Vanhuuseläke > Keskeyttäminen > Väliaikainen keskeyttäminen) (KEL 568/2007 73 §)

1.8.5.4. Päätöksensaajat

Päätös lähetetään eläkkeenhakijalle tai -saajalle itselleen, ellei hänellä ole edunvalvojaa.

Hakija tai edunvalvoja

Päätös tulee lähettää hakijalle itselleen tai tämän lailliselle edustajalle (edunvalvoja, alaikäisen huoltaja).

Jos henkilölle on määrätty edunvalvoja ja hänet on rekisteröity käsittelyjärjestelmään ns. nostajaksi, lähtevät päätökset ohjelmallisesti sekä eläkkeensaajalle että edunvalvojalle. Voit erityisistä syistä estää päätöksen lähtemisen eläkkeensaajalle itselleen. Menettely tulee kyseeseen vain erityistapauksissa.

Pääsääntöisesti 15 vuotta täyttänyt henkilö voi itse käyttää puhevaltaa edunvalvojansa ohella. Päätös tulee siksi pääsääntöisesti lähettää sekä 15 vuotta täyttäneelle etuudensaajalle että hänen edunvalvojalleen. Voit erityisistä syistä estää päätöksen lähtemisen eläkkeensaajalle itselleen. Menettely tulee kyseeseen vain erityistapauksissa.

Edunvalvontavaltuus

Päätös tulee lähettää myös edunvalvontavaltuutetulle, kun edunvalvontavaltuus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoidon.

Rekisteröi nostaja nostoperusteena Edunvalvontavaltuutettu. Päätökset lähtevät sekä etuudensaajalle että edunvalvontavaltuutetulle.

Valtuutus

Kun henkilö on valtuuttanut toisen henkilön hoitamaan Kela-asioitaan, lähetä päätös myös valtuutetulle, jollei tämän oikeutta vastaanottaa tiedoksiantoja ole erikseen rajoitettu esimerkiksi valtakirjassa. Valtuutuksen laajuuden perusteella sinun tulee tapauskohtaisesti ratkaista, lähetätkö päätöksen valtuutuksen nojalla toimivalle henkilölle vai et.

Voit käyttää Päätös tiedoksi –toimintoa päätöksen lähettämiseen valtuutetulle.

Kunta

Kun täysi-ikäisen henkilön etuus maksetaan kunnalle asiakasmaksulain 14 §:n tai kansaneläkelain 67 §:n nojalla, lähetetään päätökset ohjelmallisesti sekä kunnalle että eläkkeensaajalle itselleen.

Kuolinpesä

Päätös lähetetään ensisijaisesti kuolinpesän hoitajalle.

Kuolinpesän hoitaja voi olla:

- **Pesänselvittäjä.** Jos kuolinpesälle on määrätty pesänselvittäjä, hän toimii aina pesän hoitajana ja päätös lähetetään pesänselvittäjän nimellä tämän ilmoittamaan osoitteeseen.
- **Testamentin toimeenpanija.** Jos vainajan testamentissa on määrätty testamentin toimeenpanija, hän toimii pesän hoitajana ja päätös lähetetään toimeenpanijan nimellä tämän ilmoittamaan osoitteeseen.
- **Kuolinpesän osakkaiden valtuuttama kuolinpesän edustaja.** Jos osakkaat ovat valtuuttaneet kuolinpesälle edustajan, hän toimii pesän hoitajana ja päätös lähetetään edustajan nimellä tämän ilmoittamaan osoitteeseen.
- **Leski.** Jos edellä mainittuja pesänhoitajia ei ole Kelan tiedossa eikä esimerkiksi jotakin pesän osakkaista ole ilmoitettu hoitajaksi ja vainajalta on jäänyt leski, voit olettaa lesken kuolinpesän hoitajaksi ja lähettää päätöksen hänen nimellään hänen osoitteeseensa.
- **Pesän osakas.** Pesän hoitajana voi toimia myös joku pesän osakkaista.

Kuolinpesän hoitajan selvittäminen

Kun kuolinpesän hoitaja on Kelan tiedossa tai vainajalta on jäänyt leski, sinun ei tarvitse erikseen selvittää kuolinpesän hoitajaa. Myös jos joku pesän täysi-ikäisistä osakkaista on asunut vainajan kanssa, voit olettaa hänet pesänhoitajaksi ja lähettää päätöksen hänen nimellään hänen osoitteeseensa. Jos vainajan kanssa on asunut useampi täysi-ikäinen osakas tai jos kukaan täysi-ikäisistä osakkaista ei ole asunut vainajan kanssa, sinun tulee selvittää kuolinpesän hoitaja.

Voit selvittää kuolinpesän hoitajan puhelimitse tai kirjeellä YHL16. Jos pesänhoitajaksi ilmoitetaan muu kuin pesänselvittäjä, testamentin toimeenpanija tai kuolinpesän osakkaiden valtuuttama edustaja, varmista, hyväksyykö pesänhoitajaksi nimetty itse sen, että hän toimii hoitajana. Päätös lähetetään pesänhoitajaksi nimetyn nimellä hänen osoitteeseensa.

Kun kuolinpesän hoitajaa ei saada selville

Jos kuolinpesän hoitajaa ei saada selville, päätös lähetetään jollekin kuolinpesän osakkaista tämän nimellä tämän omaan osoitteeseen. Kuolinpesän osakkaita ovat perilliset ja yleistestamentin saajat sekä yleensä myös leski. Jos yhtään osakastakaan ei ole tiedossa, päätös lähetetään vainajan kuolinpesälle vainajan viimeiseen osoitteeseen.

Tiedoksianto- ja vahingonkorvausvastuuteksti päätökseen

Kuolinpesätilanteissa päätöksessä tulee olla teksti, jossa kerrotaan vastaanottajan velvollisuudesta ilmoittaa tiedoksisaannista muille pesän osakkaille sekä ilmoitetaan laiminlyöntiin liittyvästä vahingonkorvausvastuusta.

Sovelletut lainkohdat
(Hallintolaki 434/2003 9 luku)

1.8.5.5. Ratkaiseminen käytettävissä olevin tiedoin

Eläke voidaan ratkaista käytettävissä olevien tietojen perusteella, jos hakija kieltäytyy antamasta hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja. Samoin menetellään, jos hän ei toimita Kelan pyytämää selvitystä, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia. Tällöin eläkehakemus hylätään tai maksussa oleva eläke lakkautetaan. (KEL 568/2007 62 §)

1.8.6. Kansainväliset säännökset

ETA-eläkkeiden ratkaisemisessa noudatetaan Euroopan unionin sosiaaliturva-asetusten 987/2009 ja 574/1972 määräyksiä eläkkeiden käsittelystä.

Sosiaaliturvasopimuksissa ei ole ratkaisemista koskevia säännöksiä.

1.8.6.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(987/2009 artiklat 12 ja 43 - 52\)](#)
[\(574/72 art. 35 – 52\)](#)

Asetuksessa 987/2009, jota sovelletaan asetuksen 883/2004 eläkesäännösten mukaan määräytyvien eläkkeiden prosessiin, on seikkaperäisemmät määräykset prosessin etenemisestä. Pääpaino on sähköisessä laitosten välisessä tiedonvaihdossa, jonka käyttöönoton ajankohdasta ei vielä ole tietoa. Yhteyslaitoksen rooli painottuu hakijan ajan tasalla pitämiseen eläkekäsittelyn etenemisestä. Laitokset vaihtavat tietoja keskenään ja välittävät niitä yhteyslaitokselle tiedoksi. Kukin laitos pyytää itse tarvitsemansa lisäselvitykset muilta laitoksilta. Yhteyslaitos päättää prosessin päätösten yhteenvetoon (P7000).

Sosiaaliturva-asetuksessa 574/1972 määrätään menettelystä, kun EU-tilanteissa haetaan eri maiden eläkkeitä asetuksen 1408/1971 perusteella. Ratkaiseminen on osa ETA-hakemusprosessia. Hakemustiedot toiseen maahan välitetään hallintotoimikunnan vahvistamilla E 200 -sarjan lomakkeilla. Käsittely alkaa siitä, kun hakija jättää eläkehakemuksensa asuinmaan laitokseen ja ilmoittaa samalla olostaan toisessa asetuksia soveltavassa maassa. Käsittelyänsä välityksellä maat ilmoittavat toisilleen vakuutus kautensa ja päätöstietonsa. Käsittely päättyy, kun asiakas saa käsittelyänsä laitokselta E 211 -yhteenvedon kaikkien käsittelyyn osallistuneiden laitosten eläkepäätöksistä.

Sähköisen tiedonvaihdon rakentamisen aikana prosessi Suomessa pyritään pitämään nykyisen kaltaisena. Siten Eläketurvakeskus Suomessa asuvien yhteyslaitoksena toimittaa edelleen hakemukset, vakuutuskausitodistukset ja päätökset toisiin maihin sekä valmistaa asiakkaalle yhteenvedon päätöksistä. Tietojenvaihto tapahtuu pääasiassa entisillä E-lomakkeilla, asuupa hakija Suomessa tai toisessa maassa. Varaudumme osittain jo nyt ainakin vastaanottamaan muista maista sähköistä tiedonvaihtoa vastaavia paperiasiakirjoja (pSEdit).

1.8.6.1.1. E 205-vakuutuskausitodistus

[\(987/2009 artiklat 47 ja 52\)](#)
[\(574/72 art. 42 ja 43\)](#)

Asetuksen 987/2009 mukaan kaikkien eläkekäsittelyyn osallistuvien laitosten on ilmoitettava yhteyslaitokselle ja toisilleen soveltamansa lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutus- ja asumiskaudet.

Asetuksen 574/1972 mukaan vakuutuskausitodistus on aina valmistettava, jos sitä pyytää joko asiakas itse tai se laitos, jossa hän on tuolloin vakuutettuna. Vakuutuskaudet ilmoitetaan lomakkeella E 205.

Asetuksien 987/2009 ja 574/1972 mukaan kukin maa vahvistaa omat vakuutus kautensa ja ilmoittaa ne toisille maille. Suomen asumiskaudet vahvistetaan KV-keskuksessa.

Eläketurvakeskus vahvistaa aina Suomen työskentelykaudet. Jokainen muu maa vahvistaa itse omat vakuutus kautensa maansa lainsäädännön mukaisesti.

Asetusta 987/2009 sovellettaessa vakuutuskausien ilmoittamisessa siirtymäaikana Kela käyttää edelleen E 205 -lomaketta ja Eläketurvakeskus pSEDiä P5000. Kelan asumiskausitodistuksessa tulisi ilmoittaa lisäksi, että työeläkejärjestelmä ilmoittaa omat kautensa eri lomakkeella.

Toinen maa saattaa ilmoittaa vakuutus kautensa joko E 205-lomakkeella tai pSEDillä P5000. Lisäksi toinen maa saattaa ilmoittaa lastenhoitokausiaan ([987/2009 artikla 44](#)) P1000-pSEDillä ja kysyä, ottaako Kela kaudet huomioon eläkekäsittelyssään. Kela vastaa pSEDillä P1100, ettei kausia oteta huomioon kansaneläkkeessä. Kela ei myöskään ilmoita erillisiä lastenhoitokausia vakuutuskausitodistuksessaan.

Toimenpideohje KV-keskukselle kun hakija asuu Suomessa

Ratkaisemisen ensimmäinen vaihe on Suomessa asutun ajan vahvistaminen. Selvitä aluksi, onko asiakkaan Eläkkeen vakuutusajat -tietoihin kirjoittuneita jaksoja korjattava. Sinne on kirjoittunut ohjelmallisesti asiakkaan Vakuutusjaksot-tiedoista ne Suomessa tai ulkomailla olon jaksot, jolloin häneen on sovellettu Suomen asumisperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä 16 vuoden iästä alkaen. Korjaa jaksot sen mukaisiksi kuin otat vakuutusajan (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Ulkomailla olo > Suhteutus) huomioon eläkkeen määrän laskennassa. Huomaa, että ulkomaan eläkkeen tai korvauksen saaminen ei enää estä asumisajan karttumista silloin, kun asiakas asuu Suomessa eikä saa samanaikaisesti sellaista etuutta Suomesta, jonka saaminen estää uuden vakuutusajan karttumisen.

Kun toimistossa on rekisteröity eläkehakemus vireille ETA-asiana QE-järjestelmään tai RAKE-järjestelmään, ohjelma on muodostanut YHTE-järjestelmään vireille EU-hakemuskäsittely -asian. Valitsemalla sen saat E 205 -lomakepohjan vakuutusajan kirjaamista varten. Kirjaa jaksoina se Suomen vakuutusaika, jonka otat huomioon eläkkeen määrän laskennassa. Kirjaa erikseen ne jaksot, jotka vaikuttavat vain eläkeoikeuteen. Tulosta lomake toimistossa ja postita se Eläketurvakeskuksen ulkomaisten eläkeasiain osastolle (00065 Eläketurvakeskus).

Kun olet saanut kaikkien tarvitsemiesi maiden vahvistamat E 205 -vakuutuskaudet (pSED P5000), tarkista muuttuvatko Suomen asumiskaudet, kun otat huomioon asetuksen yhteensovitusmääräykset päällekkäisistä vakuutuskausista ja ns. tekniset päällekkäisyydet, jotka johtuvat maiden erilaisista tavoista merkitä vakuutusaikoja.

Kun sovellet asetusta 987/2009 eläkkeisiin, jotka alkavat 1.5.2010 tai sen jälkeen, tarkistettuja Suomen asumisjaksoja ei tarvitse korjata pelkästään toisen maan vakuutusajan teknisen päällekkäisyyden takia. Tällöin voit kirjata toisen maan ajan kestona.

Kirjaa Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin eläkkeen suhteutusta ja laskentaa varten kaikissa tilanteissa myös tekninen FIN-keistorivi seuraavasti

- Jos olet laskemassa asetuksen 883/2004 tai 1408/1971 mukaista väliaikaista määrää, kirjaa FIN-keistorivin ajaksi 00 vv 00 kk 00 pv.
- Jos olet laskemassa asetuksen 883/2004 mukaista lopullista kansaneläkkeen määrää, kirjaa FIN-keistorivin ajaksi muiden asetusta soveltavien maiden vakuutusajojen summa. Ota summassa huomioon myös sen maan aika, joka on vahvistanut pelkkää asumisaikaa.
- Jos olet laskemassa asetuksen 1408/1971 mukaista lopullista kansaneläkkeen taikka väliaikaista tai lopullista perhe-eläkkeen määrää, kirjaa FIN-keistorivin ajaksi 00 vv 00 kk 00 pv.

Valmista ja toimita yhteyslaitokselle uusi E 205 -vakuutuskauditodistus, jos Suomen asumiskausiin tulee vähintään yhden vuoden muutos puoleen tai toiseen. Muutos saattaa vaikuttaa toisen maan pro rata -eläkkeen laskentaan. Teknisen FIN-keistorivin tiedot eivät kirjoitu vakuutuskauditodistukseen.

Valmista asumiskausitodistus Eläketurvakeskuksen pyynnöstä myös esimerkiksi silloin, kun Suomessa asuva henkilö

- saa jo kansaneläkettä eikä aikaisempaa E 205 -lomaketta ole tai Eläketurvakeskus haluaa uuden toisen maan eläkkeen hakemista varten
- kansaneläkehakemus on hylätty eikä aikaisempaa E 205 -lomaketta ole tai Eläketurvakeskus haluaa uuden toisen maan eläkkeen hakemista varten
- hakee vain toisen maan vanhuuseläkettä eikä Kelan eläkettä vielä voi saada tai Kelan eläkkeen hakemista on lykätty
- ei ole hakenut Kelan eläkettä, jolloin KV-keskus saa tiedon toisen maan eläkkeen hakemisesta vasta Eläketurvakeskuksen pyytäessä asumiskausia.

Vastaavasti Kela tarvitsee toisen maan vahvistamat vakuutuskaudet eläkehakemuksen käsittelyä varten riippumatta siitä, onko toisen maan eläkettä haettu.

Toimenpideohje KV-keskukselle kun hakija asuu ulkomailla

Asetusta 987/2009 sovellettaessa eläkkeenhakija on velvollinen asuinmaassaan ilmoittamaan tiedot niistä vakuutuskausista ja asumiskausista, jotka ovat saattaneet täytyä toisen maan lainsäädännön mukaisesti. Asuinmaan yhteyslaitos toimittaa nämä tiedot KV-keskukseen pSEDillä P4000 tai asetuksen 574/1972 mukaisella E 207-lomakkeella. Samalla haetaan yleensä eläkettä ja pyydetään Suomen vakuutuskausia. Kaikkien maiden vakuutuskauditodistukset eivät välttämättä tule asuinmaan yhteyslaitoksen kautta, vaan niitä voi tulla myös suoraan muista maista.

Myös toinen maa voi pyytää KV-keskuksesta Suomen vakuutuskausia jo ennen eläkehakemusta. Pynnön mukana on yleensä E 207 -vakuutushistoriatiedot (pSED P4000). Esimerkiksi Saksa tarvitsee avioerotilanteissa Suomenkin vakuutusajat Saksan eläkeoikeuden jakamista varten.

Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, pyydä se maistraatista.

Toimita vakuutuskausiopyyntö liitteineen myös Eläketurvakeskukseen.

Selvitä ja vahvista Suomen asumiskaudet. Kirjaa Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin eläkkeen suhteutusta ja laskentaa varten kaikissa tilanteissa myös tekninen FIN-keistorivi seuraavasti:

- Jos olet laskemassa asetuksen 883/2004 mukaista lopullista kansaneläkkeen määrää, kirjaa FIN-keistorivin ajaksi muiden asetusta soveltavien maiden vakuutusajkojen summa. Ota summassa huomioon myös sen maan aika, joka on vahvistanut pelkkää asumisaikaa.
- Jos olet laskemassa asetuksen 1408/1971 mukaista lopullista kansaneläkkeen tai perhe-eläkkeen määrää tai eläkettä ei ole vielä haettu, kirjaa FIN-keistorivin ajaksi 00 vv 00 kk 00 pv.

Kirjaa Suomen vakuutusajat E 205 –lomakkeelle. Teknisen FIN-keistorivin tiedot eivät kirjoitu vakuutuskausitodistukseen. Lähetä se yhdessä Eläketurvakeskuksen vahvistamien työskentelykausien (P5000) kanssa pyytäneen maan laitokselle. Jos olet saanut vakuutuskausia suoraan muista maista, lähetä Suomen vakuutuskaudet niille ja ilmoita se tiedoksi asuinmaan yhteyslaitokselle.

1.8.6.1.2. Väliaikainen ratkaiseminen

(KEL 568/2007 71 §)
([987/2009 artikla 50](#))
(574/72 art. 45)

Väliaikaisesta käsittelystä on säännökset sekä asetuksessa 987/2009 että 574/1972. Lue lisää väliaikaisen päätöksen antamisesta kohdasta Väliaikainen eläke ja sen laskeminen (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-lainsäädätö).

Suomessa asuvan asiakkaan hakemus voidaan ratkaista tietyin edellytyksin väliaikaisena ja maksaa väliaikaista eläkettä siihen saakka, kunnes kaikilta tahoilta on saatu ne tiedot, jotka tarvitaan hakemuksen lopullista ratkaisemista varten.

Ulkomailla asuvalle hakijalle ei yleensä makseta ennakkoa sovellettaessa asetusta 987/2009. Ennakon maksaminen voi tulla kysymykseen vain poikkeuksellisesti, jos hakijan pääasiallinen toimeentulo on kansaneläkkeen varassa. Ota tällöin yhteyttä eläke- ja toimeentuloturvaosaston kansainvälisiä eläkeasioita hoitaviin henkilöihin (ETTVKELMA-ryhmäpostilaatikko).

Sovellettaessa asetusta 574/1972 toisessa maassa asuvan hakemusta ei käsitellä Ulkomaan yksikössä väliaikaisena, koska väliaikaista pro rata -eläkettä ei voida heti laskea.

Älä hylkää hakemusta väliaikaisena, koska väliaikaiseen päätökseen ei voi hakea muutosta. Toisaalta ratkaisu voi muuttua myönteiseksi, kun olet saanut kaikki lopullista käsittelyä varten tarvittavat tiedot. Älä myöskään anna etukäteistä väliaikaista päätöstä.

Eläkkeen väliaikaisen myöntämisen edellytyksenä on, että

- eläkkeen määrään vaikuttava Suomen vakuutusaika on kirjattu Eläkkeen vakuutusajat - tietoihin eläkkeen suhteuttamista varten.
- Suomen työeläkkeen määrä ei ylitä täyden takuueläkkeen määrää ja päätös on lopullinen. Jos hakijan taloudellinen tilanne on huono ja hänen pääasiallinen toimeentulonsa on kansaneläkkeen varassa, eläketulona voidaan poikkeuksellisesti ottaa huomioon työeläkkeen väliaikainen määrä.
- hakija on pyytänyt väliaikaista päätöstä ja on tietoinen mahdollisen liikamaksun takaisinperinnästä.

Laske väliaikainen kansaneläke kansaneläkelain mukaisesti hakijan Suomessa asumaan aikaan suhteutettuna. Kirjaa Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin Suomen vakuutusajat ja teknisen FIN-keistorivin arvoksi 00 vv 00 kk 00 pv. Ota eläketulona huomioon Suomen todelliset työeläkkeet ja

korvaukset sekä ne tuloksi otettavat ulkomaan etuudet, jotka ovat jo tiedossa väliaikaista ratkaisua tehtäessä.

Muuta euroiksi ne tulona huomioon otettavat ulkomaan etuudet, jotka maksetaan muussa valuutassa kuin euroina. Voit käyttää muuntamisessa Euroopan keskuspankin laskuria, jonka löydät internet-osoitteesta <http://sdw.ecb.europa.eu/curConverter.do>

Käytä valuutan muuntamisessa ulkomaan eläkkeen tuloksi ottamiskuukautta edeltävän kuukauden 1. pankkipäivänä voimassa olevaa kurssia.

Älä maksa viivästyskorotusta väliaikaisen ratkaisemisen perusteella.

Ilmoita väliaikaisessa päätöksessä myöntämistä koskevien asioiden lisäksi ainakin

- eläkkeen määrään vaikuttava Suomen vakuutusaika tai tieto siitä, että ulkomailta olo ei ole vaikuttanut eläkkeen määrään
- mitkä ulkomaan tulot on otettu huomioon
- regressivaatimuksen lähettämistä toisen maan laitokselle, jos vaatimus on esitetty
- mahdollisen liikamaksun takaisinperimisestä
- lopullisen päätöksen antamisesta myöhemmin.

Päätöksen liitteenä ei ole ohjetta muutoksen hakemisesta.

Väliaikainen päätös postitetaan eläkkeenhakijalle ja nostajalle.

1.8.6.1.3. Lopullinen ratkaisu

Ratkaise hakemus lopullisesti joko ensimmäisellä käsittelykerralla tai väliaikaisen ratkaisemisen jälkeen heti, kun kaikki sen käsittelemisessä tarvittavat tiedot on saatu. Lue lisää kohdasta Lopullinen eläke ja sen laskeminen (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Kv-säännökset > EU-lainsäädäntö).

Suhteutusta varten tarvittavat Suomesta karttuneet ja muiden maiden vahvistamat vakuutusajat. Kirjaa myös tekninen FIN-kestorivi. Näiden perusteella ohjelma laskee kansallisen suhteutuskertoimen ja pro rata –kertoimen. Lisäksi tarvittavat kaikkien tulona huomioon otettavien eläkkeiden ja korvausten lopulliset bruttomäärät.

Jos ratkaiset hakemusta asetuksen 1408/1971 perusteella, tarvittavat Suomen työeläkkeen teoreettisen määrän silloin, kun kansallinen suhteutuskerroin on pienempi kuin 1. Eläkkeen vakuutusajat –tiedoissa teknisen FIN-kestorivin arvo on 00 vv 00 kk 00 pv. Teoreettisen määrän saat pyynnöstä työeläkelaitoksesta. Ota se tulona huomioon Suomen työeläkkeen asemesta. Asetuksen 1408/1971 piiriin kuuluvia muiden maiden samanlaisia eläkkeitä et voi ottaa tuloksi.

Hakemuksen lopullisen ratkaisemisen edellytyksenä on, että olet saanut

- ETK:n vahvistamat Suomen työskentelykaudet (P5000)
- muiden maiden vahvistamat vakuutuskaudet ja kirjannut ne ottaen huomioon yhteensovittussäännökset ja mahdollisen vaikutuksen asumisjaksoihin
- Suomen työeläkkeen lopullisen maksettavan määrän asetuksen mukaisen kansallisen eläkkeen (itsenäinen eläke) laskemista varten
- Suomen työeläkkeen teoreettisen määrän pro rata –perhe-eläkkeen laskemista varten
- muiden maiden eläkepäätökset
- muista asetuksista soveltavista maista ja muualta ulkomailta maksettavien tulona huomioon otettavien eläkkeiden ja korvausten bruttomäärät.

Laske asetuksen 884/2004 mukainen lopullinen itsenäinen eläke kertomalla täysi perhesuhteiden mukainen kansaneläke kansallisella suhteutuskertoimella, jossa on otettu huomioon muiden maiden vakuutusaika Suomen vakuutusajan lisäyksenä. Jos vakuutusaikojen summa on suurempi kuin lain mukaan vaaditaan Suomen täyteen eläkkeeseen, huomioon otetaan vain täyteen eläkkeeseen oikeuttava aika. Vähennä tästä vuositulojen vaikutus.

Laske asetuksen 883/2004 mukainen pro rata –eläke kertomalla edellä mainittu itsenäinen eläke pro rata –kertoimella, joka on laskettu jakamalla Suomesta karttunut vakuutusaika Suomen ja muiden maiden vakuutusaikojen summalla. Jos vakuutusaikojen summa on suurempi kuin lain mukaan vaaditaan Suomen täyteen eläkkeeseen, huomioon otetaan vain täyteen eläkkeeseen oikeuttava aika. Pro rata –eläke on siis Suomen vakuutusaikojen vastaava osuus itsenäisestä eläkkeestä.

Muuta euroiksi ne tulona huomioon otettavat ulkomaan etuudet, jotka maksetaan muussa valuutassa kuin euroina. Voit käyttää muuntamisessa Euroopan keskuspankin laskuria, jonka löydät nettiosoitteesta www.sdw.ecb.europa.eu/curConverter.do. Käytä valuutan muuntamisessa ulkomaan eläkkeen tuloksi ottamiskuukautta edeltävän kuukauden 1. pankkipäivänä voimassa olevaa kurssia tai käsittelypäivän kurssia, jos edellä mainittu päivä on vielä etukäteinen.

Hylkää hakemus vasta, kun olet saanut kaikista maista tiedot lopullista ratkaisemista varten.

Maksa Suomessa asuvalle hakijalle asetuksen 883/2004 mukainen itsenäinen eläke, jos kolmen vuoden karenssiaika on täyttynyt Suomen vakuutusajalla. Pro rata –eläke voi olla suurempi, jos kaksi tai useampi maa on ottanut huomioon saman erilaisen etuuden.

Jos Suomessa asuvan asiakkaan karenssiaika on täyttynyt vain laskemalla vakuutusajat yhteen tai jos hakija asuu ulkomailla, maksa pro rata –eläke.

Kirjaa OIWAn eläketyöhön laskelmat ja lopullisen ratkaisemisen perusteet sekä valuutanvaihtotiedot.

Ilmoita lopullisessa päätöksessä myöntämistä tai hylkäämistä koskevien asioiden lisäksi ainakin

- eläkkeen määrään vaikuttava Suomen vakuutusaika ja muiden maiden vakuutuskausien kesto yhteensä tai tieto siitä, että ulkomailla olo ei ole vaikuttanut eläkkeen määrään
- Suomen vakuutusajan lisäyksenä huomioon otettu muiden maiden aika
- mitä ulkomaan eläkkeitä ei ole otettu tulona huomioon ja mitä on
- mahdollisen liikaa maksetun eläkkeen takaisinperimisestä
- että käsittelyssä on otettu huomioon sosiaaliturva-asetusten määräykset.

Asetus 987/2009: Päätöksen liitteenä on aina kansallinen muutoksenhakuohje, jonka perusteella asiakas voi hakea muutosta. Käsittelyn päätteeksi yhteyslaitos antaa kaikista päätöksistä yhteenvedon (E 211, pSED P7000), mutta sen perusteella ei voi hakea muutosta. Lue lisää muutoksenhakemisesta (Vanhuuseläke > Muutoksenhaku > EU-säännökset).

Asetus 574/1972: Päätöksen liitteenä on ohje muutoksen hakemisesta. Jos hakija on ollut vakuutettuna vain Pohjoismaissa, päätöksen mukana on tavanomainen muutoksenhakuohje. Jos hakija on ollut vakuutettuna myös Pohjoismaiden ulkopuolisessa asetuksia soveltavassa maassa, myönteiseen päätökseen liitettiin tiedote, jonka mukaan muutosta voidaan hakea vasta, kun hakija on saanut päätösten E 211 -yhteenvedon. Tilanne on samanlainen, kun 1.5.2010 tai sen jälkeen alkavaan eläkkeeseen sovelletaan asetusta 1408/1971 (asiakas on vakuutettuna ETA-maassa tai Sveitsissä taikka on ETA-maan tai Sveitsin kansalainen tai asiakas on 3. maan kansalainen ja eläke alkaa 15.2010–31.12.2010 välisenä aikana).

Lopullinen päätös tulostetaan ja se toimitetaan KV-keskukselle postitettavaksi eläkkeenhakijalle ja nostajalle. Lisäksi KV-keskus postittaa yhden kappaleen Eläketurvakeskukseen, kun hakija asuu Suomessa.

Hakijan asuessa ulkomailla, KV-keskus lähettää molemmat päätöskappaleet toisen maan yhteyslaitokselle valmistamansa E 210-lomakkeen mukana. Lomakkeen pohjan saa EU-hakemuskäsittely-valinnalla YHTE-järjestelmästä. KV-keskus toimittaa kyseisen maan yhteyslaitokselle myös työeläkelaitoksen E 210 -lomakkeen ja päätökset kansallisine muutoksenhakuohjeineen. Yleensä molempien tahojen tiedot lähetetään toiseen maahan samanaikaisesti. Jos työeläkelaitos on maksanut eläkettä toisen maan laitokselle sen esittämän regressivaatimuksen perusteella, KV-keskus toimittaa työeläkepäättöksen välittömästi kyseiselle yhteyslaitokselle.

1.8.6.1.4. E211-yhteenvedo

Sovellettaessa asetusta 987/2009 yhteyslaitos laatii päätösten yhteenvedon (asiakkaalle P1, laitoksille pSEDin P7000 ja siirtymäaikana E 211) saatuaan jokaisesta laitoksesta kansalliset päätökset muutoksenhakuohjeineen. Yhteenvedo ei avaa asiakkaalle uutta muutoksenhakumahdollisuutta. Lue lisää (Vanhuuseläke > Muutoksenhaku > EU-säännökset).

Sovellettaessa asetusta 574/1972 käsittelevä laitos laatii päätösten yhteenvedon lomakkeelle E 211, kun se on saanut kaikkien käsittelyyn osallistuneiden maiden ja laitosten eläkepäättökset. Asetuksen mukaan yhteenvedo laaditaan hakijan äidinkielellä ja sen mukana lähetetään kunkin laitoksen alkuperäinen päätöskappale. Yhteenvedossa ilmoitetaan myös eri laitosten muutoksenhakuokeinot. Valitusaika alkaa siitä, kun asiakas on saanut tiedon päätösten yhteenvedosta. Valitusaika lasketaan kunkin maan oman lainsäädännön mukaisesti. Hakija saa kuitenkin hakea muutosta heti kansallisen hylkäävän päätöksen saatuaan, jos kyse on työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksistä.

Yhteyslaitos ei automaattisesti laadi yhteenvedoa, jos uusi eläkehakemus koskee vain yhtä maata tai yhtä laitosta. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun yksi maa jo maksaa vanhuuseläkettä ja sitä nyt vasta haetaan korkeamman eläkeiän maasta.

Eläketurvakeskus lähettää laatimansa yhteenvedon tiedoksi kaikille käsittelyyn osallistuneille laitoksille.

Toisen maan yhteyslaitos/käsittelevä laitos lähettää yhteenvedon KV-keskukseen, joka toimittaa sen myös Eläketurvakeskukseen rekisteröitäväksi työeläketietoihin.

1.8.6.2. Sosiaaliturvasopimukset

Eläkehakemuksia Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella ratkaistaessa noudatetaan samaa menettelyä kuin EU-tilanteissa (Vanhuuseläke > Ratkaiseminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > E211-yhteenvedo).

Muihin sosiaaliturvasopimuksiin perustuvien hakemusten käsittely ei eroa kansallisesta käsittelystä, ellei hakija ole ollut vakuutettuna myös muussa EU/Eta-maassa kuin Suomessa. Amerikan Yhdysvaltoja lukuun ottamatta toiseen sopimusmaahan on kuitenkin ilmoitettava tiedoksi ensimmäisen päätöksen sisältö. Kun eläkkeensaaja asuu Australiassa, sinne on ilmoitettava

vanhuuseläkkeessä tapahtuneet kaikki muutokset. Intian sopimus ei koske Kelan eläkkeitä eikä Kela voi ilmoittaa eläketietoja Intiaan.

Tee ilmoitus kyseisen sopimuksen mukaisella yhteydenpitomakkeella. Jos asiakas asuu Suomessa, toimita yhteydenpitomake sopimusmaan yhdyslaitokselle. Yhdyslaitosten osoitteet löytyvät Kelan ulkomaan laitosten rekisteristä OSKY / Viranomaiset ja laitokset / Ulkomaan laitokset.

KV-keskus kirjoittaa lomakkeen ulkomailla asuvan hakijan päätöksen sisällöstä.

Yhteydenpitomakkeet ovat:

Sopimusmaa	Lomakkeet
Kanada	FIN/CAN 3
Chile	FI/CL 2
Israel	FIN/ISR 2
Australia	FI/AUS 2

Chilen sopimuksen mukaan Chilessä asuvalle eläkkeensaajalle on annettava terveydenhuoltoa varten todistus Suomen eläkkeiden saamisesta. KV-keskus antaa sen lomakkeella FI / CL 5 sekä kansaneläkkeestä että työeläkkeestä.

Sopimusmaassa asuva hakija on ollut vakuutettuna EU-/Eta-alueella

Jos sosiaaliturvasopimusmaassa asuva eläkkeenhakija on ollut vakuutettuna Suomen lisäksi myös vähintään yhdessä muussa EU/Eta-maassa, EU-säännösten mukaisesti hänelle myönnetään pro rata -eläke. Intiassa asuvalle ei myönnetä kansaneläkettä, koska sopimus ei koske Kelan eläkkeitä.

Pyydä vakuutuskaudet ja eläkkeiden määrätiedot muista EU-/Eta-maista. Kirjaa näiden maiden vakuutuskaudet Eläkkeen vakuutusajat –tietoihin pro rata –suhteutuskertoimen laskentaa varten. Ota eläketulona huomioon myös näistä maista ansaitut työeläkkeet.

1.9. Maksaminen

Vanhuuseläke maksetaan kunkin kuukauden 7. päivänä tai sitä edeltävänä pankkipäivänä.

Vanhuuseläke maksetaan pääsääntöisesti etuudensaajalle itselleen hänen ilmoittamalleen tilille. Eläkkeen maksaminen muulle kuin sen saajalle itselleen tulee kysymykseen vain laissa määrätyn perusteiden.

Jos eläkehakemuksen käsittely viivästyy, eläkkeeseen voidaan tietyissä tilanteissa maksaa viivästyskorotusta.

1.9.1. Maksuosoite

Etuus maksetaan etuudensaajan ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Jos asiakas ei saa avattua pankkitiliä tai jos asiakas esittää Kelalle erityisen syyn, etuus voidaan maksaa prepaid-kortille. Poikkeuksellisissa tilanteissa etuus voidaan maksaa myös maksuosoituksena tai käteismaksuna (KEL 568/2007 64 §).

Jos etuudensaaja on alaikäinen tai hänelle on määrätty edunvalvoja taloudellisten asioiden hoitoa varten, etuus maksetaan edunvalvojan ilmoittamalle tilille.

Kunnalle maksettava etuus maksetaan kunnan ilmoittamalle tilille.

Lue lisää [maksamisesta](#).

1.9.1.1. Ulkomaan maksuosoite

Kelan eläke voidaan maksaa ulkomailla vakinaisesti asuvalle eläkkeensaajalle seuraavin tavoin:

1. Eläke maksetaan eläkkeensaajan ilmoittamalle tilille Suomessa toimivaan pankkiin.
2. Jos eläkkeensaaja ei ole ilmoittanut tiliä Suomessa tai hän ei halua eläkettä sinne, eläke maksetaan ulkomaille kansainvälisiä pankkiyhteystietoja käyttäen kirjoittamalla ulkomaan maksuosoitteeksi.
 - IBAN-tilinumero ja pankin BIC-koodi (kansainvälinen muoto) tai
 - BBAN-tilinumero (kansallinen muoto) ja pankin BIC-/SWIFT-koodi tai
 - BBAN-tilinumero ja pankin nimi sekä pankin maakoodi. Pankin osoite kirjoitetaan pankin nimen alle, jos se on ilmoitettu. Tai
 - eläkkeensaajan tai nostajan postiosoite, kirjoittamalla x sille varattuun kenttään.

1.9.2. Maksunsaajat

Vanhuuseläke voidaan maksaa

- etuudensaajalle
- edunvalvojalle
- edunvalvontavaltuutetulle
- kunnalle
- kuolinpesälle
- ulosottoviranomaiselle
- vangin perheelle.

Vanhuuseläke maksetaan pääsääntöisesti etuudensaajalle itselleen.

Vanhuuseläkettä ei saa siirtää maksettavaksi toiselle henkilölle (ns. siirtokielto). Tällainen sopimus on mitätön. (KEL 568/2007 111 §) Tästä syystä etuudensaajan asioita hoitavan lähiomaisen tai valtakirjalla toimivan henkilön tulee ilmoittaa maksuosoitteeksi etuudensaajan tili.

1.9.2.1. Etuudensaaja

Etuus maksetaan yleensä täysi-ikäiselle etuudensaajalle itselleen, jos hänelle ei ole määrätty edunvalvojaa. Etuus maksetaan etuudensaajan omalle tilille myös silloin, kun hänen

etuusasioitaan sairauden tai muun syyn perusteella hoitaa lähiomainen tai valtakirjalla toimiva henkilö.

Tilin varmistamiseksi lähiomaisen tai valtakirjalla toimivan henkilön tulee esittää, esimerkiksi

- tiliote, josta ilmenee asianomaisen tilin omistajan olevan etuudensaaja
- pankin antama todistus siitä, että tili on etuudensaajan
- muu vastaava selvitys

Tilinumeron muuttamiseksi tarvitaan myös jokin edellä esitetyistä selvityksistä.

Lue lisää: Hakeminen vanhuuseläkkeessä (Ratkaisutyö > Vanhuuseläke > Etuusohje > Hakeminen)

1.9.2.2. Edunvalvontavaltuutettu

Kun henkilön antama edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoidon, maksetaan etuus edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille. Sinun ei tarvitse tarkistaa kenen nimissä tili on.

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon henkilön edunvalvontavaltuutetusta. Tiedon perusteella Oiwaan muodostuu Yleistietomuutos-työ. Tieto edunvalvontavaltuutetusta näkyy Henkilön tietojen kyselytapahtumalla HEKY > Henkilön yleistiedot > Perhetiedot ja Oiwan Asiakkaan tiedot -näytöllä. Voit tarkistaa tiedot maistraatin vahvistamasta edunvalvontavaltuutuksesta myös holhousasioiden rekisterikyselyllä (Ratkaisutyö >> Työvälineet, kohta Holhousasioiden rekisteri).

Pyydä edunvalvontavaltuutetulta tai asianomaisesta maistraatista kopio edunvalvontavaltakirjasta. Voit pyytää edunvalvontavaltuutetulta tilinumeron ja kopion edunvalvontavaltakirjasta käyttämällä kirjepohjaa YHL14. Jos edunvalvontavaltuutus kattaa etuusasioiden hoidon, tee nostajan muutos ja maksa tuki edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille.

Lue lisää:

Mikä on edunvalvontavaltuutus?
Edunvalvontavaltuutuksen sisältö, muoto ja voimaantulo
Valtuutuksen vaikutukset
Edunvalvontavaltuutuksen lakkaaminen

1.9.2.3. Edunvalvoja

Täysi-ikäinen etuudensaaja

Täysi-ikäiselle henkilölle voidaan määrätä edunvalvoja hoitamaan hänen asioitaan. Etuusasiaa ratkaistaessa tulee aina selvittää, onko henkilölle määrätty edunvalvoja ja mikä edunvalvontamääräyksen sisältö on.

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta. Tiedon perusteella Oiwaan muodostuu Yleistietomuutos-työ. Tieto edunvalvojasta näkyy myös Henkilön tietojen kyselytapahtumalla HEKY > Henkilön yleistiedot > Perhetiedot ja Oiwaan Asiakkaan tiedot-näytöllä. HEKY-kyselyllä on nähtävissä edunvalvojan nimi ja tunniste sekä tieto siitä, onko henkilön toimintakelpoisuutta

rajoitettu tai onko henkilö julistettu vajaavaltaiseksi. Tarkempi tieto edunvalvojan tehtävästä selviää edunvalvontamääräyksestä. Tarkista edunvalvojan tehtävän sisältö holhousasioiden rekisterikyselyllä (Ratkaisutyö > Työvälaineet, kohta Holhousasioiden rekisteri).

Etuus maksetaan edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille, jos henkilölle on määrätty edunvalvoja hoitamaan

- hänen taloudellisia asioitaan
- hänen omaisuuttaan
- hänen omaisuuttaan ja taloudellisia asioitaan

Jos edunvalvontamääräyksessä ei mainita mitään edunvalvojan tehtävästä, voidaan katsoa, että se kattaa eläkeasioiden hoitamisen.

Etuus tulee maksaa edunvalvojalle siinäkin tapauksessa, vaikka edunvalvontamääräyksessä ei ole rajoitettu etuudensaajan omaa toimintakelpoisuutta.

Jos edunvalvojan tehtävä on rajattu koskemaan ainoastaan määrättyä oikeustointia, asiaa tai omaisuutta (esim. perinnönjako), edunvalvojan toimivalta rajoittuu vastaavasti. Kelan maksama etuus ei siten aina välttämättä kuulu edunvalvojan toimivaltaan.

Edunvalvojan tehtävänä on ilmoittaa, mille tilille etuus tulee maksaa. Jos edunvalvoja ei ole ilmoittanut uutta tilinumeroa siihen mennessä, kun tieto tulee väestörekisterijärjestelmästä, pyydä edunvalvojalta tilinumeroa käyttämällä kirjepohjaa YHL13. Maksa etuus edunvalvojan ilmoittamalle tilille ja rekisteröi nostajaksi edunvalvoja. Sinun ei tarvitse tarkistaa, kenen nimissä tili on.

Jos edunvalvontatehtävä on määräaikainen, tarkista nostaja-asia ennen määräajan päättymistä. Rekisteröi seurantatieto määräajan päättymisestä.

Etuudensaajalla on useita edunvalvoja

Jos etuudensaajalle on määrätty useita edunvalvoja, etuus maksetaan sille edunvalvojalle, jolle tuomioistuin on määrännyt taloudellisten asioiden hoidon. Jos tehtävien jaosta ei ole päätetty, etuus voidaan maksaa kenelle tahansa edunvalvojista.

Lue lisää

[Mikä on edunvalvoja?](#)

[Edunvalvojan asema ja tehtävät](#)

[Mitä tarkoittaa toimintakelpoisuuden rajoittaminen?](#)

[Mitä tarkoittaa vajaavaltaiseksi julistaminen?](#)

[Mistä saa tiedon edunvalvojan määräämisestä, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta tai vajaavaltaiseksi julistamisesta?](#)

[Voiko Kela tehdä ilmoituksen edunvalvojan tarpeessa olevasta?](#)

[Kuuleminen edunvalvontatilanteessa](#)

1.9.2.4. Kunta

Etuus voidaan maksaa kunnalle

- laitos- tai perhehoidon korvaamiseksi
- etuudensaajan elämäntapojen, sairauden tai muun erityisen syyn perusteella

1.9.2.4.1. Laitos- tai perhehoito (AML 14 §)

Miltä ajalta etuuden voi maksaa kunnalle

Onko etuudensaaja laitos- tai perhehoidossa

Kunta voi asiakasmaksulain 14 §:n perusteella periä järjestämänsä laitos- tai perhehoidon korvaukseksi etuudensaajalle tulevat etuudet siltä ajalta, jonka laitos- tai perhehoito kestää.

Kunnan on tehtävä ilmoitus etuuden perimisestä kunnalle

- lomakkeella EV 255
- Kuntaliiton omalla lomakkeella
- muulla tavoin kirjallisesti

Vaatimuksen tulee olla Kelassa vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää.

Miltä ajalta etuuden voi maksaa kunnalle

Etuus voidaan maksaa kunnalle siltä ajalta, jonka laitos- tai perhehoito kestää. Etuudensaajaa itseään tai edunvalvojaa ei kuulla ennen maksamisen ratkaisemista.

Jos etuus on jo maksussa ja Kelaan saapuu asiakasmaksulain 14 §:n mukainen vaatimus, voit muuttaa etuuden maksettavaksi kunnalle seuraavasta maksuerästä lukien, jos kunnan vaatimus on saapunut Kelaan vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää. Jos vaatimus saapuu tätä myöhemmin, voit muuttaa etuuden maksettavaksi kunnalle vasta seuraavasta maksuerästä.

Jos ratkaiset samanaikaisesti etuushakemuksen ja kunnan vaatimuksen, tarkista, että vaatimus on saapunut Kelaan vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää. Tällöin voit maksaa etuuden kunnalle jo laitos- tai perhehoidon alkamiskuukauden alusta. Myös takautuvat maksuerät maksetaan kunnalle laitos- tai perhehoidon ajalta. Jos kunnan vaatimus ei ole saapunut Kelaan vähintään kahta viikkoa ennen etuuden maksupäivää, et voi maksaa takautuvia maksueriä tai kuluvan kuukauden etuutta kunnalle. Tällöin voit tehdä nostajaratkaisun vasta seuraavan kuukauden alusta.

Etuus maksetaan kunnalle sen kuukauden loppuun saakka, jonka aikana laitos- tai perhehoito päättyy.

Onko etuudensaaja laitos- tai perhehoidossa

Sinun tulee selvittää, onko etuudensaaja laitoshoidoksi määritellyssä toimintayksikössä tai perhehoidossa. Toimintayksikön luonne selvitetään laitostietojen kyselytapahtumalla YZLK tai osoite- ja yhteystiedot kyselytapahtumalla OSKY. "Vaikutus etuuksiin" -tietona tulee laitoshoidon yksikön osalta olla "ei makseta" tai "ratkaistaan julkisen tuen perusteella/ostopalvelusopimus".

Jos kyseessä ei ole laitos- tai perhehoito, hylkää kunnan vaatimus. Kun henkilö asuu avohoidon toimintayksikössä (esim. palveluasuminen), etuus voidaan maksaa kunnalle asiakasmaksulain 14 §:n perusteella vain, jos kysymyksessä on huostaanoton perusteella (jälkihuoltona) järjestetty asuminen.

1.9.2.4.2. Elämäntapa, sairaus ja muut erityiset syyt

Etuus voidaan maksaa etuudensaajan asuinkunnan sosiaalihuollon toimielimelle käytettäväksi etuudensaajan tai hänen omaistensa elatukseen, jos etuuden maksaminen hänelle itselleen

vaarantaa hänen toimeentulonsa. Lisäksi edellytetään, että etuudensaajalle ei ole määrätty edunvalvojaa. (KEL 568/2007 67 §)

Etuuden maksaminen kunnalle ei edellytä etuudensaajan suostumusta.

Kunta ei vastoin etuudensaajan suostumusta saa käyttää sille maksettua etuutta muuhun kuin sen kuukauden aikana annettavaan elatukseen, jolta etuus on maksettu.

Osa kunnista on ottanut käyttöön Virho-järjestelmän, jonka kautta kunnat hoitavat asiakkaidensa raha-asioita. Virho-tili korvaa kuntien välitystilin niissä kunnissa, joissa järjestelmä on otettu käyttöön. Virho-järjestelmässä kunta avaa pankkitilin jokaiselle asiakkaalle eli ns. Virho-tilin. Tili on kunnan nimissä, ja kunnan nimeämällä toimihenkilöllä on siihen käyttöoikeus. Asiakkaalla ei ole tiliin käyttöoikeutta.

Eläke-etuus (kansaneläke, takuueläke, eläkkeensaajan asumistuki, lapsikorotus, eläketuki, leskeneläke, lapseneläke) voidaan maksaa kunnan ilmoittamalle Virho-tilille vain silloin, kun kunnalle maksaminen perustuu siihen, että etuudensaajalle itselleen maksaminen vaarantaisi etuudensaajan tai hänen omaistensa toimeentulon. Jatkossakin Kela päättää kirjallisen esityksen perusteella, maksaako se tällä perusteella eläke-etuuden kunnalle vai ei. Etuus maksetaan Virho-tilille vain kunnan pyynnöstä. Pyyntö on tehtävä kirjallisesti. Siinä tulee ilmoittaa, että kyseessä on Virho-tili. Ilman pyyntöä etuus maksetaan Sosiaalihuollon toimielimet -rekisterissä olevalle kunnan tilille.

Lue lisää [Virho-tilistä](#).

Kuka ja miten voi tehdä esityksen kunnalle maksamisesta

Esityksen etuuden maksamisesta kunnan toimielimelle voi tehdä

- etuudensaaja
- hänen avio- tai avopuolionsa
- muu omainen
- etuudensaajasta pääasiallisesti huolehtiva henkilö
- kunnan sosiaalihuollon toimielin

Esitys etuuden maksamisesta kunnalle tulee tehdä lomakkeella

- [EV 241N](#) (Esitys etuuden maksamisesta kunnalle)
- Eläketurvakeskuksen lomakkeella ETK 2164
- muulla tavoin kirjallisesti

Esitys on aina perusteltava.

Kun kunnan esitys maksamisesta saapuu Kelaan, se tulee välittömästi kuvata Oiwaan ja rekisteröidä vireille etuusjärjestelmään.

Ennen etuuden maksamista kunnalle sinun on kuultava etuudensaajaa. Käytä kuulemisessa kirjepohjaa YHL18.

Jos asiakas on vahvistanut kunnan maksuvaatimuksen allekirjoituksellaan, asiakkaan kuulemisen voi tehdä myös suullisesti.

Mitä teet, kun etuudensaajan asuinkunta muuttuu

Etuus voidaan maksaa vain etuudensaajan asuinkunnalle. Jos etuudensaajan asuinkunta muuttuu, selvitä, voidaanko etuus maksaa etuudensaajalle itselleen. Uudelle asuinkunnalle etuutta ei voida maksaa, ellei kunta ole tehnyt perusteltua esitystä etuuden maksamisesta. Uuden asuinkunnan esityksen perusteista sinun on myös kuultava etuudensaajaa.

Mitä teet, kun etuudensaaja vaatii kunnalle maksamisen lakkauttamista

Jos etuudensaaja vaatii kirjallisesti kunnalle maksamisen lakkauttamista, selvitä kunnalta, vaatiiko se yhä etuuden maksamista itselleen. Sinun on aina kuultava kuntaa asiakkaan vaatimuksen johdosta. Voit käyttää kuulemisessa etuuden omaa kirjepohjaa (VEL35, PEL35). Anna maksamisesta päätös.

1.9.2.5. Vangin perhe

Etuus tai osa siitä voidaan maksaa puolison, avopuolison tai alle 16-vuotiaiden lasten toimeentulon turvaamiseksi, jos etuudensaaja on ennen vankilaan joutumisestaan elättänyt heitä. Lisäksi perheen muiden tulojen edellytetään olevan niin pienet, että perheen koko huomioon ottaen voidaan katsoa sen elatuksen olevan keskeytettävän etuuden varassa.

Jos puoliso saa sairaus-, äitiys- tai työttömyyspäivärahaa tai on itse eläkkeensaaja, hänen katsotaan tulevan toimeen omilla tuloillaan.

Perheen saamat muut jatkuvat tulot kuten esimerkiksi lasten kotihoidontuki, otetaan huomioon. Lisäksi on huomattava, että vankeusrangaistusta suorittavan etuudensaajan työeläkkeen maksaminen jatkuu yleensä vankilassaolosta huolimatta.

Jos lapsi täyttää 16 vuotta aikana, jolloin etuutta maksetaan perheen toimeentulon turvaamiseksi, on maksaminen tai maksettava määrä tarkistettava.

Kun etuus tai osa etuudesta maksetaan perheen huoltoon, rekisteröi etuusjärjestelmän nostajaratkaisun nostajaksi muu nostaja (KEL 66 § vangin perhe) ja muuta nostajaksi se henkilö tai viranomainen, jolle etuus maksetaan. Lue myös > Tekniset ohjeet.

Maksamisen muuttaminen, kun henkilön vankeusrangaistus päättyy

Jos koko etuus on maksettu rangaistuksen suorittamisen ajalta perheen toimeentuloon, muuta se henkilön vapauduttua tai päästyä valvottuun koevapauteen maksettavaksi hänelle itselleen tai sille, joka ennen keskeytystä on sen nostanut. Mikäli vain osa etuudesta on maksettu perheen toimeentulon turvaamiseksi, aloita lisäksi keskeytettynä olleen osan maksaminen.

1.9.2.6. Kuolinpesä

Kuolinpesä ei voi hakea etuutta.

Maksussa oleva etuus maksetaan vainajan tai mahdollisen maksunsaajan tilille sen kuukauden loppuun, jonka aikana etuudensaaja on kuollut.

Etuus voidaan lisäksi maksaa kuolinpesälle, jos etuushakemus on saapunut Kelaan etuudenhakijan kuolinpäivänä tai sitä ennen. Etuus maksetaan tällöin hakemuksessa ilmoitetulle vainajan tilille.

Vainajan tili on voimassa

Kun vainajan tili on voimassa, etuus maksetaan hakemuksessa ilmoitetulle vainajan tilille.

Vainajan tili on ehditty lopettaa:

Jos vainajan tili on ehditty lopettaa, sinun tulee selvittää tili, jolle etuus voidaan maksaa. Päätös lähetetään näissä tilanteissa sille, kenelle etuus maksetaan. Päätöksessä tulee olla teksti, jossa

kerrotaan vastaanottajan velvollisuudesta ilmoittaa tiedoksisaannista muille pesän osakkaille sekä ilmoitetaan laiminlyöntiin liittyvästä vahingonkorvausvastuusta.

Etuus maksetaan

- **pesänselvittäjälle** aina, jos kuolinpesälle on määrätty selvittäjä. Hakemus maksamisesta tehdään lomakkeella EV 224 (Eläkkeen tai muun etuuden maksaminen kuolinpesälle). Pesänselvittäjän tulee toimittaa hakemuksen liitteeksi jäljennös oikeuden antamasta määräyskirjasta.
- jos kuolinpesälle ei ole määrätty pesänselvittäjää, etuus maksetaan hakemuksen EV 224 perusteella
 - **leskelle**. Lesken tulee toimittaa Kelalle vain hakemus.
 - **kuolinpesän edustajalle**. Hakemukseen on liitettävä vahvistettu perukirja ja yksilöidyt valtakirjat pesän osakkailta. Valtakirjamalli (EV111) on tulostettavissa kela.fi-sivuilta. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys. Voit pyytää kuolinpesän edustajaa toimittamaan puuttuvat valtakirjat ja muut asiakirjat kirjeellä (VEL37 / PEL37).
 - **yleistestamentin saajalle**. Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös testamentista ja vahvistettu perukirja. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys. Valtakirjoja ei tarvita.
 - **testamentissa määrätyle toimeenpanijalle**. Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös testamentista ja vahvistettu perukirja sekä yksilöidyt valtakirjat pesän osakkailta. Valtakirjamalli (EV111) on tulostettavissa kela.fi-sivuilta. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys.
- **kunnalle** niissä tapauksissa, joissa vainajan omaisia ei ole löydetty ja kunta on huolehtinut hautauksesta.

Lainkohdat: Kansaneläkelaki (568/2007) 64 §

1.9.3. Ulosotto

Kansaneläkelain mukainen etuus voidaan ulosmitata lapselle maksettavan elatusavun tai siihen rinnastettavan vahingonkorvauksen perimiseksi (KEL 568/2007 111 §) Ulosmittaus voi koskea sekä kuukausittain erääntyvää elatusapua että viisi vuotta nuorempia rästejä. Ulosmittauksen perusteena on oikeuden päätös tai kunnallisen toimielimen vahvistama sopimus.

Ulosmittaaminen toimeenpannaan ulosottomieheltä saapuneen maksukiellon perusteella ja siinä noudatetaan ulosottolain palkkaa koskevia säännöksiä.

Eläkkeen, eläketuen tai lapsikorotuksen ulosmittausta varten ulosottoviranomainen lähettää palvelupisteeseen maksukieltolomakkeen.

Maksukiellon saavuttua tarkista, että maksukiellossa ovat kaikki tarpeelliset tiedot. Lisäksi varmista, että ulosotto koskee elatusavun perimistä. Ulosottomies vastaa maksukiellon oikeellisuudesta. Jos havaitset siinä selvän virheen, huomauta asiasta ulosottomiehelle. Jos tämä pysyy kannassaan, noudata maksukieltoa virheestä huolimatta, jos ei ole olemassa seuraavia syitä maksukiellon noudattamatta jättämiseen:

- ulosmittaus ei koske elatusavun perimistä
- velallinen ei ole etuudensaaja
- velallisen tulot eivät nouse yli suojaosuuden
- eläke-etuuteen kohdistuu muu maksuvaatimus, jonka on katsottava olevan ensisijainen ulosottovaatimukseen verrattuna
- Kelaan on saapunut uusi velallista koskeva maksukielto. Viimeistä maksukieltoa noudatetaan.

Näissä tapauksissa palauta maksukielto ulosottomiehelle. Kirjoita palauttamisen syy maksukiellon taakse.

1.9.3.1. Tulopohja

Tulopohjalla tarkoitetaan sitä tulojen määrää, josta ulosmittaus suoritetaan. Tulopohjaan kuuluvat myös eläkkeet, eläketuki, lapsikorotus ja sairauspäiväraha ja muut palkan sijasta maksettavat toimeentuloetuudet riippumatta siitä, ovatko ne ulosmittauskelpoisia vai eivät. Määrättyyn tarkoitukseen tarkoitettuja avustuksia ja korvauksia (esimerkiksi vammaisetuudet, asumistuet, lapsilisä) ei kuitenkaan lasketa mukaan tulopohjaan.

1.9.3.2. Suojaosuus

Etuudensaajalle on jätettävä hänen omaan sekä hänen elatuksensa varassa olevan puolison, oman lapsen ja puolison lapsen elatukseen tietty vuosittain tarkistettava euromäärä päivää kohden (Ulosottokaari 4 luku 48 §).

Käytä eläkkeen, eläketuen ja lapsikorotuksen ulosmittauksessa aina ulosottomiehen ilmoittamaa suojaosuuden määrää. Suojaosuuden muuttuessa ulosottomies antaa uuden maksukiellon.

Ulosottovelalliselle jätettävä suojaosuus on vuoden 2018 alusta

- 22,41 euroa päivässä velallisen itsensä osalta
- 8,04 euroa päivässä velallisen elatuksen varassa olevan henkilön osalta.

Suojaosuus lasketaan kertomalla päiväkohtainen suojaosuus 30:lla. Yksinäisen velallisen suojaosuus on siten vuoden 2018 alusta lukien 672,30 euroa kuukaudessa.

Suojaosuudet tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Tästä johtuen ulosottomiehen tulisi vuosittain toimittaa Kelaan uusi maksukielto.

Velallisen elatuksen varassa olevina lapsina voidaan ottaa huomioon alaikäiset, samassa taloudessa asuvat

- aviolapset
- ottolapset
- tunnustetut avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset

Eri taloudessa asuvaa lasta ei oteta huomioon, vaikka eläke-etuuden maksaisi lapselle elatusapua. Myös avopuoliso otetaan huomioon suojaosuutta laskettaessa, jos hän on etuudensaajan elatuksen varassa.

Velallisen elatuksen varassa olevien henkilöiden huomioon ottaminen suojaosuutta määrättäessä on harkinnanvarainen ja kokonaan ulosottomiehen vastuulla. Sitä sinun ei tarvitse tarkistaa ulosottomieheltä, vaikka päätteellä olevien tietojen mukaan huollettavia näyttäisikin olevan.

1.9.3.3. Toimenpiteet palvelupisteessä

[Tulopohjan laskeminen](#) [Vapaakuukausijärjestelmän eläkkeen maksaminen](#)
[keskeytyy tai lakkaa](#)

[Takautuvan eläke-erän maksaminen](#)

[Ulosmitattavan määrän tarkistaminen](#)

[Ennakonpidätyksen korjaus](#)

[Lapsikorotus](#)

[Ulosmittauksen lakkauttaminen](#)

Tulopohjan laskeminen

Laske ensin, mikä on tulopohjaan kuuluvien tulojen yhteenlaskettu nettomäärä. Lisää ulosottomiehen maksukiellossa ilmoittamaan muun tulon nettomäärään kansaneläkkeen ja/tai perhe-eläkkeen/eläketuen nettomäärä sekä mahdollinen lapsikorotus ja rintamalisät. Lisää tulopohjaan myös muut Kelan ko. henkilölle maksamat etuudet, jotka otetaan huomioon tulopohjassa (esim. sairauspäiväraha). Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä ei ylitä suojaosuutta, et voi ulosmitata eläkettä, eläketukea tai lapsikorotusta lainkaan.

Jos ulosmitattavaksi vaadittu määrä on maksukiellossa ilmoitettu vakiomääräisenä, ulosmittaa tämä määrä, enintään kuitenkin suojaosuuden ylittävä määrä.

Jos vaadittu määrä on ilmoitettu murtolukuna (1/3 tai 2/3), laske ulosmitattava määrä seuraavasti:

- Jos tulopohjaan kuuluvien tulojen yhteenlaskettu nettomäärä on suurempi kuin ko. henkilölle laskettu suojaosuus kerrottuna kahdella, ulosmitattava määrä on 1/3 tulojen yhteenlasketusta nettomäärästä.
- Jos yhteenlaskettu nettomäärä on yhtä suuri tai pienempi kuin ko. henkilölle laskettu suojaosuus kerrottuna kahdella, ulosmitattava määrä on 2/3 tulojen yhteenlasketun nettomäärän ja suojaosuuden erotuksesta (ns. tuloeräuloittaus).

Jos maksukiellossa on määrätty ulosmittaukselle euromääräinen enimmäismäärä, ei sitä saa ylittää.

Voit ulosmitata kansaneläkkeestä, eläketuesta, lapsikorotuksesta ja leskeneläkkeestä elatusapusaatavan perimiseksi edellä mainittua säännönmukaista määrää (1/3 tai 2/3) suuremman määrän. Ulosottomies ilmoittaa ulosmitattavan määrän maksukiellossa. Velalliselle olisi kuitenkin aina jätettävä vähintään yksi kolmasosa palkan ja siihen rinnastuvien tulojen yhteismäärästä eikä suojaosuutta saa ulosmitata.

Ota muut tulot huomioon sen suuruisena kuin ulosottomies ilmoittaa maksukieltolomakkeella. Jos ulosottomies ei ole ilmoittanut muita tuloja, katsotaan, ettei niitä ole. Tällöin tulojen yhteenlaskettu nettomäärä ei yleensä ylitä suojaosuutta. Etuutta ei siten voida ulosmitata ja maksukiello palautetaan.

Voit laskea ulosmitattavan määrän oikeushallinnon sivuilla (www.ulosotto.oikeus.fi/maksukieltolaskuri) olevaa maksukieltolaskuria apuna käyttäen.

Takautuvan etuus-erän ulosmittaus

Voit elatusapumaksujen suorittamiseksi pidättää takautuvasti maksettavasta kansaneläkkeestä, eläketuesta, perhe-eläkkeestä ja lapsikorotuksesta 2/3 niiden nettomäärästä. Tällöin ei sovelleta suojaosuussäännöstä. Siten myönnettäessä etuutta ensimmäisen kerran tai jatkettaessa kuntoutustukea suojaosuus ei rajoita takautuvista eristä ulosmitattavaa määrää. Ainoana rajoituksena on vaatimus 2/3 nettomäärästä.

Lapsikorotus

Eläkkeensaajalle voidaan myöntää lapsikorotus alle 16-vuotiaasta lapsesta ulosmittauksen perusteella, jos eläkkeensaajan tuloista säännöllisesti ulosmitataan vähintään elatustuen (156,39

euroa/kk vuonna 2018) verran tai hänellä ulosmitattava määrä mukaan lukien on kustannuksia lapsesta yhteensä vähintään elatustuen verran. Katso myös lapsikorotus.

Jos eläkkeeseen on jo ennen ulosmittausta myönnetty lapsikorotus lapsesta, jonka elatusavun perimiseksi ulosmittausta on vaadittu, mutta ulosmittausta ei voida suojaosuuden vähentämisen jälkeen toteuttaa, tarkista eläkkeensaajan oikeus saamaansa lapsikorotukseen. Pyydä tarkistusta varten hakemus.

Jos eläkkeeseen on myönnetty lapsikorotus ulosmittauksen perusteella ja ulosmittaus lakkaa, lakkautta lapsikorotus.

Vapaakuukausijärjestelmä

Kun ulosmittaus toimitetaan elatusavun perimiseksi, voidaan velalliselle antaa vapaakuukausia vain painavasta syystä. Keskeytä ulosmittaus vapaakuukausien ajaksi. Keskeytyksestä ei anneta päätöstä asiakkaalle.

Ulosottomies ilmoittaa Kelalle kirjallisesti vapaakuukausista. Uutta maksukieltoa ei kuitenkaan tarvitse antaa. Jos ulosottomies ei toimita uutta maksukieltoa, noudata aiempaa maksukieltoa keskeytyksen jälkeenkin. Vapaakuukausista voidaan ilmoittaa myös maksukiellossa, jos kuukaudet ovat ennalta tiedossa. Jos vapaakuukausien ilmoitetaan olevan esim. heinäkuu ja joulukuu, huolehdi siitä, että vapaakuukaudet tulevat huomioonotetuksi.

Ulosmitattavan määrän tarkistaminen

Ulosmitattava määrä on tarkistettava, kun eläkkeen, eläketuen tai lapsikorotuksen määrä muuttuu. Tarkistuksen voi aiheuttaa veroprosentin muutos, lapsen täyttäminen 16 vuotta tai muu syy. Tästä syystä rekisteröi muutosta edeltävälle kuukaudelle seurantatieto.

Myös kun lapsikorotus myönnetään henkilölle, jolla on jo voimassa eläke-etuuteen kohdistuva maksukielto, tulee ulosmitattava määrä tarkistaa. Ulosmitattavan määrän selvittämiseksi ota tarvittaessa yhteyttä ulosottoviranomaiseen.

Ulosmittauksen lakkauttaminen

Lakkautta ulosmittaus, kun

- ulosottomies lähettää Kelaan ilmoituksen maksukiellon peruuttamisesta/muuttumisesta tai muulla tavoin kirjallisesti peruuttaa ulosmittauksen.
- eläkkeen, eläketuen määrän ja/tai suojaosuuden muuttuessa ei jää enää ulosmitattavaa. Tällöin maksukielto palautetaan ulosottomiehelle.

Kun eläke-etuuden maksaminen keskeytyy tai lakkaa

Jos eläkkeen tai eläketuen maksaminen keskeytetään esim. vankeusrangaistuksen suorittamisen tai tuntemattomissa olon vuoksi tai määräajaksi myönnetty kuntoutustuki lakkaa, ilmoita ulosottomiehelle eläkkeen tai eläketuen maksamisen keskeytymisestä ja tiedustele, onko maksukielto edelleen voimassa maksua jatkettaessa vai palautetaanko maksukielto.

Eläkkeensaajan kuoltua ilmoita ulosmittauksen päättymisestä kuoleman johdosta ja palauta maksukielto ulosottomiehelle.

Ennakonpidätyksen korjaus

Vero- ja kirjanpitoryhmä lähettää toimistolle tiedon ennakonpidätyksen korjaamisesta. Selvitä, onko palautettavasta ennakosta vielä maksettava ulosottomiehelle ja laske tarvittaessa ulosmitattavan määrän uudelleen. Rekisteröi maksamista koskevat tiedot ja ilmoita siitä Vero- ja kirjanpitoryhmälle. Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa, milloin rahat ovat maksussa. Ilmoituksen saatuasi, anna ennakon palautusta koskeva päätös eläke-etuudensaajalle.

1.9.3.4. Ulosottoviranomaisen tiedonsaantioikeus

Kelan on annettava ulosottoviranomaisen pyynnöstä ulosmittauksen täytäntöönpanoa varten tiedot kansaneläkelain mukaisen eläkkeen, eläketuen ja lapsikorotuksen määrästä. Voit ilmoittaa Kelan maksaman eläkkeen, eläketuen ja lapsikorotuksen määrän muunkin velan kuin elatusavun ulosmittaamista varten. Ulosmittauksen ulkopuolella jääviä etuuksia, kuten vammaisetuudet ja asumistuki, ei ilmoiteta ulosottoviranomaiselle.

Työeläkkeen maksajaa koskevan tiedon saa antaa ulosottoviranomaiselle. Työeläkkeen määrää koskevia tietoja ei yleensä anneta, vaikka ne ovat nähtävissä kyselyillä. Työeläkelaitoksille ei anneta tietoja Kelan ulosmittauksesta.

1.9.4. Maksaminen regressinä

Vanhuuseläke voidaan maksaa regressinä eli takautumisvaatimuksen perusteella toiselle viranomaiselle, työttömyyskassalle tai Kelalle muun, eläkkeeseen nähden toissijaisen etuuden tai korvauksen liikamaksun korvaukseksi. Regressitilanne voi syntyä esimerkiksi kun vanhuuseläke myönnetään takautuen samalle ajalle, jolta henkilölle on jo maksettu työttömyysetuutta.

Vanhuuseläke voidaan maksaa regressinä kun kyseessä on:

- toimeentulotukilain mukainen vaatimus (TOTUL 23 §)
- työttömyysturvaa koskeviin lakeihin perustuva vaatimus (TTL 11 luku 14 §, VVL 19 §, JTYPL 916/2012 9 luku 5 §)
- Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukainen vaatimus (KKRL 4 luku 39 §)
- sairauspäivärahan perimistä koskeva vaatimus (KEL 70 §)
- maahanmuuttajan erityistukilain mukainen vaatimus (MMETL 17 §)
- opintotukilain mukainen vaatimus (OTL 6 ja 28 §)
- [sosiaaliturva-asetuksen ja sopimuksen regressimääräykset](#)
- Kelan perhe-eläkkeen liikamaksun kuittaaminen (KEL 69 §)
- takuueläkettä koskeva vaatimus (TKL 21§)

Vanhuuseläke voidaan maksaa vaatimuksen perusteella siltä ajalta, jolle toisen etuuden tai korvauksen liikamaksu kohdistuu. Tällöin takautuva eläke ja/tai säännöllinen maksuerä maksetaan vaatijalle joko kokonaan tai osittain. Regressiperintä ei edellytä etuudensaajan suostumusta.

Maksaminen muulle viranomaiselle tai työttömyyskassalle edellyttää, että se on toimittanut Kelaan kirjallisen maksuvaatimuksen. Maksuvaatimus tulee kuvata Oiwaan ja rekisteröidä vireille eläkejärjestelmään heti sen saapumisen jälkeen.

Maksettaessa vanhuuseläkettä regressinä toisen Kelan etuuden liikamaksun korvaukseksi lähtökohtana on, että kyseiseen etuuteen on tehty tarkistus- tai lakkautusratkaisu ja sen johdosta on syntynyt liikamaksua samalle ajalle, jolle eläke myönnetään.

- Jos liikamaksu koskee työttömyysetuutta, sairauspäivärahaa, kuntoutusetuutta tai perhe-eläkettä, vanhuuseläkkeen maksaminen liikamaksun korvaukseksi vaatii, että eläkejärjestelmään rekisteröidään (regressiperintää koskeva) maksuvaatimus.
- Jos liikamaksu koskee muuta Kelan etuutta, maksuvaatimusta ei tarvita.

Eläkkeen maksamisesta maksunvaatijalle annetaan päätös eläkkeensaajalle itselleen. Maksunsaajalle ei yleensä anneta päätöstä erikseen, vaan tiedot maksusta välitetään maksunsaajalle pankin tiliotteella.

Useat vaatimukset

Vanhuuseläkkeeseen voi kohdistua samanaikaisesti useita vaatimuksia tai vähennyksiä. Useita vaatimuksia voi olla esimerkiksi kun henkilölle on maksettu samanaikaisesti toimeentulotukea ja työttömyysetuutta ja hänelle myönnetään eläke takautuen tälle ajalle. Jos TTL-vaatimus ja TOTUL 23 §:n mukainen vaatimus koskevat samaa aikaa, on TTL-vaatimus ensisijainen. Brutto-perintä on ensisijainen nettoperintään nähden.

Brutto- ja nettoperintä

Regressiperintä kohdistuu yleensä eläkkeen bruttomäärään. Etuudet, joiden liikamaksut peritään bruttomäärästä ovat

- työttömyysetuus
- sairauspäiväraha
- maahanmuuttajan erityistuki
- kuntoutusraha
- opintotuki
- Kelan perhe-eläke (ennakkosuoritus) ja
- takuueläke

Perintä kohdistetaan kuitenkin eläkkeen nettomäärän kun kyseessä on

- toimeentulotukilain 23 §:n mukainen vaatimus
- sosiaaliturvasopimuksien mukainen vaatimus tai
- asiakkaan suostumukseen perustuva Kelan liikaa maksaman etuuden takaisinperintä

Lisätietoa maksuvaatimuksista

1.9.4.1. Maksaminen toimeentulotuen korvaukseksi

1.1.2017 alkaen Kela on myöntänyt ja maksanut perustoimeentulotuen ja kunta ehkäisevän sekä täydentävän toimeentulotuen.

Kela ja kunta voivat myöntää toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa eläke-etuutta vastaan. Molemmat voivat periä eläke-etuudesta ennakkona myöntämänsä toimeentulotuen, jos eläke-etuus myönnetään samalle ajalle, jolta toimeentulotukea on maksettu (Totul 1412/1997 23 §). Toimeentulotuki voidaan periä vain niiden kuukausien etuudesta, joilta ennakkona myönnettyä toimeentulotukea on maksettu.

Kelan vaatimus muodostetaan eläke-etuuteen (kansaneläke, takuueläke ja eläkkeensaajan asumistuki) ohjelmallisesti, kun perustoimeentulotuen käsittelijä on tehnyt tuen myöntöratkaisussa kuittauspyynnön eläke-etuudesta. Kun vaatimus on vireillä, voi eläke-etuuden ratkaisusta kuitata perustoimeentulotuen vaatimuksen. Jos perustoimeentulotuen käsittelijä ei ole tehnyt kuittauspyyntöä eläke-etuuteen perustoimeentulotuen ratkaisun yhteydessä, ei takautuvaa etuutta voi kuitata perustoimeentulotukeen.

Kunnan vaatimus saapuu Kelaan joko sosiaalitoimen etuustietopalvelun kautta tai lomakkeella. Vaatimuksen tulee olla Kelassa vähintään kaksi viikkoa ennen eläke-etuuden maksupäivää.

Esimerkki

Jos eläke-etuuden maksupäivä on torstai, vaatimuksen on täytynyt saapua Kelaan viimeistään torstaina kaksi viikkoa aikaisemmin.

Kunta vastaa tekemänsä vaatimuksen oikeellisuudesta. Käsittelijän ei siten tarvitse selvittää, onko kunta myöntänyt toimeentulotukea odotettavissa olevaa eläke-etuutta vastaan. Epäselvissä tapauksissa voit kuitenkin varmistaa, kohdistuuko kunnan vaatimus käsittelemääsi eläke-etuuteen.

Jos Kela ja kunta vaativat eläke-etuuden samalta ajalta, Kelan maksama perustoimeentulotuki kuitataan etuudesta ensin ja jäljelle jäävä etuus maksetaan kunnalle. Jos eläke-etuuden lisäksi maksetaan viivästyskorotusta, Kelan ja eläkkeensaajan osuuteen kohdistuva viivästyskorotus maksetaan eläkkeensaajalle itselleen. Kunnalle maksetaan sen osuuteen kohdistuva viivästyskorotus.

Lue lisää [Perintä- ja kuittaus odotettavissa olevasta etuudesta](#), [Totul 23 §:n maksuvaatimuksen muutokset 1.1.2017](#) ja [Perustoimeentulotuen aiheuttamat muutokset eläkejärjestelmiin](#).

Ennakonpidätyksen korjaukset

Ennakonpidätyksen korjauksessa palautettava ennakko maksetaan ensin Kelalle ja mahdollinen loppuosa kunnalle, jos niiden molempien TOTUL 23 § -vaatimukset ovat voimassa samalle ajalle, johon palautus kohdistuu. Kun Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa ennakonpidätyksen korjaamisesta Toimeksianto-työllä, selvitä, onko Kelan maksuvaatimus vielä voimassa ja miltä ajalta. Jos Kelan vaatimus on voimassa, rekisteröi siihen jäljellä olevan perustoimeentulotuen tiedot (aika ja määrä). Ota yhteyttä kuntaan ja selvitä sen vaatimuksen tiedot vain, jos ennakonpalautus on suurempi kuin Kelan vaatiman perustoimeentulotuen määrä. Jos kunnan vaatimus ei ole enää voimassa, poista vaatimuksen voimassaolo. Jos kunnan vaatimus on voimassa, rekisteröi vaatimukseen jäljellä olevan toimeentulotuen tiedot. Kirjaa vaatimusten tiedot Toimeksianto-työhön ja siirrä työ Vero- ja kirjanpitoryhmään. Vero- ja kirjanpitoryhmä kirjaa Toimeksianto-työhön, milloin rahat ovat nostettavissa.

1.9.4.2. Työttömyysetuuden korvaukseksi

Työttömyyskassoilla ja Kelalla on oikeus periä eläkkeestä (myös lapsikorotuksesta) samalta ajalta maksamansa työttömyysetuuden ja lapsikorotuksen määrä. Tällöin edellytetään, että eläke myönnetään

- takautuvasti ja
- samalle ajalle, jolta henkilö on saanut työttömyysetuutta, koulutustukea tai vuorottelukorvausta.

(KEL 568/2007 70 §) , (TTL 1290/2002 11 luku 14 §) , (JTPL 1295/2002 12 luku 4 §) , (VVL 1305/2002 19 §)

Eläke maksetaan työttömyyskassalle tai Kelalle, jos Kelassa on vaatimus (TTL-vaatimus) eläkkeen maksamisesta työttömyysetuuden liikamaksun korvaukseksi.

TTL-vaatimus tulee vireille

- työttömyyskassan toimittamalla ennakoilmoituksella (lomake ETK/KELA 7301 tai vapaamuotoinen lomake) tai
- Kelan aloitteesta, kun sillä on tieto Kelan tai kassan työttömyysetuuden maksamisesta

Vaatimuksesta on oltava tieto Kelassa vähintään kaksi viikkoa ennen takautuvan eläkkeen maksamista. Jos tieto on saatu tämän määräajan kuluessa, et voi maksaa eläkettä etuudensaajalle itselleen siltä ajalta, jolta työttömyysetuutta on maksettu. Laske määräaika eläkkeen maksupäivästä kaksi viikkoa taaksepäin. Jos takautuva eläke maksetaan torstaina, tiedon on pitänyt olla Kelassa torstaina kaksi viikkoa aikaisemmin.

Toimenpiteet vakuutuspiirissä

Kun myönnet eläkkeen, ota eläke takautuvalta ajalta talteen, jos

- työttömyyskassa on toimittanut ennakoilmoituksen maksamastaan työttömyysetuudesta tai
- jos Kelan tiedoista selviää, että työttömyyskassa tai Kela on maksanut hakijalle työttömyysetuutta samalta ajalta.
 - Kassan työttömyysetuus: ks. HEKY/Työttömyyskassan etuustiedot.

Kun teet myöntöratkaisua, vie TTL-maksuvaatimukseen tiedot TTL-varausta varten. Tällöin takautuvalta ajalta myöntämäsi eläke jää talteen (ei makseta etuudensaajalle itselleen) ja etuudensaaja saa eläkkeen seuraavasta kuukaudesta alkaen.

Talteenotosta lähtee työttömyyskassalle ohjelmallisesti lomake E7304, jolla kassaa pyydetään ilmoittamaan tarkat tiedot perittävästä työttömyysetuudesta.

Jos etuudensaaja on saanut Kelan työttömyysetuutta, luo työttömyysetuuteen Seuranta (Regressi, TTL) - työ, jolla ilmoitat eläkkeen myönnöstä, talteenotosta ja pyydät ilmoittamaan tarkat tiedot perittävästä työttömyysetuudesta. Työttömyysetuuden lakkautettuaan käsittelijä kirjaa työhön pyydetty tiedot.

Kun tiedot ovat selvillä, täydennä ne TTL-maksuvaatimukseen ja tee eläkkeen maksuunpanoratkaisu.

Lue lisää Tekniset ohjeet > QE- järjestelmä > Valmistelu > Maksuvaatimukset

Maksettava määrä ja vaatimuksen voimassaolo

Eläke maksetaan työttömyyskassalle/Kelalle samoilta päiviltä (osakuukaudet), joilta työttömyysetuutta on maksettu. Maksujakson keskellä olevan lauantain ja sunnuntain eläke maksetaan myös työttömyysetuuden maksajalle. Viiden päivän työttömyysetuusviikkoa vastaa seitsemän päivän eläkeviikko.

Jos työttömyysetuuden maksatuksessa on ollut katkoja (esimerkiksi sairaspäivät, kurssipäivät tai työssäolopäivät) tai etuuden määrä/päivä on vaihdellut, ota tämä huomioon, kun viet tietoja TTL-vaatimukseen. Vie vaatimuksen Aika -kohtaan erikseen jokainen aikaväli (maksujakso), jolta työttömyysetuutta on maksettu yhdenjaksoisesti ja etuuden määrä / päivä on ollut sama. Katkopäivien osuus eläkkeestä maksetaan etuudensaajalle itselle.

Bruttoeläkkeestä vähennetään työttömyysetuuden bruttomäärä. Ennakonpidätys toimitetaan eläkkeen ja työttömyysetuuden erotuksesta. Ennakonpidätyksen jälkeen erotus maksetaan etuudensaajalle itselleen.

Etuudensaajalle itselleen maksettavaan osuuteen voidaan maksaa viivästyskorotusta. Työttömyysetuuden maksajalle maksettavaan osuuteen viivästyskorotusta ei makseta.

TTL-vaatimus ei ole enää voimassa, kun työttömyysetuuden maksaja ilmoittaa, ettei vaatimus ole enää voimassa tai eläkkeen takautuvasta maksusta on kuitattu vaadittu työttömyysetuuden määrä.

Lue lisää [eläke-etuuksien ja työttömyysetuuden regressistä](#).

1.9.4.3. Kuntoutusrahan korvaukseksi

Eläke voidaan myöntää takautuvasti samalle ajalle, jolle on maksettu Kelan kuntoutusrahaa. Samalta ajalta maksettu kuntoutusraha peritään regressinä kansaneläkkeestä (KEL 568/2007 70 §). Jos kuntoutustukea jatkettaessa edellisen kuntoutustukimyönnön ja jatkomyönnön väliselle takautuvalle ajalle on ehditty maksaa Kelan ammatillista kuntoutusrahaa, peritään se niin ikään regressinä kansaneläkkeestä.

Jos eläke myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolle on myönnetty kuntoutusrahaa, eläkekäsittelijä katsoo kuntoutusrahan ratkaisun, maksutiedot ja maksuerän tiedot ja huomioi ne eläkeratkaisua tehdessä. Eläkekäsittelijä rekisteröi päätöstä antaessaan regressiä koskevat tiedot (Maksunsaajat > Maksunvaatija > perusteeksi Regressi /kuntoutusraha KRL 39 § ja ajat, jona kuntoutusrahaa on maksettu ja kuntoutusrahan bruttomäärät). Eläkepäätöksen jälkeen asiasta lähtee tieto kuntoutusrahaan (Oiwa > Tarkistettava asia).

Takautuvasti maksettavasta kansaneläkkeestä ei peritä eli regressiä ei sovelleta samalta ajalta maksettuun

- ylläpitokorvaukseen (lue lisää kuntoutusrahan [ohjeesta](#)) eikä
- eläkkeensaajan kuntoutusrahaan.

Myöskään työeläkelakien mukaiseen ammatilliseen kuntoutusrahaan ei sovelleta regressiä.

1.9.4.4. Maksaminen sairauspäivärahan liikamaksun korvaukseksi

Jos kansaneläke myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolla on maksettu sairauspäivärahaa, voidaan maksettu päiväraha periä eläkkeestä (KEL 568/2007 70 §). Ennen kuin myönnät eläkkeen samalle ajalle, jolta on maksettu sairauspäivärahaa, ilmoita asiasta päivärahan käsittelijälle. Jos työeläkkeen perimisen jälkeen regressiperintä tulee sovellettavaksi, rekisteröidään maksuvaatimus Maksuvaatimus/ Maksunsaajat -toiminnolla.

1.9.4.5. Maahanmuuttajan erityistuen korvaukseksi

Jos eläke myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolla on maksettu maahanmuuttajan erityistukea, voidaan liikaa maksettu erityistuki periä eläkkeestä. Vaatijalle eli Kelan toimistolle maksetaan eläkkeestä se osuus, joka on rekisteröity maksuvaatimukseen. (MMETL 17 §)

1.9.4.6. Maksaminen opintotuen liikamaksun korvaukseksi

Jos kansaneläke myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolta on maksettu opintotukea, voidaan liikaa maksettu opintotuki periä kansaneläkkeestä. Edellytyksenä on, että Kelan toimisto tai korkeakoulun opintotukilautakunta on ilmoittanut vaatimuksensa vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää (OTL 6 ja 28 §).

Toimenpiteet vakuutuspiirissä

Kansaneläkkeen myöntöratkaisun yhteydessä ohjelma antaa tiedon aikaisemmin samalle ajalle myönnetystä opintotuesta. Ilmoita ennen eläkeratkaisua Oiwan Toimeksianto -työllä tieto kansaneläkkeen myöntämisestä opintotuen myöntäjälle, joko korkeakoulun opintotukilautakunnalle tai vakuutuspiirille. Ilmoita kansaneläkkeen myöntämisestä, vaikka takautuvia eriä ei ole tai ne on jo maksettu. Jos opintotuki on myönnetty, mutta sitä ei ole vielä ehditty maksaa, ilmoita myös silloin eläkkeen myöntämisestä, jotta opintotuen maksaminen ehditään estää.

Opintotuen liikamaksun kansaneläkkeestä voi periä [regressikuittauksena](#).

1.9.4.7. Maksaminen perhe-eläkkeen liikamaksun korvaukseksi (ennakkosuoritus)

Jos kansaneläkelain mukaista perhe-eläkettä saavalle henkilölle myönnetään takautuvasti kansaneläke, pidetään maksettua perhe-eläkettä kansaneläkkeen ennakkosuorituksena. Samalta ajalta maksettu perhe-eläke peritään kansaneläkkeestä eläkejärjestelmien välisenä kuittauksena. (KEL 568/2007 69 §)

1.9.4.8. Maksaminen takuueläkkeen liikamaksun korvaukseksi

Jos eläke myönnetään tai sitä korotetaan takautuvasti samalle ajalle, jolle on maksettu takuueläkettä, voidaan liikaa maksettu takuueläke periä eläkkeestä. Rekisteröi maksuvaatimus Maksuvaatimus/ Maksunsaaja-toiminnolla. Lue lisää teknisistä ohjeista > QE- järjestelmä > Takaisinperintä > Takaisinperintäasian valmistelu > Regressikuittaus- ja perintä.

1.9.5. Kansainväliset säännökset

Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksissa ja sosiaaliturvasopimuksissa on määräyksiä siitä, milloin toisen maan eläke on maksettava toisen maan laitokselle tai toimeentulotukea antaneelle viranomaiselle sen liikaa maksaman eläkkeen tai muun etuuden korvaamiseksi.

1.9.5.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(987/2009 artikla 72\)](#)
[\(574/72 art. 111\)](#)

Jos toisen asetuksia soveltavan maan laitos on maksanut liikaa eläkettä tai muuta etuutta, liikamaksu voidaan tietyin edellytyksin periä toisen maan eläkkeestä. Samoin voidaan menetellä, jos henkilö on saanut toimeentulotukea ajalta, jolta hänellä olisi ollut oikeus toisen maan eläkkeeseen. Liikamaksu voidaan periä toisen maan laitokselta regressiperintänä tai eräissä tilanteissa takaisinperintänä.

1.9.5.1.1. Maksaminen regressivaatimuksella

Eläke – eläke

[987/2009 72 artiklan 2 kohta](#)

[574/72 111 artiklan 1 kohta](#)

Jos toisen maan laitos on maksanut liian suurta eläkettä, se voi vaatia Suomen laitoksia (Kelaa ja työeläkelaitosta) pidättämään liikaa maksetun määrän Suomen takautuvista eläke-eristä ja maksamaan sen itselleen. Eläkkeen liikamaksun ei tarvitse kohdistua samaan aikaan, jolle Kela myöntää eläkkeen. Kela ei voi kieltäytyä maksamisesta esimerkiksi siitä syystä, että toisen maan eläke on työeläkettä, jota lain mukaan ei voi periä kansaneläkkeestä.

Eläke – muu etuus

[987/2009 72 artiklan 1 kohta](#)

[574/72 111 artiklan 2 kohta](#)

Toisen maan laitos voi vaatia muun etuuden kuin eläkkeen liikamaksun regressiperintänä Kelan ja työeläkelaitoksen myöntämän eläkkeen takautuvista eristä, jos se on mahdollista molempien maiden lainsäädännön mukaan.

Kelan toimeenpaneman lainsäädännön mukaan takautuva kansaneläke on vaadittaessa maksettava toisen maan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa tai työttömyysturvaetuuksia vastaavien etuuksien liikamaksun korvaamiseksi ikään kuin kysymyksessä olisi Suomesta liikaa maksetut etuudet.

Kansaneläkettä ei voida maksaa toisen maan maksaman lapsilisän, elatusavun, tapaturmavakuutuksen elinkoron eikä yleisen asumistuen liikamaksuun käytettäväksi. Kansaneläkettä ei myöskään voida maksaa Ruotsin sairauspäivärahan, kuntoutusrahan eikä työttömyysturvaetuuksien liikamaksun korvaamiseksi, koska tämä ei ole Ruotsin lainsäädännön mukaan mahdollista.

Eläke – toimeentulotuki

[987/2009 72 artiklan 3 kohta](#)

[574/72 111 artiklan 3 kohta](#)

Ennakkona eläkettä vastaan annettu toimeentulotuki voidaan myös vaatia toisen maan eläkkeen takautuvista eristä, jos tämä on mahdollista molempien maiden lainsäädännön mukaan.

Jos toisen maan viranomainen on antanut eläkkeenhakijalle toimeentulotukea, viranomainen voi vaatia Suomesta takautuen maksettavan kansaneläkkeen ja työeläkkeen toimeentulotuen korvaukseksi.

Toimenpideohje

Toinen maa esittää regressivaatimuksensa eläkehakemuksessa tai myöhemmin erikseen yhteydenpitomakkeella E 001 (pSED R005).

Regressivaatimus käsitellään KV-keskuksessa, kun eläkkeenhakija asuu ulkomailla.

Selvitä, minkä etuuden liikamaksun korvaamiseksi vaatimus on esitetty, jos tämä ei ilmene hakemuksesta eikä vaatimuksesta.

Sovellettaessa asetusta 987/2009 Kela ilmoittaa regressivaatimuksen esittäneelle laitokselle, miltä ajalta ja paljonko eläkettä myönnetään takautuen (takautuva talteenotto ja jatkuvan maksamisen aloittaminen). Tämän jälkeen vaatijan on eläkkeen liikamaksua Kelan eläkkeestä kuitatessaan ilmoitettava kahden kuukauden kuluessa liikamaksunsa määrä. Kela maksaa vaatijalle liikamaksun määrän talteen otetuista eristä ja eläkkeensaajalle mahdollisen ylitteen. Jos ilmoitusta ei saada määräajassa, takautuva eläke maksetaan eläkkeensaajalle. Jos liikamaksun määrää ei ole ilmoitettu euroina, valuutta muunnetaan euroiksi yksilöidyn liikamaksupyynnön lähettämispäivänä voimassa olevan kurssin mukaan (<http://sdw.ecb.europa.eu/curConverter.do>).

Sovellettaessa asetusta 574/72 koko takautuva eläke maksetaan vaatijalle, kun maksaminen edellä olevien kohtien mukaan on ylipäättään mahdollista. Vaatija vähentää suorituksesta saatavansa ja maksaa mahdollisen yli jäävän osan asiakkaalle.

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuvat erät maksetaan Ruotsin vakuutuslainsäädännön mukaan vain, jos kysymyksessä on Ruotsin eläkkeen liikamaksu.

1.9.5.1.2. Maksaminen takaisinperintänä

Jos toisen maan laitos ei saa etuutensa liikamaksua regressisuorituksena, se voidaan periä takaisin Suomen maksussa olevasta eläkkeestä (kansaneläke ja työeläke). Näin voidaan menetellä vain, jos se on mahdollista kummankin maan lainsäädännön mukaan. Maksaminen edellyttää, että toisen maan laitos on antanut takaisinperintäpäätöksen ja että se on lainvoimainen.

Kansaneläkelain mukaan ei ole mahdollista periä kansaneläkkeestä takaisin toisen maan työeläkkeen liikamaksua. (KEL 568/2007 75 §)

Lue lisää takaisinperintäohjeesta > Menettelyohjeet > Takaisinperintä > EU-asetuksen 883/2004 mukainen perintä YHTE-takaisinperintäjärjestelmässä

1.9.5.2. Sosiaaliturvasopimusten vaikutukset

Regressi- ja takaisinperintäartikla on Israelin (artikla 31), Chilen (artikla 22) ja Australian (artikla 18) sosiaaliturvasopimuksissa.

Sopimusmaan laitoksen on eräissä tilanteissa maksettava myöntämänsä eläke lainsäädäntönsä sallimissa puitteissa toisen sopimusvaltion laitokselle tai viranomaiselle. Kelan eläke on maksettava, jos suoritusta pyytää Israelin, Chilen tai Australian

- laitos, joka on maksanut liikaa eläkettä, tai
- laitos, joka on maksanut eläkkeen ennakkoa samalta ajalta, jolle Kela myöntää eläkkeen, tai
- viranomainen (ei koske Australian sopimusta), joka on maksanut toimeentulotukea samalta ajalta, jolle Kela myöntää eläkkeen.

Sopimusmaiden vaatimukset käsitellään KV-keskuksessa.

1.9.6. Viivästyskorotus

Etuudensaajalla on oikeus viivästyskorotukseen, jos hakemuksen tai muun vaatimuksen käsittely viivästyy. Viivästyskorotus määräytyy viivästysajan ja korkolain mukaisen viivästyskoron mukaan.

Viivästyskorotusta ei tarvitse hakea erikseen.

Viivästyskorotusta laskettaessa pääoma muodostuu kaikista viivästyneistä etuuseristä. Korotus lasketaan etuuskohtaisesti ja pääsääntöisesti ohjelmallisesti.

Viivästyskorotuksesta ei anneta yleensä erillistä päätöstä, vaan viivästysaika ja viivästyskorotuksen määrä ilmoitetaan etuuspäätöksessä.

Viivästyskorotuksesta on valitusoikeus samalla tavalla kuin etuudesta.

Viran puolesta myönnettävään tai tarkistettavaan etuuteen ei makseta viivästyskorotusta.

Viivästyskorotuksen veronalaisuus määräytyy etuuden mukaan. Siten vain kansaneläkkeeseen, takuueläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen maksettava viivästyskorotus on veronalaista.

Säädökset

- Kansaneläkelaki (568/2007) 106–107 §
- Laki takuueläkkeestä (703/2010) 32 § / kansaneläkelaki (568/2007) 106–107 §
- Laki vammaisetuuksista (570/2007) 49–50 §
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta (571/2007) 51–52 §
- Rintamasotilaseläkelaki (119/1977) 17 § / kansaneläkelaki (568/2007) 106-107 §
- Korkolaki (633/1982) 4 ja 12 §

1.9.6.1. Viivästysaika

Viivästysaika alkaa pääsääntöisesti

- hakemuksen jättämistä seuraavan neljännen kuukauden alusta (**kolmen kuukauden sääntö**)
- yhden kuukauden kuluttua eläke- tai korvaustiedon saapumisesta (**yhden kuukauden sääntö**)

Viivästysaika voi alkaa erityistilanteissa etuudensaajasta johtuvan esteen poistuttua tai eräpäivästä.

1.9.6.1.1. Kolmen kuukauden sääntö

Viivästyskorotuksen maksaminen edellyttää, että hakija on jättänyt Kelalle etuushakemuksen tai muun vastaavan vaatimuksen sekä antanut etuuden ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset. Hakemus tai vaatimus katsotaan saapuneeksi silloin, kun se on saapunut Kelaan. Kuitenkin jos hakemus on jätetty työeläkelaitokseen, työeläkelaitoksen saapumispäivä katsotaan myös Kelaan saapumispäiväksi. Näin menetellään myös, jos ulkomaan laitos on lähettänyt eläkehakemuksen Ulkomaan yksikön asemesta työeläkelaitokseen.

Viivästysaika alkaa pääsääntöisesti, kun hakemuksen jättämiskuukautta seuraavat kolme kalenterikuukautta ovat kuluneet eikä etuus vielä ole maksussa. Etuuserä tai etuuden korotuserä ei kuitenkaan ole viivästynyt, jos se maksetaan saman kuukauden aikana, jolloin oikeus siihen on syntynyt.

Esimerkki 1

Hakemus on tullut vireille 3.7. Oikeus etuuteen alkaa 1.9., mutta etuus maksetaan 14.12. Koska käsittelyaika on pitempi kuin hakemuksen jättökuukausi ja kolme sitä seuraavaa kuukautta, viivästysaika alkaa 1.11. ja päättyy 14.12. Siten syys- ja lokakuun etuuseriin maksetaan viivästyskorotusta ajalta 1.11. -14.12. ja marraskuun etuuserään ajalta 1.-14.12. Joulukuun etuuserä ei ole viivästynyt, koska se on maksettu joulukuussa.

Jos hakija ei ole toimittanut hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia selvityksiä, viivästysaika alkaa kulua vasta, kun kolme kuukautta on kulunut selvityksen esittämiskuukauden päättymisestä.

Esimerkki 2

Hakemus ja lääkärinlausunto ovat saapuneet Kelaan 3.2. Hakija toimittaa toisen lääkärinlausunnon 8.3. Etuus myönnetään uuden lääkärinlausunnon perusteella, jolloin kolmen kuukauden määräaika lasketaan lisäselvityksen saapumispäivästä eli 8.3 saapuneesta lääkärinlausunnosta. Viivästysaika alkaa 1.7. lukien.

Ulkomaan laitokselta hakemuksen saapumisen jälkeen saadut selvitykset, esimerkiksi tiedot vakuutusajoista, ovat lisäselvityksiä, jotka myöhentävät viivästysaikaa.

Jos hakemuksen käsittely on viivästynyt lisäselvityksen puuttumisen vuoksi, rekisteröi ratkaisua tehdessäsi viivästyskorotusnäytölle (EJVK) lisäselvityksen saapumispäivä. Ohjelma laskee viivästysajan tästä päivästä. Lue lisää Tekniset ohjeet > RAKE > Viivästyskorotuksen laskenta.

Viivästysaika lasketaan etuuden todelliseen maksupäivään saakka. Ulkomaille maksettavan etuuden maksupäiväksi katsotaan se päivä, jolloin se on maksettu Suomessa toimivaan rahalaitokseen.

Selvitysvelvollisuus

Hakijalta edellytetään, että hän on antanut Kelalle sellaiset etuuden perusteeseen ja määrään vaikuttavat selvitykset, joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia. Hän on täyttänyt velvollisuutensa, kun hän on vastannut riittävän tarkasti hakemuksessa esitettyihin kysymyksiin ja toimittanut Kelaan hakemuksessa mainitut liitteet ja muut hakemuksen ratkaisemiseksi vaadittavat selvitykset.

Kun **Kelalla** on oikeus saada tarvittava tieto lain perusteella esimerkiksi työeläketiedot kansaneläkelain 85 §:n perusteella, **hakija** on täyttänyt selvitysvelvollisuutensa, kun hän on ilmoittanut hakemuksessa, mistä tieto on saatavissa. Tällöin kolmen kuukauden määräaika lasketaan hakemuksen jättämiskuukauden päättymisestä. Lue lisää Yhden kuukauden säännöstä (Etuusohje > Viivästyskorotus > Yhden kuukauden sääntö).

Jos hakija määrätään kansaneläkelain tai vammaisetuuksista annetun lain perusteella lisätutkimuksiin ja hakemuksen käsittely tämän vuoksi viivästyy, lasketaan viivästysaika kolmen kuukauden säännön perusteella hakemuksen saapumisesta. Lue lisää Viivästyskorotus > Lääketieteellisten lisäselvitysten kustannukset.

Kun Kela hankkii muita etuuden ratkaisemiseksi välttämättömiä lisäselvityksiä viran puolesta, lasketaan viivästysaika kolmen kuukauden säännön perusteella lisäselvitysten saapumisesta.

Ulkomailta Kela ei hanki selvityksiä viran puolesta, vaan hakijan on itse hankittava selvitykset. Jos sopimusmaan vakuutuslaitos ei ole vahvistanut hakijan henkilötietoja, hakija on itse velvollinen hankkimaan asuinmaansa viranomaiselta Suomen virkatodistusta vastaavan todistuksen.

1.9.6.1.2. Yhden kuukauden sääntö

Jos hakemuksen ratkaisua varten on jouduttu odottamaan tietoa tulona huomioon otettavasta tai etuusoikeuteen vaikuttavasta eläkkeestä tai korvauksesta, viivästysaika alkaa, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona tieto eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan ja edellä mainittu etuus on tällöin lopullisesti ratkaistu. Myös ulkomailta maksettaviin tulona huomioon otettaviin etuuksiin sovelletaan yhden kuukauden sääntöä.

Työeläke tai korvaus katsotaan lopullisesti ratkaistuksi päätöksen antopäivänä, jos asiasta ei ole valitettu. Jos päätöksestä on valitettu, se on lopullinen silloin, kun viimeisin valitusaste on ratkaissut asian ja päätöksestä saadaan tuloksi huomioonottamisessa tarvittava tieto. Vastaavaa sovelletaan työeläkkeen itseoikaispäätöksiin. Hylkäyspäätös katsotaan lopulliseksi, kun valitusaika on kulunut umpeen eikä valitusta ole tullut vireille. Jos valitus koskee sellaista seikkaa, jolla ei ole vaikutusta henkilön oikeuteen saada vammaisetuutta, viivästysaika alkaa, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona tieto eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan.

Sovella yhden kuukauden sääntöä vain silloin, jos sen mukaan laskettu viivästyskorotuksen alkamisaika on myöhäisempi kuin kolmen kuukauden säännön mukaan laskettu aika.

Ohjelma laskee yhden kuukauden käsittelyajan sen kuukauden päättymisestä, jolloin ilmoitus eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan. Jos työeläkepäivä eli päivä, jona ilmoitus työeläkkeen tai muun korvauksen myöntämisestä on saapunut Kelaan, on myöhäisempi kuin hakemuksen saapumispäivä, rekisteröi etuusratkaisussa viivästyskorotusnäytölle myös Työeläkepäivä. Jos ilmoituksia on useita, merkitse Työeläkepäiväksi viimeisimmän ilmoituksen Kelaan saapumispäivä. Jos myöhempi ilmoitus koskee kuitenkin vain sellaista seikkaa, jolla ei ole vaikutusta henkilön oikeuteen saada vammaisetuutta, tulee Työeläkepäiväksi merkitä vammaisetuuteen vaikuttavan ilmoituksen Kelaan saapumispäivä.

Eläkettä tai korvausta koskevan ilmoituksen Kelaan saapumispäivän saat HEKY/Työeläkkeet ja korvaukset -kyselyllä kyseisen eläkkeen tai korvauksen näytöllä, kohdasta 'Saapumispäivä.'

1.9.6.1.3. Etuus ei maksussa eräpäivänä (eräpäiväkorotus)

Etuuden maksupäivä ilmoitetaan päätöksessä. Jos etuus ei ole maksussa luvattuna säännöllisenä maksupäivänä, viivästysaika on eräpäivän ja todellisen maksupäivän välinen aika.

Esimerkki

Eläke-etuus on keskeytetty tai lakkautettu virheellisesti, joten sitä ei makseta säännöllisenä maksupäivänä 4.7. Eläke-etuuserät maksetaan 22.8, viivästysaika alkaa 4.7 ja lasketaan 22.8. saakka.

Viivästyskorotusta ei lasketa ohjelmallisesti RAKE-, AE-, QE- eikä GE-järjestelmässä. Laske viivästyskorotus laskentatapahtumalla (ELLA).

Anna maksumääräys maksujenhallintaryhmälle ja etuudensaajalle päätös viivästyskorotuksesta RAKE-järjestelmässä Päätöksenanto-tapahtumalla.

Maksa viivästyskorotus AE-, QE- ja GE-järjestelmässä Yksittäismaksu-toiminnolla (Viivästyskorotuksen maksu). Anna päätös Asiakaskirjejärjestelmästä.

Lue lisää [Viivästyskorotuksen laskenta](#).

1.9.6.1.4. Etuudensaajasta johtuva maksueste (estekorotus)

Jos etuutta ei ole voitu maksaa oikeassa ajassa etuudensaajasta johtuvasta syystä, viivästysaika alkaa siitä lukien, kun Kela on saanut tiedon esteen poistumisesta.

Jos etuushakemus olisi muutoin ratkaistavissa, mutta hakija ei ole toimittanut sen maksamista varten välttämätöntä tietoa, viivästyskorotuksen maksaminen alkaa aikaisintaan siitä, kun tieto on saatu. Tällöin kuitenkin edellytetään, että viivästysaika kolmen tai yhden kuukauden säännön perusteella on alkanut. Tällainen tilanne syntyy, jos etuushakemus olisi muutoin ratkaistavissa, mutta hakija ei ole toimittanut maksuosoitetta.

Maksuunpantaessa etuusoikeuden epäselvyyden vuoksi keskeytettyä etuutta viivästysaika alkaa, kun etuudensaaja on antanut vaaditun selvityksen tai se muutoin on saatu. Jos eläke sen sijaan oli keskeytetty sen määrään vaikuttavan seikan selvittämiseksi, viivästyskorotus määräytyy lopullista päätöstä annettaessa tarkistushakemuksen tai muun vastaavan vaatimuksen perusteella kolmen tai yhden kuukauden säännön mukaisesti.

Viivästyskorotuksen määrä lasketaan ohjelmallisesti RAKE-järjestelmässä. Lue lisää Tekniset ohjeet > RAKE > Viivästyskorotus-EJVK.

Laske viivästyskorotus laskentatapahtumalla (ELLA). Maksa viivästyskorotus AE- ja GE-järjestelmässä Yksittäismaksu-toiminnolla (Viivästyskorotuksen maksu). Anna päätös YHTE-kirjejärjestelmästä.

1.9.6.2. Erityistilanteet

Muutoksenhaku

Jos etuus myönnetään tai sitä korotetaan muutoksenhaun tai oikaisun takia, viivästysaika lasketaan alkuperäisestä hakemuksesta. Myös väliaikaiseen päätökseen viivästyskorotus lasketaan yleensä alkuperäisestä hakemuksesta. Rekisteröi asia vireille alkuperäisen hakemuksen mukaisesti.

Muutoksenhakuaste voi kuitenkin määrätä viivästysajan alkamaan myöhemmästä ajankohdasta kuin alkuperäisen hakemuksen perusteella määräytyvästä ajasta. Edellytyksenä on, että Kela on esittänyt oleellisen muutoksen tapahtuneen hakijan olosuhteissa muutoksenhaun aikana.

Jos katsot, että viivästysaika tulisi laskea myöhemmästä ajankohdasta kuin alkuperäisen hakemuksen perusteella määräytyvästä ajasta, ilmoita tästä muutoksenhakuelimelle antamassasi lausunnossa.

Oikaisu

Oikaistaessa hakemuksen käsittelyn yhteydessä tapahtunutta Kelan virhettä, viivästysaika lasketaan virheellisesti ratkaistun hakemuksen jättämisestä. Rekisteröi asia vireille alkuperäisen hakemuksen mukaisesti.

Jos on kysymys Kelan viran puolesta tekemän ratkaisun oikaisusta, viivästyskorotusoikeus syntyy vain etuudensaajan esittämän oikaisupyynnön perusteella. Viivästysaika lasketaan oikaisupyynnön esittämisestä. Kun päätös oikaistaan uuden selvityksen perusteella, viivästysaika alkaa selvityksen saapumisesta.

Kun oikaistaan päätöstä, jolla etuutta on virheellisesti pienennetty tai etuuden maksaminen on virheellisesti keskeytetty, viivästysaika lasketaan etuuden tai etuuserän oikeasta eräpäivästä todelliseen maksupäivään. Etuudensaajan esittämällä oikaisuvaatimuksella ei ole merkitystä viivästysajan laskemisessa.

Jos etuudensaaja vaatii esittämänsä uuden selvityksen perusteella aikaisemmin tehdyn päätöksen oikaisua, eikä kyseessä ole Kelan virhe, viivästyskorotusoikeus määräytyy kolmen tai yhden kuukauden säännön perusteella vaatimuksen esittämisestä. Jos oikaisu tehdään Kelan aloitteesta, esimerkiksi työeläkelaitoksen oikaisupäätöksen perusteella, ei viivästyskorotusta makseta.

Kunta

Jos etuus maksetaan kunnalle toimeentulotuen korvaukseksi taikka perhehoidon tai laitoshoidon kustannusten korvaukseksi, kunnalle maksettaviin etuuseriin voidaan maksaa viivästyskorotus.

Maksunjako

Jos eläke maksetaan regressivaatimuksen perusteella esimerkiksi samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan korvaukseksi ja osa siitä jää maksettavaksi eläkkeensaajalle, viivästyskorotus maksetaan vain eläkkeensaajalle maksettavaan osuuteen.

Viivästyskorotus lasketaan normaaliin tapaan, kun etuuteen kohdistuu ulosmittausvaatimus. Tällöin viivästyskorotus voi tulla maksettavaksi myös ulosottoviranomaisellemaksettavaan osuuteen.

1.9.6.3. Korkoprosentti

Korkoprosentti määräytyy etuuden maksupäivää edeltävälle puolivuotiskaudelle vahvistetun korkolain mukaisen viivästyskoron mukaan. (Korkolaki 633/1982 4 § 1 mom.)

Esimerkki

Jos etuuden maksupäivä on 4.5., korkoprosentti on edellisen vuoden puolivuotiskauden eli 1.7.–31.12. vahvistettu korko. Jos etuuden maksupäivä 14.10., korkoprosentti on 1.1.–30.6 ajalle vahvistettu korko.

Selvitä tarvittaessa viivästyskorkoprosentit www.suomenpankki.fi > [Ajankohtaista](#) > [Lehdistötiedotteet](#) > [Korkolain mukainen viitekorko ja viivästyorko.](#)

1.9.6.4. Ei viivästyskorotusta

Etuuteen ei makseta viivästyskorotusta, kun se maksetaan

- toiselle Suomessa tai ulkomailla lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle
- Kelalle
- työttömyyskassalle.

Lue lisää Viivästyskorotus > Erityistilanteet > Maksunjako.

Etuuteen ei makseta viivästyskorotusta myöskään, kun

- etuus tai sen korotus myönnetään viran puolesta

- etuuden maksaminen on viivästynyt lain säännöksen johdosta tai yleisen liikenteen taikka maksuliikenteen keskeytymisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi
- korotuksen määrä etuudelta jäisi pienemmäksi kuin 1,83 euroa vuonna 2018.

1.9.7. Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet

Tuloverolain mukaan henkilö voi olla Suomessa joko yleisesti verovelvollinen tai rajoitetusti verovelvollinen.

Yleisesti verovelvollinen on henkilö, joka verotuksellisesti asuu Suomessa. Hän on velvollinen suorittamaan Suomessa veroa sekä Suomesta että ulkomailta saamastaan tulosta. Kela toimittaa ennakonpidätyksen yleisesti verovelvolliselle maksamastaan etuudesta tai eläkkeestä, jos niitä ei ole säädetty verovapaiksi (TVL 1535/1992 92 §). Ennakonpidätys tehdään myös työkorvauksesta, jos sen saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin.

Rajoitetusti verovelvollinen on henkilö, joka ei vakinaisesti asu Suomessa. Hän on velvollinen maksamaan Suomessa veroa vain Suomesta saamastaan tulosta. Tällaisen henkilön verotuksessa sovelletaan pääasiallisesti rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia.

Lue lisää Ennakonpidätys > Lähdevero

Ulkomailla asuvan henkilön Suomesta maksettavasta eläketulosta ei peritä lähdeveroa, vaan siitä toimitetaan ennakonpidätys.

1.9.7.1. Ennakonpidätyksen perusteet

Ennakkoperintäasetuksessa ja Verohallinnon päätöksessä ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä säädetään, millä perusteilla ennakonpidätys toimitetaan Kelan maksamista etuuksista ja veronalaisista työkorvauksista.

Ennakonpidätys- ja lisäprosentti

Ennakonpidätys toimitetaan palkkaa varten määrätyn prosentin mukaan siltä osin, kun maksettava määrä ei ylitä Verohallinnon määrittelemää henkilökohtaista tulorajaa. Tulorajan ylittävältä osalta pidätys toimitetaan lisäprosentin mukaan.

Määräprosentti

Ennakkoperintäasetuksessa ja Verohallinnon päätöksessä on määritelty tilanteita, joissa ennakonpidätys määräytyy eläkkeissä, muissa etuuksissa ja työkorvauksissa kaavamaisesti määräprosentin perusteella.

Taulukkoprosentti

Sairausvakuutuslain mukaisissa päivärahoissa ja kuntoutusrahassa pidätys voidaan toimittaa [Verohallinnon päätöksessä olevan prosenttilaulukon mukaan](#). (Verohp ennakonpidätyksen toimittamistavasta ja määrästä 6 § 3 mom.)

Muutosverokortti

Maksunsaaja voi hakea Verohallinnolta muutosta ennakonpidätykseen. Jos Verohallinto antaa maksunsaajalle sosiaalietuutta tai eläkettä taikka opintorahaa varten myönnetyn muutosverokortin, se saadaan pääsääntöisesti suorasiirtona (pl. opintoraha) Kelaan, jolloin tiedot kirjautuvat ohjelmallisesti. Jos Verohallinto tai asiakas toimittaa muutosverokortin suoraan toimistoon, rekisteröi muutosverokortin tiedot HEMU-tapahtumalla.

Verohallinto merkitsee muutosverokorttiin tiedon siitä, mihin tarkoitukseen sitä voidaan käyttää. Sosiaalietuuksien ennakonpidätyksessä voidaan käyttää vain sosiaalietuutta varten annettua muutosverokorttia. Kuitenkin opintorahassa ja eläkkeissä voidaan käyttää vain näitä varten annettua muutosverokorttia.

Muutosverokortissa on pidätysprosentti, jota käytetään verokortissa olevaan euromääräiseen tulokertymään asti, jonka jälkeen käytetään korttiin merkittyä lisäprosenttia. Tulokertymää laskettaessa huomioidaan voimassaoloaikana maksetut etuudet tai työkorvaukset. Jos muutosverokorttia käytetään vuodenvaihteen yli, tulokertymän seuranta aloitetaan alusta.

Eläkettä varten annetussa muutosverokortissa ei ole tulokertymää.

Muutosverokortissa voi myös olla merkittynä vain yksi pidätysprosentti.

Rajoitetusti verovelvollinen voi toimittaa Kelaan muutosverokortin.

Maksunsaajan oma pyyntö

Ennakonpidätysprosenttia voidaan korottaa etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saajan omasta pyynnöstä ilman Verohallinnon laskemaa uutta pidätysprosenttia. Etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saaja voi pyytää korotusta joko kirjallisesti tai suullisesti.

1.9.7.2. Tietojen saanti ja käyttöönnotto

Etuuksien ennakonpidätyksen toimittamisessa käytetään hyväksi Kelaan suorasiirtona saatuja ennakonpidätysperusteita. Maksunsaaja voi toimittaa Kelaan myös verokortin tai ilmoittaa muun pidätysperusteen.

Lue lisää kohdasta [Oma pyyntö](#) (Tiedot maksunsaajalta > Oma pyyntö)

Työkorvauksista ei toimiteta ennakonpidätystä, jos saaja on merkitty ennakkoperintärekisteriin.

Rajoitetusti verovelvollisen eläkkeensaajan myöntöpäätöksen jälkeen Vero- ja kirjanpitoryhmä lähettää pääkaupunkiseudun verotoimistoon ennakonpidätysprosentin pyyntökirjeen. Verotoimisto antaa sen perusteella eläkettä varten kirjoitetun henkilökohtaisen pidätysprosentin.

1.9.7.2.1. Suorasiirtotiedot

Kela saa suoraan Verohallinnolta vuosittain tiedot Suomessa verovelvollisten etuudensaajien ennakonpidätysperusteista. Muutosverokortit saadaan Kelaan suoraan Verohallinnolta joka arkipäivä.

Kela tarkistaa vuosittain Verohallinnolta tiedon työkorvauksen saajien (päivähoidon-/kuntoutuspalveluntuottajat) ennakkoperintärekisterissäolosta maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuussa. Tarkistus tehdään suorasiirtopyyntönä ohjelmallisesti.

Eläkettä varten määrättyt henkilökohtaiset ennakonpidätysprosentit saadaan Kelan pyynnöstä yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisille eläkkeensaajille, joiden eläke on maksussa marraskuussa tai joille eläke on myönnetty etukäteen. Pyyntö lähetetään ohjelmallisesti yleensä marraskuussa ja siinä ilmoitetaan arvio seuraavana vuonna maksettavasta eläkkeestä. Verohallinnolta saadut uudet ennakonpidätysprosentit seuraavaa vuotta varten tallennetaan järjestelmään ohjelmallisesti.

Verohallinnolta suoraan saadut ennakonpidätysprosentit otetaan vuosittain käyttöön erikseen ilmoitettavana ajankohtana. Siihen asti käytetään edellisen vuoden joulukuussa voimassa olleita ennakonpidätysperusteita.

1.9.7.2.2. Tiedot maksunsaajalta

Verokortti

Jos maksunsaaja tai Verohallinto toimittaa sosiaalietuutta, opintorahaa, eläkettä tai työkorvausta varten muutosverokortin, ennakonpidätys lasketaan muutosverokortin mukaisesti. Tarkistettua ennakonpidätystä sovelletaan yleensä seuraavan maksuerän alusta lukien.

Takautuvaan aikaan kohdistuvan muutoksen voi kuitenkin ottaa huomioon, jos muutosverokortin voimassaoloaika ulottuu maksettujen erien ajalle. Lue lisää [Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus](#)

Palkkaa varten annettuja muutosverokortteja ei käytetä etuuksien eikä eläkkeiden ennakonpidätyksessä.

Rajoitetusti verovelvollinen etuudensaaja voi pyytää Verohallinnolta muutosverokortin. Verohallinto toimittaa verokortin postitse Kelaan.

Oma pyyntö

Ennakonpidätysprosenttia voidaan korottaa etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saajan omasta pyynnöstä ilman Verohallinnon laskemaa uutta pidätysprosenttia. Etuuden, eläkkeen tai työkorvauksen saaja voi pyytää korotusta joko kirjallisesti tai suullisesti.

Lähdevero

Lähdeverotusta varten etuuden tai työkorvauksen saaja toimittaa lähdeverokortin. Lähdeverokortin pitää olla Kelaa varten kirjoitettu. Rajoitetusti verovelvollinen voi toimittaa Kelaan muutosverokortin. Jos rajoitetusti verovelvollinen ei pyydä Verohallinnolta muutosverokorttia, verotetaan häntä lähdeverokortin mukaisesti.

Eläkkeistä ei peritä lähdeveroa, vaan rajoitetusti verovelvolliselle eläkkeensaajalle määrätään ennakonpidätys.

1.9.7.2.3. Ennakonpidätyksen tallennus

Ennakonpidätystietojärjestelmään tallennetaan kaikki etuudensaajien ja Verohallinnon toimittamat ennakonpidätysperusteet. Rekisteröi tiedot valitsemalla HEMU-aloitusvalikolta Ennakonpidätystiedot.

Rajoitetusti verovelvollisten ennakonpidätysperusteet tallennetaan Kansainvälisten asioiden keskuksessa, Työkyvyttömyyseläkkeiden ratkaisukeskuksessa tai Vero- ja kirjanpitoryhmässä.

Verokorteissa olevia tulorajoja seurataan ohjelmallisesti. Kertymätiedot päivitetään ohjelmallisesti maksujen eräajoissa ja palautusten kirjaamisen yhteydessä. Mikäli kertymätietojen korjaamisessa ilmenee ongelmia, ota yhteyttä Vero- ja kirjanpitoryhmään.

1.9.7.3. Toimittaminen

Ennakonpidätys toimitetaan ennakkoperintäasetuksen (1124/1996) ja Verohallinnon päätöksen ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä mukaisesti.

Ensisijaisia pidätysperusteita ovat

- muutosverokortti
- lähdeverokortti tai
- oma ilmoitus muuta perustetta suuremmasta pidätysprosentista.

1.9.7.3.1. Kansaneläke

Kansaneläkkeen säännöllisesti maksettavasta eläke-erästä (kuukausieläkkeestä) ennakonpidätys toimitetaan ensisijaisesti henkilökohtaisen Kelan eläkettä varten annetun ennakonpidätysprosentin mukaan. ([VeroHp ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä 4 ja 5 §](#))

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole,

- ennakonpidätys toimitetaan täysimääräisestä kansaneläkkeestä 0 % mukaan
- ennakonpidätys toimitetaan vajaamääräisestä kansaneläkkeestä 40 % mukaan
- ennakonpidätystä ei toimiteta lainkaan, jos eläke-erä on enintään 20 euroa

Rajoitetusti verovelvolliselle eläkkeensaajalle Kela (Vero- ja kirjanpitoryhmä) pyytää Pääkaupunkiseudun verotoimistosta henkilökohtaisen ennakonpidätysprosentin uuden eläkkeen myöntämisen jälkeen.

Rajoitetusti verovelvollisen eläkkeessä määräprosentti on 0 %, ellei käytössä ole henkilökohtaista eläkkeen ennakonpidätysprosenttia.

Lue lisää eläkkeiden verotuksesta www.vero.fi > [Eläketulon verotus](#).

Takautuva eläke

Kansaneläkkeen takautuvasti maksettavista eläke-eristä ennakonpidätys toimitetaan ensisijaisesti henkilökohtaisen takautuvaa eläkettä varten määrätyn pidätysprosentin mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke kertyy vain maksuvuodelta, toimitetaan ennakonpidätys täysimääräisestä takautuvasta eläkkeestä seuraavasti:

- kuukausieläkettä varten määrätyn henkilökohtaisen pidätysprosentin mukaan tai
- 0 % mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke kertyy vain maksuvuodelta, toimitetaan ennakonpidätys vajaamääräisestä takautuvasta eläkkeestä seuraavasti:

- kuukausieläkettä varten määrätyn henkilökohtaisen pidätysprosentin mukaan tai
- 40 % mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke kertyy myös maksuvuotta aikaisemmalta ajalta, toimitetaan ennakonpidätys 40 % mukaan.

Jos henkilökohtaista pidätysprosenttia ei ole ja takautuva eläke-erä on enintään 20 euroa, ennakonpidätystä ei toimiteta lainkaan.

Rajoitetusti verovelvollisen eläkkeessä määräprosentti on 0 %, ellei käytössä ole henkilökohtaista eläkkeen ennakonpidätysprosenttia.

1.9.7.3.2. Eläkejärjestelmien välinen kuittaus

Jos eläkkeensaajalle myönnetään kansaneläke samalta ajalta, jolta hän on jo saanut perhe-eläkettä tai päinvastoin, aikaisemmin maksettu eläke kuitataan myönnettävästä eläkkeestä ja eläkkeensaajalle maksetaan vain eläkkeiden erotus.

Veronalaisesta kuitataan veronalaista

Kun veronalaisesta eläkkeestä kuitataan toista veronalaista eläkettä, veronlaiseksi eläkkeeksi luetaan eläkkeiden veronalaisten osien erotus, kuitenkin enintään koko eläkkeiden erotus.

Veronalaisesta kuitataan verovapaata

Kun veronalaisesta kansaneläkkeestä kuitataan verovapaata leskeneläkettä, eläkkeen veronalaiset määrät lasketaan eri lailla maksuvuoden eläkkeen ja maksuvuotta aikaisemman ajan eläkkeen osalta.

Jos erotus on maksuvuotta aikaisempaan aikaan kohdistuvaa eläkettä, veronlaiseksi eläkkeeksi luetaan myönnettävän eläkkeen veronalaisten osien ja aikaisemmin maksetun verovapaan eläkkeen vastaavien osien erotus, enintään kuitenkin eläkkeiden bruttoerotus.

Ennakonpidätys toimitetaan erotuksesta

- henkilökohtaisen takautuvaa eläkettä varten määrätyn pidätysprosentin tai
- 40 %:n mukaan.

Jos eläke kohdistuu maksuvuoteen, veronlaiseksi eläkkeeksi luetaan maksuvuodelta takautuvasti myönnetty veronalainen eläke kokonaisuudessaan.

Ennakonpidätys toimitetaan

- henkilökohtaisen takautuvaa eläkettä varten määrätyn ennakonpidätysprosentin mukaan
- henkilökohtaisen kuukausieläkettä varten määrätyn ennakonpidätysprosentin mukaan
- viimesijaisesti 40 %:n mukaan.

Ennakonpidätys voi kuitenkin olla enintään eläkkeiden bruttoerotuksen määrä.

1.9.7.3.3. Tulontasaus ja jaksottaminen

Eläkkeensaaja voi joissakin tapauksissa vaatia Verohallinnolta takautuvasti maksettujen eläkkeiden eläketulon jaksotusta tai tulontasausa. (TVL 1535/1992 128 § ja 112 §)

Tulontasaus voidaan tehdä valtionverotuksessa, jos

- verovuonna on kertatulona maksettu veronalaista eläkettä vähintään 2 500 euroa
- tulo on kertynyt yhtäjaksoisesti yli vuoden ajalta
- tulo on vähintään neljäsosa verovuonna saadun puhtaan ansiotulon yhteismäärästä.

Eläketulo voidaan jaksottaa, jos se

- on vähintään 500 euroa ja
- se kohdistuu vähintään kolmen kuukauden ajalle maksuvuotta edeltäneeseen aikaan.

Jaksotus voidaan tehdä enintään kolmelle vuodelle. Jos eläkettä maksetaan tätä pidemmältä ajalta, se jaksotetaan kolmeen yhtä suureen erään maksamisvuodelle ja kahdelle sitä edeltävälle vuodelle.

Eläkkeensaajille, joille on verovuoden aikana maksettu edellä mainitut edellytykset täyttäviä takautuvia eläke-eriä, lähetetään Kelan maksupalvelusta Vero- ja kirjanpitoryhmästä kirje, jossa selvitetään tulontasauksen/eläketulon jaksottamisen hakemista. Kirjeen mukana on todistus takautuvasti maksetuista eläke-eristä. Jos eläkkeensaaja haluaa hakea tulontasausa tai eläketulon jaksotusta, hänen tulee toimittaa todistus Verohallintoon.

1.9.7.4. Ennakonpidätyksen korjaus ja palautus

Muutosverokortti

Voit korjata ennakonpidätyksen, jos Kelaan on tullut muutosverokortti, joka on voimassa takautuvasti.

Jos muutosverokortin voimassaolo alkaa edellisen vuoden puolelta, voit korjata ennakonpidätyksen kuluvan vuoden toukokuun loppuun saakka. Palautettavan määrän on myös oltava maksussa viimeistään toukokuun lopussa.

Esimerkki

Kelaan on tullut verokortti 5.1. ja se on voimassa 1.11. alkaen. Verokortti on voimassa enintään 31.12. saakka. Ennakonpidätys voidaan korjata 1.11. alkaen. Korjaus voidaan tehdä kuluvan vuoden toukokuun loppuun mennessä, jolloin myös palautettavan määrän on oltava viimeistään maksussa.

Lähdevero

Jos etuudesta on peritty liikaa lähdeveroa, voit korjata liikapidätyksen vain saman maksuvuoden aikana.

Palveluntuottaja ennakonpidätysrekisteriin

Korjaa ennakonpidätys aina silloin, kun työkorvauksensaaja ilmoittaa kesken vuotta tiedon ennakoperintärekisteriin kuulumisesta.

Kelan virhe

Jos Kela on toimittanut ennakonpidätyksen virheellisesti liian suurena, voit korjata virheen ilman muutosverokorttia. Kelan virhe on kyseessä esimerkiksi silloin, kun Verohallinnon antama ennakonpidätysprosentti on tallennettu väärin liian suurena.

Korjauksen voit tehdä verovuotta seuraavan vuoden toukokuun loppuun saakka. Palautettavan määrän on oltava maksussa viimeistään toukokuun lopussa. Verovuosi on kalenterivuosi, jolta vero määrätään.

Ennakonpidätyksen korjaaminen

Voit korjata ja maksaa liikaa perityn ennakonpidätyksen HERE-aloitusvalikon Ennakonpidätyksen korjaus -toiminnolla. Vero- ja kirjanpitoryhmä tekee RAKE-eläkkeiden ennakonpidätyksen korjaukset ja palautukset saatuaan niistä tiedon ohjelmallisesti.

1.9.7.5. Takaisin maksetut etuudet

Veronalaista etuutta voidaan periä takaisin nettomääräisenä niin kauan kuin Kela voi ilmoittaa Verohallinnolle veronalaisen etuuden ja ennakonpidätyksen määrien muutokset vuosi-ilmoituksen korjauksena. Maksettua etuutta voidaan periä takaisin ja kuitata nettomääräisenä etuuden maksuvuotta seuraavan vuoden toukokuun loppuun saakka. Tämän jälkeen perintä ja kuittaus tehdään bruttomääräisenä.

Jos etuudensaaja maksaa takaisin etuutta sellaiselta vuodelta, jonka verotus on jo vahvistettu, Kela ilmoittaa palautetun etuuden määrän Verohallinnolle takaisinmaksuvuotta seuraavan vuoden tammikuussa. Etuudensaajalle lähetetään tosite, johon on etuuksittain eritelty Verohallinnolle ilmoitetut tiedot. Verohallinto ottaa palautetun etuuden määrän huomioon takaisinmaksuvuoden verotuksessa.

(TVL 1535/1992 112 a § 1 ja 2 mom.)

Kela ilmoittaa myös työpaikkakassojen perimien etuuksien korjaustiedot Verohallinnolle.

Lastenhoidon tuen työkorvauksia ei peritä takaisin työkorvauksen saajalta, vaan lastenhoidon tuen hakijalta. Perhe ja hoidon tuottaja hoitavat yksityisen hoidon tuen veronoinaisuasiat suoraan Verohallinnon kanssa.

Lastenhoidon tuen hoidon tuottajille maksettujen työkorvausten takaisinperintä- ja kuittaustiedoista ei ilmoiteta muutostietoja Verohallinnolle.

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa kuntoutuksen työkorvausten palautukset Verohallinnolle.

1.9.7.6. Regressisuoritukset

Eri laitosten väliset ja (Kelan) saman maksajan eri veronalaisten etuuksien väliset regressisuoritukset käsitellään ja maksetaan verottomina bruttomäärinä. Jos kuitenkin regressinä perittävä etuus tai sen osa on verotonta, on maksettava etuus verottomalta osin veronalaista esim. kun kuntoutusrahasta peritään opintotuen asumislisää. (TVL 1535/1992 112 a § 3 mom.)

Lue lisää regressiperinnästä ao. etuuden ohjeesta Regressiperintä-kohdasta.

Asiakkaan veronalaista tuloa on aina hänelle itselleen maksettu etuus. Verohallinnolle ei ilmoiteta verovapaina käsiteltyjä regressimaksuja.

1.9.7.7. Vuosi-ilmoitukset

Verovuosi 2018

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle tiedot maksetuista etuuksista ja työkorvauksista sekä niistä toimitetuista ennakonpidätyksistä, lähdeveronalaisista suorituksista ja maksetuista lähdeveroista.

Vero- ja kirjanpitoryhmä toimittaa Verohallinnolle vuosi-ilmoituksen maksuvuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä. Eläkkeensaajille, alle 18 vuotiaille etuudensaajille, edunvalvojille, kuolinpesille ja työkorvauksen saajille lähetetään vuosi-ilmoituskirje. Muut etuudensaajat voivat katsoa vuosi-ilmoitustiedot Kelan sähköisestä asiointipalvelusta. Jos työkorvauksen saaja pyytää toiminnan päättyessä tositetta maksetuista määristä, tulosta hänelle tosite.

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa Verohallinnolle osakeyhtiöille, osuuskunnille ja rekisteröidyille yhdistyksille maksetut työkorvaukset kuukausittain eriteltyinä.

Eläkkeiden ja etuuksien vuosi-ilmoitustiedot ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä HEKY > Etuussummat > Verotusta varten annetut tiedot.

Päivähoidontuottajien vuosi-ilmoitukset ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä APKY-aloitusvalikolta kohdassa 'Maksetut työkorvaukset' valinnalla 'Verotukseen annetut tiedot'.

Verovuosi 2019

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle tiedot maksetuista etuuksista sekä niistä toimitetuista ennakonpidätyksistä, lähdeveronalaisista suorituksista ja maksetuista lähdeveroista. Työkorvauksista ei enää anneta vuosi-ilmoitusta, koska tiedot on ilmoitettu 1.1.2019 alkaen tulorekisteriin, josta Verohallinto saat tarvitsemansa tiedot.

Vero- ja kirjanpitoryhmä toimittaa Verohallinnolle etuuksien vuosi-ilmoitukset maksuvuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä. Eläkkeensaajille, alle 18 vuotiaille etuudensaajille, edunvalvojille, kuolinpesille ja työkorvauksen saajille lähetetään vuosi-ilmoituskirje. Muut etuudensaajat voivat katsoa vuosi-ilmoitustiedot Kelan sähköisestä asiointipalvelusta. Jos työkorvauksen saaja pyytää toiminnan päättyessä tositetta maksetuista määristä, tulosta hänelle tosite.

Vero- ja kirjanpitoryhmä ilmoittaa Verohallinnolle osakeyhtiöille, osuuskunnille ja rekisteröidyille yhdistyksille maksetut työkorvaukset kuukausittain eriteltyinä.

Eläkkeiden ja etuuksien vuosi-ilmoitustiedot ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä HEKY > Etuussummat > Verotusta varten annetut tiedot.

Päivähoidontuottajien vuosi-ilmoitukset ja mahdolliset korjaustiedot ovat toimistojen kyseltävissä APKY-aloitusvalikolta kohdassa 'Maksetut työkorvaukset' valinnalla 'Verotukseen annetut tiedot'.

Tietojen korjaaminen

Vuosi-ilmoitustietoja voidaan korjata ennen verotuksen päättymistä, jos etuuden tai ennakonpidätyksen määrä muuttuu esimerkiksi takaisinperinnän vuoksi. Edellisen vuoden nettopalautukset on tehtävä toukokuun loppuun mennessä. Vero- ja kirjanpitoryhmä voi korjata virheellisiä tietoja syyskuun loppuun saakka. Vero- ja kirjanpitoryhmä lähettää korjatuista tiedoista aina ilmoituksen myös etuudensaajalle.

1.9.7.8. Kuukausivalvonta

Kirjanpito- ja maksuliikenneryhmä tekee kuukausittain (viimeistään 10. päivä) Verohallinnolle valvontailmoituksen ennakonpidätyksistä ja lähdeveroista. Ilmoitus sisältää ilmoituskuukautta edeltävän kuukauden tiedot. Ennakonpidätys ja lähdevero maksetaan kuukausittain viimeistään maksukuukautta seuraavan kuukauden 10. päivänä.

1.9.8. Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.9.8.1. Etuusmaksujen palauttaminen kuoleman jälkeen

Jos kansaneläkettä, takuueläkettä, rintamalisiä, leskeneläkettä, lapseneläkettä, eläkkeensaajan asumistukea, eläketukea, 16 vuotta täyttäneen vammaistukea tai eläkettä saavan hoitotukea on maksettu liikaa etuudensaajan kuolemasta johtuen (kuoleman jälkeiseltä ajalta), Palautusten käsittelytiimi pyytää aiheetta maksetut maksuerät takaisin pankista. Kelan oikeus saada maksut takaisin pankilta perustuu etuuslainsäätännöksiin. Lainsäännökset ovat:

- Kansaneläkelaki 75 a §
- Takuueläkelaki 32 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Eläketukilaki 22 § (viittaus takuueläkelain 32 §:ään josta viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Rintamasotilaseläkelain 17 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä 10 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta 33 a §
- Laki vammaisetuksista 34 a §

Jos pankki ei palauta maksua tai palauttaa vain osan, Palautusten käsittelytiimi pyytää kuolinpesää palauttamaan maksun.

Palautuspyyntökirjeiden mallit voit katsoa asiakaskirjeistä: VTJ03 (pankin kirje), VTJ04 (kuolinpesän kirje).

Lue lisää Menettelyohjeet: Takaisinperintä, Perintätilanne, Kohtuullistamisharkinta, [Etuudensaaja kuollut](#).

1.10. Ilmoitusvelvollisuus

Vanhuuseläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Kelalle

- eläketulojen muutoksista
- perhesuhteiden muutoksista
- muutostaan ulkomaille tai ulkomailta asuessa muutosta maasta toiseen
- osoitteen muutoksesta

(KEL 568/2007 56 §)

1.11. Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Kaikille etuuksille yhteinen Päätöksen oikaisu ja poistaminen.

1.12. Tarkistaminen

Kansaneläkkeen määrä tarkistetaan, jos siihen vaikuttavat tulot tai eläkkeensaajan perhesuhteet muuttuvat. (KEL 568/2007 24 §) Eläkkeensaajalla on velvollisuus ilmoittaa sellaisista olosuhteistaan tapahtuneista muutoksista, jotka voivat vaikuttaa hänen kansaneläkeoikeuteensa ja kansaneläkkeen määrään (KEL 568/2007 56 §).

Kansaneläkkeen tarkistamista varten asiakas täyttää lomakkeen Kansaneläke / Takuueläke tarkistushakemus (E285). Asiakas voi täyttää kansaneläkkeen tarkistushakemuksen myös verkoasiointipalvelussa www.kela.fi > [Asioi verkossa](#) tai suullisesti Kelan toimistossa taikka puhelimitse. Pyydä eläkkeensaajalta tarkistushakemuslomake (E285) kirjeellä VEH11 tai soita hänelle ja ota tarkistushakemus vastaan suullisesti.

Voit tarkistaa kansaneläkkeen myös eläkkeensaajan asumistukihakemuksen (AE1) perusteella, jos asiakas on toimittanut Kelaan asumistukihakemuksen, josta selviää muutosajankohtana voimassa oleva tilanne. Jos kansaneläkkeen määrä pienenee tarkistuksessa, kuule kansaneläkkeensaajaa ennen ratkaisun tekemistä (VEH05).

Suullinen tarkistaminen

Kansaneläkkeen suullinen tarkistaminen voidaan ottaa vastaan **hakemussovelluksella** tai tehdä **puhelimessa saatujen tietojen** perusteella.

1. Jos otat vastaan suullisen tarkistushakemuksen hakemussovelluksella, hakemus tulee vireille ohjelmallisesti ja sen käsittely etenee vastaavasti kuin paperisen hakemuslomakkeen käsittely. Jos hakemuksen liitteeksi tarvitaan lisäselvityksiä, pyydä asiakasta toimittamaan liitteet erikseen Kelaan.

2. Jos otat tarkistamista varten tarvittavat tiedot vastaan puhelimessa, kirjaa tiedot huolellisesti Oiwan Yhteydenottoon. Puhelimessa saadut tiedot vastaavat hakemusta. Hakemuksen saapumispäivä on se päivä, jolloin asiakkaalle on soitettu. Ratkaisu tehdään käsittelyjärjestelmään välittömästi soiton jälkeen. Päätökseen lisätään fraasi suullisesta tarkistamisesta (QET11). Huomaa, että tarkistamista varten tarvittavat tiedot voidaan ottaa asiakkaalta vastaan puhelimessa vain silloin, kun tieto muutoksesta on tullut Kelaan muualta kuin asiakkaalta ja Kelassa on kaikki tarkistamiseen tarvittavat tiedot, jotka tarkistetaan asiakkaalta itseltään. Jos keskustelun perusteella selviää, että asiakkaan pitää toimittaa kirjallisesti lisäselvityksiä, tarkistusta ei voi tehdä pelkästään puhelimessa saatujen tietojen perusteella. Täytä tällöin tarkistushakemus hakemussovelluksella ja pyydä asiakasta toimittamaan liitteet erikseen tai lähetä asiakkaalle tarkistushakemuslomake ja lisäselvityspyyntö. Vaihtoehtoisesti voit ohjata asiakasta täyttämään tarkistushakemus verkkoasiointipalvelussa.

Kun tarkistat kansaneläkkeen, ota tulot huomioon tarkistusajankohdan tasoisin. Jos eläketulo on kuitenkin jäädytetty, säilyy eläke edelleen jäätyneenä, ellei siinä ole tapahtunut perustemuutosta. Lue lisää jäätymisestä (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Tulot > Jäätyminen).

1.12.1. Perhesuhteiden muutos

Kansaneläke tarkistetaan, jos eläkkeensaajan perhesuhteet muuttuvat. Perhesuhteet muuttuvat, kun

- eläkkeensaaja solmii avioliiton tai avioliitto purkautuu
- eläkkeensaaja rekisteröi parisuhteen tai parisuhde purkautuu
- eläkkeensaaja menee avoliittoon tai avoliitto päättyy
- toinen puolisoista joutuu jatkuvaan, vähintään kolme kuukautta yhtäjaksoisesti kestäväan laitoshoitoon tai hoitoon, jota annetaan avohoidon toimintayksikössä
- aviopuolisoiden tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolten yhteistalous purkautuu tai palautuu
- puoliso kuolee

Tee kansaneläkkeen tarkistus perhesuhteiden muuttumisen vuoksi vain silloin, kun eläkkeensaajan perheluokka muuttuu (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Perhesuhteet). Kansaneläkettä ei siten tarkisteta esimerkiksi silloin, kun eläkkeensaaja solmii avioliiton avopuolisensa kanssa. Tarkistus kuitenkin tehdään edellä mainitussa tilanteessa, jos eläkkeensaajan kansaneläke on maksettu suojatun Y-perheluokan mukaan.

Suojattu Y-perheluokka voi muuttua tarkistuksessa Y:ksi tai P:ksi. Suojattu Y-perheluokka purkautuu avioliiton solmimisen tai purkautumisen vuoksi taikka avoliittoon menon tai sen päättymisen vuoksi. Suoja purkautuu näin ollen myös silloin, kun aiemmin avoliitossa ollut eläkkeensaaja solmii avioliiton puolisonsa kanssa. Suoja säilyy kuitenkin silloin, kun toinen puolisoista joutuu avo- tai laitoshoitoon ja palaa laitoksesta myöhemmin takaisin kotiin.

(KELVpL 569/2007 12 § 1 mom.)

Tarkistus perhesuhteiden muutoksen vuoksi tehdään myös silloin, kun eläkkeensaajan puoliso vaihtuu, vaikka perheluokka ei muuttuisikaan. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun eläkkeensaajan avopuoliso vaihtuu ilman, että väliin jää vähintään yhden kuukauden jaksoa yksin asuvana.

Asiakas voi ilmoittaa avoliittoon menosta tai sen päättymisestä Kelan sähköisen asiointipalvelun kautta. Voit tehdä tarkistuksen perhesuhteiden muuttumisen vuoksi tämän ilmoituksen perusteella, jos eläketuloissa ei ole tapahtunut muutoksia. Jos asiassa on epäselvyyttä, pyydä eläkkeensaajalta tarvittaessa tarkistushakemus.

Asiakas voi ilmoittaa sähköisen asiointipalvelun kautta, että ei asu aviopuolisensa kanssa yhteisessä taloudessa. Kansaneläkkeen tarkistusta ei tehdä pelkästään tämän ilmoituksen perusteella. Pyydä tässä tilanteessa asiakkaalta tarkistushakemus tai muu selvitys perhesuhteiden muutoksesta. Lue lisää aviopuolisoiden eri taloudesta (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Perhesuhteet > Eri talous).

Kansaneläkkeen saajan perheluokka tarkistetaan, kun saadaan tieto puolison kuolemasta. Voit tehdä tarkistuksen ilman hakemusta silloin, kun eläkkeensaajan vuositulo ei muutu. Vuositulo ei muutu esimerkiksi silloin, kun edunjättäjällä ei ollut työeläke- tai SOLITA -eläkeoikeutta, jonka perusteella leskelle myönnettäisiin perhe-eläke. Mikäli vuositulo muuttuu, tee eläkkeen tarkistus perheluokan ja tulojen muutoksen vuoksi vasta sen jälkeen, kun päätökset perhe-eläkkeistä on annettu.

Kun tarkistat kansaneläkkeen perhesuhteiden muutoksen vuoksi, ota tulot huomioon tarkistusajankohdan tasoisina. Jos eläketulo on kuitenkin jäädytetty, säilyy eläke edelleen jäätyneenä, ellei siinä ole tapahtunut perustemuutosta. Lue lisää jäätymisestä (Vanhuuseläke > Määräytymisperusteet > Tulot > Jäätyminen).

1.12.1.1. Puolison- tai oma laitoshoido

Aviopolisoiden tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolten perheluokka tarkistetaan Y-perheluokan mukaiseksi, jos eläkkeensaaja tai hänen puolisonsa joutuu jatkuvaan, vähintään kolme kuukautta yhtäjaksoisesti kestävään laitoshoidon. Tee tarkistus hakemuksen perusteella.

Puolisoiden perheluokka tarkistetaan Y-perheluokan mukaiseksi heti laitokseen menoa seuraavan kuukauden alusta lukien sen jälkeen, kun laitoshoido on osoittautunut jatkuvaksi. Jos laitoksessa olo päättyy ja puoliset muuttavat jälleen yhteen, tarkista perheluokka hakemuksen perusteella.

Lue lisää tarkistamisajankohdasta (Vanhuuseläke > Tarkistaminen > Tarkistamisajankohta)

1.12.1.2. Puolison vankilassaolo

Kun kansaneläkkeen saajan aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen osapuoli suorittaa ehdotonta vankeusrangaistusta ja vankilassanolevan eläkkeensaajan Kelan eläkkeen **maksaminen keskeytetään yli kuuden kuukauden ajaksi**, toisen puolison kansaneläke tarkistetaan hakemuksesta yksinäisen henkilön kansaneläkkeen määräytymisperusteiden mukaiseksi keskeyttämisajankohdasta lukien.

Vastaava tarkistus voidaan tehdä hakemuksesta, jos kansaneläkkeen saajan aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen osapuoli on vankilassa ja vankilassa olevan puolison saama toimeentuloa turvaava etuus lakkautetaan yli kuuden kuukauden ajaksi. Kyseessä voi olla tutkintavankeus, ehdottoman vankeusrangaistuksen suorittaminen vankilassa, sakon muuntorangaistus tai näiden yhdistelmä. Toisen puolison kansaneläke tarkistetaan tällöin yksinäisen henkilön määräytymisperusteiden mukaiseksi vankilassa olevan aviopuolison tai rekisteröidyn parisuhdekumppanin etuuksien maksamisen päättymistä seuraavan kuukauden alusta

Voit tehdä perheluokan muutoksen selvissä tapauksissa ennen kuin puolison etuuden maksaminen on ollut keskeytettyä tai lakkautettuna kuusi kuukautta.

Perheluokan muutosta ei tehdä, kun aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen osapuoli

- on tutkintavankeudessa ja hänelle maksetaan edelleen Kelasta eläkettä
- saa Kelasta eläkettä ja se maksetaan perheen huoltoon käytettäväksi ajalta, jolta vankilassa oleva henkilö ei itse ole oikeutettu saamaan etuutta
- saa vain työeläkettä tai vastaavaa etuutta ja sen maksaminen jatkuu vankilassaolo ajan.

Jos eläke on ollut keskeytettyä yli kuusi kuukautta ja kotona olevan puolison kansaneläke on tarkistettu Y-perheluokan mukaisiksi, tarkistetaan eläke todellisten perhesuhteiden mukaiseksi samasta ajankohdasta, josta vankilassa olleen puolison etuuden maksaminen valvotun koevapauden alkamisen tai vapautumisen jälkeen alkaa.

1.12.2. Vuositulojen muutos

Kansaneläke tarkistetaan, kun kansaneläkkeen määrään vaikuttavissa tuloissa on tapahtunut muu kuin indeksisidonnaisuudesta johtuva muutos. Tee tarkistus hakemuksen perusteella, jos kansaneläkkeen määrä pienenee tai lakkaisi. Voit tehdä tarkistuksen ilman hakemusta, jos

kansaneläkkeen määrä korottuisi ja kansaneläkkeen korottamisen edellytykset ovat Kelan tiedossa (KEL 568/2007 54 §).

Tarkistus kahden vuoden välein (Suomesta eläke, jonka määrä vaihtelee)

Kansaneläke tarkistetaan kuitenkin kahden vuoden kuluttua kansaneläkkeen myönnöstä tai edellisestä tarkistuksesta, kun eläkkeensaaja saa tulona huomioon otettavaa eläkettä, jonka määrä vaihtelee jatkuvasti. Tällainen eläke on esimerkiksi sijoitussidonnaiseen vakuutukseen perustuva eläke, jonka määrä saattaa vaihdella kuukausittain sijoituksesta saadun tuoton mukaan. Eläke otetaan kansaneläkkeessä tulona huomioon kansaneläkkeen myöntö- tai tarkistamisajan tasoisena. Pyydä näissä tilanteissa tarkistushakemus eläkkeensaajalta kirjeellä (VEH07, TKH07). Sijoitussidonnaisen eläkkeen määrä on HEKY / Työeläkkeet ja korvaukset / Vapaaehtoiset eläkkeet -kyselyllä eläkkeen alkamisajan tasossa. Jos tarvitset muun ajankohdan määrän, pyydä tietotukea selvittämään määrä maksajalta.

Laita tapaus seurantaan käsittelyjärjestelmässä siten, että kansaneläkkeen tarkistus huomataan tehdä kahden vuoden kuluttua.

Jos kansaneläke tarkistetaan perheluokan tai muun tulon muutoksen vuoksi, ota sijoitussidonnainen tai vastaava eläke tulona huomioon aina kansaneläkkeen tarkistusajankohdan tasossa.

Kansaneläkkeen määräaikaistarkistus (ulkomailta tulona huomioon otettava eläke)

Kansaneläke tarkistetaan kahden vuoden kuluttua kansaneläkkeen myönnöstä tai edellisestä tarkistuksesta, kun eläkkeensaaja saa ulkomailta tulona huomioon otettavaa eläkettä (määräaikaistarkistus).

Ulkomailta tulona huomioon otettavan eläkkeen vuoksi tehtävää määräaikaistarkistusta varten Suomessa asuvalle kansaneläkkeen saajalle tai eläkkeen nostajalle lähetetään kirje (VEJ13) ja esitäytetty hakemuslomake ohjelmallisesti. Kirjeessä mainitaan, milloin täytetty hakemuslomake on viimeistään palautettava Kelaan. Ajankohta on noin kuukautta ennen tarkistusajankohtaa. Kirje ja lomake lähetetään kansaneläkkeen saajalle noin kaksi kuukautta ennen määräaikaistarkistuksen ajankohtaa.

Kirjettä ja esitäytettyä hakemuslomaketta ei lähetetä, kun

- kansaneläkkeen tarkistushakemus on vireillä
- kansaneläke on keskeytettynä vankilassa olon tai muun syyn vuoksi

Jos määräaikaistarkistushakemus ei ole tullut vireille määräaikaan mennessä, kansaneläkkeen maksaminen keskeytetään ohjelmallisesti määräaikaistarkistuksen ajankohdasta ja asiakkaalle annetaan päätös. Ohjelmallisesti keskeytetyistä kansaneläkkeistä viedään tieto KV-keskuksen TORE/Tarkistettavat asiat/Eläke- ja vammaisetuudet / Määräaikaistarkistuksen vuoksi keskeytetyt - luetteloon.

Voit aloittaa keskeytetyn kansaneläkkeen maksamisen sen jälkeen, kun asiakas on toimittanut tarkistushakemuksen liitteineen. Takautuva haku aika on kuusi kuukautta.

Jos kansaneläke tarkistetaan perhesuhteiden tai muun tulon muutoksen vuoksi, ota ulkomailta maksettava eläke tulona huomioon aina kansaneläkkeen tarkistusajankohdan tasossa.

Lue lisää tarkistusmenettelystä (Vanhuuseläke > Kansaneläkkeen tekninen ohje > Kansaneläkkeen määräaikaistarkistus).

Lue lisää Ulkomailta asuvien tarkistusmenettelystä (Vanhuuseläke > Tarkistaminen > Ulkomailta asuvien olosuhteiden tarkistus).

Ennakoitu eläke muuttuu myönnetyksi työeläkkeeksi

Kun ennakoitu eläke muuttuu myönnettyksi työeläkkeeksi, kansaneläke tarkistetaan. Kun ennakoitu työeläke muuttuu myönnettyksi eläkkeeksi, anna eläkkeensaajalle uusi kansaneläkepäätös, vaikka eläkkeen määrä ei muuttuisikaan.

1.12.3. Tarkistamisajankohta

Kansaneläke tarkistetaan pääsääntöisesti muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos muutos tapahtuu kuukauden ensimmäisenä päivänä, eläke tarkistetaan kuitenkin sen kuukauden alusta.

Puolison kuoleman vuoksi tehtävä kansaneläkkeen tarkistus tehdään kuitenkin aina puolison kuolemaa seuraavan kuukauden alusta.

Tarkistus tehdään kahden vuoden kuluttua kansaneläkkeen alkamisesta tai edellisestä tarkistamisesta, jos eläkkeensaajalla on ulkomailta tulona huomioon otettava eläke (määräaikaistarkistus) tai Suomesta maksettava eläke, jonka määrää muuttuu jatkuvasti.

Kansaneläkkeen määrää korotetaan kuitenkin enintään kuusi kalenterikuukautta ennen korotuksen hakemista. Erityisestä syystä korotus voidaan myöntää pitemmältäkin kuin kuuden kuukauden ajalta.

1.12.4. Eläkelaji vaihtuu

Jos kansaneläkkeen määräytymisperusteet eivät ole muuttuneet, eläkkeen maksamista jatketaan entisin perustein, kun

- työttömyyseläke tai työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Kansaneläkkeen määräytymisperusteet muuttuvat mm. silloin, kun työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja työeläkelakien mukaiseen vanhuuseläkkeeseen lisätään ns. lepäävä tulevan ajan osuus. Tällöin kansaneläke tarkistetaan. (KEL 568/2007 54 §) ja (KELVpL 569/2007 2 § 5 mom.) ja (KELVpL 569/2007 3 § 3 mom.)

1.12.5. Ennen 1.9.1991 alle vuositulon nousurajan jäänyt eläke tai sen korotus

Ennen 1.9.1991 lisäosa tarkistettiin vain, jos vuositulo oli noussut vähintään vuositulon nousurajan verran (= 7 400 mk / 1 244,59 KE-indeksi 1104). Alle tarkistusrajan jäänyt eläke tai sen korotus suojattiin.

Tämä **suoja purkautuu** aina, kun **kansaneläke tarkistetaan perhesuhteiden tai tulojen muutoksen vuoksi**. Suoja purkautuu myös silloin, kun kansaneläke tarkistetaan kahden vuoden välein tehtävässä tarkistuksessa (tulona ulkomaan eläke tai Suomesta maksettava eläke, jonka määrä muuttuu jatkuvasti). Jos eläke on suojattu kokonaan, otetaan se tarkistuksessa tuloksi tarkistusajankohdan suuruisena. Kun tulosta on suojattu vain sen korotus, otetaan eläke huomioon viimeisen perustemuutoksen ajankohtaan jäädytettynä, ellei eläkkeessä ole tapahtunut perustemuutosta 1.1.2008 tai myöhemmin.

Jos tarkistus tehdään ajalle ennen 1.1.2008 suoja purkautuu vain perheluokan vuoksi tehtävässä tarkistuksessa.

1.12.6. Vuosien 1983 ja 1984 suojat

Jos kansaneläkkeeseen maksetaan 1.1.1983 tai 1.1.1984 lainmuutosten yhteydessä syntynyttä suojaa, suoja lakkaa, kun eläke tarkistetaan vuositulon noustua tai perhesuhteiden muututtua (KELVpL 569/2007 11 §)

1.12.7. Ulkomailla asuvan olosuhteiden tarkistus

Eläkkeensaajat ovat velvollisia ilmoittamaan yleistietojensa ja sellaisten olosuhteidensa muutoksista, joilla voi olla vaikutus eläkkeen maksamiseen tai sen määrään. Eläkepäätöksessä kerrotaan asiat ja tilanteet, joista Kelalle on ilmoitettava. Ulkomailla asuvilta eläkkeensaajilta tiedot saadaan yleensä huonommin kuin Suomessa asuvilta. Tieto eläkkeensaajan kuolemasta saadaan satunnaisesti omaisilta tai ulkomaan laitokselta.

Ruotsin ja Norjan laitosten kesken on sovittu, että asuinmaan laitos ilmoittaa ohjelmallisesti asiakkaan yleistietojen muutoksista, kun hän saa eläkettä toisesta Pohjoismaasta (LEVI-liikenne). Muutokset koskevat nimeä, osoitetta, asuinmaata, kansalaisuutta, siviilisäätystä ja kuolintietoa.

LEVI-liikenteessä Ruotsista ja Norjasta saadut muutostiedot ilmoitetaan KV-keskukseen toimenpiteitä varten TORE / Tarkistettavat asiat -luettelossa.

KV-keskus tarkistaa lisäksi erikseen kansaneläkelain perusteella joka toinen vuosi ulkomailla asuvien eläkkeensaajien perhesuhteet ja eläketulot. Eläketulotietoja ei saada edes Ruotsista eikä Norjasta laitosten välisessä liikenteessä. Tarkistusta varten eläkkeensaajille lähetetään ohjelmallisesti Tiedustelu perhesuhteista ja tuloista (EV 16K) ja lomake Selvitys perhesuhteista ja tuloista (EV 16L). Palauttamiselle on määräaika.

Jos eläkkeensaaja ei vastaa määräaikaan mennessä, kansaneläkkeeseen tehdään ohjelmallisesti keskeytysratkaisu (keskeytysjakso Jaksot-toimintoon), josta annetaan myös päätös. KV-keskus aloittaa eläkkeen maksamisen uudelleen vasta saatuaan pyydyt tiedot, kuitenkin enintään kuusi kuukautta takautuen tiedoksisäännistä.

Muuttuneiden perhesuhteiden johdosta eläke tarkistetaan muutoskuukauden alusta, jos muutos on tapahtunut kuukauden 1. päivänä ja muulloin seuraavan kuukauden alusta. Ulkomaan eläkkeet otetaan samalla huomioon tarkistusajankohdan määräisinä.

Jos muita muutoksia ei ole ja tehdään vain olosuhtetarkistus, eläke tarkistetaan siitä ajankohdasta, josta eläkkeen maksaminen olisi keskeytetty, jos asiakas ei olisi palauttanut selvityslomaketta määräajassa. Ulkomaisten eläketulojen muutoksen tosiasiallisella ajankohdalla ei siten ole merkitystä. Eläke tarkistetaan kyseisenä ajankohtana ja asiasta annetaan päätös, ovatpa ulkomaiset eläketulot muuttuneet tai eivät. Jos ulkomaan eläkettä ei ole ilmoitettu euroissa, valuutan muuntamisessa käytetään ulkomaan eläkkeen tuloksi ottamiskuukautta edeltävän kuukauden 1. päivänä voimassa olevaa kurssia (<http://sdw.ecb.europa.eu/curConverter.do>).

KV-keskus korjaa muuttuneet yleistiedot Kela-tietoihin ja tarkistaa eläkkeen, jos perhesuhteet ovat muuttuneet tai eläketulona on otettu huomioon jokin ulkomaan eläke.

Päätös annetaan aina eli silloinkin, kun eläkkeensaajalla ei ole tulona huomioonotettavaa ulkomaan eläkettä tai hänen yleistietonsa eivät ole muuttuneet tai niiden muutokset eivät edellytä päätöksen antamista. Päätöksessä asiakkaalle ilmoitetaan seuraava olosuhteiden tarkistamisen aika.

Jos asiakas ilmoittaa olosuhteidensa muuttumisesta oma-aloitteisesti tai esimerkiksi sukulainen ilmoittaa eläkkeensaajan kuolemasta, välitä tiedot myös työeläkelaitokseen OIWAn kautta Asiakirjojen siirtotyönä. Ilmoita siinä eläkkeen laji ja työn tyyppi Liite. Kirjoita Viesti-kenttään, mikä muutos on kysymyksessä, esimerkiksi 'Maksuosoitteen muutos maksussa olevaan eläkkeeseen'. Jos saat olosuhdetiedon hakemuksessa tai muussa selvityslomakkeessa, jossa on muutakin vain Kelalle tarpeellista tietoa, ilmoita olosuhdetietojen muutokset työeläkelaitokseen sähköpostitse.

1.12.8. Vakainainen muutto Suomeen

Ennen eläkeasian käsittelyä tarkista, että eläkkeensaajalle on annettu myönteinen päätös Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta.

Eläkkeen maksamisen aloittaminen

(KEL 568/2007 65 §)

Katso ensin eläkepäätöksestä, onko eläkkeen maksaminen keskeytetty vai lakkautettu.

Kun asiakas on muuttanut vakinaisesti Suomeen, aloita ulkomailla olon vuoksi keskeytetyn eläkkeen maksaminen aikaisintaan Suomeen muuttoja seuraavan kuukauden alusta. Jos muutosta ilmoitetaan Kelalle myöhemmin kuin muuttoja seuranneen 7. kuukauden aikana, maksa eläkettä takautuen vain kuudelta kuukaudelta ilmoituksen tekemisestä.

Keskeytetyn eläkkeen maksaminen aloitetaan entisiin perusteisiin. Siten eläkkeessä ollut lykkäyskorotus tai varhennusvähennys ja suhteutus säilyvät ennallaan. Tarkista kuitenkin, onko tulona huomioon otettavissa eläkkeissä tai perhesuhteissa tapahtunut muutoksia.

Jos eläkkeen maksaminen ulkomailla olon johdosta on lakkautettu, maksamista ei voida aloittaa, vaan eläkettä on haettava. Uuteen eläkkeeseen lasketaan uusi suhteutus ja muutenkin otetaan huomioon eläkkeen alkamisajan mukaiset perusteet. Vain lykkäyskorotus tai varhennusvähennys on sama kuin lakanneessa eläkkeessä.

Tarkistaminen

Kun eläkettä on maksettu ulkomailla olosta huolimatta ja eläkkeensaaja on muuttanut vakinaisesti Suomeen, eläkkeen maksaminen jatkuu entisiin perusteisiin, ellei sitä ole tarkistettava perhesuhteiden tai eläketulojen muutosten johdosta.

Jos eläke on alun perin myönnetty toisessa sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa asuvalle hakijalle pro rata -eläkkeenä, älä muuta sitä nytkään asetuksen mukaiseksi itsenäiseksi eläkkeeksi, vaikka sen saamisen edellytykset täytyisivät ja se olisi pro rata -eläkettä suurempi.

Jos pro rata -eläkkeessä on tulona Suomen työeläkkeen teoreettinen määrä, tämä tarvitaan myös eläkettä tulojen muutoksen vuoksi tarkistettaessa. Jos pro rata -eläke on alkanut ennen 1.1.1997, eläketulona on teoreettisen työeläkkeen asemesta työeläkkeen todellinen määrä. Sitä käytetään myös eläkettä tulojen muutoksen johdosta tarkistettaessa.

Jos lapseneläke on maksettu pro rata -eläkkeenä, voit myöntää koululaiseläkkeen asetuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä. Tämä edellyttää kuitenkin, että edunjäntäjä on kuollut Suomessa asuessaan ja hänen kolmen vuoden karenssiaikansa on täytynyt Suomessa asutulla ajalla.

Suomeen muuttaneen eläkkeensaajan eläketiedoissa on edelleen seuraavana muutoksena eläkkeen keskeyttäminen (KES ULK) ulkomailla olevan olosuhteiden tarkistamista varten. Tiedot

tulee poistaa, jotta eläkkeen maksamista Suomessa asuvalta ei turhaan keskeytetä. Tee poisto/ muutos seuraavasti:

- Jos eläketulona on jokin ulkomainen eläke, rekisteröi vireille sekä eläkelajin että kansaneläkkeen (EK) tarkistus. Eläkelajin käsittely (TAR) poistaa seuraavana muutoksena olevan KES ULK -tiedon ja muodostaa ERLO-näytölle ulkomaisen eläkkeen tarkistusta varten seuraavaksi muutokseksi KES EKM -tiedon. Sen aika on noin kahden vuoden päässä käsittelyajankohdasta. Lyhennä aikaa, jos edellisestä ulkomaan eläkkeen tarkistuksesta on kulunut yli puoli vuotta.
- Jos eläketulona ei ole ulkomaista eläkettä, rekisteröi vireille vain eläkelajin tarkistus. Ratkaisun tallentaminen poistaa KES ULK -tiedon. Tee tarkistus päätöstä antamatta, jos eläkeasiassa ei muusta syystä ole tarpeen antaa päätöstä.

Lue lisää Suomeen muuttaneen olosuhdetarkistusajan käsittelystä (Ratkaisutyö > Kansaneläkkeen (QE) tekninen ohje > Valmistelu > Olosuhdetark.ajan käsittely).

1.12.9. Kansainväliset säännökset

(KEL 568/2007 24 ja 36 §)

Myös kansainvälisissä tilanteissa eläkkeen määrä tarkistetaan, jos saajan perhesuhteet tai eläketulot muuttuvat.

Kansaneläkelain mukaan eläkkeen määrä tarkistetaan vähintään joka toinen vuosi, jos vuositulona on otettu huomioon jokin ulkomainen eläke tai korvaus. Suomessa asuville eläkkeensaajille, joiden eläkkeeseen ulkomainen eläke tai korvaus vaikuttaa, lähetetään ohjelmallisesti joka toinen vuosi Tiedustelu ulkomaisista eläkkeistä (EV17K) ja Selvitys ulkomaisista eläkkeistä (EV17L). Ulkomailla asuville eläkkeensaajille lähetetään Tiedustelu perhesuhteista ja tuloista (EV16K) ja Selvitys perhesuhteista ja tuloista (EV16L).

Riippumatta siitä, milloin ulkomaiset eläketulot ovat tosiasiallisesti muuttuneet, eläke tarkistetaan siitä ajankohdasta, josta eläkkeen maksaminen olisi keskeytetty (KES EKM, KES ULK), jos asiakas ei olisi palauttanut selvityslomaketta määräajassa. Eläke tarkistetaan ja asiasta annetaan päätös, ovatpa ulkomaiset eläketulot muuttuneet tai eivät.

Tarkistuksissa otetaan tulona huomioon sellaisetkin ulkomaiset eläkkeet ja korvaukset, joita eläkkeen alkamisajankohtana voimassa olleen lain mukaan ei otettu huomioon, elleivät kansainväliset säännökset sitä estä. Huomaa lisäksi seuraavat asiat:

- Pro rata -eläkkeenä myönnetty eläke säilyy pro rata -eläkkeenä myös kaikissa tarkistuksissa. Eläkettä tarkistettaessa ei siis tehdä vertailua asetuksen 1408/1971 mukaisen kansallisen eläkkeen ja pro rata -eläkkeen välillä. **Poikkeus:** Jos asiakas asui Suomessa eläkkeen alkaessa ja pro rata -suhteutuskerroin oli 1, suhteutuksen maksamisperusteen saa muuttaa. Näin siitä syystä, että tällöin lain mukainen eläke on vähintään yhtä suuri kuin pro rata -eläke.
- Asetuksen 883/2004 perusteella myönnetty pro rata -eläke säilyy myös pro rata -eläkkeenä kaikissa tarkistuksissa.
- Jos ETA-eläke on alkanut ennen 1.1.1997, myös pro rata -eläkkeessä otettiin eläketulona huomioon todellinen työeläke nykyisen teoreettisen työeläkkeen asemesta. Kun ennen 1.1.1997 alkanutta pro rata -eläkettä myöhemmin tarkistetaan, myös tarkistuksissa eläketulona on todellinen työeläke.
- Jos eläke on myönnetty asetuksen 1408/1971 mukaisena pro rata -eläkkeenä 1.1.1997 – 30.4.2010 välisenä aikana, eläketulona on Suomen maksettavan työeläkkeen sijasta sen teoreettinen yhteen sovitettu määrä. Jos eläkkeensaajalla on edelleen oikeus mainitun asetuksen mukaiseen eläkkeeseen, teoreettinen määrä säilyy tulona myöhemmissä tarkistuksissakin.

Sosiaaliturva-asetuksissa on myös määräykset siitä, milloin ja missä tilanteissa eläkkeitä on tarkistettava. Asetusten siirtymäsäännökset koskevat menettelyjä, kun Euroopan unioni laajenee ja liittynyt maa alkaa soveltaa asetuksia.

Australian sopimusta lukuun ottamatta sosiaaliturvasopimuksissa ei ole määräyksiä eläkkeiden tarkistamisesta. Kukin sopimusmaa noudattaa siis kansallista lainsäädäntöään.

1.12.9.1. EU-säännökset

([883/2004 artiklat 50 ja 59](#), [987/2009 artikla 51](#))
(1408/71 art. 49 ja 51)

Asetuksen mukaan maksussa olevan eläkkeen määrä on laskettava uudelleen, kun

- eläkkeensaaja hakee uudesta maasta vanhuuseläkettä täytettyään sen maan eläkeiän tai lykättyään aikaisemmin eläkkeen hakemista. Eläkettä ei kuitenkaan tarvitse laskea uudelleen, jos tämän maan vakuutuskaudet on jo aiemmin otettu huomioon.
- eläkkeen laskemissäännöt tai määräytymisperusteet muuttuvat jossakin maassa (lainmuutos).

Uudelleenlaskemisesta tulee antaa päätös asiakkaalle ja tiedoksi muille eläkettä maksaville maille.

Lainmuutos

Eläke- ja toimeentuloturvaosasto päättää, mitkä kansaneläkelainsäädännön muutokset aiheuttavat tarkistushakemuksen lähettämisen toiseen eläkettä maksavaan maahan.

Indeksikorotus

Eläkkeitä ei tarkisteta pelkän indeksikorotuksen perusteella, joten indeksikorotuksista ei tarvitse ilmoittaa toisiin maihin.

Eläkkeen hakeminen uudesta maasta

([883/2004 artikla 50](#))
(1408/71 art. 49)

Tässä uudella maalla tarkoitetaan maata, joka on jo soveltanut sosiaaliturva-asetuksia, mutta sieltä ei ole aikaisemmin voinut saada eläkettä esimerkiksi korkeamman eläkeiän vuoksi.

Eläkkeen hakeminen uudesta maasta käynnistää uuden käsittelyn yleensä myös muissa jo eläkettä maksavissa maissa. Uudesta maasta saatujen tietojen perusteella jokaisen eläkettä jo maksavan maan tulisi tarkistaa maksamansa eläkkeen määrä ja antaa päätös. Eläkkeen myöntäminen uudesta maasta ei aiheuta muutosta läheskään kaikkien muiden maiden maksussa oleviin eläkkeisiin, joten ne eivät välttämättä anna uutta päätöstä. Tästä syystä yhteyslaitoskaan ei yleensä tee uutta yhteenvetoa, jos päätöksen antaneita laitoksia on vain yksi.

Asetusta 883/2004 sovellettaessa eläkettä jo maksavan maan ei tarvitse laskea eläkettä uudelleen, jos niiden maiden, joista eläkettä nyt haetaan, vakuutusajat on otettu jo aikaisemmin huomioon. Tällaisessa tilanteessa Kelan eläke siis tarkistetaan vain mahdollisen eläketulomuutoksen takia, jos vakuutusaikojen ei ole tarpeen muuttaa. Jos samalla vakuutusaikoihin tulee muutoksia, ratkaisu tehdään ETA-tarkistuksena (vireilläolossa ETA-tunnus) ja päätös toimitetaan myös yhteyslaitokselle.

Suomessa uuden maan eläkettä haetaan täyttämällä kansallinen hakemus ja myös liite U, ellei sitä ole täytetty jo aikaisemmin Suomen eläkkeitä haettaessa. Jos työeläkettä jo maksetaan tai siihen ei ole oikeutta, toimita hakemus OIWAn kautta Asiakirjojen siirto –työnä työeläkejärjestelmän keskuspiisteeseen (Santra), joka ohjaa hakemuksen merkintöjesi perusteella Eläketurvakeskuksen ulkomaisten eläkeasiain osastolle.

Postita Suomessa asuvan asiakkaan asumiskaudet E 205 –lomakkeella Eläketurvakeskukseen.

Saatuasi uuden maan vakuutuskaudet ja myönteisen eläkepäätöksen kirjaa Eläkkeen vakuutusajat -tietoihin uuden maan kaudet, ellei niitä ole ennestään, ja tekninen FIN-keistorivi. Tarkista Kelan maksussa oleva eläke samasta ajankohdasta, josta uusi maa on eläkkeen myöntänyt. Noudata eläkkeen määrän laskemisessa samaa tapaa kuin uuden lopullisen eläkkeen laskemisessa, ks. tarkemmin Lopullinen eläke ja sen laskeminen (Vanhuuseläke > Ratkaiseminen > Kv-säännökset > EU-säännökset > Lopullinen ratkaisu). Jos hakemus on hylätty uudessa maassa, anna asiakkaalle vain 'Ei muutosta' –eläkepäätös.

Jos Kelan eläke on maksussa suhteuttamattomana, kirjaa eläkkeensaajalle ensin Eläkkeen vakuutusajat -tiedot ja sinne teknisen FIN-keistorivin lisäksi eläkkeen alkamisajaksi se ajankohta, josta tarkistat eläkkeen. Laske näissä tilanteissa eläkkeen määrä myös suhteuttamattomana VTS-eläkkeenä, jossa voit ottaa eläketulona huomioon myös asetuksen piiriin kuuluvat toisen maan työeläkkeet ja peruseläkkeet. Lopullisena eläkkeenä maksetaan näistä eri tavoilla lasketuista eläkkeistä suurin.

Muut ilmoitukset

Muihin eläkettä maksaviin maihin on ilmoitettava eläkkeensaajan

- kuolemasta
- eläkkeen lakkaamisesta muusta syystä.

Eläketurvakeskus käsittelevänä laitoksena/yhteyslaitoksena hoitaa ilmoittamisen Suomessa asuvista eläkkeensaajista.

LEVI-liikenteessä kuolintieto välitetään ohjelmallisesti Ruotsiin ja Norjaan väestötietojärjestelmän kuolintiedon perusteella. Eläketurvakeskus saa väestötietojärjestelmästä kuolintiedot Suomessa asuvista työeläkkeensaajista ja niistä ulkomaan eläkettä saavista, joiden ulkomainen eläkepäätös on rekisteröity eläkerekisteriin. Eläketurvakeskus välittää kuolintiedot Ruotsin ja Norjan ulkopuolisiin maksajamaihin. Jos ulkomaista eläkepäätöstä ei ole rekisteröity eläkerekisteriin, Kela ilmoittaa kansaneläkkeen saajan kuolemasta Eläketurvakeskukselle sähköpostitse osoitteeseen henkilöselvittely@etk.fi. Ilmoituksessa kerrotaan henkilön nimi, henkilötunnus, kuolinpäivä, maa ja laitos, josta henkilö saa eläkettä sekä vakuutusnumero, mikäli se on tiedossa.

Eläketurvakeskus ilmoittaa kuntoutustuen päättymisajan jo päätösten E 211 -yhteenvedossa, joten lakkaamisesta ei tarvitse ilmoittaa enää erikseen. Toistaiseksi myönnetyn eläkkeen lakkauttamisesta tulee ilmoittaa, koska käsittelevä laitos ei saa lakkauttamispäätöstä.

Toisessa maassa asuvasta eläkkeensaajasta ilmoitukset tulevat KV-keskukseen, joka välittää tiedot edelleen työeläkelaitoksiin.

1.12.9.2. Siirtyminen asetuksen 883/2004 erityismääräyksen mukaiseen laskentaan

Kun asetus 883/2004 tuli 1.5.2010 Suomessa EU-maiden kanssa sovellettavaksi, kansaneläkkeet laskettiin sen artiklojen 52 - 57 sääntöjen mukaisesti. Artiklat vastaavat asetuksen 1408/1971 artiklojen 46 – 48 laskentasäännöksiä. Kansaneläkkeen laskentaa koskee kuitenkin perusasetuksen johtolause 43 ja asetuksen liitteen XI Suomea koskeva erityismääräys, jotka korvaavat artiklojen määräykset.

Asetusta 883/2004 alettiin soveltaa Sveitsin kanssa 1.4.2012 ja Eta-maiden (Islanti, Liechtenstein, Norja) kanssa 1.6.2012. Kun alla olevassa luettelossa mainitaan aika 1.5.2010, se tarkoittaa Sveitsin ja Eta-maiden kohdalla tässä mainittua soveltamisen alkamisaikaa.

Laskennan tekniset muutokset valmistuivat huhtikuussa 2012. Ennen muutosten valmistumista kansaneläkkeitä on laskettu entisin säännöin. Eläkkeitä tarkistetaan tilanteittain seuraavien periaatteiden mukaisesti. Selvitä samalla, onko eläkkeensaajalle karttunut lisää Suomen vakuutusaikaa ulkomaan eläkkeen saamisen ajalta (kansaneläkelain 21 §:n muutos 1.7.2012).

- **Kansaneläke alkaa ennen 1.5.2010, perhesuhde- tai tulotarkistus taikka oikaisu ajalle ennen 1.5.2010**

Ratkaise ajalta ennen 1.5.2010 asetuksen 1408/1971 säännöin. Oikaise eduksi erityismääräyksen perusteella 1.5.2010 alkaen. Jos kansaneläke pienenesi, maksa edelleen asetuksen 1408/1971 mukainen eläke (siirtymäsäännös 987/2009 artikla 94).

- **Kansaneläke alkaa ennen 1.5.2010, toinen maa hylännyt hakemuksen ja myöntää eläkkeen vasta 1.5.2010 tai sen jälkeen**

Oikaise eduksi erityismääräyksen perusteella toisen maan eläkkeen myöntämisestä lukien. Jos kansaneläke pienenesi, maksa edelleen asetuksen 1408/1971 mukainen eläke (siirtymäsäännös 987/2009 artikla 94).

- **Kansaneläke alkaa kansallisena ennen 1.5.2010, toinen maa myöntää eläkkeen**

Jos toisen maan eläke alkaa ennen 1.5.2010, ratkaise asetuksen 1408/1971 säännöin. Oikaise eduksi erityismääräyksen perusteella 1.5.2010 lukien. Jos kansaneläke pienenesi, maksa edelleen asetuksen 1408/1971 mukainen eläke (siirtymäsäännös 987/2009 artikla 94).

Jos toisen maan eläke alkaa 1.5.2010 tai sen jälkeen, muuta erityismääräyksen mukaiseksi (eduksi ja haitaksi) toisen maan eläkkeen alkamisesta.

- **Kansaneläke alkaa 1.5.2010 tai sen jälkeen, ei sovellettu erityismääräystä**

Oikaise eduksi erityismääräyksen perusteella myöntämisestä lukien. Tarkista haitaksi seuraavasta KES EKM- tai KES ULK-ajankohdasta. Jos teet eläkkeeseen perhesuhde- tai tulotarkistuksen taikka oikaisun ennen seuraavan KES EKM- tai KES ULK-ajankohtaa, muuta erityismääräyksen mukaiseksi (eduksi ja haitaksi) samasta ajankohdasta.

Jos KES EKM-aikaa ei ole ja asia tulee muulla tavoin hakemuksetta esille, pyydä asiakkaalta hakemus (EV 17L). Oikaise eduksi erityismääräyksen perusteella eläkkeen alkamisesta ja tarkista haitaksi seuraavan säännöllisen maksun ajankohdasta.

- **Väliaikainen kuntoutustuki alkaa ennen 1.5.2010, jatkohakemus vireillä**

Lopullista päätöstä antaessasi oikaise eduksi erityismääräyksen perusteella 1.5.2010. Jos kansaneläke pieneni, maksa edelleen asetuksen 1408/1971 mukainen eläke (siirtymäsäännös 987/2009 artikla 94).

- **Väliaikainen kuntoutustuki alkaa 1.5.2010 tai sen jälkeen, jatkohakemus vireillä**

Lopullista päätöstä antaessasi muuta erityismääräyksen mukaiseksi (eduksi ja haitaksi) kuntoutustuen myöntämisestä lukien.

- **Lopullinen kuntoutustuki alkaa 1.5.2010 tai sen jälkeen, ei sovellettu erityismääräystä, jatkohakemus vireillä**

Oikaise eduksi erityismääräyksen perusteella kuntoutustuen alkamisesta. Tarkista haitaksi kuntoutustuen jatkon myöntämisestä tai, jos aika on etukäteinen, sitä ennen tulevasta KES EKM- tai KES ULK-ajankohdasta.

1.12.9.3. Siirtymäsäännökset Euroopan unionin laajentuessa

([883/2004 artikla 87](#), [987/2009 artikla 94](#))

(1408/71 art 94 – 95e)

(574/72 art. 118 – 119)

Siirtymäsäännösten soveltaminen edellyttää, että eläkkeeseen on oikeus viimeistään uuden maan liittymisajankohdasta. Jos eläkeoikeus alkaa liittymisajankohtaa myöhemmin, muut eläkettä maksavat maat soveltavat siirtymäsäännösten sijaan asetuksen tarkistamista koskevia säännöksiä (1408/1971 artikla 49, [883/2004 artikla 50](#)).

Asiakas voi hakea liittyneen maan eläkettä, johon hänellä aikaisemmin ei ole ollut oikeutta tai pyytää tarkistamaan maksussa olevat eläkkeensä EU-säännösten mukaisiksi. Jotta eläke voitaisiin myöntää tai tarkistaa uuden maan liittymisen ajankohdasta, hakemus tulee jättää kahden vuoden kuluessa unioniin liittymisestä. Myöhemmin tehtyyn hakemukseen sovelletaan kunkin maan kansallisia hakuajankohtia.

Asetuksen 883/2004 siirtymäsäännöksen mukaan eläkkeensaaja voi myös pyytää maksussa olevan eläkkeensä, johon on sovellettu asetusta 1408/1971, tarkistamista tämän asetuksen mukaiseksi.

Uuden maan unioniin liittymisestä seuraa erilaisia toimenpiteitä sen mukaan, mitä eläkkeensaaja saa ja onko hakemus jo vireillä liittymisen ajankohtana.

Jos hakija jo saa eläkettä liittyneestä maasta, sen määrä saattaa pysyä samana lasketaanpa se EU-säännösten tai esimerkiksi aiemmin sovelletun sosiaaliturvasopimuksen mukaan. Siten aina ei ole tarpeen lähettää hakemusta uuteen maahan. Kansaneläkkeen asetuksen mukaista laskemista varten liittyneestä maasta tarvitaan kuitenkin E 205 -vakuutuskaudet sekä tieto eläkkeen alkamisajasta ja sen määrästä.

Siirtymävaiheessa voi tulla esille seuraavia tilanteita:

- Suomessa asuva eläkkeensaaja saa jo Kelan eläkettä ja työeläkettä. Hakee nyt liittyneen maan eläkettä. Kansallinen hakemus ja U-liite toimitetaan OIWAn kautta Asiakirjojen siirto – työnä työeläkejärjestelmän keskuspiisteelle (Santra), josta se ohjataa Eläketurvakeskukseen. Kansaneläke tarkistetaan ETA-asiana, jos liittyneen maan vakuutusajat otetaan vasta nyt huomioon.

- Suomessa asuva eläkkeensaaja saa jo Kelan eläkettä, työeläkettä ja myös liittyneen maan eläkettä. Hakee nyt eläkkeiden tarkistusta EU-säännösten mukaiseksi. Jos asiakas haluaa tarkistuttaa liittyneestä maasta saamansa eläkkeen, kansallinen hakemus ja U-liite toimitetaan OIWAn kautta Eläketurvakeskukseen. Kelan eläke tarkistetaan ETA-asiana (suhteutus/tulot).
- Suomessa asuvan Kelan eläke on hylätty liittyneen maan eläkkeen tulona huomioon ottamisen vuoksi. Nyt hakee Kelan eläkettä. Jos hakija haluaa myös tarkistuttaa liittyneestä maasta saamansa eläkkeen, kansallinen hakemus ja U-liite toimitetaan OIWAn kautta Eläketurvakeskukseen. Hakemuksen käsittelyä varten KV-keskus tarvitsee kuitenkin toisen maan vakuutuskaudet.
- Liittyneessä maassa asuva ei saa Kelan eläkettä kansaneläkelain eikä sosiaaliturvasopimuksen perusteella. Hakee nyt Kelan eläkettä KV-keskuksesta.
- Toisessa sosiaaliturva-asetuksissa soveltavassa maassa asuva saa Kelan eläkettä ja hakee nyt samanlaista eläkettä liittyneestä maasta. Kelan eläke tarkistetaan KV-keskuksessa.

Jos Suomessa asuva eläkkeensaaja saa myös takuueläkettä, se tarkistetaan samalla kansaneläkkeen muutoksen johdosta.

1.12.9.4. Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset

Australiasta Suomeen muuttaneen eläkkeensaajan vanhuuseläke tarkistetaan eläketulojen muutoksen johdosta KV-keskuksessa. Tarkistuksen aika on ajankohta, jolloin Australiassa asunut henkilö muuttaa vakinaisesti Suomeen ja saa myönteisen vakuuttamispäätöksen. Tarkistuksessa otetaan tulona huomioon Australian maksama vanhuuseläke (Age Pension). Ilmoita yhteydenpitomakkeella Australian eläkelaitokselle, että asiakas on muuttanut Suomeen ja kansaneläke tarkistetaan muuton vuoksi.

Jos eläkkeensaaja Australiassa tai muussa sosiaaliturvasopimusmaassa asuessaan on saanut EU-säännösten mukaista pro rata -eläkettä, se säilyy pro rata -eläkkeenä Suomen muuton jälkeenkin. Kun otat tuloksi Australian vanhuuseläkkeen, tarkista myös muut EU/ Eta-maista tulona huomioon otetut eläkkeet samasta ajankohdasta. Jos kysymyksessä on muu sosiaaliturvasopimus, tarkista ulkomaiset eläketulot viimeistään seuraavan määräaikaistarkistuksen yhteydessä.

Suomesta Australiaan muuttaneen vanhuuseläke tarkistetaan KV-keskuksessa siten, että Australian vanhuuseläkettä ei oteta tulona huomioon vakinaisen muuton ajankohdasta alkaen.

1.13. Keskeyttäminen

Eläke voidaan keskeyttää

- vankilassaolon vuoksi
- ulkomailla olon vuoksi
- jos, eläkkeensaaja ei ole palauttanut määräaikaistarkistusta koskevaa hakemusta määräajassa (eläkkeensaajalla ulkomailta tuloksi otettava eläke)

Eläke voidaan keskeyttää myös väliaikaisesti, kun

- on syytä olettaa, että eläke on maksussa väärin perustein
- eläkkeensaaja ei toimita maksuositetta

(KEL 568/2007 65 §), (KEL 568/2007 66 §), (KEL 568/2007 73 §)

1.13.1. Väliaikainen keskeyttäminen

Eläkkeen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää maksusteella tai antamalla väliaikainen päätös (KEL 568/2007 73 §). Eläkkeen väliaikainen keskeyttäminen osittain tai kokonaan tulee kysymykseen silloin, kun

- Kelan tietoon on tullut, että eläkkeensaajan olosuhteet ovat muuttuneet
- eläkkeensaaja ei toimita maksuosoitetta

Väliaikaisella keskeyttämisellä osittain tai kokonaan on tarkoitus estää liिकासuoritus. Väliaikaisesta päätöksestä/maksusteesta ei ole valitusoikeutta.

Eläkkeensaajan olosuhteet ovat muuttuneet

Jos keskeytät kansaneläkkeen maksusteella, pyydä välittömästi tarkempi selvitys muutoksesta asiakkaalta [viestillä](#) tai kirjeellä. Viestiä voit käyttää, jos asiakas on antanut luvan viestipalvelun käyttöön ja toimintatapa sopii asiakkaan asian selvittelyyn. Muussa tilanteessa pyydä tarkempi selvitys asiakaskirjeellä VEH11.

Jos keskeytät kansaneläkkeen maksun osittain tai kokonaan väliaikaisella päätöksellä, päätökseen kirjoittuu ohjelmallisesti päätösteksti QEO30 (väliaikainen vähennys) tai QEO31 (väliaikainen keskeytys). Päätöstekstin perusteella asiakkaalle lähtee kansaneläkkeen tarkistushakemuslomake (E285).

Jos selvitystä ei saada pyydettyinä aikana, ratkaise asia käytettävissä olevien tietojen perusteella lopullisella päätöksellä muutosajankohdasta lukien. Anna päätös neljän viikon kuluessa väliaikaisesta keskeyttämisestä/vähentämisestä koskevasta ilmoituksesta tai päätöksestä. Päätöksestä on muutoksenhakuoikeus.

Jos pyydät kansaneläkkeen saajalta lisäselvityksiä keskeyttämättä eläkettä ja hän ei toimita pyydettyä selvitystä, voit antaa kansaneläkkeestä lopullisen päätöksen käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Mahdollisesti liikaa maksettu eläke peritään takaisin. Lue lisää takaisinperinnästä.

Eläkkeensaaja ei toimita pyydettyä maksuosoitetta

Jos eläkkeensaaja ei toimita pyydettyä maksuosoitetta, keskeytä kansaneläkkeen maksu väliaikaisella päätöksellä. Muokkaa päätöstä tilanteeseen sopivaksi.

Maksuunpano

Jos keskeytettyä eläkettä aletaan maksaa uudelleen tai osittain keskeytettyä eläkettä korotetaan, eläke tai sen korotus maksetaan kuuden kalenterikuukauden takautuvan hakuajan puitteissa (KEL 568/2007 73 § 3 mom.)

1.13.2. Keskeyttäminen vankilassaolon vuoksi

Eläkkeen maksaminen keskeytetään pääsääntöisesti ehdottoman vankeusrangaistuksen alkamista seuraavan neljännen kuukauden alusta. Lue lisää > Vankilassaolo ja Kelan etuudet

Kun eläke laitetaan uudelleen maksuun, tulot säilyvät entisenä, ellei tuloksi otetussa eläkkeessä ole tapahtunut perustemuutosta. Jos eläkkeensaajan tulot tai perhesuhteet ovat muuttuneet

kansaneläkkeen keskeytyksen aikana, tarkista määräytymisperusteet oikeiksi kansaneläkkeen maksuunpanoajankohdasta lukien.

1.13.3. Vakainainen muutto ulkomaille

(KEL 568/2007 65 §)
(KELVpL 569/2007 7 §)

Kun eläkkeensaajalle on annettu päätös siitä, että Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön soveltaminen päättyy, kirjaa päättymisaika EU-eläkkeet-vastuuyksikkötiedolle eläkkeensaajan yleistietoihin. Eläkkeen ulkomaille maksamiseen liittyvät toimenpiteet hoidetaan KV-keskuksessa riippumatta siitä, mihin maahan eläkkeensaaja muuttaa. Jos eläkkeensaajalle maksetaan etuuksia, joita ei makseta ulkomaille ollenkaan, lakkautta nämä etuudet ennen KV-keskukseen siirtämistä.

Eläkkeen ulkomaille maksamisessa noudatetaan pelkästään kansaneläkelain määräyksiä silloin, kun eläkkeensaaja muuttaa vakinaisesti Suomesta maahan, joka ei sovelle Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksia tai jonka kanssa Suomella ei ole sosiaaliturvasopimusta.

Kansaneläkelakia sovelletaan myös silloin, kun eläkkeensaaja muuttaa sosiaaliturva-asetuksia soveltavaan maahan tai sosiaaliturvasopimusmaahan, mutta hän ei kuulu sopimusten piiriin esimerkiksi siitä syystä, että sopimusten kansalaisuusedellytykset eivät täyty tai hän saa eläkettä, joka ei kuulu sopimusten piiriin.

Kansaneläke ja perhe-eläke maksetaan ulkomaille muuttaneelle eläkkeensaajalle kansaneläkelakia sovellettaessa vuoden ajan. Etuuden maksaminen keskeytetään kuitenkin ulkomaille muuttoja seuraavan kuukauden alusta, jos eläkkeensaaja ei välittömästi ennen ulkomaille muuttoaan ole asunut Suomessa (kuulunut Suomen sosiaaliturvaan) vuoden pituista aikaa. Lapsikorotus maksetaan samalta ajalta kuin kansaneläke, jos sen saamisen edellytykset eivät muutoin muutu. Jos lapsikorotus on myönnetty työeläkkeen perusteella, lapsikorotusta maksetaan ulkomaille enintään vuoden ajan sillä edellytyksellä, että työeläkkeen saaja vastaa edelleen lapsen toimeentulosta. Työeläkkeet maksetaan ulkomaille toistaiseksi.

KV-keskus keskeyttää eläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen muuttoja seuraavan 13. kuukauden alusta. Maksamista ulkomaille ei voida hakemuksestakaan jatkaa, jos muutto on tapahtunut 1.1.2008 tai sen jälkeen.

Jos muutto on tapahtunut ennen vuotta 2008, eläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen jatkuu entisiin perusteisiin (KELVpL 569/2007 7 §) siihen saakka, kunnes eläkettä tarkistetaan perhesuhteiden tai vuositulojen muutoksen johdosta tai kunnes etuus lakkaa. KV-keskus tarkistaa olosuhteiden muutokset vähintään joka toinen vuosi.

Ulkomaille muuttaneella veteraanilla on oikeus ulkomaille maksettavaan rintamalisään, jota maksetaan kaksi kertaa vuodessa. Jos veteraanille maksetaan kansaneläkkeen lisäksi rintamasotilaseläkelain mukaista rintamalisää ja ylimääräistä rintamalisää, KV-keskus keskeyttää ylimääräisen rintamalisän maksaminen samasta ajankohdasta kuin eläke ja muuta rintamalisää ulkomaille maksettavaksi rintamalisäksi.

Jos eläkkeensaaja, joka jo eläkettä myönnettäessä oli asunut ulkomaille, muuttaa siellä uuteen maahan, kysymykseen saattaa keskeyttämisen asemesta tulla eläkkeen lakkauttaminen (Ratkaisutyö > Vanhuuseläke > Etuusohje > Lakkauttaminen).

Toimenpideohje KV-keskukselle kun hakija asuu ulkomailla

Kun eläkkeensaaja muuttaa ulkomaille, selvitä miten kauan eläkettä voidaan maksaa kyseiseen maahan. Jos eläkettä maksetaan ulkomaille

- yhden vuoden ajan, tee eläkelajin tarkistusratkaisu ja lakkautuksen aika (LAK ULY), tai
- toistaiseksi, tee eläkelajin tarkistusratkaisu ja olosuhteiden tarkistus (KES ULK).

Jos eläkkeessä on tulona jokin ulkomailta maksettava eläke tai korvaus, olosuhteiden tarkistustieto poistaa määräaikaistarkistustiedon KES EKM, joka Suomessa asuvalla eläkkeensaajalla on ollut ulkomaan eläkkeen tarkistamista varten. Muuta ohjelman muodostama KES ULK-tiedon aika aikaisemmaksi, jos edellisestä KES EKM-määräaikaistarkistuksesta on kulunut yli puoli vuotta.

Lue lisää QE-järjestelmän muuttotilanteiden toimenpiteistä (Ratkaisutyö > Kansaneläkkeen (QE) tekninen ohje > Valmistelu > Olosuhdetark.ajan käsittely).

1.13.4. Kansainväliset säännökset

Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksissa ja sosiaaliturvasopimuksissa on määräyksiä eläkkeiden maksamisesta toisiin maihin ja siitä, mitä eläkkeitä määräykset koskevat.

1.13.4.1. EU-säännösten vaikutukset

[\(883/2004 artikla 7\)](#)
[\(1408/71 art. 10\)](#)

Sosiaaliturva-asetuksen mukaan eläkettä, johon on saavutettu oikeus yhden tai useamman asetuksia soveltavan maan lainsäädännön mukaan, ei saa vähentää, muuttaa, keskeyttää, peruuttaa eikä takavarikoida sen vuoksi, että eläkkeensaaja asuu muun asetuksia soveltavan maan alueella kuin sen, joka on vastuussa eläkkeen maksamisesta.

Eläkkeensaajalle, johon sovelletaan sosiaaliturva-asetuksia, ja hänen perheenjäsenelleen maksetaan edelleen kansaneläke ja perhe-eläke, kun hän on muuttanut toiseen sosiaaliturva-asetuksia soveltavaan maahan. Pääperiaate on siis, että eläkkeen voi muuttaessaan viedä siihen maahan, jonne eläke voidaan asetuksen perusteella myöntääkin.

1.13.4.2. Kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset

Kahdenvälisten sosiaaliturvasopimusten mukaan eläkkeet maksetaan sopimusmaiden kansalaisille, jotka muuttavat toiseen sopimusmaahan, jos kyseinen eläke kuuluu sopimuksen piiriin. Pääperiaate on se, että sopimusmaan kansalainen saa viedä sopimuksen piiriin kuuluvan eläkkeen mukanaan muuttaessaan toiseen sopimusmaahan. Muiden eläkkeiden maksamisesta sopimuksessa tulee olla erityismääräys.

Amerikan yhdysvaltojen, Kanadan, Israelin ja Chilen sopimuksen mukaan Suomessa myönnetyn vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeen saa viedä mukanaan eläkkeensaaja, joka on Suomen tai sen sopimusmaan kansalainen, jonne hän muuttaa. Australian sopimuksen mukaan vanhuuseläke maksetaan Australiaan muuttaneelle jommankumman sopimusmaan kansalaiselle. Muille kyseisiin maihin muuttaneille eläke maksetaan kansaneläkelain perusteella vain vuodeksi.

Amerikan yhdysvaltojen sopimuksessa on erityismääräys (6 artikla 3 kohta) Suomessa myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen maksamisesta Yhdysvaltoihin. Se maksetaan Suomen tai Amerikan yhdysvaltojen kansalaiselle, joka on asunut 16 vuotta täytettyään Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään viisi vuotta ennen eläkkeen alkamista. Muulloin työkyvyttömyyseläke maksetaan yhdysvaltoihin vain vuodeksi.

Vastaava työkyvyttömyyseläkettä koskeva erityismääräys (10 art. 5 kohta) on myös Kanadan sopimuksessa. Työkyvyttömyyseläke maksetaan Kanadaan muuttaneelle Suomen tai Kanadan kansalaiselle, joka on asunut 16 vuotta täytettyään Suomessa yhdenjaksoisesti kolme vuotta. Muulloin työkyvyttömyyseläke maksetaan Kanadaan vain vuodeksi.

Israelin ja Chilen sopimuksissa ei ole työkyvyttömyyseläkkeen maksamista koskevia määräyksiä. Työkyvyttömyyseläke maksetaan siis toiseen sopimusmaahan muuttaneelle kansaneläkelain perusteella vain vuodeksi. Australian sopimuksessa ei ole työkyvyttömyyseläkkeen eikä perhe-eläkkeen maksamista koskevia määräyksiä. Siten nämä eläkkeet maksetaan Australiaan muuttaneelle vain vuodeksi.

Intian, Kiinan ja Etelä-Korean sopimus ei koske Kelan eläkkeitä. Siten Kelan eläkkeet maksetaan Intiaan, Kiinaan ja Koreaan muuttaneelle vain vuodeksi.

Jos eläkkeensaaja ei saa kansaneläkettä ja lapsikorotus maksetaan Suomen työeläkkeen perusteella, sopimusmaahan muuttaneelle maksetaan edelleen lapsikorotusta työeläkkeen saantiajan. Maksamisen edellytyksenä on, että työeläkkeen saaja edelleen vastaa lapsen toimeentulosta. Työeläkkeet maksetaan ulkomaille toistaiseksi.

Jos EU-/Eta-maan kansalaiselle (ei koske 3. maan kansalaista) on myönnetty eläke hänen asuessaan Eta-alueella, eläke maksetaan edelleen, kun hän muuttaa sosiaaliturvasopimusmaahan (USA, Kanada, Chile, Israel ja Australia). Maksamisen edellytyksenä on kuitenkin, että eläkkeensaaja (perhe-eläketilanteessa edunjäittäjä) on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa kolme vuotta. Muussa tapauksessa eläke lakkautetaan. Jos eläkkeessä on tulona Australian eläke, se poistetaan Australiaan muuttaneen tuloarviosta, mutta ei muuhun sopimusmaahan muuttaneelta.

1.14. Lakkauttaminen

Vanhuuseläke lakkautetaan, kun

- eläkkeensaaja kuolee
- eläkkeensaaja ei kehotuksesta huolimatta anna eläkkeen tarkistamiseksi tarvittavia tietoja
- määräaikaistarkistusmenettelyn (ulkomaan eläke) vuoksi keskeytynyttä kansaneläkettä ei ole vaadittu maksettavaksi kahden vuoden kuluessa keskeytysajankohdasta.

1.14.1. Pyynnöstä lakkauttaminen

Eläke voidaan etuudensaajan pyynnöstä lakkauttaa myöntämisajankohdasta, kun

- eläkepääätös ei ole vielä lainvoimainen tai

- eläkettä ei ole vielä maksettu, vaikka päätös on lainvoimainen.

Lakkautuspyyntö tulee yleensä tehdä kirjallisesti. Jos eläkettä ei ole vielä maksettu, voit lakkauttaa sen myös suullisen pyynnön perusteella. Kirjaa tällöin yhteydenotto Oiwaan ja tee Toimeksiantotyö.

Jos etuudensaajalla on edunvalvoja tai voimassa on edunvalvontavaltuus, et voi tehdä lakkautusta ilman etuudensaajan laillisen edustajan suostumusta.

Toimenpiteet, kun eläkettä ei maksettu

Jos päätös on jo annettu, mutta eläkettä ei ole vielä maksettu, estä eläkkeen maksaminen maksusteella (Ratkaisutyö > Kansaneläkkeen (QE) tekninen ohje > Ratkaisun jälkeen tapahtuvat muutokset > Maksuste). Rekisteröi lakkautusratkaisu eläkkeen myöntöajankohdalle

Anna asiakkaalle päätös, jossa kerrot, että annettu päätös on hänen pyynnöstään oikaistu myöntöajankohdasta lukien.

Toimenpiteet, kun eläkettä on maksettu

Voit lakkauttaa eläkkeen takautuen sen myöntöajankohdasta lukien. Keskeytä tällöin tuen maksaminen väliaikaisella päätöksellä seuraavan säännöllisen maksun ajasta. Pyydä keskeytyspäätöksessä etuudensaajaa palauttamaan maksetut eläkkeet Kelan tilille FI69 5000 0110 0248 24. Ilmoita odotettavissa olevasta palautuksesta tekemällä toimeksiantotyö Palautusten käsittelytiimin Etuuspalaute –työjonoon (tarkenteella ”Selvitettävä asia” ja tarkenteen lisätiedoilla ”Palautus”). Pyydä työn kommentissa palauttamaan työ, kun pyydetyt maksut on kirjattu palautuneeksi.

Kun maksetut etuuserät on palautettu, anna tuensaajalle lopullinen päätös, jossa kerrotaan, että annettu päätös on hänen pyynnöstään oikaistu myöntöajankohdasta lukien. Rekisteröi lakkautusratkaisu etuuden myöntöajankohdalle.

Menettelystä, kun eläkehakemusta ei vielä ole ratkaistu, Lue lisää

Hakemuksen peruminen

Maksussa olevan eläkkeen lakkauttaminen

Jos päätös on jo lainvoimainen, ei eläkettä yleensä voida lakkauttaa etuudensaajan pyynnöstä. Eläke voidaan kuitenkin lakkauttaa, kun lakkautettavan eläkkeen tilalle myönnetään toinen, määrältään suurempi etuus.

Maksussa olevan eläkkeen voit lakkauttaa erityisestä syystä. Erityisenä syynä voidaan pitää sitä, että eläkkeensaaja menettäisi suuremman etuuden. Verotuksen vaikutusta ei pidetä erityisenä syynä.

Maksussa oleva varhennettu vanhuuseläke voidaan lakkauttaa vain, jos eläkkeensaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke ja työkyvyttömyys on alkanut ennen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista.

Toimenpiteet samat kuin edellä, kun eläkettä on maksettu.

1.14.2. Kansainväliset säännökset

Eläke myönnetty ulkomailla asuttaessa

Kun eläke ulkomailla asuvalle on myönnetty Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen perusteella, eläkkeen maksaminen lakkautetaan, jos eläkkeensaaja muuttaa sellaiseen maahan, jonne kyseistä eläkettä ei voida sopimusten perusteella myöntää. (KEL 568/2007 65 §)

Lakkauttaminen tulee siis kysymykseen, kun eläkkeensaaja ulkomailla

- muuttaa sosiaaliturva-asetuksia soveltavien maiden tai sosiaaliturvasopimusmaiden ulkopuolelle
- muuttaa sosiaaliturvasopimusmaahan, mutta ei ole kummankaan sopimusmaan kansalainen eikä sellainen EU-/Eta-maan kansalainen, joka on asunut Suomessa kolme vuotta 16 vuotta täytettyään
- muuttaa sosiaaliturvasopimusmaahan, mutta saa eläkettä, jota ei siinä sopimusmaassa asuvalle myönnettäisi eikä sopimuksessa ole erityismääräystä maksamisesta.

Lakkautta eläkkeen maksaminen muuttoa seuraavan kuukauden alusta.

Jos eläke on myönnetty sosiaaliturvasopimusmaassa asuvalle, joka muuttaa EU-/Eta-alueelle, eläkkeeseen ei ole oikeutta enää sopimuksen perusteella, mutta EU-säännösten perusteella siihen saattaa olla oikeus.

Eläke myönnetty Suomessa asuttaessa

Jos eläke on alun perin myönnetty Suomessa asuvalle ja eläkkeensaaja nyt ulkomailla asuessaan muuttaa toiseen maahan, kysymykseen voi tulla maksamisen keskeyttäminen (Ratkaisutyö > Vanhuuseläke > Etuusohje > Keskeyttäminen) kansaneläkelain mukaisesti.

1.15. Liikamaksu

Liikamaksu syntyy takautuvan pienentävän tarkistuksen tai lakkautuksen yhteydessä. Muodostunut liikamaksu näytetään Liikamaksun kysely -näytöllä muutosjaksoittain. Seuraavalla näytöllä voit ottaa kantaa liikamaksun perintää ja luopua jo tässä yhteydessä perinnästä.

Liikamaksu voidaan saada kokonaan tai osittain regressiperintänä tai voidaan katsoa toisen etuuden ennakkosuoritukseksi.

1.15.1. Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.15.2. Regressimenettely

Kansaneläkkeen liikamaksu voidaan periä takaisin suoraan eläkelaitokselta tai vakuutusyhtiöltä regressimenettelyllä, jos

- työeläkkeestä, tapaturma- tai sotilasvammakorvauksesta on valitus vireillä (KEL 568/2007 72 § 1 mom.)
- työeläkettä, tapaturmakorvausta tai liikennevahinkokorvausta korotetaan takautuen (KEL 568/2007 72 § 2 mom.)
- työeläkelaitos tai vakuutusyhtiö myöntää kansaneläkkeen saajalle perhe-eläkkeen (KEL 568/2007 72 § 2 mom.).

Kansaneläkkeen liikamaksu voidaan periä takaisin suoraan myös takuueläkkeestä, jos takuueläke myönnetään tai sitä korotetaan takautuen (TKL 703/2010 19 §).

1.15.2.1. Tuloksi otettavasta eläkkeestä valitus vireillä

Regressimenettelyn tarkoitus on turvata eläkkeensaajan toimeentulo muutoksenhakuajalta. Regressimenettelyä käytetään, kun

- tuloksi otettavasta eläkkeestä tai muusta korvauksesta on valitus vireillä tai
- työeläkelaitos jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea.

Menettelyä käytetään vain silloin, kun valitus koskee henkilön omaa työeläkettä tai muuta korvausta.

Menettelyä ei käytetä, jos etuuden myöntämisellä ei ole eläkkeensaajalle taloudellista merkitystä.

Regressioikeus on seuraavista työeläkkeistä ja korvauksista:

- lakisääteiset yksityisoikeudelliset ja julkisoikeudelliset omat työeläkkeet
- luopumistuki, sukupolvenvaihdoseläke ja luopumiskorvaus
- tapaturmavakuutusta koskevan lainsäädännön mukainen elinkorko ja tapaturmaeläke
- sotilasvammalain mukainen elinkorko ja huoltoeläke.

Muut eläkkeet ja korvaukset jäävät regressimenettelyn ulkopuolelle.

Toimenpiteet vakuutuspiirissä ja Eteläisessä vakuutuspiirissä (perhe-eläke)

Anna väliaikainen päätös ja ilmoita muulle laitokselle Kelan regressioikeudesta. Tee ilmoitus asiakaskirjeellä YHV48.

Lähetä ilmoitus sille laitokselle, jonka eläke- tai korvauspäätöksestä on haettu muutosta ja myös seurannaislaitokselle. Ilmoitus on tehtävä vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen tai korvauksen maksupäivää.

Luo Oiwaan Seuranta-työ ja kirjoita kommentiksi, mistä laitoksista työeläkettä halutaan periä eläkkeen regressinä. Liitä kirje työhön ja siirrä työjonolle Eteläinen vakuutuspiiri/Regressit 38000.

Jos eläke tulisi myönnettäväksi samalle ajalle, jolta vakuutetulle on maksettu työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, myönnetään eläke regressimenettelyllä vasta ansiopäivärahan lakkaamisesta lukien.

Toimenpiteet Eteläisessä vakuutuspiirissä

Vahvista väliaikainen päätös sen jälkeen, kun valituksen johdosta annettu työeläkepäättös tai muu korvauspäättös on lainvoimainen.

Anna väliaikainen päätös kunkin päätöksen tultua, jos muutoksehakuasteet ovat antaneet päätökset eri aikoina. Anna lopullinen vahvistuspäättös vasta, kun kaikista valituksista on annettu lainvoimaiset päätökset.

Lähetä perimisilmoitus (etuudesta riippuen kirje VEG81, GEG81, AEG81 tai YHV50) kullekin laitokselle erikseen, kun liikamaksua peritään usealta eri laitokselta. Jos liikamaksua ei ole syntynyt, ilmoita eläkettä maksavalle laitokselle, että regressivaatimus raukeaa (kirje YHV49).

Jos liikamaksua ei saada perittyä kokonaan eläkkeen tai korvauksen maksajalta regressimenettelyllä, peri jäljellä oleva liikamaksu eläkkeensaajalta itseltään normaalia takaisinperintämenettelyä käyttäen.

Jos työeläkelaitos on valituksen vireillä ollessa myöntänyt eläkkeen väliaikaisella päätöksellä tai esimerkiksi tapaturmaeläkkeestä on annettu ennakkopäättös, tarkista Kelan maksama etuus väliaikaisella päätöksellä. Anna lopullinen päätös, kun työeläkettä tai korvausta koskevasta valituksesta on annettu lainvoimainen päätös. Lähetä perimisilmoitus eläkkeen tai korvauksen maksajalle.

[Työeläkevalituksen regressin prosessikuvaus](#)

1.15.2.2. Tulona huomioon otettavaa eläkettä korotettu takautuen

Kun tuloksi otettavaa eläkettä tai korvausta oikaistaan tai tarkistetaan takautuen tai oikaisupäätöksen jälkeen myönnetään kuntoutustuelle jatkoa, Kelalla on oikeus saada takaisin samalta ajalta aiheetta maksettu kansaneläke ja takuueläke eläkkeen tai korvauksen maksajalta regressimenettelyä käyttäen (KEL 568/2007 72 § 2 mom. / TKL 703/2010 21 § 1 mom.).

Regressioikeus Kelalla on seuraavista eläkkeistä ja korvauksista:

- lakisääteiset yksityisoikeudelliset ja julkisoikeudelliset omat työeläkkeet ja perhe-eläkkeet
- tapaturmavakuutusta koskevan lainsäädännön mukainen tapaturmaeläke/elinkorko, perhe-eläke/huoltoeläke sekä kuntoutuksena maksettava tapaturmaeläke/elinkorko
- liikennevahingon perusteella maksettava työkyvyttömyyseläke, perhe-eläke, yli vuoden ajalta maksettava ansionmenetyksenkorvaus sekä kuntoutuksena maksettava työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetyksenkorvaus.

Muut eläkkeet ja korvaukset (esim. rekisteröimätön lisäeläke) eivät kuulu Kelan regressioikeuden piiriin. Regressioikeutta ei ole myöskään uutena etuutena myönnettävään työeläkkeeseen tai muuhun korvaukseen.

Toimenpiteet Eteläisessä vakuutuspiirissä

Työeläkelaitokset ja muuta korvausta maksavat laitokset ilmoittavat Eteläisen vakuutuspiirille työeläkkeen tai muun korvauksen takautuvasta korottamisesta. Tieto voi tulla, joko Tarkistettava asia-työnä Oiwaan, sähköpostilla tai puhelimitse.

Kun olet saanut tiedon

- anna kansaneläkkeen/takuueläkkeen, ylimääräisen rintamalisän ja yleensä eläkkeensaajan asumistuen oikaisu- tai tarkistuspäätös ja
- peri työeläkkeen tai muun korvauksen maksajalta samalta ajalta liikaa maksettu kansaneläke, takuueläke ylimääräinen rintamalisä ja asumistuki.
- peri takaisin liikamaksu, jota ei saada takaisin regressimenettelyllä.

[Työeläkkeen tarkistus- ja oikaisuregressin prosessikuvaus.](#)

1.15.2.3. Työperhe-eläkkeen maksaminen Kelan eläkkeen korvaukseksi

[Toimenpiteet vakuutuspiirissä](#)

[Toimenpiteet Eteläisessä vakuutuspiirissä](#)

Kelalla on oikeus periä työeläkelakien mukainen perhe-eläke sekä tapaturman ja liikennevahingon perusteella maksettava perhe-eläke ja sotilasvammalain mukainen huoltoeläke siltä osin, kun se vastaa samalta ajalta maksettua

- kansaneläkettä
- takuueläkettä
- ylimääräistä rintamalisää ja
- eläkkeensaajan asumistukea.

Liikaa maksetun eläkkeensaajan asumistuen perintä edellyttää, että samalla peritään myös kansaneläkettä.

Toimenpiteet vakuutuspiirissä

Selvitä kuolintiedon saavuttua

- saako edunjättäjä (vainaja) kansaneläkettä/takuueläkettä/eläkkeensaajan asumistukea ja lakkautta niiden maksaminen
- saako puoliso (leski) kansaneläkettä/takuueläkettä/eläkkeensaajan asumistukea ja
- saiko edunjättäjä (vainaja) työeläkettä tai hänellä oli työhistoriaa.

Lähetä leskelle kirje (VEH02) tai (GEH02) perhe-eläkkeen hakemista ja eläke-etuuksien tarkistamista varten, jos puoliso sai työeläkettä tai hänellä olisi ollut oikeus työeläkkeeseen. Lähetä kirje vain silloin kun leski saa Kelasta eläke-etuuksia, joihin perhe-eläke tulee vaikuttamaan (kansaneläke, takuueläke tai eläkkeensaajan asumistuki).

Huomaa ettei leski voi aina saada työeläkelaitokselta perhe-eläkettä, jos lesken työeläkkeen määrä on suurempi kuin edunjättäjän työeläkkeen määrä. Arvion perhe-eläkkeen määrästä voit katsoa työeläke.fi -sivulta/Vähennetty leskeneläke 'Lesken omien tulojen vaikutus eläkkeeseen' .

Kun pyydetyt hakemukset on palautettu vakuutuspiiriin

- ohjautuu perhe-eläkehakemus Eteläinen vakuutuspiiri/ Perhe-eläke 38000 -työjonolle myös silloin kun perhe-eläkettä haetaan ulkomailta.
- kansaneläke/takuueläke/eläkkeensaaja asumistuki -työ siirtyy suoraan Eteläisen vakuutuspiiriin Regressit -työjonolle, jos näihin liittyy perhe-eläkeasia.
- siirrä kansaneläke-/ takuueläkehakemuksen Eteläisen vakuutuspiiriin työjonolle 38000 tarkenteella 'Regressi' ja tarkenteen lisätiedolla 'Perhe-eläke' ellei työ ole siirtynyt ohjelmallisesti. Asumistukihakemuksen voit siirtää Eteläisen vakuutuspiiriin työjonolle vain silloin, kun asumistukihakemus on valmis ratkaistavaksi. Kirjaa ratkaisuun tarvittavat tiedot kommenttikenttään.

Jos eläkkeensaaja saa pelkkää takuueläkettä, siirrä perhe-eläkepäätöksestä syntynyt Tarkistettava asia työjonolle Eteläinen vakuutuspiiri 38000. Kirjaa työn kommenttiin syy, miksi työ on siirretty Eteläisen vakuutuspiiriin työjonolle.

Toimenpiteet Eteläisessä vakuutuspiirissä

Kun hakemukset ovat saapuneet

- rekisteröi perhe-eläkehakemus vireille ja lähetä perhe-eläkehakemus työeläkelaitoksiin sekä ennakoilmoitus regressiperinnästä (kirje YHV48) eFaxina eläkettä maksaviin laitoksiin. Jos edunjäntäjällä on kansainvälinen kytkös, rekisteröi myös ETA/KVH-tunnus vireilläoloon
- rekisteröi myös kansaneläkkeeseen HEMU / Eläkkeet ja vammaisetuudet / QERV Regressivaatimus muulle laitokselle –tapahtumalla tieto regressistä. Tämä tieto ohjaa muualta maksettavien eläkkeiden Tarkistettavat asia- työt Eteläisen vakuutuspiiriin työjonolle. Jos eläkkeensaajalla (maahanmuuttaja) on pelkkä takuueläke, maksuvaatimus tietoa ei rekisteröidä.
- ratkaise kansaneläkelain mukainen alkueläke sen jälkeen, kun kansaneläkkeestä on annettu päätös. Siirrä alkueläkehakemus KV-keskukseen, jos siihen liittyy kansainvälinen kytkös.

Kun tieto työeläkelaitoksen antamasta perhe-eläkepäätöksestä tulee

- tarkista kansaneläke, takuueläke, ylimääräinen rintamalisä ja mahdollisesti eläkkeensaajan asumistuki ja lähetä työeläkelaitokseen perimisilmoitus (VEG81, GEG81, AEG81, YHV50) eFaxina, jolla ilmoitat samalta ajalta liikaa maksettujen Kelan eläke-etuuksien määrät
- anna kansainvälisissä tilanteissa kansaneläkkeen, takuueläkkeen ja ylimääräisen rintamalisän tarkistamisesta lopullinen päätös, kun ensin varmistat ettei ulkomailta ole vielä tullut perhe-eläkepäätöstä Kelaan. Jos ulkomainen perhe-eläkepäätös on tullut jo Kelaan, tee tarkistuspäätös yhteistyössä KV-keskuksen eläkeratkaisijan kanssa, jotta asia saadaan ratkaistua yhdellä päätöksellä
- palauta eläke-etuuksien tarkistushakemukset perhe-eläkkeen hakijan vakuutuspiiriin ratkaistavaksi, jos työeläkelaitos hylkää perhe-eläkehakemuksen. Vakuutuspiiri tekee myös takaisinperinnän, jos kaikkea liikamaksua ei saada perityksi regressimenettelyä käyttäen. Kv-kytkökselliset hakemukset käsittelee KV-keskus.

Jos perhe-eläkehakemus on otettu vastaan työeläkelaitoksessa, eläkelaitos ilmoittaa vireille tulosta Eteläiseen vakuutuspiiriin sähköpostitse. Samalla eläkelaitos ilmoittaa, missä muissa eläkelaitoksissa perhe-eläkehakemus on mahdollisesti vireillä. Ilmoituksen saatuaasi, lähetä ennakoilmoitus (kirje YHV48) eFaxina työeläkelaitokseen.

Lue lisää regressimenettelystä [Työperhe-eläkeregressin prosessi](#).

1.15.2.4. SOLITA-huolto- ja perhe-eläkkeen maksaminen Kelan eläkkeen korvaukseksi

Toimenpiteet vakuutuspiirissä

Selvitä kuolintiedon saavuttua

- saako edunjäntäjä (vainaja) kansaneläkettä/takuueläkettä/eläkkeensaajan asumistukea ja lakkautaa eläke-etuuksien maksaminen
- saako puoliso (leski) kansaneläkettä/takuueläkettä/eläkkeensaajan asumistukea
- saiko edunjäntäjä (vainaja) työeläkettä tai hänellä oli työhistoriaa.

Lähetä leskelle kirje (VEH02) tai (GEH02) perhe-eläkkeen hakemista ja eläke-etuuksien tarkistamista varten, jos puoliso sai työeläkettä tai hänellä olisi ollut oikeus työeläkkeeseen. Lähetä kirje vain silloin kun leski saa Kelasta eläke-etuuksia, joihin perhe-eläke tulee vaikuttamaan (kansaneläke, takuueläke tai eläkkeensaajan asumistuki).

Kun HEKY / Työeläkkeet ja korvaukset -kyselyltä selviää, että edunjättäjä on saanut vähintään 30 prosentin haitta-asteen mukaan sotilasvammalain mukaista elinkorkoa, pyydä leskeä hakemaan perhe- tai huoltoeläke suoraan maksavalta laitokselta.

Kun pyydetty hakemukset on palautettu vakuutuspiiriin

- ohjautuu perhe-eläkehakemus keskittämisyksikön Eteläinen vakuutuspiiri/ Perhe-eläke 38000 -työjonolle myös silloin kun perhe-eläkettä haetaan ulkomailta
- kansaneläke/takuueläke/eläkkeensaaja -työ siirtyy suoraan Eteläisen vakuutuspiirin Regressit -työjonolle, jos näihin liittyy perhe-eläkeasia
- siirrä kansaneläke-/ takuueläkehakemus työjonolle Eteläinen vakuutuspiiri/Regressi 38000 tarkenteella 'Regressi' ja tarkenteen lisätiedolla 'Perhe-eläke' ellei työ ole ohjautunut regressitilanteessa ohjelmallisesti. Asumistukihakemuksen voit siirtää Eteläisen vakuutuspiirin työjonolle vain silloin, kun asumistukihakemus on valmis ratkaistavaksi. Kirjaa ratkaisuun tarvittavat tiedot kommenttikenttään.

Jos eläkkeensaaja saa pelkkää takuueläkettä, siirrä perhe-eläkepäätyöstä syntynyt Tarkistettava asia työjonolle Eteläinen vakuutuspiiri 38000. Kirjaa työn kommenttiin syy, miksi työ on siirretty Eteläisen vakuutuspiiriin työjonolle.

Toimenpiteet Eteläisessä vakuutuspiirissä

Selvitä edunjättäjän (vainajan) SOLITA (sotilasvamman-, liikennevahinko- ja tapaturmavakuutuslaki) -etuudet (HEKY/Työeläkkeet ja korvaukset):

- Jos edunjättäjä on saanut sotilasvammalain mukaista elinkorkoa vähintään 30% haitta-asteen mukaan, pyydä leskeä hakemaan perhe- tai huoltoeläke suoraan maksavalta laitokselta ellei sitä ole vielä haettu ja lähetä ennakoilmoitus (kirje YHV48) eFaxina Valtiokonttorille.
- Jos edunjättäjä on saanut tapaturma- tai liikennevahingon perusteella eläkettä tai korvausta, lähetä ennakoilmoitus korvausta maksaneeseen laitokseen vain silloin, jos on ilmeistä, että edunjättäjän kuolema on johtunut kyseisestä tapaturmasta/ammattitaudista tai liikennevahingosta. Lähetä ennakoilmoitus myös perhe-eläkkeen hakemuslomakkeella ilmoitettuun vakuutusyhtiöön. Muilta osin toimi vastaavasti kuin työperhe-eläkkeen kohdalla on kerrottu.

Rekisteröi HEMU / Eläkkeet ja vammaisetuudet / QERV Regressivaatimus muulle laitokselle – tapahtumalla tieto regressivaatimuksen voimassaolosta. Jos eläkkeensaajalla (maahanmuuttaja) on pelkkä takuueläke, maksuvaatimus tietoa ei rekisteröidä.

Jos asiaan liittyy kansainvälinen kytkös, siirrä hakemus KV-keskukseen siten kuin edellä työeläketilanteessa on selostettu.

Lue lisää regressimenettelystä [Työperhe-eläkeregressin prosessi](#).

1.15.2.5. Takuueläkkeen maksaminen kansaneläkkeen korvaukseksi

Kansaneläke voidaan periä samalle ajalle maksetusta takuueläkkeestä.

Regressimenettely tulee kyseeseen, kun kansaneläkkeensaajalle myönnetään takautuvasti takuueläke tai takuueläkettä korotetaan takautuvasti.

Toimenpiteet

Anna päätökset eläkkeistä. Peri takaisin kansaneläkkeen tai perhe-eläkkeen liikamaksu regressiperintänä takuueläkkeestä. Lue lisää teknisistä ohjeista Kansaneläkkeen (QE) tekninen ohje > Valmistelu > Kannanotto liikamaksuun > Liikamaksunäyttö.

1.15.3. Ennakkosuoritus

Jos perhe-eläkkeen saajalle myönnetään kansaneläke, pidetään perhe-eläkettä samalta ajalta maksettavan kansaneläkkeen ennakkosuorituksena (KEL 568/2007 69 §).

Lakkauta perhe-eläke siitä ajankohdasta, josta myönnetään kansaneläkkeen. Perhe-eläkkeessä syntyy liikamaksua. Perhe-eläke on tällöin kansaneläkkeen ennakkosuoritusta ja voit merkitä liikamaksun kuitatuksi muusta järjestelmästä. Jos et saa liikamaksua kokonaan kuitatuksi ennakkosuorituksena, peri ylimenevä osuus takaisinperintänä.

Lue lisää valintaoikeudesta (Ratkaisutyö > Leskeneläke > Etuusohje > Oikeus ja edellytykset > Kansaneläkkeen saaja)

Katso kansaneläkkeen liikamaksun käsittelystä alkueläkkeen myönnön yhteydessä (Tekniset ohjeet > Rake-järjestelmä > Alkueläkkeen myöntäminen kansaneläkkeen saajalle).

1.15.4. Kansainväliset säännökset

Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksissa ja sosiaaliturvasopimuksissa on määräyksiä siitä, milloin toisen maan eläke on maksettava toisen maan laitokselle tai toimeentulotukea antaneelle viranomaiselle sen liikaa maksaman eläkkeen tai muun etuuden korvaamiseksi.

1.15.4.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(987/2009 artikla 72\)](#)

(574/72 art. 111)

Jos toisen asetuksia soveltavan maan laitos on maksanut liikaa eläkettä tai muuta etuutta, liikamaksu voidaan tietyin edellytyksin periä toisen maan eläkkeestä. Samoin voidaan menetellä, jos henkilö on saanut toimeentulotukea ajalta, jolta hänellä olisi ollut oikeus toisen jäsenvaltion

eläkkeeseen. Liikamaksu voidaan periä toisen jäsenvaltion laitokselta regressiperintänä tai eräissä tilanteissa takaisinperintänä.

1.15.4.1.1. Kelan regressivaatimus

Eläke – eläke ([987/2009 artikla 72 kohta 2](#), [574/1972 artikla 111 kohta 1](#))

Jos Kela on maksanut liian suurta eläkettä, se voi vaatia toisen maan laitosta pidättämään liikaa maksetun määrän takautuvista eläke-eristä ja maksamaan sen Kelalle. Eläkkeen liikamaksun ei tarvitse kohdistua samaan aikaan, jolle toisen maan laitos myöntää eläkkeen. Toisen maan laitos ei voi kieltäytyä maksamisesta siitä syystä, että se ei ole maan lainsäädännön mukaan mahdollista.

Eläke – muu etuus ([987/2009 artikla 72 kohta 1](#), [574/1972 artikla 111 kohta 2](#))

Takautuva eläke voidaan vaatia regressisuorituksena toisen maan muun etuuden kuin eläkkeen liikamaksun korvaukseksi vain, jos se on mahdollista molempien maiden lainsäädännön mukaan.

Kela voi toimeenpanemansa lainsäädännön mukaan vaatia regressisuorituksena toisen maan takautuvaa eläkettä samalta ajalta liikaa maksamansa sairauspäivärahan, kuntoutusrahan tai työttömyysturvaetuuksien korvaamiseksi. Kela ei voi vaatia toisen maan eläkettä eläkkeensaajan asumistuen liikamaksuun käytettäväksi. Myöskään Ruotsin työkyvyttömyyseläkettä ei voi vaatia Kelan sairauspäivärahan, kuntoutusrahan eikä työttömyysturvaetuuden liikamaksun korvaamiseksi, koska tämä ei ole Ruotsin lainsäädännön mukaan mahdollista.

Eläke – toimeentulotuki ([987/2009 kohta 3](#), [574/1972 artikla 111 kohta 3](#))

Ennakkona eläkettä vastaan annettu toimeentulotuki voidaan myös vaatia toisen maan eläkkeen takautuvista eristä, jos tämä on mahdollista molempien maiden lainsäädännön mukaan.

Jos kunta on antanut Suomessa asuvalle eläkkeenhakijalle toimeentulotukea, kunta voi vaatia toisen maan takautuvan eläkkeen ennakkona eläkettä vastaan antamansa toimeentulotuen korvaukseksi.

Toimenpideohje

Sovellettaessa asetuksen 987/2009 artiklan 72 kohtia 1 ja 2 KV-keskus voi vaatia toisen maan eläkettä maksettavaksi Kelalle esimerkiksi silloin, kun väliaikaisen ratkaisun perusteella eläkettä on maksettu liikaa. Menettely on kuitenkin erilainen kuin asetuksen 574/1972 mukaisissa regressiperinnöissä, joten Kelan liikamaksun periminen on asiallisesti ja hallinnollisesti yksinkertaisinta hoitaa kansallisin säännöin.

Asetuksen 987/2009 artiklan 72 mukainen menettely on seuraava

1. Kela esittää regressivaatimuksensa eläkehakemuksessa tai mahdollisimman pian hakemuksen lähettämisen jälkeen. Tällöin ei vielä ole selvillä, minkä verran liikamaksua tulee vai tuleeko ollenkaan.
2. Toinen maa ilmoittaa hakemuksen ratkaistuaan, miltä ajalta ja paljonko takautuvaa eläkettä olisi mahdollista maksaa Kelan vaatimuksen

- perusteella. Toinen maa pidättää takautuvan maksun ja aloittaa säännöllisen maksamisen eläkkeensaajalle.
3. Kelan on kahden kuukauden kuluessa ilmoitettava eläkkeen liikamaksun aika ja määrä Eläketurvakeskuksen kautta toiselle maalle. Tällöin Kelan hakemusta ei välttämättä ole vielä edes ratkaistu (esimerkiksi asetuksen ulkopuoliset lisäeläkkeet selvitettävänä).
 4. Toinen maa maksaa pidättämistään takautuvista eläke-eristä Kelan vaatiman määrän Eläketurvakeskuksen kautta Kelalle, jos se on saanut Kelan liikamaksuilmoituksen ajoissa. Jos Kelan ilmoitusta ei ole tullut määräajassa, toinen maa maksaa pidättämänsä erät eläkkeensaajalle.

Asetus 574/1972

Toisen maan eläkkeeseen kohdistuvat päivärahojen ja työttömyysturvaetuuksien Kelan regressivaatimukset käsitellään KV-keskuksessa. KV-keskus hoitaa näiden etuuksien regressiasiat Eläketurvakeskuksen kanssa.

Eläketurvakeskus merkitsee viran puolesta Kelan regressivaatimuksen toiseen maahan lähtevään eläkehakemukseen silloin, kun Kela on maksanut hakijalle eläkettä edeltävältä ajalta sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa tai työttömyysturvaetuuksia. Eläketurvakeskus näkee etuuksien suorittamisajan Kela-tietojen kyselyllään. Tämä ei koske Ruotsiin lähetettäviä työkyvyttömyyseläkehakemuksia.

Toisen maan laitos maksaa yleensä koko takautuvan eläkkeensä Eläketurvakeskukselle. Se maksaa suorituksen vaatijoille ja mahdollisen yli jäävän osan eläkkeensaajalle.

Eläketurvakeskus ilmoittaa Kelalle ja muille vaatijoille, jos toinen maa hylkää eläkehakemuksen. Tällöin Kela voi periä liikamaksunsa kansallisen takaisinperintämenettelyn mukaisesti. Samoin voidaan menetellä silloinkin, kun toisen maan laitos Kelan regressivaatimuksesta huolimatta maksaa koko takautuvan eläkkeen eläkkeensaajalle itselleen.

Vastaanotettuaan toisen maan regressisuorituksen Eläketurvakeskus pyytää Kelasta yksilöidyn vaatimuksen suorituksen jakamista varten. Ilmoita yksilöidyssä vaatimuksessa asiakkaan nimi ja henkilötunnus, Kelan toimiston nimi, osoite ja kansainväliset maksuosoitetiedot. Täsmennä myös vaatimus eli ilmoita mitä etuutta, miltä ajalta ja kuinka paljon Kela vaatii.

Kunta lähettää TOTUL-vaatimuksensa sekä Kelan toimistoon että työeläkelaitokseen. Eläketurvakeskus saa siis vaatimuksen työeläkelaitoksesta toiseen maahan toimittamista varten. Toimisto siirtää vaatimuksen KV-keskuksen työjonoon, jos vaatimus koskee Kelan eläkettä.

1.15.4.1.2. Kelan etuuksien takaisinperintä

Jos Kela ei saa etuutensa liikamaksua regressisuorituksena, se voidaan periä takaisin toisen maan maksussa olevasta eläkkeestä. Näin voidaan menetellä vain, jos se on mahdollista kummankin maan lainsäädännön mukaan. Edellytyksenä on, että Kela on antanut takaisinperinnästä päätöksen ja että se on lainvoimainen. Kelan liikaa maksama eläke peritään yleensä takaisin tulevista Kelan eläke-eristä kuukausittain. Jos tämä ei ole mahdollista, liikamaksu pyydetään asiakkaalta kertasuorituksena tai tehdään osamaksusuunnitelma. Viimeisenä voidaan yrittää perintää toisen maan eläkkeestä.

1.16. Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.

1.16.1. EU-lainsäädännön vaikutukset

[\(987/2009 artikla 48\)](#)

[\(574/1972 artikla 48\)](#)

Sovellettaessa asetusta 987/2009 asiakkaat saavat muutoksenhakuohjeen kunkin laitoksen kansallisessa päätöksessä. Yhteyslaitos antaa asiakkaalle hänen äidinkielellään yhteenvedon (P1) sen jälkeen, kun se on saanut kaikki kansalliset päätökset. Tämä yhteenvedo ei kuitenkaan avaa enää uutta muutoksenhakumahdollisuutta. Kuitenkin jos asiakas yhteenvedon saatuaan on sitä mieltä, että kahden tai useamman laitoksen antamilla päätöksillä on kielteinen yhteisvaikutus hänen oikeuksiinsa (esimerkiksi jokin vakuutuskausi ei ole mukana minkään laitoksen päätöksessä), hän voi pyytää päätösten tarkistusta. Tarkistaminen määräytyy kunkin maan kansallisen lainsäädännön mukaan. Kelan eläkepäätös voidaan oikaista asiakkaan eduksi ilman määräaikaa.

Jos asiakas vaatii päätösten yhteenvedon (P1) saatuaan päätösten tarkistamista ja Kelan päätöksestä on valitus vireillä tai päätös ei vielä ole lainvoimainen,

- tutki, onko tarkistusvaatimuksen perusteella syytä oikaista Kelan antama päätös.
- käsittele asia muutoksenhakuna, jos Kelan päätöstä ei voi oikaista eikä asiakkaalla ole valitusta vireillä.
- käsittele asia muutoksenhaun vireillä ollessa tullessa lisäselvityksenä, jos Kelan päätöksestä on valitus vireillä.

Jos asiakas vaatii päätösten yhteenvedon saatuaan päätösten tarkistamista ja Kelan päätös on lainvoimainen, tarkistamisvaatimukseen tulee yleensä sovellettavaksi oikaisua koskevat säännökset. Oikaise päätös asiakkaan eduksi, jos tarkistusvaatimuksessa esitetään sellaista selvitystä, joka edellyttäisi päätöksen oikaisemista. Tutki, onko laitosten päätöksillä ollut kielteinen yhteisvaikutus asiakkaan eläkkeeseen ([P1 lomakkeen ohjeessa](#) esimerkkejä kielteisestä yhteisvaikutuksesta). Jos uutta selvitystä ei ole esitetty eikä laitosten päätöksillä ole ollut kielteistä yhteisvaikutusta, hylkää oikaisuvaatimus. Päätökseen saa hakea normaalisti muutosta.